

FOGYATÉKOSSÁGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK XX.
DISABILITY STUDIES

A FUNKCIÓKÉPESSÉG,
A FOGYATÉKOSSÁG
ÉS AZ EGÉSZSÉG
NEMZETKÖZI
OSZTÁLYOZÁSA

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

2009

„A fogyatékoságtudomány a társadalmak politikáit és gyakorlatát vizsgálja, hogy jobban megértsük a fogyatékosággal kapcsolatos – sokkal inkább társadalmi, mint testi – tapasztalatokat. A fogyatékoságtudományt mint diszciplínát azzal a céllal fejlesztették ki, hogy a károsodás jelenségét kibogozza a mítoszoknak, az ideológiáknak és a stigmának abból a hálójából, ami ráborul a szociális interakciókra és a társadalompolitikára. E tudományág megkérdőjelezi azt az eszmét, amely úgy tekint a fogyatékosággal élő emberek gazdasági és társadalmi státuszára és a számukra kijelölt szerepekre, mintha azok a fogyatékosággal élő emberek állapotának elkerülhetetlen következményei lennének.”

A Fogyatékoságtudományi Társaság, 1998

FOGYATÉKOSSÁGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK – DISABILITY STUDIES

Sorozatunk célja az, hogy az ELTE GYK-n a jövőben a foglalkozási rehabilitációs szakirányú továbbképzésben részt vevő hallgatók számára széles, közös ismeretháttérrel teremtsünk.

Sorozatszerkesztő: Könczei György

Olvasószerkesztő: Molnár Gabriella • Tervezőszerkesztő: Durmits Ildikó

Tördelőszerkesztő: Lendér Livia

Kötetünknek ez a kiadása a Szociális és Munkaügyi Minisztérium támogatásával készült 2009-ben.

Ezt a könyvet csak digitalizált formában kínáljuk, kizárólag saját hallgatóink számára, a jogtulajdonossal kötött egyszeri és kizárólagos megállapodás alapján. Bármely, írásos engedély nélküli további előállítása (nyomtatás, másolás stb.) szigorúan tilos.

We provide this book only in digitalized format and exclusively for our students at ELTE GYK under the agreement with the copyright holder. Any further reproduction (printing or copying etc.) prohibited without permission.

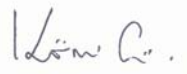
A sorozatszerkesztő előszava

Kötetünk, sorozatunkban az utolsó, az FNO teljes anyagát tartalmazza. Világosan mutatja, a legapróbb orvosszakmai részletek feltárásával, azt a rendkívül jelentős szemléletváltást, amelyet korábbi, 1980-ban publikált, tárgyában hasonló kötet kiadása óta bejárt a világ.

A részletek ismertek. Talán elegendő itt csupán arra az egy, bár perdöntő összefüggésre utalni, hogy a funkcióképesség motívumának a fogyatékos-élethelyzet értelmezése során részévé tett és a személyes tényezők mellett-előtt a képbe bevont környezeti (kontextuális) tényezők révén – kimondatlanul ugyan, de – az ENSZ Nemzetközi Egészségügyi Szervezete mégiscsak forradalmi szemléletváltáshoz jutott el.

Ha ugyanis a fogyatékossgal élő ember társadalomba történő beilleszkedésének a társadalmi környezet szab gátat, akkor nem is a személy „romlott el” és szorul rehabilitációra, hanem az a társadalom, amely őt, a maga alkotta korlátok által kirekeszti és ezáltal befogadását lehetetlenné teszi.

Budapest, 2009. novemberében

Könczei György
sorozatszerkesztő

A FUNKCIÓKÉPESSÉG, A FOGYATÉKOSSÁG ÉS AZ EGÉSZSÉG NEMZETKÖZI OSZTÁLYOZÁSA

Kiadta az Egészségügyi Világszervezet
A mű eredeti címe: International Classification of Functioning,
Disability and Health (ICF)
© World Health Organization, 2001

A funkcióképesség, a fogyatékoság és az egészség nemzetközi osztályozása (FNO)

Fordította: dr. Jancsó Ágnes

A fordítást szakmailag ellenőrizte: dr. Kullmann Lajos

© World Health Organization, 2003

Adaptálták az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet munkatársai:
Csépleő Viktória diplomás ápoló, Dr. Dénes Zoltán, Dr. Fehér Miklós
és Dr. Till Attila főorvosok, valamint Dr. Verseghi Anna szakpszichológus

Az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization) kiadványai
szerzői jogi védelem alatt állnak a Nemzetközi Szerzői Jogi Egyezmény
(Universal Copyright Convention) Protocol 2 rendelkezései alapján.
Minden jog fenntartva.

A kiadványban alkalmazott meghatározások és a téma tárgyalása
az Egészségügyi Világszervezet titkárságának részéről nem jelentenek semmiféle
véleménynyilvánítást bármely ország, tartomány, város, vagy térség vagy
azok hatóságainak jogi helyzetére, valamint országhatárainak vagy határainak
határmegállapítására vonatkozóan sem.

Adott cégek vagy meghatározott gyártók termékeinek említése nem jelenti azt, hogy
az Egészségügyi Világszervezet ezeket támogatja vagy ajánlja más hasonló jellegű,
de a szövegben nem említett termékekkel szemben.
Kihagyások és tévedések fenntartásával, a védjegyzett termékek megkülönböztetésére
a nagy kezdőbetű szolgál.

ISBN 963 242 838 2

A kiadásért felel az Országos Egészségbiztosítási Pénztár főigazgatója
Felelős szerkesztő: dr. Takács Éva
Műszaki szerkesztő: Windberg László
Terjedelem: 20 (A/5) ív
Azonossági szám: 1864
Nyomta és kötötte: Szegedi Kossuth Nyomda Kft., Szeged, 2003
Felelős nyomdavezető: Gera Imre ügyvezető igazgató

Tartalomjegyzék

Bevezetés	7
1. Alapok	8
2. Az FNO célkitűzései	9
3. Az FNO jellemzői	10
4. Az FNO elemeinek áttekintése	12
5. A funkcióképesség és a fogyatékoság modellje	17
6. Az FNO használata	19
Egykarakteres osztályozás	23
Kétkarakteres osztályozás	25
Részletes osztályozás, meghatározásokkal	39
Testi funkciók	40
Testi struktúrák	74
Tevékenységek és részvétel	82
Környezeti tényezők	111
Mellékletek	135
1. Osztályozástani és terminológiai elvek	136
2. Az FNO kódolási irányelvei	142
3. A Tevékenységek és részvétel lista lehetséges alkalmazásai	152
4. Esetismertetések	155
5. Az FNO és a fogyatékos emberek	158
6. Etikai útmutatás az FNO használatához	160
7. Az átdolgozási folyamat összefoglalása	161
8. További útmutatások az FNO-hoz	164
9. Ajánlott FNO adatkövetelmények ideális és minimális egészségügyi információs rendszerek és átfogó vizsgálatok végzése céljából	166
10. Köszönetnyilvánítások	167
Tárgymutató	178

1. Alapok

Ez a kötet az emberi szervezet funkcióképességét vizsgálja, A funkcióképesség, a fogyatékoság és az egészség nemzetközi osztályozása címmel: rövidítve ez az FNO.¹ Az FNO osztályozási rendszer általános célkitűzése, hogy egységes és szabványosított nyelvet és alapot biztosítson az egészség és az egészséghez kapcsolódó állapotok minősítéséhez. Meghatározza az egészség összetevőit és a jóllét néhány egészséghez kapcsolódó összetevőjét (pl. oktatás és munkavégzés). Következésképpen az FNO résztartományai az egészség résztartományaiként és az egészséghez kapcsolódó résztartományokként foghatók fel. E résztartományok két alaplístában kapnak helyet az emberi test, az egyén és a társadalom nézőpontjából, ezek: (1) Testi funkciók és struktúrák; (2) Tevékenységek és részvétel.² Mint osztályozás, az FNO rendszerezve csoportosítja a kóros egészségi állapottal élő személyre vonatkozó résztartományokat (pl. egy személy adott betegség vagy rendellenesség esetén mit tesz vagy mit képes megtenni).³ A funkcióképesség gyűjtőfogalom, amely minden testi funkciót, tevékenységet és részvételt felölel; hasonlóképpen, a fogyatékoság is gyűjtőfogalom minden károsodás, tevékenység-akadályozottság vagy részvételi korlátozottság számára. Az FNO felsorolja mindazokat a környezeti tényezőket, amelyek kölcsönhatásban állnak ezekkel a besorolási elemekkel. Lehetőséget nyújt tehát a felhasználónak, hogy értékelhető keresztmetszetet adjon az egyének funkcióképességéről, fogyatékoságáról és egészségéről a különböző résztartományokban.

Az FNO az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által kifejlesztett nemzetközi osztályozások „családjának” tagja, ezek az osztályozások az egészség különböző szempontokból történő megközelítésére alkalmazhatók. A WHO nemzetközi osztályozások családja az egészségre vonatkozó információk széles körének kódolásához (pl. diagnózis, funkcióképesség és fogyatékoság, egészségügyi szolgáltatások igénybe vételének indoka) szolgáltat alapot. A szabványosított, közös nyelv használatával lehetővé válik, hogy a különböző szakterületek és tudományágak képviselői világszerte véleményt cserélhessenek az egészségről és az egészségügyi ellátásról.

A WHO nemzetközi osztályozásaiban a kóros egészségi állapotokat (betegségek, rendellenességek, sérülések stb.) elsősorban a BNO-10 (A betegségek és az egészséggel kapcsolatos problémák nemzetközi statisztikai osztályozása, 10. revízió – International Classification of Diseases, Tenth Revision, rövidítve ICD-10)⁴ határozza meg, amely etiológiai megközelítést alkalmaz. Az FNO a kóros egészségi állapotokhoz társuló funkcióképesség és fogyatékoság osztályozását tartalmazza. A BNO-10 és az FNO tehát kiegészítik egymást.⁵ Használóikat arra biztatjuk, hogy a WHO nemzetközi osztályozások családjának ezt a két tagját együtt alkalmazzák. A BNO-10 a betegségek, a rendellenességek és egyéb kóros egészségi állapotok „diagnózisát” tartalmazza, ezt az információt bővítik azok a kiegészítő

---

¹ A szöveg a WHO által először 1980-ban, kipróbálás céljából kiadott International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH) (Károsodások, fogyatékoságok és szociális hátrányok – korábbi, szintén elterjedt magyar fordításban: „rokkantságok”, a sorozatszerk. megj. – nemzetközi osztályozása) átdolgozott változata. Az utóbbi 5 évben végzett módszeres területi vizsgálatok és nemzetközi konzultációk után kidolgozott változat nemzetközi alkalmazását az 54. Egészségügyi Világközgyűlés 2001. május 22-én fogadta el (WHA 54.21 határozat).

² Ezek a fogalmak – amelyek felváltják a korábban használt „károsodás”, „fogyatékoság” és „szociális hátrány” fogalmakat – úgy bővítik az osztályozást, hogy általuk a pozitív tapasztalatok is leírhatók legyenek. Az új fogalmak pontosított meghatározását a bevezetésben adjuk meg, részletezésükre az osztályozáson belül kerül sor. Itt kell megjegyeznünk, hogy ezeket a fogalmakat olyan specifikus jelentéssel alkalmazzuk, amely eltérhet a köznapi jelentéstartalmuktól.

³ Egy résztartomány az összetartozó élettani funkciók, anatómiai struktúrák, tevékenységek, feladatok vagy életterületek praktikus és célszerű csoportja.

⁴ International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision, Vols. 1–3. Geneva, World Health Organization, 1992–1994.

⁵ A BNO-10 és az FNO között átfedés van. Mindkét osztályozás a test rendszereivel kezdődik. A károsodások a testi struktúrákat és funkciókat érintik, amelyek rendszerint a „betegségfolyamat” részei, tehát megjelennek a BNO-10-ben is. A BNO-10 azonban a károsodásokat (mint jeleket és tüneteket) a „betegséget” alkotó tünetegyüttes részeként, illetve néha az egészségügyi szolgálatok felkeresésének indokaként tünteti fel, míg az FNO rendszere a károsodást a testi funkciók és struktúrák kóros egészségi állapotokhoz társuló problémájaként fogja fel.

szító adatok, amelyeket az FNO segítségével nyerhetünk a funkcióképességről.⁶ A diagnózisról és a funkcióképességről kapott együttes információ átfogóbb és árnyaltabb képet ad emberek vagy populációk egészségéről, amely így döntéshozatali célokra is felhasználható.

A WHO nemzetközi osztályozások családja nemzetközi viszonylatban is értékes eszközként szolgál az egyes populációk egészségének leírásához és összehasonlításához. A mortalitás (BNO-10 – ICD-10) és az egészségi eredmények (FNO) adatai az átfogó népegészségügyi felmérésekben egymással kombinálhatók, így folyamatában ellenőrizhető egyes populációk egészségi állapota és ennek megoszlása, valamint vizsgálható a mortalitás és a morbiditás különböző okainak részaránya.

Az FNO a „betegség következményeinek” osztályozásától (1980-as változat) elmozdult az „egészség elemeinek” osztályozása irányába. Az „egészség elemei” meghatározzák az egészség összetevőit, míg a „következmények” a betegségek és egyéb kóros egészségi állapotok eredményeként bekövetkező hatásokra összpontosítanak. Az FNO tehát az etiológia vonatkozásában semleges álláspontot képvisel, így a kutatók a megfelelő tudományos módszerek alkalmazásával ok-okozati következtetéseket vonhatnak le. Hasonlóképpen, ez a megközelítés eltér az „egészség determinánsai” és a „rizikótényezők” megközelítéstől is. A determinánsok és a rizikótényezők tanulmányozásának megkönnyítésére az FNO tartalmaz egy felsorolást a környezeti tényezőkről, amelyek leírják azt a viszonylatrendszert, amelyben az egyének élnek.

2. Az FNO célkitűzései

Az FNO többcélú osztályozás, amelyet azért hoztak létre, hogy különböző tudományágakat és különböző szektorokat szolgáljon. Célkitűzései az alábbiakban foglalhatók össze:

- tudományos alapként szolgál az egészség és az egészséghez kapcsolódó állapotok, a következmények és a befolyásoló tényezők megértéséhez és tanulmányozásához,
- közös nyelv kialakítása az egészség és az egészséghez kapcsolódó állapotok leírására, annak érdekében, hogy javuljon a kommunikáció a különböző felhasználók között, így az egészségügyi szakszemélyzet, a kutatók, a jogalkotók és a lakosság között, beleértve a fogyatékos személyeket is,
- lehetővé teszi a különböző országok, egészségügyi szakterületek, szolgáltatások és időszakok adatainak összehasonlítását,
- rendszerezett kódolási sémát biztosít az egészségügyi információs rendszerek számára.

Ezek a célok egymással kölcsönösen összefüggnek, hiszen az FNO-val szemben támasztott igények és különböző felhasználásai szükségessé teszik egy célszerű és gyakorlatias rendszer kialakítását, amelyet eltérő kultúrkörökben is egyformán tudnak alkalmazni a különböző felhasználók az egészségügyi szabályozás, a minőségbiztosítás és a kimenetelértékelés területén.

2.1. Az FNO alkalmazási területei

Az ICIDH-t 1980-as, kísérleti kiadása óta sokféle céllal használták, például:

- statisztikai eszközként – adatok gyűjtésére és rögzítésére (pl. populációs vizsgálatokban és átfogó felmérésekben vagy irányítói információs rendszerekben),
- kutatási eszközként – a kimenetel, az életminőség és a környezeti tényezők vizsgálatára,
- klinikai eszközként – a szükségletek vizsgálatára, specifikus állapotokban a kezelések összevetésére, foglalkozás-egészségügyi felmérésben, a rehabilitációban az eredmények értékelésére,
- a szociálpolitikai szabályozás eszközeként – a szociális gondoskodás megtervezésében, kompenzációs rendszerek és rendeletek előkészítésében és végrehajtásában,
- oktatási eszközként – életpálya-választás megtervezésében, az ismeretek bővítésére és a szociális tevékenység végrehajtásának segítésére.

---

⁶ Két személy funkcióképessége, ugyanazon betegség esetén eltérő szintű lehet, ugyanakkor két, azonos szintű funkcióképességgel élő személy nem szükségszerűen szenved ugyanabban a kóros egészségi állapotban. Az osztályozások együttes használata tehát javítja az egészségügyi célokra gyűjtött adatok minőségét. Az FNO használata nem helyettesíti a szokásos diagnosztikai eljárásokat. Más esetekben viszont az FNO használható önmagában is.

Mivel az FNO egészségi és egészséghez kapcsolódó osztályozás, felhasználják más szektorok is, például a biztosítási, a szociális gondoskodási rendszerek, a munkaügy, az oktatás, a közgazdaság, a szociális szabályozás és az általános törvénykezés jogalkotói, valamint a környezetszabályozásért, -átalakításért felelős szervek. Az FNO az Egyesült Nemzetek Szervezete szociális osztályozásainak egyik olyan elfogadott tagja, amelyre hivatkozik, és amelyet magában foglal a *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*.⁷ Az FNO tehát megfelelő eszköz az érvényes nemzetközi emberi jogok rendelkezései és a nemzeti szintű törvények végrehajtásához.

Az FNO az alkalmazási területek széles körében értékes eszközként használható, pl. a szociális gondoskodás, az irányított egészségügyi ellátás értékelése, valamint a populációs felmérések terén, helyi, nemzeti és nemzetközi szinten. Az egyéni egészségügyi ellátáshoz – beleértve a megelőzést, az egészségi állapot és az egyéni részvétel javítását célzó rehabilitációt, a társadalmi hátrányok megszüntetését vagy mérséklését és a szociális támogatások és segítségük biztosítását szolgáló rendszerek működését – szükséges információk elméleti kereteit adja meg az FNO osztályozási rendszere. A rendszer eredményesen alkalmazható az egészségügyi ellátórendszerek működésének értékelése és a jogszabályok kialakítása során.

3. Az FNO jellemzői

Egy osztályozásnak világosan meg kell fogalmaznia az osztályozás tárgyát és annak egyetemességét, hatókörét, az osztályozás egységeit, felépítési rendszerét és ezen elemek egymáshoz való kapcsolódását az osztályozás rendszerében.

A következőkben az FNO ezen alaptulajdonságait ismertetjük.

3.1. Az FNO egyetemessége

Az FNO az emberi egészség és a jóllét néhány egészségre vonatkozó alkotóelemének minden vetületét tartalmazza, s ezeket az egészség résztartományai és az egészséghez kapcsolódó résztartományok fogalmaival írja le.⁸ Az osztályozás az egészség szélesebb viszonylatrendszerén belül marad, így nem tér ki az egészséghez szorosan nem kapcsolódó körülményekre, pl. azokra, amelyeket társadalmi-gazdasági tényezők hoznak létre. Egyes embereket például saját környezetükben korlátozhatja egy-egy feladat végrehajtásában etnikai hovatartozásuk, nemük, vallásuk, társadalmi-gazdasági meghatározottságuk, ezek azonban az FNO meghatározása szerint nem az egészséghez kapcsolódó részvételi korlátozottságok.

Széles körben uralkodó értelmezési hiba, hogy az FNO csak a fogyatékos emberekről szól; valójában minden emberről szól. Az FNO alkalmazásával egyaránt leírható az egészség és mindenféle kóros egészségi állapothoz társuló, egészséghez kapcsolódó állapot. Más szavakkal: az FNO alkalmazása egyetemes.⁹

3.2. Az FNO hatóköre

Az FNO az emberi test funkcióképességére, illetve annak akadályozottságára vonatkozó helyzeteket írja le, és keretet ad az ezekhez tartozó információk összerendezésére. Az információt célszerű, egymással összefüggő és könnyen áttekinthető formában rendszerezi.

Az FNO az információkat két főfejezetre osztja. Az 1. főfejezet foglalkozik a Funkcióképességgel és a fogyatékos-sággal, míg a 2. főfejezet tartalmazza a Kontextuális tényezőket. Mindkét főfejezet két alkotóelemből áll.

---

⁷ The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. Az ENSZ 48. Közgyűlése 1993. december 20-án fogadta el (48/96 határozat). New York, NY, United Nations Department of Public Information, 1994.

⁸ Az egészség résztartományára példa a látás, a hallás, a járás, a tanulás és az emlékezés; egészséghez kapcsolódó résztartományok a szállítás, az oktatás és a szociális interakciók.

⁹ Bickenbach, J. E., Chatterji, S., Badley, E. M., Üstün, T. B.: Models of Disablement, Universalism and the ICIDH, *Social Science and Medicine*, 1999, 48:1173–1187.

1. A FUNKCIÓKÉPESSÉG ÉS A FOGYATÉKOSSÁG ALKOTÓELEMEI

A Test alkotóelem két osztályozást tartalmaz, az egyik a test rendszereinek funkcióit, a másik pedig a testi struktúrákat osztályozza. A fejezetek mindkét osztályozásban a test rendszerei szerint épülnek fel.

A Tevékenységek és részvétel alkotóelem azon résztartományok teljes köre, amelyek egyéni és társadalmi szempontból írják le a funkcióképeség vetületeit.

2. KONTEXTUÁLIS TÉNYEZŐK

A Környezeti tényezők felsorolása az első alkotóelem a Kontextuális tényezők főfejezetben. A környezeti tényezők a funkcióképeség és a fogyatékoság minden alkotóelemére hatnak, a tételek az egyén legközvetlenebb környezetétől a tágabb környezetig, sorban épülnek egymásra.

A Személyes tényezők is a Kontextuális tényezők alkotóeleme, de a hozzá társuló hatalmas társadalmi és kulturális különbségek miatt ez nem került be az FNO osztályozásába.

Az FNO 1. főfejezetében a Funkcióképeség és a fogyatékoság alkotóelemei két módon fejezhetők ki. Egyrészt használhatók problémák leírására (pl. károsodás, tevékenység akadályozottsága vagy a részvétel korlátozottsága, amelyeket a fogyatékoság gyűjtőfogalom foglal össze); másrészt leírhatják az egészség és az egészséghez kapcsolódó állapotok nem problémás (vagyis semleges) oldalait (amelyeket a funkcióképeség gyűjtőfogalom foglal össze).

A funkcióképeség és a fogyatékoság ezen alkotóelemeit 4 elkülönített, de egymással összefüggő besorolás által fogalmazzuk meg. Ezeket a besorolásokat a minősítők használata teszi érvényessé. A testi funkciókat és struktúrákat az élettani rendszerekben vagy az anatómiai struktúrákban történt változásokkal jellemezzük. A Tevékenységek és részvétel alkotóelem használatához két besorolás áll rendelkezésre: a képesség és a teljesítmény (lásd a 4.2. részt).

Valaki funkcióképesége és fogyatékosága felfogható a kóros egészségi állapotok (betegségek, rendellenességek, sérülések, balesetek stb.) és a kontextuális tényezők közötti dinamikus interakcióként is.¹⁰ Mint korábban ismertettük, a Kontextuális tényezők személyes és környezeti tényezőket is tartalmaznak. Az FNO átfogó listát ad a környezeti tényezőkről, ez a lista az osztályozás nélkülözhetetlen része. A környezeti tényezők a funkcióképeség és a fogyatékoság minden elemével kölcsönhatásban állnak. A Környezeti tényezők alkotóelem alapszintű besorolásként a fizikai, a társadalmi és az attitűd jellegű környezet jellemzőinek támogató vagy hátráltató hatását írja le.

3.3. Az osztályozás egységei

Az FNO az egészséget és az egészséghez kapcsolódó állapotokat osztályozza. Az osztályozás egységei tehát az egészség és az egészséghez kapcsolódó résztartományokon belül a kategóriák. Fontos megjegyeznünk, hogy az FNO-ban nem a személyek az osztályozás egységei; vagyis az FNO nem az embereket osztályozza, hanem az egyes ember helyzetét írja le az egészség és az egészséghez kapcsolódó résztartományok egy-egy csoportjában. A leírás mindig a környezeti és a személyes tényezők viszonylatrendszerében születik.

3.4. Az FNO kiadásai

Az FNO-nak a különböző felhasználói igények kielégítésére két, egymástól eltérő részletezésű változata készült el.

Az FNO teljes változata, vagyis ez a kötet, 4 karakteres részletezésben tartalmazza az osztályozást. Ez a négy szint összetömöríthető egy magasabb szintű osztályozási rendszerbe, amely minden résztartományt a második karakterig tartalmaz. Ez a 2 karakteres osztályozás az FNO rövid változata.

---

¹⁰ Ez a kölcsönhatás a felhasználó szándéka szerint tekinthető folyamatnak vagy eredménynek.

4. Az FNO elemeinek áttekintése

MEGHATÁROZÁSOK¹¹

Az egészség viszonylatrendszer:

A testi funkciók a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is).

A test struktúrái a test anatómiai részei, mint pl. a szervek, a végtagok és azok alkotórészei.

A károsodások problémák a test funkcióiban vagy struktúráiban, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

A tevékenység egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által.

A részvétel közreműködés egy élethelyzetben.

A tevékenység akadályozottsága nehézség, amit az egyén a cselekvések végrehajtása során tapasztalhat.

A részvételi korlátozottság probléma, amit az egyén tapasztalhat az élethelyzetekben történő közreműködése során.

A környezeti tényezők azt a fizikai, társadalmi és attitűd jellegű környezetet jelentik, amelyben az emberek léteznek és életüket élik.

A felsorolt fogalmak áttekintését az 1. táblázatban adjuk meg; további magyarázatuk, műveleti fogalmakkal, az 5.1 szakaszban található. Amint a táblázatban is látható:

- Az FNO két főfejezetből áll, amelyeknek további két alkotóelemük van:
  1. főfejezet Funkcióképesség és fogyatékoság
    - a) Testi funkciók és struktúrák
    - b) Tevékenységek és részvétel
  2. főfejezet Kontextuális tényezők
    - c) Környezeti tényezők
    - d) Személyes tényezők
- Mindegyik alkotóelem egyaránt kifejezhető pozitív és negatív fogalmakkal.
- Minden alkotóelem különböző résztartományokból áll, továbbá minden résztartományon belül kategóriákból; ez utóbbiak az osztályozás alapegységei.

Valaki egészsége és egészséghez kapcsolódó állapotai rögzíthetők a megfelelő kategóriakód vagy -kódok kiválasztásával, majd a minősítők hozzáadásával: ez utóbbiak számkódok, amelyek megadják az adott kategórián belül a működőképesség vagy a fogyatékoság mértékét vagy nagyságát, illetve jelölik, hogy egy környezeti tényező milyen mértékben támogató vagy akadályozó hatású.

¹¹ Lásd a Mellékletek Osztályozástani és terminológiai elvek c. részét is.

1. TÁBLÁZAT AZ FNO ÁTTEKINTÉSE

	1. főfejezet: Funkcióképesség és fogyatékoság		2. főfejezet: Kontextuális tényezők	
Alkotóelemek	Testi funkciók és struktúrák	Tevékenységek és részvétel	Környezeti tényezők	Személyes tényezők
Résztartományok	Testi funkciók Testi struktúrák	Életterületek (feladatok, tevékenységek)	Külső hatások a funkcióképességre és a fogyatékoságra	Belső hatások a funkcióképességre és a fogyatékoságra
Besorolások	Változás a testi funkciókban (élettani) Változás a testi struktúrákban (anatómiai)	Képesség Feladatok végrehajtása standard környezetben	A fizikai, a szociális és az attitűd jellegű környezet jellemzőinek támogató vagy akadályozó hatása	A személyes tulajdonságok hatása
Pozitív oldal	Funkcióképesség és strukturális épség	Tevékenység Részvétel	Támogatók	Nem alkalmazható
Funkcióképesség				
Negatív oldal	Károsodás	Tevékenység akadályozottsága Részvételi korlátozottság	Hátráltatók, akadályozók (korlátozók)	Nem alkalmazható
Fogyatékoság				

4.1. Testi funkciók és struktúrák, károsodások

Meghatározások: A testi funkciók a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is).

A testi struktúrák a test anatómiai részei, mint pl. a szervek, a végtagok és azok alkotórészei.

A károsodások problémák a testi funkcióban vagy struktúrában, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

- (1) A testi funkciókat és a testi struktúrákat két elkülönülő részben osztályoztuk. Ezt a két osztályozást párhuzamos használatra szántuk. A testi funkcióknál található az ember alapvető érzékelései, pl. „látási funkciók”, ezek strukturális megfelelői a „szem és a kapcsolódó struktúrák”.
- (2) A „test” megfogalmazás az emberi szervezet egészét jelenti, tehát magában foglalja az agyat és annak funkcióit, vagyis az elmét. Ezért a mentális (vagy pszichés) funkciókat a testi funkciók közé soroltuk.
- (3) A testi funkciókat és struktúrákat a test rendszereinek megfelelően osztályoztuk; következésképpen a testi struktúrák nem tekinthetők szerveknek.¹²
- (4) A struktúra károsodásai jelenthetnek anomáliát, hiányt, veszteséget vagy más jelentős eltérést a testi struktúrákban. A károsodásokat a szövet- és sejtszintű, illetve a szubcelluláris és molekuláris szintű biológiai ismeretekkel összhangban fogalmaztuk meg. Gyakorlati okokból azonban ezeket

¹² Az ICIDH 1980-as változatában ugyan említve van a szervi szint, azonban a „szerv” definíciója nem pontos, nem világos. A szem és a fül konvencionálisan szervek tekinthető, ugyanakkor nehéz határaikat azonosítani, meghatározni, és ugyanez igaz a végtagokra és a belső szervekre is. Ezért a „szerv” szerinti megközelítés – amely az emberi szervezetben egy entitás vagy egység létezését jelenti – helyett az FNO ezt a fogalmat a „testi struktúra” fogalommal cserélte fel.

a szinteket nem vettük fel a listába.¹³ Az osztályozás irányvonalait a károsodások biológiai alapjai adják, de nyílnak lehetőségek az osztályozás kibővítésére a sejt- és a molekuláris szintig. Az orvos felhasználók számára fontos megjegyeznünk, hogy a károsodások nem azonosak a folyamatok kóreltani hátterével, inkább a kórfolyamat megnyilvánulásai.

- (5) A károsodások eltérést jelentenek bizonyos, általánosan elfogadott populációs standardoktól a test és funkciói orvosi biológiai állapotában; összetevőinek meghatározását tehát elsősorban azok végezhetik, akik képesítésük alapján alkalmasak arra, hogy e standardok szerint megítéljék a fizikai és a mentális funkcióképességet.
- (6) A károsodások lehetnek átmenetiek vagy tartósak; súlyosbodóak, enyhülőek vagy állandóak; időszakosan fennállóak vagy folyamatosak. A populációs normától való eltérés lehet csekély vagy jelentős, és az idők folyamán ingadozhat is. Ezeket az ismerveket további besorolásokkal rögzíthetjük, leginkább a kódokban, a pont utáni minősítők segítségével.
- (7) A károsodások nem egységesek az etiológia vagy kialakulásuk tekintetében; például a látás vagy egy végtag hiánya lehet genetikai rendellenesség vagy sérülés következménye is. Egy károsodás megléte szükségszerűen magában foglal egy kiváltó okot is; nem biztos azonban, hogy ez elégségesen indokolja is a bekövetkezett károsodást. Továbbá, egy károsodás megléte valamilyen zavart jelent a testi funkciókban vagy struktúrákban, de ilyen zavar társulhat a különféle betegségek, rendellenességek vagy élettani állapotok bármelyikéhez is.
- (8) A károsodások lehetnek egy kóros egészségi állapot részei vagy megnyilvánulásai, de nem szükségszerűen jelentik azt, hogy betegség áll fenn, sem azt, hogy az egyént betegnek kell tartani.
- (9) A károsodások kiterjesztési köre szélesebb és körülírhatóbb, mint a rendellenességeké vagy a betegségeké; például egy láb elvesztése a testi struktúra károsodása, de nem rendellenesség vagy betegség.
- (10) A károsodások további károsodásokat eredményezhetnek; pl. az izomerő hiánya ronthatja a mozgási funkciókat, a szív funkciói a légzési funkció deficitjét okozhatják, az érzékelés károsodása hat a gondolkodás funkcióira.
- (11) A Testi funkciók és struktúrák alkotóelem egyes kategóriái és a BNO-10 kategóriái között találunk átfedéseket, különösen a tünetek és a jelek terén. A két osztályozás célja azonban eltérő. A BNO-10 a tüneteket specifikus fejezetekben osztályozza, amelyekkel a morbiditás vagy az egészségügyi szolgáltatások igénybe vétele dokumentálható, míg az FNO a tüneteket a testi funkciók részeként értelmezi, és így a megelőzést vagy a betegek szükségleteinek felismerését szolgálja. A legfontosabb, hogy az FNO-ban a Testi funkciók és struktúrák osztályozást együtt kell alkalmazni a Tevékenységek és részvétel kategóriáival, az összeállítók szándéka szerinti módon.
- (12) A károsodásokat meghatározott azonosítási kritériumok (pl. a határérték szintje szerint meglévő vagy hiányzó) alapján a megfelelő kategóriákban osztályoztuk. A testi funkciók és struktúrák osztályozásánál ezek a kritériumok azonosak, mégpedig a következők: (a) veszteség vagy hiány; (b) csökkenés; (c) többlet vagy túltengés és (d) eltérés. Ha egy károsodás fennáll, súlyossága – az FNO általános minősítője használatával – egy skálán értékelhető.
- (13) A környezeti tényezők kölcsönhatásban állnak a testi funkciókkal, ilyen kölcsönhatások figyelhetőek meg pl. a levegőtisztaság és a légzés, a fény és a látás, a hangok és a hallás, a zavaró ingerek és a figyelem, a talaj állaga és az egyensúlytartás, a környezet hőmérséklete és a test hőszabályozása között.

---

¹³ Így az FNO teljes változata alapján kódolt károsodásoknak mások vagy a vizsgált személy által kimutathatóknak vagy megfigyelhetőnek kell lenniük, közvetlen megfigyelés vagy a megfigyelésből levont következtetés segítségével.

4.2. Tevékenységek és részvétel, a tevékenység akadályozottsága és a részvételi korlátozottság

Meghatározások: A **tevékenység** egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által.

A **részvétel** közreműködés egy élethelyzetben.

A **tevékenység akadályozottsága** nehézség, amit az egyén cselekvések végrehajtása során tapasztalhat.

A **részvételi korlátozottság** probléma, amit az egyén tapasztalhat az élethelyzetekben történő közreműködése során.

- (1) A Tevékenységek és részvétel alkotóelem résztartományai egyetlen, összesített listában találhatóak, ez magában foglalja az életterületek teljes tartományát (az alapszintű tanulástól vagy a megfigyeléstől az összetett területekig, pl. személyközi interakciók vagy munkavállalás). Az alkotóelem használható a tevékenységek (a) vagy a részvétel (b) vagy mindkettő leírására. Az alkotóelem résztartományait két minősítő, a teljesítmény és a képesség értékeli. Így a listából nyert információ egy adatmátrixot szolgáltat, amelyben nincs átfedés, és nem marad ki belőle semmi (lásd 2. táblázat).

2. TÁBLÁZAT TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZVÉTEL: INFORMÁCIÓS MÁTRIX

Résztartományok	Minősítők	
	Képesség	Teljesítmény
d1	Tanulás és az ismeretek alkalmazása	
d2	Általános feladatok és elvárások	
d3	Kommunikáció	
d4	Mobilitás	
d5	Önellátás	
d6	Otthoni élet	
d7	Személyközi interakciók és kapcsolatok	
d8	Fő életterületek	
d9	Közösségi, társadalmi és magánélet	

- (2) A teljesítmény minősítővel jellemezhető mindaz, amit az egyén saját, adott környezetében megtesz. Mivel az adott környezet a társadalmi viszonylatrendszer is magában foglalja, a teljesítmény megfogalmazható úgy is, mint az emberek „közreműködése egy élethelyzetben” vagy a „megélt tapasztalat” abban a valós környezetben, amelyben élnek.¹⁴ Ez a viszonylatrendszer magában foglalja a környezeti tényezőket – a fizikai, a társadalmi és az attitűdök világának minden vetületét –, amelyek a Környezeti tényezők alkotóelem alkalmazásával kódolhatók.

¹⁴ A „részvétel” definíció bevezeti a közreműködés fogalmát. A „közreműködés” egyes javasolt definíciói magukban foglalják a részvételt, a bekapcsolódást vagy elfoglaltságot egy élethelyzetbe(n), a mások általi elfogadottságot, illetve, hogy a szükséges források hozzáférhetőek. A 2. táblázat információs mátrixában a részvétel egyetlen lehetséges értékelése a teljesítménnyel történő kódolás. Ez nem jelenti azt, hogy a részvétel automatikusan azonossá válik a teljesítménnyel. A közreműködés fogalmát el kell választani a közreműködés szubjektív átélésétől a („valahová tartozás” érzésétől). Azok a felhasználók, akik a közreműködést külön akarják kódolni, nézzék át a 2. melléklet kódolási útmutatásait.

- (3) A képesség minősítő jellemzi az egyén lehetséges képességét egy feladat vagy cselekvés végrehajtására. Ennek a besorolásnak az a feladata, hogy megmutassa a funkcióképesség várható legmagasabb szintjét, amit egy személy egy adott résztartományban aktuálisan elérhet. Az egyén lehetséges képességének vizsgálatához „szabványosított” környezetre van szükség, amely semlegesíti a különböző környezeteknek az egyén képességére gyakorolt módosító hatását. Ez a standardizált környezet lehet: (a) valóságos környezet, amelyet a képesség vizsgálatára létrehozott vizsgálati helyszíneken általában használnak; (b) azokban az esetekben, amelyekben erre nincs mód, ez lehet modellezett környezet, amelyről feltételezhető, hogy hatása az előzővel azonos. Ezt a környezetet nevezhetjük „egységesített” vagy „standard” környezetnek. Tehát a képesség az egyén környezetileg kiegyenlített, várható képességét tükrözi. A módosításnak azonosnak kell lennie minden személy és ország esetén, hogy lehetséges legyen a nemzetközi összehasonlítás. Az egységes vagy standard környezet jellemzői a Környezeti tényezők osztályozás használatával kódolhatók. A képesség és a teljesítmény közötti eltérés tükrözi az aktuális és az egységesített környezet hatásai közötti különbséget, így hasznos útmutatásként szolgál arra nézve, hogy az egyén teljesítményének javítása érdekében milyen környezeti módosításokra van szükség.
- (4) A képesség és a teljesítmény minősítő egyaránt tovább pontosítható a „segédeszközök vagy személyes segítség igénybevétele, illetve nélkülük” helyzetek kódolásával. Sem a segédeszközök, sem a személyes segítség nem szüntetik meg a károsodásokat; specifikus résztartományokban megszüntethetik azonban a funkció korlátozottságát. Ez a kódolási típus különösen alkalmas annak megállapítására, hogy az egyén funkcióképességét mennyiben korlátozza az, ha nem áll rendelkezésére segédeszköz (lásd a 2. mellékletben a kódolási útmutatásokat).
- (5) Nehézségek vagy problémák ezekben a résztartományokban akkor keletkezhetnek, ha minőségi vagy mennyiségi eltérés mutatkozik abban, ahogyan az egyén kivitelezte a résztartománynak ezeket a funkcióit.
A korlátozottságot vagy akadályozottságot az általánosan elfogadott populációs standardokkal szemben vizsgáljuk. A standardot vagy normát – amellyel a vizsgált személy képességét és teljesítményét összehasonlítják – egy olyan személy képviseli, akinek nincs hasonló kóros egészségi állapota (betegség, rendellenesség vagy sérülés stb.). A korlátozottság vagy akadályozottság írja le az eltérést a megfigyelt és az elvárható teljesítmény között. Az elvárható teljesítmény az a populációs norma, ami a specifikus kóros egészségi állapottal nem rendelkező emberek teljesítményét tükrözi. Ugyanezt a normát alkalmazzuk a képesség minősítőnél, amelyből arra következtethetünk, hogy az egyén teljesítményének javítása érdekében milyen környezeti változásokra van szükség.
- (6) A teljesítmény problémája származhat közvetlenül a társadalmi környezetből is, különösen akkor, ha az egyénnek nincs károsodása. Például semmilyen károsodással nem rendelkezik vagy a munkavállaláshoz elégséges képességgel rendelkezhet egy HIV-pozitív személy, akinek semmilyen tünete vagy betegsége nincs, vagy az a személy, akinek csak genetikai hajlama van egy bizonyos betegségre, de a szolgáltatásokhoz való hozzáférés megtagadása, diszkrimináció vagy stigma miatt nincs lehetősége a munkavállalásra.
- (7) Nehéz különbséget tenni a „tevékenység” és a „részvétel” között a Tevékenységek és részvétel alkotóelem résztartományai alapján. Hasonlóképpen, a résztartományok alapján nem volt lehetséges a különbségtétel az „egyéni” és a „társadalmi” nézőpontok között az elméleti és a gyakorlati megközelítés nemzetenkénti különbségei miatt. Ezért az FNO egyetlen listát tartalmaz, amely alkalmazható úgy is – ha a felhasználók ezt akarják –, hogy különbséget tegyenek a tevékenység és a részvétel között a saját megközelítési módjuk szerint. Ennek további magyarázatát a 3. melléklet tartalmazza. Négy lehetséges módon lehet ezt megtenni:
- egyész résztartományokat tevékenységként, másokat pedig részvétellként tüntetnek fel, nem engedve semmilyen átfedést;
  - ugyanaz, mint fent (a), de részleges átfedést megengedve;
  - minden részletezett résztartományt tevékenységként tüntetnek fel, a tágabb értelmű kategória-címeket pedig részvétellként;
  - minden résztartományt egyformán alkalmaznak tevékenységként és részvétellként.

4.3. Kontextuális tényezők

A Kontextuális tényezők képviseli egy egyén létezésének és életvezetésének teljes háttérét. Két alkotóelemet foglal magában: a Környezeti tényezőket és a Személyes tényezőket – amelyeknek hatásuk lehet egy kóros egészségi állapotban szenvedő személyre, annak egészségére és egészséghez kapcsolódó állapotaira.

A Környezeti tényezők azt a fizikai és társadalmi környezetet valamint attitűdöket foglalják magukban, amelyben az emberek léteznek és életüket élik. Ezek a tényezők a személyen kívüliek, hatásuk lehet pozitív vagy negatív az egyén – mint a társadalom tagja – teljesítményére, az egyénnek a tevékenységek és feladatok végrehajtását biztosító képességére, valamint az egyén testi funkcióira vagy struktúráira.

- (1) A Környezeti tényezők az osztályozásban két szintre épülnek.
  - a) Egyéni – az egyén közvetlen környezete, beleértve olyan helyszíneket, mint az otthon, a munkahely és az iskola. Az egyéni szinthez tartoznak a környezetnek azok a fizikai és anyagi jellemzői, amelyekkel az egyén találkozik, valamint az egyén közvetlen kapcsolata másokkal, a családdal, ismerősökkel, egyívásúakkal és idegenekkel.
  - b) Társadalmi – hivatalos és nem hivatalos társadalmi struktúrák, a közösségben és a társadalomban létező szolgáltatások és egymásra épülő állásfoglalások vagy rendszerek, amelyek az egyén életére hatást gyakorolnak. Ez a szint magában foglalja a munkakörnyezethez kapcsolódó szervezeteket és szolgáltatásokat, a közösségi tevékenységeket, a kormányhivatalokat, a kommunikációs és a szállítási szolgáltatásokat, a nem állami szociális hálókat, valamint a törvényeket, a szabályozásokat, az írott és az íratlan szabályokat, az attitűdöket és az ideológiákat.
- (2) A Környezeti tényezők kölcsönhatásban állnak a Testi funkciók és struktúrák, valamint a Tevékenységek és részvétel alkotóelemekkel. További tudományos munkával mindegyik alkotóelemnél pontosítható a kölcsönhatás jellege és mértéke. A fogyatékoság az egyén kóros egészségi állapota, a személyes tényezők, valamint az egyén életének körülményeit alkotó külső tényezők közötti összetett kölcsönhatás eredményeként jellemezhető. A kölcsönhatás miatt a különböző környezetek hatása nagyon eltérő lehet egy kóros egészségi állapotban szenvedő egyénre. Egy korlátokat állító vagy támogatók nélküli környezet gátolja az egyén teljesítményét; más, segítőbb környezetek javíthatják azt. A társadalom is gátolhatja egy egyén teljesítményét, akár úgy, hogy korlátokat állít (pl. nem megközelíthető épületek) akár úgy, hogy nem biztosít megfelelő támogatásokat (pl. a segédeszközök hozzáférhetetlensége).

A Személyes tényezők egy egyén létezésének és életének azt a különleges háttérét adják, és az egyén olyan jellemzőit foglalják össze, amelyek nem részei egy kóros egészségi állapotnak vagy egészségi állapotoknak. Ilyen tényezők pl. a nem, az etnikai hovatartozás, az életkor, más kóros egészségi állapotok, a kondíció, az életmód, a szokások, a neveltetés, a megküzdési módszerek, a társadalmi háttér, az oktatás, a szakma, a múltbéli és a jelenlegi tapasztalatok (múltbéli életesemények és aktuális események), az általános viselkedési minta és a személyiségtípus, a lelki alkat és egyéb jellegzetességek; mindegyik vagy bármelyikük, amelyek szerepet játszhatnak bármilyen szintű fogyatékoságban. A Személyes tényezőket az FNO-ban nem osztályoztuk, de feltüntettük az 1. ábrán, amely azt is szemlélteti, hogy milyen hatásuk lehet a különböző beavatkozások kimenetelére.

5. A funkcióképesség és a fogyatékoság modellje

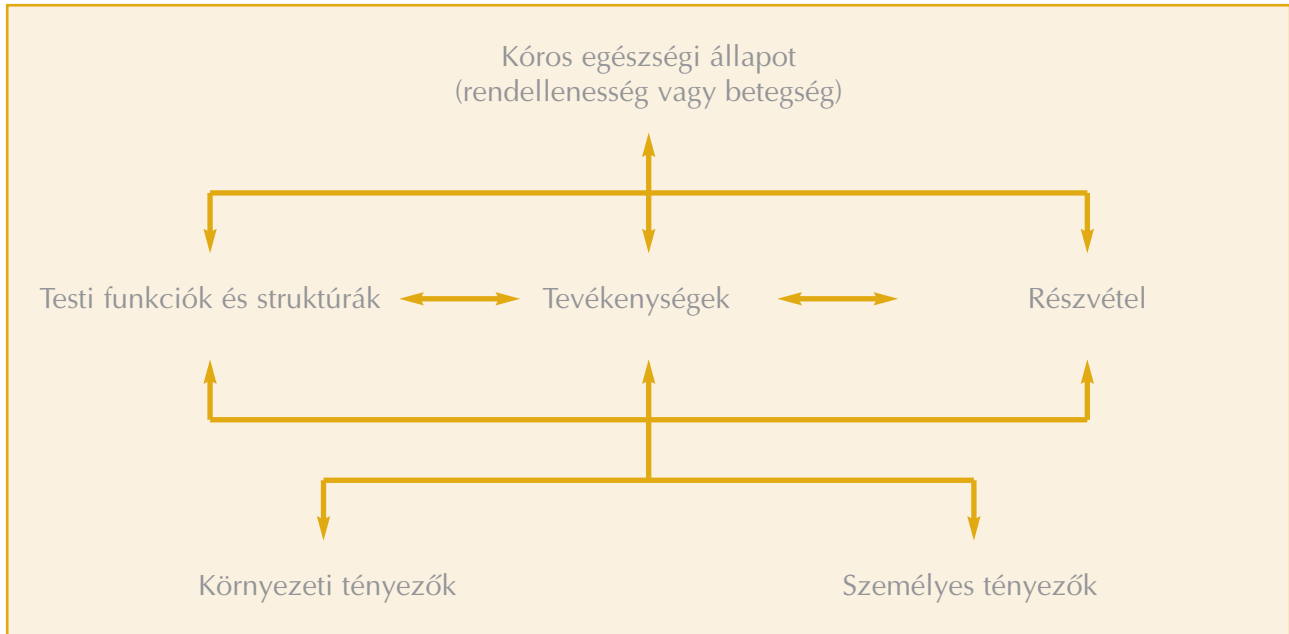
5.1. A funkcióképesség és a fogyatékoság folyamata

Mint osztályozás, az FNO nem modellezi a funkcióképesség és a fogyatékoság „folyamatát”. Felhasználható azonban a folyamat leírására, mert megadja azokat az eszközöket, amelyekkel kidolgozhatók a különböző besorolások és résztartományok.

Interaktív és alakuló folyamatként a funkcióképesség és a fogyatékoság osztályozásának többirányú megközelítését biztosítja. Alapelemeket szolgáltat azok számára, akik modelleket kívánnak készíteni, és vizsgálni szeretnék a folyamat különböző aspektusait. Ilyen értelemben az FNO egy

nyelvnek tekinthető: a felhasználásával készíthető szövegek függenek a felhasználóktól, azok kreativitásától és tudományos irányultságától. A különböző alkotóelemek kölcsönhatásainak jelenlegi megfogalmazását mutatja be az 1. ábra.¹⁵

1. ÁBRA
AZ FNO ALKOTÓELEMEINEK KÖLCSÖNHATÁSAI

Az ábra egy személy funkcióképességét mutatja egy specifikus résztartományban, amely szerint ez interakció vagy másféle bonyolult kapcsolat a kóros egészségi állapot és a kontextuális tényezők (azaz a környezeti és a személyes tényezők) között. Az entitások közötti interakció dinamikus: egy entitásba történő beavatkozások a többi entitásból egyet vagy többet módosíthatnak. Ezek az interakciók specifikusak, a résztvevők közötti kölcsönhatás nem mindig megjósolható. Az egymásra hatás kölcsönös: a fogyatékoság megléte akár magát a kóros egészségi állapotot is módosíthatja. Gyakran ésszerűnek tűnhetne, hogy egy vagy több károsodás miatt bekövetkező képességakadályozottságra, illetve egy vagy több akadályozottság miatt bekövetkező teljesítménykorlátozottságra következtessünk. Fontos azonban, hogy az egyes besorolások adatait egymástól függetlenül gyűjtsük, és csak utána tárjuk fel a közöttük lévő kapcsolatokat és oki összefüggéseket. A teljes egészségi helyzet leírásában minden alkotóelemnek megvan a maga szerepe. Például valakinek:

- lehetnek károsodásai, a képesség korlátozottsága nélkül (pl. a lepra által okozott külső torzulás nem feltétlenül hat az egyén képességére);
- lehetnek teljesítményproblémái és képességkorlátozottsága, nyilvánvaló károsodások nélkül (pl. sok betegség esetén csökken a teljesítmény a napi tevékenységekben);
- lehetnek teljesítményproblémái károsodások vagy képességkorlátozottságok nélkül (pl. egy HIV-pozitív személy vagy egy mentális betegségből kigyógyult, volt beteg megbélyegzettséggel vagy diszkriminációval szembesül a ban vagy a munkavállalásban);
- lehetnek segítség hiányában képességkorlátozottságai, de az adott környezetben nincsenek teljesítményproblémái (pl. egy mozgáskorlátozott személy kaphat a társadalomtól olyan segítő technológiát, amellyel képes a helyváltoztatásra);

¹⁵ Az FNO lényegileg különbözik az ICIDH 1980-as változatától a funkcióképesség és a fogyatékoság kölcsönhatásainak leírásában. Meg kell jegyeznünk, hogy a többdimenziós modell kölcsönhatásainak összetettsége miatt bármilyen diagram valószínűleg tökéletlen és félreértelmezhető lesz. A modell célja több kölcsönhatás szemléltetése. Természetesen lehetségesek másféle leírások, amelyek a folyamat más, lényeges szempontjait emelik ki. Eltérhetnek a különböző alkotóelemek és besorolások közötti kölcsönhatások értelmezései is (pl. a környezeti tényezők hatása a testi funkciókra természetesen más, mint hatásuk a részvételre).

- megtapasztalhat bizonyos fokú ellentétes irányú hatást (pl. a végtagok inaktivitása izomsorvadást okozhat; az intézményi elhelyezés viszont veszteséget okozhat a társas kapcsolatokban).

A 4. melléklet esetismertetései további példákkal szemléltetik a besorolások közötti lehetséges kölcsönhatásokat.

Az 1. ábrán bemutatott séma szemlélteti, hogy a folyamatban milyen szerepet játszanak a kontextuális tényezők (vagyis a környezeti és a személyes tényezők). Ezek a tényezők kölcsönhatásban állnak az adott kóros egészségi állapotú személlyel, meghatározzák funkcióképességének szintjét és mértékét. A környezeti tényezők az egyénen kívüliek (pl. a társadalom attitűdjei, az épített környezet jellemzői, a törvényhozási rendszer), ezeket osztályozza a Környezeti tényezők szakasz. A Személyes tényezők nincsenek osztályozva az FNO-nak ebben a változatában. Ide tartoznak a nem, az etnikai hovatartozás, az életkor, a kondíció, az életmód, a szokások, a megküzdési technikák és más, hasonló tényezők.

A felhasználó, ha szükségesnek látja, ezeket is vizsgálhatja.

5.2. Orvosi és szociális modellek

A fogyatékoság és a funkcióképesség megértéséhez és magyarázatához sokféle fogalmi modellt¹⁶ javasoltak. Ezek kifejezhetők dialektikus módon, például az „orvosi modell” és a „szociális modell” szembeállításával. Az orvosi modell a fogyatékoságot a személy problémájaként vizsgálja, amelyet közvetlenül betegség, baleset vagy egyéb kóros egészségi állapot okozott, és amely egészségügyi ellátást igényel, szakember által végzett, egyéni kezelés formájában. A fogyatékoság ellátása e megközelítésben a gyógyításra, az egyén „rendbehozatalára”, magatartása módosítására törekszik. A modell fő kérdése az egészségügyi ellátás, és politikai szinten az elsőrendű feladat az egészségügyi szabályozás módosítása vagy reformja. A fogyatékoság szociális modellje a kérdést főként társadalmi problémának tartja: ez alapvetően az egyének tökéletes társadalmi beilleszkedésének problémája. A fogyatékoság nem személyes tulajdonság, sokkal inkább állapotok bonyolult összessége, amelyek közül számosat a társadalmi környezet hoz létre. A probléma kezelése tehát társadalmi összefogást igényel, és a társadalom kollektív felelőssége, hogy végrehajtsa a szükséges környezeti módosításokat, amelyek segítségével a fogyatékos személyek tökéletesen bekapcsolódhatnak a társadalom életének minden területébe. A téma tehát elsősorban hozzáállás vagy ideológiai megközelítés kérdése, amely megközelítés társadalmi változást tesz szükségessé, és amely politikai szinten az emberi jogok kérdésévé válik. Ebben a modellben tehát a fogyatékoság politikai kérdés.

Az FNO e két, egymással szemben álló modell integrálásán alapul. A funkcióképesség különböző szempontjait integráló felfogás érdekében „biopszichoszociális” megközelítést alkalmaztunk. Az FNO tehát megkísérli a szintézist, hogy egységes nézőpontot adjon az egészség különböző biológiai, egyedi és társadalmi nézőpontból történő megközelítésére.¹⁷

6. Az FNO használata

Az FNO az emberi funkcióképesség és fogyatékoság osztályozása. Rendszerezve csoportosítja az egészségi és az egészséghez kapcsolódó résztartományokat. Mindegyik alkotóelemben a résztartományokat tovább csoportosítottuk és célszerű módon rendeztük közös tulajdonságaik alapján (pl. eredet, típus vagy hasonlóság). Az osztályozás meghatározott alapelvek szerint épül fel (lásd 1. melléklet). Ezek az alapelvek a szintek kölcsönös egymásra épülését és az osztályozás hierarchiáját tükrözik (a szintek készlete). Az FNO-ban ugyanakkor egyes kategóriákat nem hierarchikus módon rendszerezünk, hanem egyenrangú elágazó rendszerbe foglaltuk.

¹⁶ A „modell” fogalom itt egy besorolást vagy paradigmát jelent, tehát eltér a korábbi részekben alkalmazott jelentésétől.

¹⁷ Lásd még az 5. mellékletet: „Az FNO és a fogyatékos emberek”.

A következőkben ismertetjük az FNO használatát befolyásoló osztályozás szerkezeti jellemzőit.

- (1) Az FNO az egészség és az egészséghez kapcsolódó résztartományok standard műveleti meghatározásait adja, szemben az egészség „köznyelvi” meghatározásaival. Ezek a meghatározások leírják minden résztartomány lényegi sajátosságait (pl. minőségek, tulajdonságok és összefüggések), és információt adnak arról, hogy az adott résztartomány mit foglal magában és mit nem. A meghatározások a vizsgálathoz általánosan használt megközelítéseket tartalmaznak, amelyek így átalakíthatóak kérdőívekké. Megfordítva: a rendelkezésre álló vizsgálóeljárások eredményei is kódolhatók FNO-fogalmakkal. Például a „látási funkciók” meghatározása a forma- és a kontúr-érzékelés, különböző távolságokból, egy vagy két szem használatával, úgy kódolható, hogy a látásproblémák súlyossága a megadott paraméterek vonatkozásában enyhe, mérsékelt, súlyos vagy teljes mértékű.
- (2) Az FNO alfanumerikus rendszert alkalmaz, ahol a b, s, d és e betűk a Testi funkciók, a Testi struktúrák, a Tevékenységek és részvétel valamint a Környezeti tényezők jelölésére szolgálnak. Ezeket a betűket követi egy számkód, amely a fejezet sorszámával kezdődik (egy számjegy), ezt követi a második szint (két számjegy), majd a harmadik és a negyedik szint (egy-egy számjegy).
- (3) Az FNO kategóriái „egymásba illeszthetők”, a tágabb értelmű kategóriákat tehát úgy határoztuk meg, hogy azok magukban foglalják a magasabb rendű kategória szűkebb értelmezésű alkategóriáit is. (Például a Tevékenységek és részvétel alkotóelemben a 4. fejezet – a Mobilitás – magában foglalja az állás, az ülés, a járás, a tárgyak hordozása egymástól elkülönülő kategóriáit és így tovább.) A rövid (tömör) változat két szintet tartalmaz, míg a teljes (részletes) változat négy szintig terjed. A rövid és a teljes változat kódjai egymásnak megfelelnek, a rövid változat kigyújtható a teljes változathoz.
- (4) Bármely személy minden szinten több kódot kaphat. Ezek a kódok lehetnek egymástól függetlenek vagy egymással összefüggésben állók.
- (5) Az FNO-kódok csak valamilyen minősítővel – amely megadja az egészség szintjének mértékét (pl. egy probléma súlyosságát) – együtt teljes értékűek. A minősítőket egy pontjel (vagy elválasztójel) után egy, kettő vagy több számjeggyel kódoljuk. Bármelyik kódot legalább egy minősítővel együtt kell felvenni. Minősítők nélkül a kódoknak nincs saját, jellemző jelentésük.
- (6) A Testi funkciók és struktúrák első minősítője, a Tevékenységek és részvétel teljesítmény és képesség minősítői és a Környezeti tényezők első minősítője mind a problémák mértékét jelölik a vonatkozó alkotóelemben.
- (7) Az FNO-ban osztályozott mindhárom alkotóelem (Testi funkciók és struktúrák, Tevékenységek és részvétel, Környezeti tényezők) mennyiségi meghatározása azonos, általános skálán történik. Egy probléma megléte a besorolástól függően jelenthet károsodást, korlátozottságot, akadályozottságot vagy gátat. Az osztályozás adott résztartományának megfelelően (ahol xxx a második szintű számkód a résztartományban), mindig a megfelelő minősítő kifejezéseket – amint az lejjebb, a zárójelekben látható – kell kiválasztani. A mennyiségi meghatározások egységes használhatósága érdekében a vizsgálóeljárásokat további kutatások segítségével kell fejleszteni. Azokban az esetekben, amelyekben rendelkezésünkre állnak kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok a károsodás, a képességkorlátozottság, a teljesítményakadályozottság vagy gátoltság mennyiségi mérésére, ott egyértelműek a százalékhatárok. Például, ahol a „nincs probléma” vagy a „teljes probléma” meghatározást adták meg, ott a kódolás tévedéshatára maximum 5%. A „mérsékelt probléma” általában a teljes skála középértékéig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni.

xxx.0 NINCS probléma	(nincs, hiányzik, elhanyagolható,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE probléma	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT probléma	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS probléma	(nagy mértékű, extrém,...)	50–95%
xxx.4 TELJES probléma	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

- (8) A környezeti tényezőknél az első minősítő használható akár a környezet pozitív hatásainak, vagyis a támogatók, akár a negatív hatások, vagyis a korlátozók mértékének jelölésére. Mindkettő ugyanazt a 0–4 értékelő skálát használja, de a támogatók jelölésénél a pontot egy pluszjel váltja fel: például e110+2. A Környezeti tényezőket kódolhatjuk (a) minden besorolással kapcsolatban egyénileg; vagy (b) általánosságban, anélkül, hogy bármelyik besorolásra vonatkoztatnánk. Az első lehetőséget tartjuk inkább jónak, mert ez sokkal világosabban meghatározza a hatást és a tulajdonságot.
- (9) A különböző felhasználók számára hasznos és értékes lehet, ha minden egyes tétel kódolásához egyéb információt is hozzáadnak. Sokféle kiegészítő minősítő létezik, amelyek értékesek lehetnek a kódolás során. A 3. táblázat bemutatja az alkotóelemek minősítőinek részleteit, valamint a javasolt további minősítőket, amelyek még kidolgozásra várnak.
- (10) Az egészségi és az egészséghez kapcsolódó résztartományok leírása az adott időpontban történő használatukra vonatkozik (mint egy pillanatfelvétel). Ugyanakkor több időpontban történő alkalmazásukkal lehetőség nyílik egy hosszabb időszakot felölelő folyamat leírására is.
- (11) Az FNO egy személy egészségi és egészséggel kapcsolatos állapotaihoz számos kódot ad meg, amelyek együttesen alkotják az osztályozás két főfejezetét. Így egy személynél a kódok maximális száma az egykarakteres szinten 34 (8 testi funkciók, 8 testi struktúrák, 9 teljesítmény és 9 képesség kód), a kétkarakteres szinten pedig 362 lehet. A részletesebb szinteken a kódok száma 1424 lehet. Az FNO gyakorlati alkalmazásakor egy 3–18 kódból álló készlet elegendő lehet egy eset leírásához kétszintű (három számjegyű) pontosítással. Általánosságban kimondható, hogy a részletesebb, négyzintű változat speciális szolgálatok (pl. rehabilitációs kimenetel, geriátria) számára készült, míg az átfogó felmérésekre és a klinikai kimenetek értékelésére a kétszintű osztályozás alkalmas.

A további kódolási irányelveket a 2. melléklet tartalmazza. Nyomatékosan ajánljuk a felhasználóknak, hogy az osztályozás használatában a WHO és az együttműködő központok hálózata segítségével szerezzenek jártasságot.

3. TÁBLÁZAT MINŐSÍTŐK

Alkotóelem	Első minősítő	Második minősítő
Testi funkciók (b)	Általános minősítő, negatív skálával egy károsodás kiterjedésének vagy mértékének jelölésére Példa: b167.3 a súlyos károsodás jelölésére a nyelv specifikus funkcióiban	Nincs
Testi struktúrák (s)	Általános minősítő, negatív skálával egy károsodás kiterjedésének vagy mértékének jelölésére Példa: s730.3 a felső végtag súlyos károsodásának jelölésére	A vonatkozó testi struktúrában a változás természetét jelöli: 0 nincs változás a struktúrában 1 teljes hiány 2 részleges hiány 3 többlet 4 rendellenes arányok 5 folytonossághiány 6 eltérő helyzet 7 minőségi változások a struktúrában, beleértve a folyadékfelszaporodást is nem meghatározott 9 nem alkalmazható Példa: s730.32 a felső végtag részleges hiányának jelölésére

Tevékenységek és részvétel (d)	<p>Teljesítmény Általános minősítő Probléma a személy valós környezetében Példa: d5101.1_ a teljes test lemosásában jelentkező enyhe nehézséget jelöli, segédeszközök használatával, amelyek a személy számára jelenlegi környezetében elérhetők.</p>	<p>Képesség Általános minősítő Korlátozottság segítség hiányában Példa: d5101._2 a teljes test lemosásában jelentkező mérsékelt nehézséget jelöli; azt, hogy mérsékelt nehézség áll fenn segédeszközök hiányában vagy személyes segítség nélkül.</p>
Környezeti tényezők (e)	<p>Általános minősítő, negatív vagy pozitív skálával a vonatkozó akadályozók és támogatók kiterjedésének vagy mértékének jelölésére. Példa: e130.2 annak jelölésére, hogy az oktatásra szolgáló termékek mérsékelt korlátozást jelentenek. Ezzel ellentétben, az e130+2 azt jelöli, hogy az oktatásra szolgáló termékek mérsékelt segítséget jelentenek.</p>	Nincs

Az 54. Egészségügyi Világközgyűlés jóváhagyása az FNO nemzetközi használatához

A WHA 54.21 határozat a következőképpen szól:

Az ötvennegyedik Egészségügyi Világközgyűlés

1. JÓVÁHAGYJA az International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH) második kiadását, International Classification of Functioning, Disability and Health címmel, a továbbiakban rövidítve: ICF;
2. FELSZÓLÍTTJA a tagállamokat, hogy használják az ICF-et kutatásaik, felmérések és közlemények készítésekor, értelemszerűen, különös tekintettel a lehetséges későbbi revíziókra, számításba véve a tagállamok specifikus adottságait, és különösképpen szem előtt tartva a lehetséges későbbi átdolgozásokat;
3. KÉRI a főigazgatót, hogy nyújtson támogatást a tagállamoknak az ICF használatában, ha igénylik.

Testi funkciók

1. fejezet Mentális funkciók
2. fejezet Érzékelési funkciók és a fájdalomérzékelés
3. fejezet Hangadás és beszédfunkciók
4. fejezet A cardiovascularis (szív- és érrendszeri), a vérképző-, az immun- és a légzőrendszer funkciói
5. fejezet Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói
6. fejezet Húgy-ivarrendszeri és szaporodási funkciók
7. fejezet Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók
8. fejezet A bőr és a bőrfüggelékek funkciói

Testi struktúrák

1. fejezet Idegrendszeri struktúrák
2. fejezet A szem, a fül és a hozzájuk kapcsolódó struktúrák
3. fejezet A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák
4. fejezet A cardiovascularis (szív- és érrendszeri), az immun- és a légzőrendszer struktúrái
5. fejezet Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák
6. fejezet A húgy- és ivarrendszeri és a szaporodási rendszer struktúrái
7. fejezet A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák
8. fejezet A bőr és a hozzá kapcsolódó struktúrák

Tevékenységek és részvétel

1. fejezet Tanulás és az ismeretek alkalmazása
2. fejezet Általános feladatok és elvárások
3. fejezet Kommunikáció
4. fejezet Mobilitás
5. fejezet Önellátás
6. fejezet Élet otthon
7. fejezet Személyközi viszonyok és kapcsolatok
8. fejezet Fő életterületek
9. fejezet Közösségi, társadalmi és magánélet

Környezeti tényezők

1. fejezet Termékek és technológia
2. fejezet Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben
3. fejezet Támaszok és kapcsolatok
4. fejezet Attitűdök
5. fejezet Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

TESTI FUNKCIÓK

1. fejezet

Mentális funkciók

ÁLTALÁNOS MENTÁLIS FUNKCIÓK (B110–B139)

- b110 Tudati funkciók
- b114 Tájékozódási funkciók
- b117 Intellektuális funkciók (szellemi fejlődés)
- b122 Általános pszichoszociális funkciók
- b126 Temperamentum és személyiségfunkciók
- b130 Energia és indíték funkciók
- b134 Alvásfunkciók
- b139 Általános mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

SPECIFIKUS MENTÁLIS FUNKCIÓK (B140–B189)

- b140 Figyelmi funkciók
- b144 Emlékezőfunkciók
- b147 Pszichomotoros funkciók
- b152 Érzelmi funkciók
- b156 Észlelési funkciók
- b160 Gondolkodási funkciók
- b164 Magasabb rendű kognitív funkciók
- b167 Nyelvi mentális funkciók
- b172 Számolási funkciók
- b176 Összetett mozdulatok sorba rendezésének mentális funkciói
- b180 Az önérzékelés és az időérzékelés funkciói
- b189 Specifikus mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b198 Mentális funkciók, másképpen meghatározott
- b199 Mentális funkciók, nem meghatározott

2. fejezet

Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés

LÁTÁSI ÉS AHHOZ KAPCSOLÓDÓ FUNKCIÓK (B210–B229)

- b210 Látási funkciók
- b215 A szemkörnyéki struktúrák funkciói
- b220 A szemhez és a szemkörnyéki struktúrákhoz társuló érzetek
- b229 A szemhez és a szemkörnyéki struktúrákhoz társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott

HALLÁSI ÉS VESTIBULARIS (EGYENSÚLYÉRZŐ) FUNKCIÓK (B230–B249)

- b230 Hallási funkciók
- b235 Vestibularis funkciók
- b240 A halláshoz és a vestibularis, egyensúlyérző funkcióhoz társuló érzetek
- b249 Hallási és vestibularis, egyensúlyérző funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

EGYÉB ÉRZÉKELÉSI FUNKCIÓK (B250–B279)

- b250 Ízérvékelési funkciók
- b255 Szagérvékelési funkció
- b260 Proprioceptív funkció
- b265 Tapintási funkciók
- b270 Hőmérséklet és egyéb ingerek érvékelési funkciói
- b279 Egyéb érvékelési funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

FÁJDALOMÉRZÉKELÉS (B280–B289)

- b280 Fájdalom érvése
- b289 Fájdalom érvése, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b298 Érvékelési funkciók és fájdalomérvékelés, másképpen meghatározott
- b299 Érvékelési funkciók és fájdalomérvékelés, nem meghatározott

3. fejezet

A hangadás és a beszéd funkciói

- b310 Hangadási funkciók
- b320 Artikulációs funkciók
- b330 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók
- b340 Alternatív hangadási funkciók
- b398 A hangadás és a beszéd funkciói, másképpen meghatározott
- b399 A hangadás és a beszéd funkciói, nem meghatározott

4. fejezet

A cardiovascularis (szív- és érrendszeri), a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói

A CARDIOVASCULARIS RENDSZER FUNKCIÓI (B410–B429)

- b410 A szív funkciói
- b415 A véredények funkciói
- b420 Vérnyomásfunkciók
- b429 A cardiovascularis rendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A VÉRKÉPZŐ ÉS AZ IMMUNRENDSZER FUNKCIÓI (B430–B439)

- b430 A vérképző rendszer funkciói
- b435 Az immunrendszer funkciói
- b439 A vérképző és az immunrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A LÉGZŐRENDSZER FUNKCIÓI (B440–B449)

- b440 Légzési funkciók
- b445 A légzőizmok funkciói
- b449 A légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A CARDIOVASCULARIS ÉS A LÉGZŐRENDSZER EGYÉB FUNKCIÓI ÉS A HOZZÁJUK TÁRSULÓ ÉRZETEK (B450–B469)

- b450 Járvlékos légzési funkciók
- b455 A terheléstolerancia funkciói

- b460 A cardiovascularis és a légzési funkciókhoz társuló érzetek
- b469 A cardiovascularis és a légzőrendszer egyéb funkciói és a hozzájuk társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b498 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott
- b499 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, nem meghatározott

5. fejezet

Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói

AZ EMÉSZTŐRENDSZERHEZ KAPCSOLÓDÓ FUNKCIÓK (B510–B539)

- b510 A táplálékfelvétel funkciói
- b515 Emésztési funkciók
- b520 Táplálékhasznosítási funkciók
- b525 Székürítési funkciók
- b530 Testsúlymegtartási funkciók
- b535 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek
- b539 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

AZ ANYAGCSERÉHEZ ÉS AZ ENDOKRIN RENDSZERHEZ KAPCSOLÓDÓ FUNKCIÓK (B540–B559)

- b540 Általános anyagcsere-funkciók
- b545 A folyadék-, az ásványianyag- és az elektrolitegyensúly funkciói
- b550 A hőszabályozás funkciói
- b555 Az endokrin mirigyek funkciói
- b559 Az anyagcséréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b598 Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói, másképpen meghatározott
- b599 Az emésztőrendszer, az anyagcsere- és az endokrin rendszer funkciói, nem meghatározott

6. fejezet

Húgy-ivarrendszerei és szaporodási funkciók

VIZELÉSI FUNKCIÓK (B610–B639)

- b610 A vizeletkiválasztás funkciói
- b620 Vizeletürítési funkciók
- b630 A vizeleti funkciókkal kapcsolatos érzetek
- b639 Vizeleti funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

IVARSZERVI ÉS SZAPORODÁSI FUNKCIÓK (B640–B679)

- b640 Szexuális funkciók
- b650 Menstruációs funkciók
- b660 Nemzési funkciók
- b670 Az ivarszervi és szaporodási funkciókhoz kapcsolódó érzetek
- b679 Ivarszervi és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b698 Húgy-ivarrendszerei és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott
- b699 Húgy-ivarrendszerei és szaporodási funkciók, nem meghatározott

7. fejezet

Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók

AZ ÍZÜLETEK ÉS A CSONTOK FUNKCIÓI (B710–B729)

- b710 Az ízületek mobilitási funkciói
- b715 Az ízületek funkcióinak stabilitása
- b720 A csontok mozgásának funkciói
- b729 Az ízületek és a csontok funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

IZOMFUNKCIÓK (B730–B749)

- b730 Az izomerő funkciói
- b735 Az izomtónus funkciói
- b740 Az izom-állóképesség funkciói
- b749 Izomfunkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

MOZGÁSI FUNKCIÓK (B750–B789)

- b750 Motorosreflex-funkciók
- b755 Az akaratlan mozgási reakciók funkciói
- b760 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja
- b765 Akaratlan mozgási funkciók
- b770 Járásminta-funkciók
- b780 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek
- b789 Mozgási funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b798 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott
- b799 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, nem meghatározott

8. fejezet

A bőr és a bőrfüggelékek funkciói

A BŐR FUNKCIÓI (B810–B849)

- b810 A bőr védőfunkciói
- b820 A bőr helyreállító funkciói
- b830 A bőr egyéb funkciói
- b840 A bőrrel kapcsolatos érzetek
- b849 A bőr funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A SZŐRZET ÉS A KÖRMÖK FUNKCIÓI (B850–869)

- b850 A szőrzet funkciói
- b860 A körmök funkciói
- b869 A szőrzet és a körmök funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- b898 A bőr és a bőrfüggelékek funkciói, másképpen meghatározott
- b899 A bőr és a bőrfüggelékek funkciói, nem meghatározott

TESTI STRUKTÚRÁK

1. fejezet

Idegrendszeri struktúrák

- s110 Az agy struktúrája
- s120 A gerincvelő és a hozzá kapcsolódó struktúrák
- s130 Az agyhártyák struktúrája
- s140 A szimpatikus idegrendszer struktúrája
- s150 A paraszimpatikus idegrendszer struktúrája
- s198 Az idegrendszer struktúrája, másképpen meghatározott
- s199 Az idegrendszer struktúrája, nem meghatározott

2. fejezet

A szem, a fül és a hozzájuk kapcsolódó struktúrák

- s210 A szemgödör struktúrája
- s220 A szemgolyó struktúrája
- s230 Szemkörnyéki struktúrák
- s240 A külső fül struktúrája
- s250 A középfül struktúrája
- s260 A belső fül struktúrája
- s298 A szem, a fül és a hozzájuk kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s299 A szem, a fül és a hozzájuk kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

3. fejezet

A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák

- s310 Az orr struktúrája
- s320 A szájüreg struktúrája
- s330 A garat struktúrája
- s340 A gége struktúrája
- s398 A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, másképpen meghatározott
- s399 A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, nem meghatározott

4. fejezet

A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái

- s410 A cardiovascularis rendszer struktúrája
- s420 Az immunrendszer struktúrája
- s430 A légzőrendszer struktúrája
- s498 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, másképpen meghatározott
- s499 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, nem meghatározott

5. fejezet

Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák

- s510 A nyálmirigyek struktúrája
- s520 A nyelőcső struktúrája
- s530 A gyomor struktúrája
- s540 A bél struktúrája
- s550 A hasnyálmirigy struktúrája
- s560 A máj struktúrája
- s570 Az epehólyag és az epevezetékek struktúrája
- s580 Az endokrin mirigyek struktúrája
- s598 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s599 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

6. fejezet

A húgy-ivarrendszerei és a szaporodási rendszer struktúrái

- s610 A húgy-ivarrendszer struktúrája
- s620 A medencefenék struktúrája
- s630 A szaporodási rendszer struktúrája
- s698 A húgy-ivarrendszerei és a szaporodási rendszer struktúrái, másképpen meghatározott
- s699 A húgy-ivarrendszerei és a szaporodási rendszer struktúrái, nem meghatározott

7. fejezet

A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák

- s710 A fej és a nyaki régió struktúrája
- s720 A vállrégió struktúrái
- s730 A felső végtag struktúrája
- s740 A medencerégió struktúrája
- s750 Az alsó végtag struktúrája
- s760 A törzs struktúrája
- s770 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó váz- és izomrendszerei struktúrák
- s798 A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s799 A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

8. fejezet

A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái

- s810 A bőrterületek struktúrái
- s820 A bőr mirigyének struktúrája
- s830 A körmök struktúrája
- s840 A szőrzet struktúrája
- s898 A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, másképpen meghatározott
- s899 A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, nem meghatározott

TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZVÉTEL

1. fejezet

Tanulás és az ismeretek alkalmazása

CÉLTUDATOS ÉRZÉKELÉSI TAPASZTALATOK (D110–D129)

- d110 Megfigyelés
- d115 Meghallgatás
- d120 Egyéb akaratlagos érzékelés
- d129 Céltudatos érzékelési tapasztalatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott

ALAPSZINTŰ TANULÁS (D130–D159)

- d130 Utánzás
- d135 Ismétlés
- d140 Olvasástanulás
- d145 Írástanulás
- d150 Számolástanulás
- d155 Készségek elsajátítása
- d159 Alapszintű tanulás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

ISMERETEK ALKALMAZÁSA (D160–D179)

- d160 Figyelem-összpontosítás
- d163 Gondolkodás
- d166 Olvasás
- d170 Írás
- d172 Számolás
- d175 Problémák megoldása
- d177 Döntéshozatal
- d179 Ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d198 Tanulás és az ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott
- d199 Tanulás és az ismeretek alkalmazása, nem meghatározott

2. fejezet

Általános feladatok és elvárások

- d210 Egyetlen feladat végrehajtása
- d220 Több feladat végrehajtása
- d230 Napi rutinfeladatok elvégzése
- d240 A stressz és más pszichés terhek kezelése
- d298 Általános feladatok és elvárások, másképpen meghatározott
- d299 Általános feladatok és elvárások, nem meghatározott

3. fejezet

Kommunikáció

KOMMUNIKÁCIÓ – MEGÉRTÉS (D310–D329)

- d310 Kommunikáció – beszélt üzenetek megértésével
- d315 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével
- d320 Kommunikáció – formális jelnyelvi üzenetek megértésével
- d325 Kommunikáció – írott üzenetek megértésével
- d329 Kommunikáció – megértése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

KOMMUNIKÁCIÓ – LÉTREHOZÁSA (D330–D349)

- d330 Beszéd
- d335 Nonverbális üzenetek létrehozása
- d340 Üzenetek létrehozása formális jelnyelvvvel
- d345 Üzenetek írása
- d349 Kommunikáció – létrehozása, másképpen meghatározott és nem meghatározott

TÁRSALGÁS, KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK ÉS TECHNIKÁK HASZNÁLATA (D350–D369)

- d350 Társalgás
- d355 Vita
- d360 Kommunikációs eszközök és technikák használata
- d369 Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d398 Kommunikáció, másképpen meghatározott
- d399 Kommunikáció, nem meghatározott

4. fejezet

Mobilitás

TESTHELYZET-VÁLTOZTATÁS ÉS -FENNTARTÁS (D410–D429)

- d410 Az alaptesthelyzet változtatása
- d415 A testhelyzet megtartása
- d420 A saját test áthelyezése
- d429 Testhelyzet-változtatás és -fenntartás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

TÁRGYAK HORDOZÁSA, MOZGATÁSA ÉS KEZELÉSE (D430–D449)

- d430 Tárgyak emelése és hordozása
- d435 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal
- d440 Finom kézmozdulatok
- d445 Kéz- és karhasználat
- d449 Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

JÁRÁS ÉS HALADÁS (D450–D469)

- d450 Járás
- d455 Helyváltoztatás
- d460 Helyváltoztatás különböző helyszíneken
- d465 Helyváltoztatás segédeszköz használatával
- d469 Járás és helyváltoztatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

HELYVÁLTOZTATÁS SZÁLLÍTÓESZKÖZZEL (D470–D489)

- d470 Szállítóeszköz használata
- d475 Járművezetés
- d480 Állat megülése helyváltoztatás céljából
- d489 Helyváltoztatás szállítóeszközzel, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d498 Mobilitás, másképpen meghatározott
- d499 Mobilitás, nem meghatározott

5. fejezet

Önellátás

- d510 Mosakodás
- d520 A testrészek ápolása
- d530 Vécéhasználat
- d540 Öltözködés
- d550 Étkezés
- d560 Ivás
- d570 Egészségmegőrzés
- d598 Önellátás, másképpen meghatározott
- d599 Önellátás, nem meghatározott

6. fejezet

Élet otthon

SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSE (D610–D629)

- d610 Lakóhely megszerzése
- d620 Áruk beszerzése, szolgáltatások igénybe vétele
- d629 Szükségletek kielégítése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

HÁZTARTÁSI TEENDŐK (D630–649)

- d630 Ételkészítés
- d640 Házimunka végzése
- d649 Háztartási teendők, másképpen meghatározott és nem meghatározott

HÁZTARTÁSI TÁRGYAK KARBANTARTÁSA, SEGÍTÉS MÁSOKNAK (D650–D669)

- d650 Háztartási tárgyak karbantartása
- d660 Segítés másoknak
- d669 Háztartási tárgyak karbantartása, segítség másoknak, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d698 Otthoni élet, másképpen meghatározott
- d699 Otthoni élet, nem meghatározott

7. fejezet

Személyközi viszonyok és kapcsolatok

ÁLTALÁNOS SZEMÉLYKÖZI INTERAKCIÓK (D710–D729)

- d710 Alapszintű személyközi interakciók
- d720 Összetett személyközi interakciók
- d729 Általános személyközi interakciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

MEGHATÁROZOTT SZEMÉLYKÖZI KAPCSOLATOK (D730–D779)

- d730 Viszonyulás idegenekhez
- d740 Hivatalos kapcsolatok
- d750 Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok
- d760 Családi kapcsolatok
- d770 Intim kapcsolatok
- d779 Meghatározott személyközi kapcsolatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d798 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, másképpen meghatározott
- d799 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, nem meghatározott

8. fejezet

Fő életterületek

OKTATÁS (D810–D839)

- d810 Nem hivatalos oktatás
- d815 Iskola előtti oktatás
- d820 Iskolai oktatás
- d825 Szakképzés
- d830 Felsőoktatás
- d839 Oktatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

MUNKA ÉS MUNKAVÁLLALÁS (D840–D859)

- d840 Tanonckodás (felkészülés a munkavállalásra)
- d845 Állás megszerzése, megtartása és kilépés
- d850 Pénzkereső foglalkozás
- d855 Nem pénzkereső foglalkozás
- d859 Munka és munkavállalás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

GAZDASÁGI ÉLET (D860–D879)

- d860 Alapvető gazdasági műveletek
- d865 Összetett gazdasági műveletek
- d870 Gazdasági önállóság
- d879 Gazdasági élet, másképpen meghatározott és nem meghatározott
- d898 Fő életterületek, másképpen meghatározott
- d899 Fő életterületek, nem meghatározott

9. fejezet

Közösségi, társadalmi és magánélet

d910 Közösségi élet

d920 Rekreáció és pihenés

d930 Vallás és lelki élet

d940 Emberi jogok

d950 Politikai élet és polgári lét

d998 Közösségi, társadalmi és magánélet, másképpen meghatározott

d999 Közösségi, társadalmi és magánélet, nem meghatározott

KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK

1. fejezet

Termékek és technológiák

- e110 Termékek vagy anyagok személyes fogyasztásra
- e115 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben
- e120 Termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására
- e125 Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira
- e130 Termékek és technológiák az oktatás céljára
- e135 Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira
- e140 Termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén
- e145 Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára
- e150 Középületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiája
- e155 Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiája
- e160 Területfejlesztési termékek és technológiák
- e165 Tulajdon
- e198 Termékek és technológiák, másképpen meghatározott
- e199 Termékek és technológiák, nem meghatározott

2. fejezet

Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben

- e210 Földrajzi környezet
- e215 Népeesség
- e220 Növény- és állatvilág
- e225 Éghajlat
- e230 Természeti események
- e235 Ember által előidézett események
- e240 Fény
- e245 Az idő múlásával összefüggő változások
- e250 Hang
- e255 Rezgés
- e260 Levegőminőség
- e298 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, másképpen meghatározott
- e299 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, nem meghatározott

3. fejezet

Támaszok és kapcsolatok

- e310 Szűk család
- e315 Tágabb család
- e320 Barátok
- e325 Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjai
- e330 Felettesek

- e335 Beosztottak
- e340 Személyes gondozást nyújtók és személyi segítők
- e345 Idegenek
- e350 Háziállatok
- e355 Egészségügyi szakemberek
- e360 Más szakemberek
- e398 Támaszok és kapcsolatok, másképpen meghatározott
- e399 Támaszok és kapcsolatok, nem meghatározott

4. fejezet

Attitűdök

- e410 Közvetlen családtagok egyéni attitűdjei
- e415 A tágabb család tagjainak egyéni attitűdjei
- e420 Barátok egyéni attitűdjei
- e425 Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjainak egyéni attitűdjei
- e430 Felettesek egyéni attitűdjei
- e435 Beosztottak egyéni attitűdjei
- e440 Személyes ellátást nyújtók és személyi segítők egyéni attitűdjei
- e445 Idegenek egyéni attitűdjei
- e450 Egészségügyi szakemberek egyéni attitűdjei
- e455 Más szakmabeliek egyéni attitűdjei
- e460 Társadalmi attitűdök
- e465 Társadalmi normák, gyakorlatok és ideológiák
- e498 Attitűdök, másképpen meghatározott
- e499 Attitűdök, nem meghatározott

5. fejezet

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

- e510 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a fogyasztói javak előállítására
- e515 Építészet és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e520 A kültéri tervezéssel kapcsolatos szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e525 Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e530 Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e535 Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e540 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e545 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e550 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e555 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e560 Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e565 Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e570 Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e575 Általános támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e580 Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e585 Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e590 Munka- és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e595 Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások
- e598 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott
- e599 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

TESTI FUNKCIÓK

Meghatározások:

- A testi funkciók a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is).
- A károsodások problémák a testi funkcióban vagy szerkezetben, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Minősítő

Az általános minősítőt – negatív értékelő skálával – egy károsodás mértékének vagy kiterjedtségének jelölésére használjuk:

xxx.0 NINCS károsodás	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE károsodás	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT károsodás	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS károsodás	(nagy mértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES károsodás	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek a testi funkció károsodásának mennyiségi meghatározására. Pl. ha a testi funkcióban a „nincs károsodást”-t vagy a „teljes károsodás”-t kódoljuk, akkor ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. A „mérsékelt károsodás” általában a teljes skálán a középértékig terjed.

A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Az FNO kódolási konvencióinak további magyarázatát lásd a 2. mellékletben.

1. fejezet

Mentális funkciók

Ez a fejezet az agy funkcióit rendszerezi: az általános mentális funkciókat, mint pl. tudat, energia és indíték, valamint a specifikus mentális funkciókat, mint pl. az emlékezet, a nyelv és a számolás mentális funkciói.

ÁLTALÁNOS MENTÁLIS FUNKCIÓK (B110–B139)

b110 Tudati funkciók

A tudatossági és az éberségi állapot általános mentális funkciói, beleértve az ébrenléti állapot tisztaságát és folytonosságát.

Beszámítanak: az öntudat állapotának funkciói, folytonossága és minősége; eszméletvesztés, kóma, vegetatív állapotok, fugák, önkívületi (transz-) állapotok, megszállott állapotok, gyógyszer (drog) által kiváltott megváltozott tudati állapot, delírium, stupor (pszichomotoros gátoltság)

Kivételek: tájékozódási funkciók (b114); energia és indíték funkciók (b130), alvásfunkciók (b134).

b1100 A tudat állapota

Mentális funkciók, amelyek ha megváltoznak, a tudat elborulása, stupor vagy kóma jön létre.

b1101 A tudat folytonossága

Mentális funkciók, amelyek tartós ébrenléteket, éberséget és tudatosságot hoznak létre, és ha megszakadnak, fuga, önkívület vagy egyéb, hasonló állapotok alakulnak ki.

- b1102 A tudat minősége**
Mentális funkciók, amelyek ha módosulnak, akkor változást eredményeznek az ébrenlét, az éberség és a tudatosság megélésében, pl. gyógyszer által kiváltott, megváltozott tudati állapotok vagy delírium.
- b1108 Tudati funkciók, másképpen meghatározott**
- b1109 Tudati funkciók, nem meghatározott**

b114 Tájékozódási funkciók

Általános mentális funkciók; a személy ismeri és megállapítja viszonyát önmagához, másokhoz, az időhöz és saját környezetéhez.

Beszámítanak: az időben, térben, és személyre irányuló eligazodás funkciója; önmaga és mások azonosítása; tájékozódási zavar időben, térben és személyekkel kapcsolatban.

Kivételek: tudati funkciók (b110); figyelmi funkciók (b140); emlékezőfunkciók (b144).

b1140 Tájékozódás az időben

Mentális funkciók, amelyek kialakítják a nap, a dátum, a hónap és az év tudatos ismeretét.

b1141 Térbeli tájékozódás

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén helyének tudatos ismeretét a közvetlen környezetében, a városban, az országban.

b1142 Személyirányú tájékozódás

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén önazonosításának és a közvetlen környezetében élő személyek tudatos beazonosításának képességét.

b11420 Tájékozódás önmaga irányában

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén önazonosságának, az Én létezésének tudatos ismeretét.

b11421 Tájékozódás mások irányában

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az egyén közvetlen környezetében élő személyek azonosságának tudatos ismeretét.

b11428 Személyirányú tájékozódás, másképpen meghatározott

b11429 Személyirányú tájékozódás, nem meghatározott

b1148 Tájékozódási funkciók, másképpen meghatározott

b1149 Tájékozódási funkciók, nem meghatározott

b117 Intellektuális funkciók (szellemi fejlődés)

Általános mentális funkciók, amelyek szükségesek a különböző mentális funkciók megismeréséhez és konstruktív összehangolásához, beleértve minden kognitív funkciót és azok fejlődését az egyén élete folyamán.

Beszámítanak: az intellektuális fejlődés funkciói; intellektuális visszamaradottság (retardáció), szellemi visszamaradottság (mentális retardáció), elbutulás (dementia)

Kivételek: emlékezőfunkciók (b144); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164).

b122 Általános pszichoszociális funkciók

Általános mentális funkciók, amelyek – az egyén élete folyamán fejlődve – szükségesek azoknak a mentális funkcióknak a felfogásához és konstruktív beépítéséhez, amelyek a kölcsönös szociális interakciók megalapozásához szükséges személyközi készségek kialakulásához vezetnek – azok értelme és célja vonatkozásában egyaránt.

Beszámít: mint például autizmusban.

b126 Temperamentum és személyiségfunkciók

Az egyén alkati hajlamának általános mentális funkciói – ahogyan sajátos módon helyzetekre reagál –, beleértve azoknak a lelki tulajdonságoknak az együttesét, amelyek az egyént másoktól különbözövé teszik.

Beszámítanak: extroverzió (kifelé fordulás), introverzió (befelé fordulás), kedvesség, lelkiismeretesség, pszichés és érzelmi stabilitás, valamint nyitottság a tapasztalásra; optimizmus; újdonság keresése; önbizalom, megbízhatóság.

Kivételek: intellektuális funkciók (b117); energia és indíték funkciók (b130); pszichomotoros funkciók (b147); érzelmi funkciók (b152).

b1260 Extroverzió

Mentális funkciók, amelyek a kifelé forduló (nyílt), barátkozó és közlékeny személyiséget eredményezik, ellentétben a félénk, visszahúzódó és gátlásos személyiségtípussal.

b1261 Együttműködő-képesség

Mentális funkciók, amelyek az együttműködő, barátságos és előzékeny személyiséget eredményezik, ellentétben a barátságtalan, ellenséges és bizalmatlan személyiségtípussal.

b1262 Lelkiismeretesség

Mentális funkciók, amelyek a keményen dolgozó, módszeres és kötelességtudó személyiséget eredményezik, szemben azokkal a mentális funkciókkal, amelyek lusta, megbízhatatlan és felelőtlen személyiségtípust alakítanak ki.

b1263 Pszichés stabilitás

Mentális funkciók, amelyek a kiegyensúlyozott, nyugodt és higgadt személyiséget eredményezik, ellentétben az ingerlékeny, aggodalmaskodó, kiszámíthatatlan és szeszélyes személyiségtípussal.

b1264 Nyitottság

Mentális funkciók, amelyek a kíváncsi, nagy képzelőerejű, érdeklődő és élménykereső személyiséget eredményezik, ellentétben a lassú észjárású, nemtörődöm és érzelmileg visszafogott személyiségtípussal.

b1265 Optimizmus

Mentális funkciók, amelyek a jókedvű, derűlátó és bizakodó személyiséget eredményezik, ellentétben a csüggedt, komor és lemondó személyiségtípussal.

b1266 Önbizalom

Mentális funkciók, amelyek az öntudatos, határozott és magabiztos személyiséget eredményezik, ellentétben a bátortalan, bizonytalan és önfeladó személyiségtípussal.

b1267 Megbízhatóság

Mentális funkciók, amelyek a megbízható és elvhű személyiséget eredményezik, ellentétben a csalárd és antiszociális személyiségtípussal.

b1268 Temperamentum és személyiségfunkciók, másképpen meghatározott

b1269 Temperamentum és személyiségfunkciók, nem meghatározott

b130

Energia és indíték funkciók

Olyan élettani és pszichés mechanizmusok általános mentális funkciói, amelyek által az egyén tartós készletést érez specifikus szükségletei kielégítésére és általános céljai elérésére.

Beszámítanak: energiaszint, motiváció, étvágy, sóvárgás (beleértve az olyan anyagok iránti vágyat, amelyek használata egészségkárosító), abúzus, és az ösztönvezérlés funkciói.

Kivételek: tudati funkciók (b110); temperamentum és személyiségfunkciók (b126); alvás-funkciók (b134); pszichomotoros funkciók (b147); érzelmi funkciók (b152).

b1300 Energiaszint

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az életerőt és a teherbíróképeséget.

b1301 Motiváció

A cselekvést ösztönző mentális funkciók; ez az ösztönzés a cselekvés tudatos vagy tudattalan hajtóereje.

b1302 Étvágy

Mentális funkciók, amelyek természetes sóvárgást vagy vágyat hoznak létre, főként az étel és az ital iránti természetes és visszatérő vágyat.

b1303 Sóvárgás

Anyagok fogyasztására kényszerítő mentális funkciók, beleértve egészségkárosító anyagok fogyasztását (abúzus) is.

b1304 Ösztönvezérlés

Mentális funkciók, amelyek valamely cselekedet végrehajtására irányuló hirtelen, erős kényszerrel, illetve az annak való ellenállást szabályozzák.

b1308 Energia és indíték funkciók, másképpen meghatározott

b1309 Energia és indíték funkciók, nem meghatározott

b134

Alvásfunkciók

Az egyén közvetlen környezetéből történő, jellegzetes élettani változásokkal kísért, periodikus, visszafordítható és szelektív fizikai és mentális kikapcsolás általános mentális funkciói. *Beszámítanak: az alvás mennyiségének, valamint az alvás kezdetének, fenntartásának és minőségének funkciói; az alvási ciklust érintő funkciók, mint pl. álmatlanság (insomnia), aluszékonyság (hypersomnia), narcolepsia (nappali, rövid alvásrohamok).*

Kivételek: tudati funkciók (b110); energia és indíték funkciók (b130); figyelmi funkciók (b140); pszichomotoros funkciók (b147).

b1340 Alvásmennyiség

Mentális funkciók, amelyek befolyásolják a diurnális ciklusból vagy a cirkadián ritmusból az alvó állapotban töltött időt.

b1341 Alváskezdet

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az átmenetet az ébrenlét és az alvás között.

b1342 Alvásfenntartás

Mentális funkciók, amelyek fenntartják az alvó állapotot.

b1343 Alvásminőség

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az optimális testi és szellemi pihenést és ellazulást eredményező, természetes alvást.

b1344 Az alvási ciklust érintő funkciók

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák a gyors szemmozgásos (REM) alvást (álomtevékenységhez társul), és a nem gyors szemmozgásos (NREM) alvást (az alvás hagyományos elmélete szerint a csökkent élettani és pszichológiai aktivitás ideje).

b1348 Alvásfunkciók, másképpen meghatározott

b1349 Alvásfunkciók, nem meghatározott

b139

Általános mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

SPECIFIKUS MENTÁLIS FUNKCIÓK (B140–B189)

b140

Figyelmi funkciók

Specifikus mentális funkciók, amelyek a szükséges időtartamon át egy külső ingerre vagy egy belső élményre összpontosítják a figyelmet.

Beszámítanak: figyelemmegtartás, figyelemáthelyezés, figyelemmegosztás, figyelemben osztozás; koncentráció; elterelhetőség.

Kivételek: tudati funkciók (b110); energia és indíték funkciók (b130); alvásfunkciók (b134); emlékezőfunkciók (b144); pszichomotoros funkciók (b147); észlelési funkciók (b156).

b1400 Figyelemmegtartás

Mentális funkciók, amelyek a szükséges időtartamig létrehozzák a figyelem összpontosítását.

b1401 Figyelemáthelyezés

Mentális funkciók, amelyek lehetővé teszik a figyelem összpontosításának átirányítását egy ingerről egy másikra.

- b1402 Figyelemmegosztás**
Mentális funkciók, amelyek lehetővé teszik a figyelem egyidejű összpontosítását két vagy több ingerre.
- b1403 Figyelemben osztozás**
Mentális funkciók, amelyek lehetővé teszik, hogy két vagy több ember ugyanarra az ingerre összpontosítson, pl. amikor egy gyermek és a gondozó egy játékszerre összpontosít.
- b1408 Figyelmi funkciók, másképpen meghatározott**
- b1409 Figyelmi funkciók, nem meghatározott**

b144 Emlékezőfunkciók

Az információ megjegyzésének és tárolásának, valamint szükség szerinti felidézésének speciális mentális funkciói.

Beszámítanak: a rövid távú és hosszú távú, a közvetlen, közelmúltbeli és a távoli memória funkciói; a memória terjedelme; az emlékképek előhívása; visszaemlékezés; a tanulásban és a felidezésben használt funkciók, mint pl. a név-, a szelektív és a disszociatív amnézia.

Kivételek: tudati funkciók (b110); tájékozódási funkciók (b114); intellektuális funkciók (b117); figyelmi funkciók (b140); észlelési funkciók (b156); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); nyelvi mentális funkciók (b167); számolási funkciók (b172).

b1440 Rövid távú (megjegyző) memória

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák az átmeneti, körülbelül 30 másodpercig megmaradó, megzavarható, megszakítható emlékezeti tárolást (megjegyzést), amelyből az információ elvész, ha nem történik meg rögzítése a hosszú távú memóriában.

b1441 Hosszú távú (megőrző) memória

Mentális funkciók, amelyek olyan emlékezetrendszer hoznak létre, amely lehetővé teszi a rövid távú memóriából származó információ tárolását a hosszú távú memóriában, valamint létrehozza az önéletrajzi memóriát a múlt eseményei és a szemantikai memóriát a nyelv és a tények számára.

b1442 Az emlékképek előhívása

Specifikus mentális funkciók a hosszú távú memóriában tárolt információ felidézésére és tudatos szintre emelésére.

b1448 Emlékezőfunkciók, másképpen meghatározott

b1449 Emlékezőfunkciók, nem meghatározott

b147 Pszichomotoros funkciók

A motoros és pszichés történések testi szinten megvalósuló kontrolljának specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: a pszichomotoros kontroll funkciói, mint pl. pszichomotoros retardáció, izgatottság és nyugtalanság, zavarodottság, pózolás, katatónia, negativizmus, határozatlanság, echopraxia és echolalia; a pszichomotoros funkció minősége.

Kivételek: tudati funkciók (b110); tájékozódási funkciók (b114); intellektuális funkciók (b117); energia és indíték funkciók (b130); figyelmi funkciók (b140); nyelvi mentális funkciók (b167); az összetett mozgások sorba rendezésének mentális funkciói (b176).

b1470 Pszichomotoros kontroll

Mentális funkciók, amelyek a cselekvés gyorsaságát vagy a reakcióidőt szabályozzák, egyaránt érintenek motoros és pszichés elemeket, mint pl. amikor az irányítás szétesése pszichomotoros retardációt (lassú mozgás és beszéd; a gesztikulálás és a spontaneitás visszafejlődése) vagy pszichomotoros nyugtalanságot (túlzott magatartásbeli és kognitív aktivitás, rendszerint haszontalan és gyakran belső feszültségre adott reakcióként, mint pl. lábfejjel a föld ütögetése, kéztördelés, izgatottság, nyugtalanság) okoz.

b1471 A pszichomotoros funkciók minősége

Mentális funkciók, amelyek a nonverbális magatartást hozzák létre az összetevők megfelelő sorrendjében és jellegével, mint pl. a szem és a kéz koordinációja vagy a járás.

b1478 Pszichomotoros funkciók, másképpen meghatározott

b1479 Pszichomotoros funkciók, nem meghatározott

b152

Érzelmi funkciók

Specifikus mentális funkciók, amelyek az értelmi folyamatok lelki, érzéssel teli és indulati elemeihez kapcsolódnak.

Beszámítanak: az érzelem helyénvalóságának funkciói, az érzelem szabályozása és az érzelemvilág; indulat; szomorúság, boldogság, szeretet, félelem, harag, gyűlölet, feszültség, izgatottság, élvezet, bánat; érzelmi labilitás; indulathullámmás.

Kivételek: temperamentum és személyiségfunkciók (b126); energia és indíték funkciók (b130).

b1520 Érzelemmegfelelőség

Mentális funkciók, amelyek az érzelem és az indulat helyzetnek megfelelőségét teremtik meg, pl. boldogság jó hír fogadásakor.

b1521 Érzelemszabályozás

Mentális funkciók, amelyek kontrollálják az indulat megélését és kimutatását.

b1522 Érzelemvilág

Mentális funkciók, amelyek létrehozzák azt az élményspektrumot, amelyből az indulatok vagy az érzelmek feltámadhatnak, pl. szeretet, gyűlölet, gondterheltség, bánat, élvezet, félelem és harag.

b1528 Érzelmi funkciók, másképpen meghatározott

b1528 Érzelmi funkciók, nem meghatározott

b156

Észlelési funkciók

Az érzékelt ingerek felismerésének és értelmezésének specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: a hallási, a látási, a szaglási, az ízlelési, a tapintási észlelés és a térlátás észlelés funkciói, pl. hallucináció vagy érzékcsalódás.

Kivételek: tudati funkciók (b110); tájékozódási funkciók (b114); figyelmi funkciók (b140); emlékezőfunkciók (b144); nyelvi mentális funkciók (b167); látási és ahhoz kapcsolódó funkciók (b210–b229); hallási és vestibularis funkciók (b230–b249); egyéb érzékelési funkciók (b250–b279).

b1560 Hallási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek a hangok, a hangszínek, a hangmagasságok és más hallható ingerek megkülönböztetésében.

b1561 Látási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az alak, a méret, a szín és más látható ingerek megkülönböztetésében.

b1562 Szaglási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az illatok különbözőségeinek felismerésében.

b1563 Ízlelési észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az ízek különbözőségeinek felismerésében, pl. a nyelv által érzékelt édes, savanyú, sós és keserű íz.

b1564 Tapintási észlelés

Mentális funkciók, amelyek részt vesznek az anyagszerkezet különbözőségeinek felismerésében, pl. az érintéssel érzékelt érdesség vagy simaság.

b1565 Térlátás

Mentális funkciók, amelyek a látás közvetítésével részt vesznek a környezetben lévő tárgyak egymáshoz vagy a megfigyelőhöz viszonyított helyzetének megállapításában.

b1568 Észlelési funkciók, másképpen meghatározott

b1569 Észlelési funkciók, nem meghatározott

b160**Gondolkodási funkciók**

Specifikus mentális funkciók, amelyek az elme fogalomalkotási tevékenységéhez kapcsolódnak. *Beszámítanak: a gondolkodás sebességének, szervezésének, kontrollálásának és tartalmának funkciói, a nem célirányos gondolati funkciók; logikai gondolati funkciók, pl. gondolat-kényszer, gondolatcsapongás, gondolatelakadás, a gondolatok összefüggéstelensége, érintőlegesség, felületesség, körülményesség, téveszmék, rögeszmék, kényszerképzetek.*

Kivételek: intellektuális funkciók (b117); emlékezőfunkciók (b144); pszichomotoros funkciók (b147); észlelési funkciók (b156); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); nyelvi mentális funkciók (b167); számolási funkciók (b172).

b1600 A gondolkodás gyorsasága

Mentális funkciók, amelyek a gondolkodási folyamat gyorsaságát irányítják.

b1601 A gondolkodás szervezése

Mentális funkciók, amelyek összerendezik a gondolkodási folyamatot, ami a következetességet és a logikát illeti.

Beszámítanak: károsodások, pl. fogalomalkotási ismétlődés, felületesség és körülményesség.

b1602 A gondolkodás tartalma

A gondolkodási folyamat képzeteiből és annak megfogalmazódásából álló mentális funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. téveszmék, túlértékelt gondolatok és szomatizáció.

b1603 A gondolkodás kontrollja

A gondolkodás akaratlagos irányítását az egyén által felismert módon biztosító mentális funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. rágódás (ruminatio), rögeszmék, gondolat sugárzása (készülék által) és gondolatletapadás.

b1608 Gondolkodási funkciók, másképpen meghatározott**b1609 Gondolkodási funkciók, nem meghatározott****b164****Magasabb rendű kognitív funkciók**

Specifikus mentális funkciók, amelyek legfőképpen az agy homloklebenyeihez kapcsolódnak, beleértve az összetett, célirányos magatartásokat, pl. döntéshozatal, elvont gondolkodás, tervek kigondolása és végrehajtása, szellemi rugalmasság, valamint annak eldöntése, hogy milyen körülmények között melyik magatartás megfelelő; gyakran nevezik végrehajtási funkcióknak.

Beszámítanak: a képzetek elvonatkoztatásának és szervezésének, rendezésének funkciói; időbeosztás, belátás és ítélőképesség; fogalomalkotás, kategorizálás és kognitív rugalmasság. Kivételek: emlékezőfunkciók (b144); gondolkodási funkciók (b160); nyelvi mentális funkciók (b167); számolási funkciók (b172).

b1640 Elvonatkoztatás

Kézzelfogható, valós tényekből, sajátos dolgokból vagy valós esetekből képzett, de azoktól elkülönülő általános eszmék, tulajdonságok és ismervek létrehozásának mentális funkciói.

b1641 Szervezés és tervezés

Mentális funkciók, amelyek a részeket egésszé hangolják össze, rendszereznek; az a mentális funkció, amely részt vesz a cselekvés vagy eljárás módszerének kialakításában.

b1642 Időbeosztás

Mentális funkciók, amelyek az eseményeket időrendbe sorolják, felosztják az időmennyiségeket az események és tevékenységek számára.

b1643 Kognitív rugalmasság

A stratégiaváltások vagy a beidegződések megváltoztatásának mentális funkciói, különösen ezek megnyilvánulásai a problémamegoldásban.

b1644 Belátás

A személy önmaga és magatartása ismeretének és megértésének mentális funkciói.

- b1645 Ítéloképesség**
Mentális funkciók, amelyek részt vesznek többféle lehetőség megkülönböztetésében és értékelésében, pl. a vélemény kialakításában részt vevők.
- b1646 Problémamegoldás**
Mentális funkciók, amelyek az össze nem illő vagy egymással ütköző információkat felismerik, elemzik, és megoldássá ötvözik.
- b1648 Magasabb rendű kognitív funkciók, másképpen meghatározott**
- b1649 Magasabb rendű kognitív funkciók, nem meghatározott**

b167

Nyelvi mentális funkciók

A nyelv jeleinek, szimbólumainak és egyéb elemeinek felismerésére és használatára szolgáló, specifikus mentális funkciók.

Beszámítanak: a nyelv beszélt, írott vagy más formáinak, pl. a jelnyelv felfogásának és megfejtésének funkciói; a nyelv beszélt, írott vagy más formái kifejezésének funkciói; integratív nyelvi funkciók, beszélt és írott, mint pl. ahogyan érintett a receptív, expresszív, Broca-, Wernicke- és konduktív aphasiában.

Kivételek: figyelmi funkciók (b140); emlékezőfunkciók (b144); észlelési funkciók (b156); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); számolási funkciók (b172); összetett mozgások mentális funkciói (b176); 2. fejezet: Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés; 3. fejezet: A hangadás és a beszéd funkciói.

b1670 Nyelvi üzenet felfogása

A beszélt, az írott vagy a más formájú üzenetek, pl. a jelnyelv jelentésének megfejtésével kapcsolatos specifikus mentális funkciók.

b16700 A beszélt nyelv felfogása

A beszélt üzenetek jelentésének megfejtését biztosító mentális funkciók.

b16701 Az írott nyelv felfogása

Az írott üzenetek jelentésének megfejtését biztosító mentális funkciók.

b16702 A jelnyelv felfogása

Kézzel vagy egyéb mozgásokkal közvetített jeleket használó nyelvi üzenetek jelentésének megfejtését biztosító mentális funkciók.

b16708 Nyelvi üzenet felfogása, másképpen meghatározott

b16709 Nyelvi üzenet felfogása, nem meghatározott

b1671 Nyelvi kifejezés

Beszélt, írott, jelelt vagy más nyelvi eszközökkel közvetített, jelentést hordozó üzenetek létrehozásának specifikus mentális funkciói.

b16710 Nyelvi kifejezés beszéd útján

Értelmes, jelentést hordozó, beszélt üzenetek létrehozásának mentális funkciói.

b16711 Nyelvi kifejezés írás útján

Értelmes, jelentést hordozó, írott üzenetek létrehozásának mentális funkciói.

b16712 Nyelvi kifejezés jelnyelv útján

Kézzel vagy más mozgásokkal közvetített jeleket használó nyelven, értelmes, jelentést hordozó üzenetek létrehozásának mentális funkciói.

b16718 Nyelvi kifejezés, másképpen meghatározott

b16719 Nyelvi kifejezés, nem meghatározott

b1672 Integratív nyelvi funkciók

Mentális funkciók, amelyek a szemantikai és a szimbolikus jelentést, a nyelvtani szerkezetet és a gondolatokat összerendezik, hogy üzeneteket hozzanak létre, a nyelv beszélt, írott vagy más formáiban.

b1678 Nyelvi mentális funkciók, másképpen meghatározott

b1679 Nyelvi mentális funkciók, nem meghatározott

b172 Számolási funkciók

A matematikai szimbólumok és műveletek meghatározásának, közelítésének és feldolgozásának specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: összeadás, kivonás és más egyszerű matematikai feladatok funkciói; összetett matematikai műveletek funkciói.

Kivételek: figyelmi funkciók (b140); emlékezőfunkciók (b144); gondolkodási funkciók (b160); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); nyelvi mentális funkciók (b167).

b1720 Egyszerű számolás

A számokkal történő számolás mentális funkciói, pl. összeadás, kivonás, szorzás és osztás.

b1721 Összetett számolás

Mentális funkciók, amelyek szóban megfogalmazott problémákat számtani műveletekké, matematikai képletekké alakítanak át, illetve számokkal történő más, összetett műveletek végzésének funkciói.

b1728 Számolási funkciók, másképpen meghatározott

b1729 Számolási funkciók, nem meghatározott

b176 Összetett mozdulatok sorba rendezésének mentális funkciói

Specifikus mentális funkciók összetett, célirányos, céltudatos mozdulatok sorba rendezésére és összehangolására.

Beszámítanak: károsodások, pl. fogalomalkotási, ideomotoros, öltözködési, oculomotoros és beszédapraxia.

Kivételek: pszichomotoros funkciók (b147); magasabb rendű kognitív funkciók (b164); 7. fejezet: Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók.

b180 Az önértékelés és az időértékelés funkciói

Specifikus mentális funkciók, amelyek az egyén önfelismerésének, testének, illetve környezeti és időbeli helyzetének tudatos ismeretéhez kapcsolódnak.

Beszámítanak: az én, a testkép és az idő megélésének funkciói

b1800 Énmegélés

Specifikus mentális funkciók, amelyek által az egyén tudatában van önazonosságának, és az őt körülvevő környezethez viszonyított valóságos helyzetének.

Beszámítanak: károsodások, pl. depersonalisatio (a szubjektív éntudat zavara), dereismus (elidegenedés a valóságtól).

b1801 Testkép

Specifikus mentális funkciók, amelyek az egyén testképzetéhez és annak tudatos ismeretéhez kapcsolódnak.

Beszámítanak: károsodások, pl. fantomvégtag, túlzott kövérség vagy túlzott soványság érzése.

b1802 Az idő megélése

Egy időtartam hosszúságához és az idő múlásához kapcsolódó szubjektív élmények specifikus mentális funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. jamais vu és déjà vu.

b1808 Az önértékelés és az időértékelés funkciói, másképpen meghatározott

b1809 Az önértékelés és az időértékelés funkciói, nem meghatározott

b189 Specifikus mentális funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b198 Mentális funkciók, másképpen meghatározott

b199 Mentális funkciók, nem meghatározott

Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés

Ez a fejezet az érzékelés, vagyis a látás, a hallás, az ízlelés stb. funkcióiról, valamint a fájdalom érzékeléséről szól.

A LÁTÁS ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ FUNKCIÓK (B210–B229)

b210 Látási funkciók

A fény jelenlétének, a vizuális ingerek formájának, méretének, alakjának és színének érzékelési funkciói.

Beszámítanak: látásélesség; látótérfunkciók; látásminőség; a fény- és a színérzékelés funkciói, a távol- és a közellátás látásélessége, egyszemes és kétszemes látás; a látott kép minősége; károsodások, pl. myopia (rövidlátás), hypermetropia (távollátás), astigmia (a szemlencse fókusztávolsági hiánya), hemianopia, színvaktság, csóllátás, centrális és perifériás scotoma, diplopia (kettőslátás), farkasvaktság és csökkent fényadaptáció.

Kivétel: észlelési funkciók (b156).

b2100 A látásélesség funkciói

A forma és a körvonal érzékelésének látási funkciói, kétszemes és egyszemes, távol- és közellátás esetében egyaránt.

b21000 A távollátás kétszemes élessége

A méret, a forma és a körvonal érzékelésének látási funkciói, mindkét szem használatával, a szemtől távoli tárgyak esetében.

b21001 A távollátás egyszemes élessége

A méret, a forma és a körvonal érzékelésének látási funkciói, csak a jobb vagy csak a bal szem használatával, a szemtől távoli tárgyak esetében.

b21002 A közellátás kétszemes élessége

A méret, a forma és a körvonal érzékelésének látási funkciói, mindkét szem használatával, a szemhez közeli tárgyak esetében.

b21003 A közellátás egyszemes élessége

A méret, a forma és a körvonal érzékelésének látási funkciói, csak a jobb vagy csak a bal szem használatával, a szemhez közeli tárgyak esetében.

b21008 A látásélesség funkciói, másképpen meghatározott

b21009 A látásélesség funkciói, nem meghatározott

b2101 Látótérfunkciók

Látási funkciók, amelyek a tekintet fixálásával belátható teljes területre vonatkoznak. *Beszámítanak: károsodások, pl. scotoma (szigetszerű látótérkiesés), csóllátás, anopsia (szem hiánya vagy látásra alkalmatlan állapota) esetén.*

b2102 Látásminőség

Látási funkciók, amelyek magukban foglalják a fényérzékenységet, a színlátást, a kontrasztérzékenységet és a kép általános minőségét.

b21020 Fényérzékenység

Látási funkciók, a fény legkisebb mennyiségének (fényminimum) és a fényerősség legkisebb különbségének (fényeltérés) érzékelésére.

Beszámítanak: a sötétadaptáció funkciói; károsodások, pl. farkasvaktság (csökkent fényérzékenység) és photophobia (fénykerülés, fénytúlérzékenység).

b21021 Színlátás

A színek megkülönböztetésének és összehangolásának látási funkciói.

b21022 Kontrasztérzékenység

Látási funkciók, egy alakzat és háttérének elkülönítésére, beleértve a szükséges minimális fényerősséget.

b21023 A látott kép minősége

Látási funkciók, amelyek a kép minőségét érintik.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. amikor fényszóródást, megváltozott képminőséget (úszó homályok, hárták), képtorzulást látunk; csillagok, villódzások látása.

b21028 Látásminőség, másképpen meghatározott**b21029 Látásminőség, nem meghatározott****b2108 Látási funkciók, másképpen meghatározott****b2109 Látási funkciók, nem meghatározott****b215 A szemkörnyéki struktúrák funkciói**

A szemben és a körülötte található struktúrák funkciói, amelyek elősegítik a látási funkciókat.
Beszámítanak: a belső szemizmok, a szemhéj, a külső szemizmok funkciói, beleértve a szem akaratlagos és követő mozgásait, valamint a szem fixálását, a könnymirigyek, az akkomodáció és a pupillareflex funkciói; károsodások, mint pl. nystagmus (szemtekeregzés), xerophthalmia (szemszárazság) és ptosis (szemhéjcsüngés).

Kivételek: látási funkciók (b210); 7. fejezet: Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint a mozgáshoz kapcsolódó funkciók.

b2150 A belső szemizmok funkciói

A szem belsejében található izmok funkciói, mint pl. az írisz (szivárványhártya), amely módosítja a pupilla és a szemlencse alakját és méretét.

Beszámítanak: az akkomodáció funkciói; a pupillareflex.

b2151 Szemhéjfunkciók

A szemhéj funkciói, mint pl. a védőreflex.

b2152 A külső szemizmok funkciói

Azoknak az izmoknak a funkciói, amelyek a különböző irányokba tekintésben, a látómezőben áthaladó tárgy követésében, egy mozgó célpont befogásához tekintet-ugrásokban és a szem fixálásában vesznek részt.

Beszámítanak: nystagmus (szemtekeregzés); a két szem összehangolása.

b2153 A könnymirigyek funkciói

A könnymirigyek és -csatornák funkciói.

b2158 A szemkörnyéki struktúrák funkciói, másképpen meghatározott**b2159 A szemkörnyéki struktúrák funkciói, nem meghatározott****b220 A szemhez és a szemkörnyéki struktúrákhoz társuló érzetek**

Fáradtság, szárazság, viszketés és más érzetek a szemben.

Beszámítanak: nyomásérzés a szem mögött, a „mintha valami lenne a szememben” érzése, a szem megerőltetése, égő érzés a szemben; szemirritáció.

Kivétel: fájdalomérzés (b280).

b229 A szemhez és a szemkörnyéki struktúrákhoz társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott**HALLÁSI ÉS VESTIBULARIS FUNKCIÓK (B230–B249)****b230 Hallási funkciók**

Érzékelési funkciók, amelyek a hangok érzékeléséhez, a hangforrás helyének, a hangok magasságának, hangosságának és minőségének megkülönböztetéséhez kapcsolódnak.

Beszámítanak: hallás, a hallható ingerek megkülönböztetése, hangforrás lokalizációja, hang lateralizációja, beszéd megkülönböztetése; károsodások, pl. sükettség, halláskárosodás és hallásvesztés.

Kivételek: észlelési funkciók (b156) és a nyelvi mentális funkciók (b167).

- b2300 Hangfelismerés**
Érzékelési funkciók, amelyek a hangok jelenlétének érzékeléséhez kapcsolódnak.
- b2301 Hangmegkülönböztetés**
Érzékelési funkciók, amelyek a hang jelenlétének érzékeléséhez kapcsolódnak, beleértve az alapszintű és a kétfüles szintézis differenciálását, a szétválasztást és az összehangolást.
- b2302 A hangforrás lokalizációja**
Érzékelési funkciók, amelyek a hangforrás helyének megállapításához kapcsolódnak.
- b2303 A hang lateralizációja**
Érzékelési funkciók, amelyek kapcsolódnak ahhoz, hogy meghatározzuk, a hang a jobb vagy a bal oldalról érkezik-e.
- b2304 A beszéd megkülönböztetése**
Érzékelési funkciók, amelyek kapcsolódnak a beszélt nyelv felismeréséhez és más hangoktól történő elkülönítéséhez.
- b2308 Hallási funkciók, másképpen meghatározott**
- b2309 Hallási funkciók, nem meghatározott**

b235

Vestibularis funkciók

A belső fül funkciói, amelyek a testhelyzettel, az egyensúllyal és a mozgással kapcsolatosak. *Beszámítanak: a testhelyzet és a testhelyzet-érzékelés funkciói; a test egyensúlyához és a mozgásérzéshez kapcsolódó funkciók.*

Kivétel: a halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek (b240).

- b2350 A testhelyzet vestibularis funkciója**
A belső fül érzékelési funkciói, amelyek a test helyzetének meghatározásához kapcsolódnak.
- b2351 Az egyensúly vestibularis funkciója**
A belső fül érzékelési funkciói, amelyek a test egyensúlyának meghatározásához kapcsolódnak.
- b2352 A mozgásérzés vestibularis funkciója**
A belső fül érzékelési funkciói, amelyek a test mozgásának meghatározásához kapcsolódnak, beleértve annak irányát és sebességét is.
- b2358 Vestibularis funkciók, másképpen meghatározott**
- b2359 Vestibularis funkciók, nem meghatározott**

b240

A halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek

Bizonytalanságérzés, elesésérzés, fülzúgás és szédülés (vertigo).

Beszámítanak: fülcsengés, fülirritáció, nyomásérzés a fülben, bizonytalanságérzéshez és szédüléshez társuló émelygés érzése

Kivételek: vestibularis funkciók (b235); fájdalomérzés (b280.)

- b2400 Fülcsengés vagy fülzúgás (tinnitus)**
Kisfrekvenciájú, mély zúgás, suhogás vagy csengés érzése a fülben.
- b2401 Bizonytalanságérzés**
Elmozdulás érzése, amely lehet az egyéné vagy a környezeté; forgás, himbálózás, eldőlés érzése.
- b2402 Elesésérzés**
Talajvesztés- és elesésérzés.
- b2403 Bizonytalanságérzéshez és szédüléshez (vertigo) társuló émelygés**
Bizonytalanságérzés vagy szédülés miatt jelentkező hányinger érzése.
- b2404 Fülirritáció**
Viszketés vagy ahhoz hasonló érzések a fülben.
- b2405 Nyomásérzés a fülben**
Nyomás, feszítő érzés a fülben.

- b2408** A halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek, másképpen meghatározott
b2409 A halláshoz és a vestibularis funkcióhoz társuló érzetek, nem meghatározott

b249 Hallási és vestibularis funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

EGYÉB ÉRZÉKELÉSI FUNKCIÓK (B250–B279)

b250 Ízérzékelési funkciók

A keserű, az édes, a savanyú és a sós ízek érzékelésének funkciói.

Beszámítanak: ízlelési funkciók; károsodások, mint ageusia (ízérzéshiány) és hypogeusia (gyengült ízézés).

b255 Szagérzékelési funkció

Az illatok és a szagok érzékelésének funkciói.

Beszámítanak: szaglási funkciók; károsodások, mint anosmia (a szagézés hiánya) és hyposmia (gyengült szagézés).

b260 Proprioceptív funkció

A testrészek egymáshoz viszonyított helyzetének érzékelését biztosító funkciók.

Beszámítanak: a staaesthesia (helyzetézés) és a kinaesthesia (mozgásézés) funkciói.

Kivételek: vestibularis funkciók (b235); az izmokhoz és a mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek (b780).

b265 Tapintási funkciók

Felületek és azok anyagának vagy minőségének érzékelését biztosító funkciók.

Beszámítanak: a tapintás és az érintés érzésének funkciói; károsodások, pl. zsibbadás, anaesthesia (érzéketlenség), bizsergés, paraesthesia (fonákézés) és hyperaesthesia (túlzott érzékenység).

Kivétel: a hőmérséklethez és egyéb ingerekhez kapcsolódó érzékelési funkciók (b270).

b270 A hőmérséklet és egyéb ingerek érzékelésének funkciói

Hőmérséklet, vibráció, nyomás és egyéb ártalmas ingerek érzésének érzékelési funkciói.

Beszámítanak: azok a funkciók, amelyek a hőmérséklet, a vibráció, a rázkódás vagy a rezgés, a felszíni nyomás, a mély nyomás, az égés vagy egy ártalmas inger érzékelésével kapcsolatosak. Kivételek: tapintási funkciók (b265); fájdalomézés (b280).

b2700 Hőmérséklet-érzékenység

Hideg és forró ingerek érzékelésének funkciói.

b2701 Vibrációérzékenység

Rázkódás vagy rezgés érzékelésének funkciói.

b2702 Nyomásézés

A bőrre kifejtett vagy a reá nehezedő nyomás érzékelésének funkciói.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. fokozott érintésérzékenység, zsibbadás, hypaesthesia, hyperaesthesia, paraesthesia és bizsergés.

b2703 Ártalmas ingerek érzékelése

Fájdalmas vagy kellemetlen ingerek érzékelésének funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. hypalgesia (csökkent fájdalomérzékenység), hyperpathia, allodynia, analgesia (a fájdalomézés hiánya) és anaesthesia dolorosa (fájdalmas érzéketlenség).

b2708 A hőmérséklet és egyéb ingerek érzékelésének funkciói, másképpen meghatározott

b2709 A hőmérséklet és egyéb ingerek érzékelésének funkciói, nem meghatározott

b279 Egyéb érzékelési funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b280

Fájdalom érzése

Kellemetlen érzés érzékelése, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

Beszámítanak: generalizált vagy körülírt fájdalom egy vagy több testrészben, fájdalom dermatomában, nyilalló, égő, tompa, sajgó fájdalom érzése; károsodások, pl. myalgia, analgesia (a fájdalomérzés hiánya) és hyperalgesia (fokozott fájdalomérzékenység).

b2800 Generalizált fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése, amely az egész testben szétterjedve valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b2801 Fájdalom érzés testrészben

Kellemetlen érzés érzékelése a test egy körülírt részében vagy részeiben, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28010 Fej- és nyakfájás

Kellemetlen érzés érzékelése a fejben vagy a nyakban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28011 Mellkasi fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése a mellkasban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28012 Gyomor- vagy hasfájás

Kellemetlen érzés érzékelése a gyomorban vagy a hasban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

Beszámít: fájdalom a medence régiójában.

b28013 Hátfájás

Kellemetlen érzés érzékelése a hátban, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

Beszámítanak: fájdalom a törzsben; derékfájás.

b28014 Felsővégtag-fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése az egyik vagy mindkét felső végtagban – beleértve a kezet is –, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28015 Alsóvégtag-fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése az egyik vagy mindkét alsó végtagban – beleértve a lábat is –, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b28016 Ízületi fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése egy vagy több ízületben – beleértve a kis- és a nagyízületeket is –, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

Beszámítanak: medenceövi fájdalom; vállfájás.

b28018 Fájdalom egy testrészben, másképpen meghatározott

b28019 Fájdalom egy testrészben, nem meghatározott

b2802 Fájdalom több testrészben

Kellemetlen érzés érzékelése több testrészben, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet.

b2803 Dermatómába kisugárzó fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet az egy idegyök rostjai által beidegzett bőrterületeken.

b2804 Szegmentumba vagy régióba kisugárzó fájdalom

Kellemetlen érzés érzékelése, amely valamely testi struktúra lehetséges vagy valós sérülésére figyelmeztet különböző testrészek különböző idegyökök rostjai által beidegzett bőrterületein.

b289

Fájdalomérzés, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b298 Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés, másképpen meghatározott

b290 Érzékelési funkciók és fájdalomérzékelés, nem meghatározott

3. fejezet

A hangadás és a beszéd funkciói

Ez a fejezet a hangadás és a beszéd funkcióiról szól.

b310 A hangadás funkciói

A különböző hangok létrehozásának funkciói, a gégen átáramló levegő segítségével.
Beszámítanak: a hang létrehozásának és minőségének funkciói; a hangképzés, a hangmagasság, a hangosság és a hang más tulajdonságainak funkciói; károsodások, pl. aponia (hangvesztés), dysphonia (beszédhang hibája), rekedtség, hipernazalitás és hiponazalitás. Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); artikulációs funkciók (b320).

b3100 A hangalkotás

A hang létrehozásának funkciói, a gége és a környező izmok, valamint a légzőrendszer összehangolt működése által.

Beszámítanak: a hangképzés, a hangerősség funkciói; aponiás károsodás (hangvesztés).

b3101 Hangminőség

A hangjellegzetességek létrehozásának funkciói, beleértve a magasságot, a rezonanciát és más tulajdonságokat.

Beszámítanak: magas vagy mély hang létrehozásának funkciói; károsodások, pl. hipernazalitás, hiponazalitás, dysphonia (a beszédhang hibája), rekedt vagy nyers hang.

b3108 A hangadás funkciói, másképpen meghatározott

b3109 A hangadás funkciói, nem meghatározott

b320 Artikulációs funkciók

A beszédhangok létrehozásának funkciói.

Beszámítanak: kiejtés, fonémák mondása; spasztikus (görcsös), ataxiás, flaccid (petyhüdt) dysarthria; anarthria (artikulálatlan beszéd).

Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); a hangadás funkciói (b310).

b330 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók

A beszéd folyamatosságának és tempójának létrehozását biztosító funkciók.

Beszámítanak: a beszéd gördülékenységének, ritmusának, gyorsaságának és dallamosságának funkciói; prozódia és hanghordozás; károsodások, mint pl. dadogás, hebegés, hadarás, bradylalia (lassú beszéd) és tachylalia (gyors beszéd).

Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); hangadás funkciói (b310); artikulációs funkciók (b320).

b3300 A beszéd gördülékenysége

A beszéd egyenletes, megszakítás nélküli folyékonyságának funkciói.

Beszámítanak: a beszéd egyenletes kötésének funkciói; károsodások, pl. dadogás, hebegés, hadarás, akadozás, hangok, szavak vagy szórészek ismétlése és szabálytalan megtorpanások a beszédben.

b3301 A beszéd ritmusa

A beszédben a váltakozó tempók és hangsúlymintázatok létrehozásának funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. az egysíkú vagy az ismétlődő beszédritmus.

- b3302 A beszéd gyorsasága**
A beszéd sebességének funkciói.
Beszámítanak: károsodások, pl. bradylalia (lassú beszéd) és tachylalia (gyors beszéd).
- b3303 A beszéd dallamossága**
A hangmagasság-mintázatok árnyalásának funkciói.
Beszámítanak: a beszéd prozódíája, hanglejtés, a beszéd dallamossága; károsodások, pl. monoton beszéd.
- b3308 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók, másképpen meghatározott**
- b3309 A beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók, nem meghatározott**

b340 Alternatív hangadási funkciók

Egyéb hangadás létrehozásának funkciói.

Beszámítanak: zenei hangok és hangsorok létrehozásának funkciói, pl. éneklés, skandálás, zümmögés és dúdolás; hangos kurjantás, visítás.

Kivételek: nyelvi mentális funkciók (b167); a hangadás funkciói (b310); artikulációs funkciók (b320); a beszéd gördülékenységét és ritmusát biztosító funkciók (b330).

b3400 Zenei hangok létrehozása

Zenei énekhangok létrehozásának funkciói

Beszámítanak: egyetlen vagy több összekötött énekhang fenntartásával, árnyalásával és befejezésével kapcsolatos funkciók, változó magasságban, pl. éneklés, zümmögés és kántálás esetén.

b3401 Dallam létrehozása

Különféle zenei hangsorok képzésének funkciói.

Beszámít: a dúdolás funkciói gyermekeknél.

b3408 Alternatív hangadási funkciók, másképpen meghatározott

b3409 Alternatív hangadási funkciók, nem meghatározott

b398 A hangadás és a beszéd funkciói, másképpen meghatározott

b399 A hangadás és a beszéd funkciói, nem meghatározott

4. fejezet

A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói

Ez a fejezet a cardiovascularis rendszert (a szív és a véredények funkciói), a vérképző és az immunrendszert (a vérképzés és az immunitás funkciói) és a légzőrendszert (a légzés és a terheléstolerancia funkciói) érintő funkciókat tartalmazza.

A CARDIOVASCULARIS RENDSZER FUNKCIÓI (B410–B429)

b410 A szív funkciói

A vér megfelelő vagy szükséges mennyiségeinek pumpálásával és az egész testben történő átáramoltásával kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: a szívfrekvencia, -ritmus és a perctérfogat funkciói; a kamraizomzat kontrakciós ereje; a szívbillentyűk funkciói; a vér átpumpálása a kis vérkörön; a keringés dinamikája a szív irányában; károsodások, pl. tachycardia, bradycardia és szabálytalan szívverés, valamint pl. szívelégtelenségben; cardiomyopathia (szívizombántalom), myocarditis (szívizomgyulladás) és koszorúér-elégtelenség.

Kivételek: a véredények funkciói (b415); a vérnyomás funkciói (b420); a terheléstolerancia funkciói (b455).

- b4100 Szívfrekvencia**
Funkciók, amelyek a szív percenkénti összehúzódásainak számával kapcsolatosak.
Beszámítanak: károsodások, pl. túl gyors szívverés (tachycardia) és túl lassú szívverés (bradycardia)
- b4101 Szívritmus**
Funkciók, amelyek a szívverés szabályosságával kapcsolatosak.
Beszámítanak: károsodások, pl. aritmiák (ritmuszavarok)
- b4102 A kamraizomzat kontrakciós ereje**
A kamraizomzat minden kontrakciója által kipumpált vér mennyiségével kapcsolatos funkciók.
Beszámítanak: károsodások, pl. csökkent perctérfogat.
- b4103 A szív vérellátása**
A szívizomzat ellátását biztosító vér mennyiségével összefüggő funkciók.
Beszámítanak: károsodások, mint pl. koszorúér-ischaemia.
- b4108 A szív funkciói, másképpen meghatározott**
- b4109 A szív funkciói, nem meghatározott**

b415

A véredények funkciói

A vér szállításának funkciói szerte az egész testben.

Beszámítanak: az artériák, a kapillárisok és a vénák funkciói; vazomotoros funkció; a tüdőartériák, -kapillárisok és -vénák funkciói; a vénabillentyűk funkciói; károsodások, pl. az artériák elzáródása vagy szűkülete; atherosclerosis; arteriosclerosis; thromboemboliák és visszértágulatok.

Kivételek: a szív funkciói (b410); vérnyomásfunkciók (b420); a vérképző rendszer funkciói (b430); terheléstolerancia funkciói (b455).

b4150 Az artériák funkciói

A vér verőerekben történő áramlásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. artériatágulat; artériaszűkület, pl. claudicatio intermittens esetén.

b4151 A kapillárisok funkciói

A vér hajszálerekben történő áramlásához kapcsolódó funkciók.

b4152 A vénák funkciói

A vér visszerekben történő áramlásához kapcsolódó funkciók és a vénabillentyűk funkciói.

Beszámítanak: károsodások, mint pl. vénatágulat; vénaszűkület; a vénabillentyűk elégtelen záródása, pl. visszértágulat esetén.

b4158 A véredények funkciói, másképpen meghatározott

b4159 A véredények funkciói, nem meghatározott

b420

Vérnyomásfunkciók

Az artériákban a vérnyomás fenntartásának funkciói.

Beszámítanak: a vérnyomás fenntartásának funkciói; emelkedett és csökkent vérnyomás; károsodások, pl. alacsony vérnyomás, magas vérnyomás és posturalis hypotensio esetén.

Kivételek: a szív funkciói (b410); a véredények funkciói (b415); a terheléstolerancia funkciói (b455).

b4200 Vérnyomás-emelkedés

Funkciók, amelyek az életkornak megfelelő normális szint fölé emelik a systolés vagy a diastolés vérnyomást.

b4201 Vérnyomáscsökkenés

Funkciók, amelyek az életkornak megfelelő normális szint alá csökkentik a systolés vagy a diastolés vérnyomást.

b4202 A vérnyomás fenntartása

Funkciók, amelyek a testben történő változásokhoz igazítva fenntartják a megfelelő vérnyomást.

- b4208 Vérnyomásfunkciók, másképpen meghatározott
- b4209 Vérnyomásfunkciók, nem meghatározott

b429 A cardiovascularis rendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A VÉRKÉPZŐ ÉS AZ IMMUNRENDSZER FUNKCIÓI (B430–B439)

b430 A vérképző rendszer funkciói

A vérképzés, az oxigén- és a tápanyagszállítás, valamint a véralvadás funkciói.
Beszámítanak: a vér és a csontvelő képzésének funkciói; a vér oxigénszállítási funkciói; a lép vérrel kapcsolatos funkciói; a vér tápanyagszállító funkciói; a véralvadás; károsodások, mint pl. anaemia (vérszegénység), haemophilia (vérzékenység) és más véralvadási zavarok.
Kivételek: a cardiovascularis rendszer funkciói (b410–b429); az immunrendszer funkciói (b435); a terheléstolerancia funkciói (b455.)

b4300 Véreképzés

A véreképzéshez és a vér minden alkotóelemének előállításához kapcsolódó funkciók.

b4301 A vér oxigénszállító funkciói

A vér oxigénszállító képességéhez kapcsolódó funkciók az egész szervezetben.

b4302 A vér tápanyagszállító funkciói

A vér tápanyagszállító képességéhez kapcsolódó funkciók az egész szervezetben.

b4303 Alvadási funkciók

A vér alvadásához kapcsolódó funkciók, pl. a sérülés helyén.

b4308 A véreképző rendszer funkciói, másképpen meghatározott

b4309 A véreképző rendszer funkciói, nem meghatározott

b435 Az immunrendszer funkciói

Testi funkciók, amelyek az idegen anyagok – beleértve a fertőzéseket is – elleni, specifikus és nem specifikus immunreakció által biztosított védelemmel kapcsolatosak.

Beszámítanak: immunválasz (specifikus és nem specifikus); túlérzékenységi reakciók; a nyirokerek és -csomók funkciói; a sejtközvetített immunitás és az antitest-közvetített immunitás funkciói; oltási reakció; károsodások, pl. autoimmunitás, allergiás reakciók, lymphadenitis (nyirokcsomó-gyulladás) és lymphoedema (nyirokpangás).

Kivételek: a véreképző rendszer funkciói (b430).

b4350 Az immunválasz

Idegen anyagokkal – beleértve a fertőzéseket – szembeni szervezeti reakciók funkciói.

b43500 Specifikus immunválasz

Egy specifikus idegen anyaggal szembeni szervezeti reakciók funkciói.

b43501 Nem specifikus immunválasz

Az idegen anyagokkal – beleértve a fertőzéseket is – szembeni általános szervezeti reakciók funkciói.

b43508 Immunválasz, másképpen meghatározott

b43509 Immunválasz, nem meghatározott

b4351 Túlérzékenységi reakciók

A szervezet idegen anyagokkal szembeni fokozott érzékenységi reakciójának funkciói, pl. különböző antigénekkal szembeni érzékenységek esetén.

Beszámítanak: károsodások, pl. túlérzékenységek vagy allergiák.

Kivétel: tápláléktolerancia (b5153).

b4352 A nyirokerek funkciói

A nyiroknedvet szállító erekhez kapcsolódó funkciók.

b4353 A nyirokcsomók funkciói

A nyirokerek mentén található mirigyekhez kapcsolódó funkciók.

b4358 Az immunrendszer funkciói, másképpen meghatározott

b4359 Az immunrendszer funkciói, nem meghatározott

b439 A vérképző és az immunrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A LÉGZŐRENDSZER FUNKCIÓI (B440–B449)

b440 Légzési funkciók

A levegő tüdőbe történő belégzésének funkciói, a levegő és a vér közötti gázcsere, valamint a levegő kilégzésének funkciói.

Beszámítanak: a légzésfrekvencia, -ritmus és a légvétel mélységének funkciói; károsodások, pl. apnoe (légzéskihagyás), hyperventilatio (fokozott légcsere); szabálytalan légzés, paradox légzés és bronchusspasmus (hörgőgörcs), valamint károsodás tüdőtágulat esetén.

Kivételek: a légzőizmok funkciói (b445); járulékos légzési funkciók (b450); a terheléstolerancia funkciói (b455).

b4400 Légzésfrekvencia

A percenkénti légvételek számával kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. túl gyors (tachypnoe) vagy túl lassú (bradypnoe) frekvencia.

b4401 Légzésritmus

A légzés periodicitásának és szabályosságának funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. szabálytalan légzés.

b4402 A légvétel mélysége

A légvétel közben a tüdő kitágulásának mértékével kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. felületes vagy pihegő légzés.

b4408 Légzési funkciók, másképpen meghatározott

b4409 Légzési funkciók, nem meghatározott

b445 A légzőizmok funkciói

A légzésben részt vevő izmok funkciói.

Beszámítanak: a mellkasi légzőizmok funkciói; a rekesz funkciói; a légzési segédizmok funkciói.

Kivételek: légzési funkciók (b440); járulékos légzési funkciók (b450); a terheléstolerancia funkciói (b455).

b4450 A mellkasi légzőizmok funkciói

A légzésben részt vevő mellkasi izmok funkciói.

b4451 A rekesz funkciói

A rekesz funkciói, amennyiben részt vesznek a légzésben.

b4452 A légzési segédizmok funkciói

A légzésben részt vevő segédizmok funkciói.

b4458 A légzőizmok funkciói, másképpen meghatározott

b4459 A légzőizmok funkciói, nem meghatározott

b449 A légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A CARDIOVASCULARIS ÉS A LÉGZŐRENDSZER TOVÁBBI FUNKCIÓI ÉS A HOZZÁJUK TÁRSULÓ ÉRZETEK (B450–B469)

b450 Járulékos légzési funkciók

Egyéb, a légzéshez kapcsolódó funkciók, pl. köhögés, tüsszentés, ásítás.

Beszámítanak: fújás, fűtyülés és szájlégzés.

b455 A terheléstolerancia funkciói

A légző- és szív-érrendszeri teherbírás funkciói, amennyiben azok szükségeltetnek a tartós fizikai terhelés elviselésére.

Beszámítanak: a fizikai állóképesség funkciói, az aerob kapacitás, az erőnlét és a fáradékonyság.

Kivételek: a cardiovascularis rendszer funkciói (b410–b429); a vérképző rendszer funkciói (b430); légzési funkciók (b440); a légzőizmok funkciói (b445); járulékos légzési funkciók (b450).

b4550 Általános fizikai állóképesség

A fizikai terhelés tűrésének általános szintjéhez vagy az erőnléthez kapcsolódó funkciók.

b4551 Aerob kapacitás

Funkciók, amelyek kapcsolódnak annak mértékéhez, ameddig egy személy bírja a terhelést, anélkül, hogy kifulladásra kerülne.

b4552 Fáradékonyság

A kifáradásra való hajlammal kapcsolatos funkciók, a terhelés bármely szintjén.

b4558 A terheléstolerancia funkciói, másképpen meghatározott

b4559 A terheléstolerancia funkciói, nem meghatározott

b460 A cardiovascularis és a légzőrendszer funkcióihoz társuló érzetek

Érzetek, pl. kihagyó szívverés, szívdobogásérzés (palpitatio) és légszomj.

Beszámítanak: mellkasi szorítás érzése; szabálytalan szívverés érzése, dyspnoe, légszomj, fulladás, a levegő elakadása és zihálás.

Kivétel: fájdalomérzés (b280).

b469 A cardiovascularis és a légzőrendszer további funkciói és a hozzájuk társuló érzetek, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b498 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, másképpen meghatározott

b499 A cardiovascularis, a vérképző, az immun- és a légzőrendszer funkciói, nem meghatározott

5. fejezet

Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói

A fejezet a táplálékfelvétel, az emésztés és a salakanyagok eltávolításának funkcióit, valamint az anyagcsereben és az endokrin mirigyek működésében részt vevő funkciókat tartalmazza.

AZ EMÉSZTŐRENDSZERHEZ KAPCSOLÓDÓ FUNKCIÓK (B510–B539)

b510 A táplálékfelvétel funkciói

A szilárd és a folyékony anyagok szájon át történő felvételéhez és átalakításához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: szopás, rágás, harapás, az étel mozgatása a szájban, nyáleválasztás, nyelés, bőfögés, visszaöklendezés, köpés és hányás funkciói; károsodások, pl. nyelési nehézség (dysphagia), félrenyelés, levegőnyelés (aerophagia), túlzott nyáleválasztás, nyálfolyás és elégtelen nyáleválasztás.

Kivétel: az emésztőrendszerhez társuló érzetek (b535).

- b5100 A szopás**
Az orcák, az ajkak és a nyelv mozgásaival létrehozott szívóerő segítségével a táplálék szájba juttatásának funkciói.
- b5101 A harapás**
Az étel elülső fogakkal történő darabolásának, hasításának, leszakításának funkciói.
- b5102 A rágás**
Az étel hátsó fogakkal (zápfogak) történő zúzásának, őrlésének, pépesítésének funkciói.
- b5103 Étél mozgatása a szájban**
A szájüregben az ételnek a fogak és a nyelv által történő forgatását biztosító funkciók.
- b5104 A nyáleválasztás**
A nyáltermelés funkciója a szájüregben.
- b5105 A nyelés**
Az étel és ital továbbításának funkciói a szájüregen, a garaton és a nyelőcsövön át a gyomorba, megfelelő gyakorisággal és sebességgel.
Beszámítanak: orális (szájüregi), pharyngealis (garati) és oesophagealis (nyelőcsői) nyelési nehézség; az étel nyelőcsőben történő továbbításának zavarai.
- b51050 Az orális nyelési szakasz**
Az étel és ital továbbításának funkciói a szájüregből a megfelelő gyakorisággal és sebességgel.
- b51051 A pharyngealis nyelési szakasz**
Az étel és ital továbbításának funkciói a garatból a megfelelő gyakorisággal és sebességgel.
- b51052 Az oesophagealis nyelési szakasz**
Az étel és ital továbbításának funkciói a nyelőcsőből a megfelelő gyakorisággal és sebességgel.
- b51058 Nyelés, másképpen meghatározott**
- b51059 Nyelés, nem meghatározott**
- b5106 Visszaöklendezés és hányás**
Étel és folyadék táplálékfelvétellel ellentétes irányú mozgatásának funkciói, a gyomorból a nyelőcsőbe, a szájüregbe, majd a külvilágba.
- b5108 A táplálékfelvétel funkciói, másképpen meghatározott**
- b5109 A táplálékfelvétel funkciói, nem meghatározott**

b515

Emésztési funkciók

A táplálék továbbításának funkciói a gyomor- és bélrendszeren át, a táplálék lebontása és a tápanyagok felszívódása.

Beszámítanak: a táplálék továbbításának funkciói a gyomorban, perisztaltika; a táplálék lebontása, enzimtermelés és -működés a gyomorban és a belekben; a tápanyagok felszívódása és tápláléktolerancia; károsodások, pl. túlzott gyomorsavtermelés (hiperaciditás); felszívódási zavar (malabsorptio), táplálékintolerancia; a belek hipermotilitása (fokozott mozgása); bélhűdés (bélparalysis); bélezáródás és csökkent epetermelés.

Kivételek: a táplálékfelvétel funkciói (b510); táplálékhasznosítási funkciók (b520); székürítési funkciók (b525); az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek (b535).

b5150 A táplálék továbbítása a gyomorban és a belekben

A perisztaltika és a kapcsolódó funkciók, amelyek mechanikusan továbbítják a táplálékot a gyomron és a beleken át.

b5151 A táplálék lebontása

A táplálék mechanikus felaprózása kisebb részekre a gyomor- és bélrendszerben.

b5152 A tápanyagok felszívódása

Az étel és ital tápanyagainak átjutása a belekből a vérbe.

b5153 Tápláléktolerancia

A megfelelő étel és ital befogadása emésztésre, és az alkalmatlanok kihányása.

Beszámítanak: károsodások, pl. túlérzékenységek, lisztérzékenység.

b5158 Emésztési funkciók, másképpen meghatározott

b5159 Emésztési funkciók, nem meghatározott

b520 Táplálékhasznosítási funkciók

Funkciók, amelyek által a tápanyagok az élő szervezet alkotórészeivé alakulnak át.

Beszámítanak: a tápanyagtárolás funkciói a szervezetben.

Kivételek: emésztési funkciók (b515); székürítési funkciók (b525); testsúlymegtartási funkciók (b530); általános anyagcsere-funkciók (b540).

b525 Székürítési funkciók

A salakanyagok és az emésztetlen táplálék széklet formájában történő eltávolításának funkciói és az ehhez kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: ürítés, a széklet állaga, a székelési gyakoriság funkciói; széklettartás, flatulentia (szelek távozása); károsodások, pl. székrekedés, hasmenés, vizes széklet, valamint a végbélnyílás-záróizom elégtelensége vagy széklettartási képtelenség.

Kivételek: emésztési funkciók (b515); táplálékhasznosítási funkciók (b520); az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek (b535).

b5250 Székletürítés

A végbélből a salakanyagok kiürítésének funkciói, beleértve a hasizmok összehúzó-dását (hasprés) a székürítés közben.

b5251 A széklet állaga

A széklet állaga, úgymint kemény, formált, lágy vagy vizes.

b5252 Székelési gyakoriság

A székürítés gyakoriságát érintő funkciók.

b5253 Széklettartás

Az ürítési funkció akaratlagos irányításában részt vevő funkciók.

b5254 Flatulentia (szelek távozása)

A belekből túlzott mennyiségű levegő vagy gázok kiengedésében érintett funkciók.

b5258 Székürítési funkciók, másképpen meghatározott

b5259 Székürítési funkciók, nem meghatározott

b530 Testsúlymegtartási funkciók

A megfelelő testsúly fenntartásának funkciói, beleértve a növekedési időszakban a testsúlygyarapodást.

Beszámítanak: az elfogadható testtömegindex (BMI – Body Mass Index) fenntartása; károsodások, pl. súlyhiány, cachexia (senyveség), lesoványodás, túlsúly, kóros soványság, valamint károsodás elsődleges és másodlagos kövérség esetén.

Kivételek: táplálékhasznosítási funkciók (b520); általános anyagcsere-funkciók (b540); az endokrin mirigyek funkciói (b555).

b535 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek

Az evésből, az ivásból és az emésztési funkciókból származó érzetek.

Beszámítanak: hányinger érzése, puffadásérzés és hasgörcsök érzése; gyomortelítettség érzése, gombócérzés a torokban, gyomorgörcs, gáz a gyomorban, gyomorégés.

Kivételek: fájdalomérzés (b280); táplálékfelvételi funkciók (b510); emésztési funkciók (b515); székürítési funkciók (b525).

b5350 Hányinger érzése

Annak érzése, hogy hányni kell.

b5351 Puffadásérzés

A gyomor vagy a has felfúvódásának érzése.

b5352 Hasgörcs érzése

A gyomor- és bélrendszeri simaizmok görcsös vagy fájdalmas összehúzó-dásának érzése.

- b5358** Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek, másképpen meghatározott
b5359 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó érzetek, nem meghatározott

b539 Az emésztőrendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

AZ ANYAGCSERÉHEZ ÉS AZ ENDOKRIN RENDSZERHEZ KAPCSOLÓDÓ FUNKCIÓK (B540–B559)

b540 Általános anyagcsere-funkciók

A szervezet alapvető alkotóelemei – szénhidrátok, fehérjék és zsírok – metabolizmusának szabályozási funkciói, egyik átalakítása a másikká, illetve energiafelszabadítás a lebontásuk során.

Beszámítanak: az anyagcsere funkciói, az alapanyagcsere értéke (BMR), a szénhidrát-, a fehérje- és a zsíryananyagcsere, lebontás, beépítés, energiatermelés a szervezetben; az anyagcsereérték növekedése vagy csökkenése.

Kivételek: táplálékhasznosítási funkciók (b520); testsúlymegtartási funkciók (b530); a folyadék-, az ásványianyag- és az elektrolit-egyensúly funkciói (b545); a hőszabályozás funkciói (b550); az endokrin mirigyek funkciói (b555).

b5400 Az alapanyagcsere értéke

Meghatározott nyugalmi körülmények és hőmérséklet mellett a szervezet oxigénfelhasználásában érintett funkciók.

Beszámítanak: az alapanyagcsere-érték növekedése vagy csökkenése; károsodások, pl. hyperthyreosis (pajzsmirigy-túlműködés) és hypothyreosis (pajzsmirigy-alulműködés) esetén.

b5401 A szénhidrát-anyagcsere

A táplálékkal felvett szénhidrátok tárolásának és glükózzá, majd széndioxiddá és vízzé történő lebontásának funkciói.

b5402 A fehérje-anyagcsere

A táplálékkal felvett fehérjék aminosavakká alakításának és további lebontásának funkciói a szervezetben.

b5403 A zsíryananyagcsere

A táplálékkal felvett zsírok szervezetben történő tárolásának és lebontásának funkciói.

b5408 Általános anyagcsere-funkciók, másképpen meghatározott

b5409 Általános anyagcsere-funkciók, nem meghatározott

b545 A folyadék-, az ásványianyag- és az elektrolit-egyensúly funkciói

A szervezetben a víz, az ásványi anyagok és az elektrolitok szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: a folyadék-egyensúly, az ásványianyag-egyensúly – kalcium-, cink- és vas –, valamint az elektrolit-egyensúly – nátrium- és kálium- – funkciói; károsodások, mint pl. a folyadék-visszatartásban, dehydratio esetén, hypercalcaemiában, hypocalcaemiában, vas-hiányban, hypernatraemiában, hyponatraemiában, hyperkalaemiában és hypokalaemiában. Kivételek: a vérképző rendszer funkciói (b430); általános anyagcsere-funkciók (b540); az endokrin mirigyek funkciói (b555).

b5450 A folyadék-egyensúly

Funkciók, amelyek részt vesznek a szervezetben a víz arányának vagy mennyiségének megtartásában.

Beszámítanak: károsodások, pl. dehydratioban és rehydratio esetén.

b54500 Folyadék-visszatartás

Funkciók, amelyek által a víz a szervezetben marad.

b54501 A folyadék-egyensúly fenntartása

Funkciók, amelyek részt vesznek a szervezetben a megfelelő vízmennyiség megtartásában.

- b54508** A folyadékegyensúly funkciói, másképpen meghatározott
b54509 A folyadékegyensúly funkciói, nem meghatározott
- b5451** **Ásványianyag-egyensúly**
Az ásványi anyagok felvétele, tárolása, felhasználása és kiválasztása közötti egyensúly fenntartására irányuló funkciók a szervezetben.
- b5452** **Elektrolit-egyensúly**
Az elektrolitok felvétele, tárolása, felhasználása és kiválasztása közötti egyensúly fenntartására irányuló funkciók a szervezetben.
- b5458** **A folyadék-, az ásványianyag- és az elektrolit-egyensúly funkciói, másképpen meghatározott**
- b5459** **A folyadék-, az ásványianyag- és az elektrolit-egyensúly funkciói, nem meghatározott**

b550 **A hőszabályozás funkciói**

A testhőmérséklet szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: a testhőmérséklet fenntartásának funkciói; károsodások, pl. hypothermia (testhőmérséklet-csökkenés), hyperthermia (testhőmérséklet-emelkedés).

Kivételek: általános anyagcsere-funkciók (b540); az endokrin mirigyek funkciói (b555).

b5500 **Testhőmérséklet**

A szervezet maghőmérsékletének szabályozásában részt vevő funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. hyperthermia vagy hypothermia.

b5501 **A testhőmérséklet megtartása**

A környezeti hőmérséklet változásai mellett a szervezet optimális hőmérsékletének megtartásában részt vevő funkciók.

Beszámítanak: meleg- és hidegtűrés.

b5508 **A hőszabályozás funkciói, másképpen meghatározott**

b5509 **A hőszabályozás funkciói, nem meghatározott**

b555 **Az endokrin mirigyek funkciói**

A megfelelő hormonszintek – beleértve a ciklikus változásokat is – létrehozásának és szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: a hormonegyensúly funkciói; az agyalapi mirigy túlműködése, az agyalapi mirigy elégtelensége, pajzsmirigy-túlműködés (hyperthyreosis), pajzsmirigy-elégtelenség (hypothyreosis), mellékvese-túlműködés (hyperadrenia), a mellékvese csökkent működése (hypadrenia), mellékpajzsmirigy-túlműködés (hyperparathyreosis), mellékpajzsmirigy-elégtelenség (hypoparathyreosis), hypergonadismus, hypogonadismus.

Kivételek: általános anyagcsere-funkciók (b540); a folyadék-, az ásványianyag- és az elektrolit-egyensúly funkciói (b545); a hőszabályozás funkciói (b550); szexuális funkciók (b640); menstruációs funkciók (b650).

b559 **Az anyagcséréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

b598 **Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói, másképpen meghatározott**

b599 **Az emésztőrendszer, az anyagcsere és az endokrin rendszer funkciói, nem meghatározott**

Húgy-ivarrendszeri és szaporodási funkciók

A fejezet a vizelet és a szaporodás funkcióit tartalmazza, beleértve a szexuális és a nemzési funkciókat is.

VIZELÉSI FUNKCIÓK (B610–B639)

b610 A vizeletkiválasztás funkciói

A vizelet filtrálásának és összegyűjtésének funkciói.

Beszámítanak: a vizelet filtrálásának és összegyűjtésének funkciói; károsodások, pl. veseelégtelenségben, anuria (a vizeletkiválasztás szünetelése), oliguria (csökkent vizeletkiválasztás), hydronephrosis (a vesemedence és -kelyhek tágulata, elfolyási akadály), hypotoniás (petyhüdt) húgyhólyag, húgyvezeték-elzáródás.

Kivételek: vizeletürítési funkciók (b620).

b6100 A vizelet filtrálása

A vesékben a vizelet kiválasztásának funkciói.

b6101 A vizelet összegyűjtése

A vizelet gyűjtésének és tárolásának funkciói a húgyvezetékben és a húgyhólyagban.

b6108 A vizeletkiválasztás funkciói, másképpen meghatározott

b6109 A vizeletkiválasztás funkciói, nem meghatározott

b620 Vizeletürítési funkciók

A vizelet húgyhólyagból történő kiürítésének funkciói.

Beszámítanak: a vizeletürítés funkciói, a vizeletürítés gyakorisága, vizelettartás; károsodások, pl. stressz, kényszerítő, reflexes, túlfolyásos, állandó incontinencia, vizeletcsepegés, automatikus hólyag, polyuria, vizeletretenció és sürgető vizeleti inger.

Kivételek: a vizeletkiválasztás funkciói (b610); a vizeletfunkciókkal kapcsolatos érzetek (b630).

b6200 Vizeletürítés

A húgyhólyag kiürítésének funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. vizeletretencióban.

b6201 A vizeletürítés gyakorisága

Funkciók, amelyek részt vesznek abban, hogy hányszor történik vizeletürítés.

b6202 Vizelettartás

A vizeletürítés szabályozásának funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. stressz-, kényszerítő, reflexes, állandó és kevert incontinencia.

b6208 Vizeletürítési funkciók, másképpen meghatározott

b6209 Vizeletürítési funkciók, nem meghatározott

b630 A vizeletfunkciókkal kapcsolatos érzetek

A vizelet kiürítéséből és az ehhez kapcsolódó funkciókból származó érzetek.

Beszámítanak: a hólyag tökéletlen kiürítésének érzete, a hólyag teltségének érzete.

Kivételek: fájdalomérzés (b280); vizeletürítési funkciók (b620).

b639 Vizeletfunkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

IVARSZERVI ÉS SZAPORODÁSI FUNKCIÓK (B640–B679)

b640 Szexuális funkciók

A nemi aktushoz kapcsolódó mentális és testi funkciók, beleértve a vágyébredés, az előjáték, az orgazmus és a feloldódás stádiumait.

Beszámítanak: szexuális vágyébredés, előjáték, az orgazmus és a feloldódási fázis funkciói; a szexuális érdeklődéshez, teljesítményhez, a hímvessző merevedéséhez, a csikló merevedéséhez, a hüvelynedvesedéshez, az ejakulációhoz és az orgazmushoz kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. impotencia, frigiditás, vaginismus, korai ejakuláció, priapismus és megkésett ejakuláció.

Kivételek: nemzési funkciók (b660); az ivarszervi és a szaporodási funkciókhoz kapcsolódó érzetek (b670).

b6400 A szexuális izgalom fázisának funkciói

A szexuális érdeklődés és az izgalmi állapot funkciói.

b6401 A szexuális előjáték fázisának funkciói

A szexuális érintkezésbe kapcsolódás funkciói.

b6402 Az orgazmus fázisának funkciói

Az orgazmus elérésének funkciói.

b6403 A szexuális feloldódási fázis funkciói

Az orgazmus utáni elégedettség és az azt kísérő ellazulás funkciói.

Beszámítanak: károsodások, pl. kielégületlenség orgazmus mellett.

b6408 Szexuális funkciók, másképpen meghatározott

b6409 Szexuális funkciók, nem meghatározott

b650 Menstruációs funkciók

A menstruációs ciklussal összefüggő funkciók, beleértve a menstruáció rendszerességét és a menstruációs nedvek kiürítését is.

Beszámítanak: a menstruáció rendszerességének és időtartamának funkciói, a menstruációs vérzés mértéke, menarche (első menstruáció), menopausa (a menstruáció megszűnése); károsodások, pl. elsődleges és másodlagos amenorrhoea (a menstruáció hiánya); menorrhagia (túl erős menstruációs vérzés), polymenorrhoea (gyakori menstruáció) és retrográd menstruáció, premenstruációs feszültség.

Kivételek: szexuális funkciók (b640); nemzési funkciók (b660); az ivarszervi és a szaporodási funkciókkal kapcsolatos érzetek (b670); fájdalomérzés (b280).

b6500 A menstruációs ciklus rendszeressége

A menstruációs ciklus rendszerességét kialakító funkciók.

Beszámítanak: túl gyakori vagy túl ritka menstruáció.

b6501 A menstruációk közötti időtartam

A két menstruációs ciklus közötti idő hosszával kapcsolatos funkciók.

b6502 A menstruációs vérzés mértéke

A menstruációs vérzés mennyiségével kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: túl csekély menstruációs vérzés (hypomenorrhoea); túl erős menstruációs vérzés (menorrhagia, hypermenorrhoea).

b6508 Menstruációs funkciók, másképpen meghatározott

b6509 Menstruációs funkciók, nem meghatározott

b660 Nemzési funkciók

A nemző-, a fogamzóképeséssel, a terhességgel, a gyermekszüléssel és a tejelválasztással kapcsolatos funkciók.

Beszámítanak: a férfi és a női nemző-, fogamzóképeség funkciói, terhesség és gyermekszülés, valamint tejelválasztás; károsodások, pl. azoospermia (teljes spermahiány); oligozoospermia (kevés sperma); agalactorrhoea, galactorrhoea, alactatio, mint csökkent fogamzóképeség, sterilitás, spontán vetélések, méhen kívüli terhesség, koraszülés, kis súlyú újszülött, hydramnion és idő előtti szülés, valamint túlhordás.

Kivételek: szexuális funkciók (b640); menstruációs funkciók (b650).

- b6600 A fogamzóképeséssel kapcsolatos funkciók**
A nemzéshez szükséges ivarsejtek termelésének képességével kapcsolatos funkciók.
Beszámítanak: károsodások, pl. csökkent fogamzóképeség és sterilitás esetén.
Kivétel: szexuális funkciók (b640).
- b6601 A terhességhez kapcsolódó funkciók**
A teherbe eséshez és a terhességi állapothoz kapcsolódó funkciók.
- b6602 A gyermekszüléshez kapcsolódó funkciók**
A gyermek megszületésében érintett funkciók.
- b6603 Tejelválasztás**
Funkciók, amelyek részt vesznek a tej termelésében, a csecsemő számára a tej elérhetővé tételében.
- b6608 Nemzési funkciók, másképpen meghatározott**
- b6609 Nemzési funkciók, nem meghatározott**

b670 Az ivarszervi és szaporodási funkciókhoz kapcsolódó érzetek

A szexuális vágy ébredése, a nemi aktus, a menstruáció és az ezekhez kapcsolódó ivarszervi vagy szaporodási funkciók kapcsán keletkező érzetek.

Beszámítanak: dyspareunia, dysmenorrhoea, hőhullámok menopause idején és éjszakai izzadás menopause idején.

Kivételek: fájdalomérzés (b280); vizeletfunkciókkal kapcsolatos érzetek (b630); szexuális funkciók (b640); menstruációs funkciók (b650); nemzési funkciók (b660).

b6700 Kellemetlen érzés a szexuális érintkezés kapcsán

A szexuális vágy ébredése, az előjáték, az érintkezés, az orgazmus és a feloldódás kapcsán jelentkező érzetek.

b6701 Kellemetlen érzés a menstruációs ciklus kapcsán

A menstruációval kapcsolatos érzetek, beleértve a pre- és a posztmenstruációs fázist is.

b6702 Kellemetlen érzés a menopause kapcsán

A menstruációs ciklus megszűnésével kapcsolatos érzetek.

Beszámítanak: hőhullámok és éjszakai izzadás a menopause idején.

b6708 Ivenszervi és szaporodási funkciókkal kapcsolatos érzetek, másképpen meghatározott

b6709 Ivenszervi és szaporodási funkciókkal kapcsolatos érzetek, nem meghatározott

b679 Ivenszervi és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b698 Húgy- és ivarrendszeri és szaporodási funkciók, másképpen meghatározott

b699 Húgy- és ivarrendszeri és szaporodási funkciók, nem meghatározott

Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók

A fejezet a mozgás és a mobilitás funkcióit tartalmazza, beleértve az ízületek, a csontok, a reflexek és az izmok funkcióit.

AZ ÍZÜLETEK ÉS A CSONTOK FUNKCIÓI (B710–B729)

b710

Az ízületek mobilitási funkciói

Egy ízület mozgásának irányaihoz és a mozgás kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.
Beszámítanak: egy vagy több ízület mobilitásának funkciói, a csigolya-, a váll-, a könyök-, a csukló-, a csípő-, a térd-, a bokaízületek, a kéz és a láb kisízületei mobilitásának funkciói; az ízületek mobilitása általánosságban; károsodások, pl. az ízületek túlnyújthatósága (hipermobilitás), befagyott ízületek, befagyott váll, arthrosis.
Kivételek: az ízületi funkciók stabilitása (b715); az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja (b760).

b7100 Egy ízület mobilitása

Egy ízület mozgásának irányaihoz és a mozgás kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.

b7101 Több ízület mobilitása

Több ízület mozgásának irányaihoz és a mozgás kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.

b7102 Ízületek mobilitása, általában

A test összes ízülete mozgásának irányaihoz és a mozgás kivitelezhetőségéhez kapcsolódó funkciók.

b7108 Az ízületek mobilitási funkciói, másképpen meghatározott

b7109 Az ízületek mobilitási funkciói, nem meghatározott

b715

Az ízületi funkciók stabilitása

Az ízületek szerkezeti épsége megőrzésének funkciói.
Beszámítanak: egy ízület, több ízület és általánosságban az ízületek stabilitásának funkciói; károsodások, pl. instabil vállízület, ízületi ficam, váll- és csípőficam.
Kivétel: az ízületek mobilitási funkciói (b710).

b7150 Egy ízület stabilitása

Egy ízület szerkezeti épsége megőrzésének funkciói.

b7151 Több ízület stabilitása

Több ízület szerkezeti épsége megőrzésének funkciói.

b7152 Ízületek stabilitása, általánosságban

A test összes ízületének szerkezeti épségét megőrző funkciók.

b7158 Ízületek stabilitása, másképpen meghatározott

b7159 Ízületek stabilitása, nem meghatározott

b720

A csontok mozgásának funkciói

A lapocka, a medence-, a kéztő- és a lábtőcsontok mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. befagyott lapocka és befagyott medence.

Kivétel: az ízületek mobilitási funkciói (b710).

b7200 A lapocka mobilitása

A lapocka mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. előreálló és behúzódtott lapocka, a lapocka lateralis és medialis rotációja.

- b7201 A medence mobilitása**
A medence mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.
Beszámít: a medence rotációja.
- b7202 A kéztőcsontok mobilitása**
A kéztőcsontok mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.
- b7203 A lábtőcsontok mobilitása**
A lábtőcsontok mozgásának irányaihoz és könnyedségéhez kapcsolódó funkciók.
- b7208 A csontok mozgásának funkciói, másképpen meghatározott**
- b7209 A csontok mozgásának funkciói, nem meghatározott**

b729 Az ízületek és a csontok funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

IZOMFUNKCIÓK (B730–B749)

b730 Izomerő-funkciók

Egy izom vagy izomcsoportok összehúzódása révén kifejtett erőhöz kapcsolódó funkciók.
Beszámítanak: specifikus izmok vagy izomcsoportok, egy végtag izmainak, a test egyik oldali izmainak, az alsó testfél, minden végtag, a törzs és az egész test izmainak erejéhez kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. a láb és a kéz kisizmainak gyengesége, részleges izombénulás (paresis), teljes izombénulás (paralysis), végtag teljes bénulása (monoplegia), a test egyik oldalának teljes bénulása (hemiplegia), keresztezett kétoldali bénulás (paraplegia), négy végtag bénulása (quadriplegia), mozgásbénulásos némaság (akinetikus mutismus)
Kivételek: a szemköztyéki struktúrák funkciói (b215); izomtónus-funkciók (b735); az izmok állóképességének funkciói (b740).

b7300 Önálló izmok és izomcsoportok ereje

Körülírt és önálló izmok, izomcsoportok összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. a láb és a kéz kisizmainak gyengesége.

b7301 Egy végtag izmainak ereje

Egy felső vagy alsó végtag izmainak vagy izomcsoportjainak összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. egy végtag vagy izomcsoport részleges (monoparesis) vagy teljes (monoplegia) bénulása.

b7302 A test egyik oldali izmainak ereje

A test bal vagy jobb oldalán található izmok és izomcsoportok összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. hemiparesis, hemiplegia.

b7303 Az alsó testfél izmainak ereje

Az alsó testfél izmainak és izomcsoportjainak összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. paraparesis, paraplegia.

b7304 Minden végtag izmainak ereje

Mind a négy végtag izmainak vagy izomcsoportjainak összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. tetraparesis (négy végtag részleges bénulása) és tetraplegia (négy végtag teljes bénulása).

b7305 A törzsiszomzat ereje

A törzsben található izmok és izomcsoportok összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

b7306 A test összes izmainak ereje

A test összes izmának és izomcsoportjának összehúzódásából származó erőhöz kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. akinetikus mutismus.

b7308 Izomerő-funkciók, másképpen meghatározott

b7309 Izomerő-funkciók, nem meghatározott

b735**Izomtónus-funkciók**

A nyugvó izmok feszességéhez és az izmok passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: önálló izmok és izomcsoportok, egy végtag, a test egyik oldala, az alsó testfél, minden végtag, a törzs és az egész test izmainak feszességéhez kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. hypotonia (gyengült tónus), hypertonia (fokozott tónus), izomspaszticitás.

Kivételek: izomerő-funkciók (b730); az izom-állóképesség funkciói (b740).

b7350 Önálló izmok és izomcsoportok tónusa

Nyugalmi állapotú, önálló izmok és izomcsoportok feszességéhez és ezek passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. fokális dystoniáknál, pl. torticollis (ferdenyakúság).

b7351 Egy végtag izmainak tónusa

Egy felső vagy alsó végtag nyugalmi állapotú izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: monoparesishez és monoplegiához társuló károsodások.

b7352 A test egyik oldali izmainak tónusa

Nyugalmi állapotban a jobb vagy a bal testfél nyugalmi állapotú izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: hemiparesishez és hemiplegiához társuló károsodások.

b7353 Az alsó testfél izmainak tónusa

Nyugalmi állapotban az alsó testfél izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: paraparesishez és paraplegiához társuló károsodások.

b7354 Az összes végtag izmainak tónusa

Nyugalmi állapotban mind a négy végtag izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: tetraparesishez és tetraplegiához társuló károsodások.

b7355 A törzsizmok tónusa

Nyugalmi állapotban a törzs izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

b7356 Az egész test izomtónusa

Nyugalmi állapotban az egész test izmainak és izomcsoportjainak feszességéhez és ezek passzív mozgatással szembeni ellenállásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: károsodások, pl. generalizált dystoniákban és Parkinson-betegségben, illetve általános paresis és paralysis.

b7358 Izomtónus-funkciók, másképpen meghatározott**b7359 Izomtónus-funkciók, nem meghatározott****b740****Az izom-állóképesség funkciói**

Az izomösszehúzódnak fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig.

Beszámítanak: önálló izmokban és izomcsoportokban, illetve a test összes izmában összehúzódnak fenntartásához kapcsolódó funkciók; károsodások, pl. myasthenia gravis esetén.

Kivételek: a terheléstolerancia funkciói (b455); az izomerő funkciói (b730); az izomtónus funkciói (b735).

b7400 Önálló izmok állóképessége

Az izomösszehúzódnak fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig egyes izmokban.

b7401 Izomcsoportok állóképessége

Az izomösszehúzódnak fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig izomcsoportokban.

Beszámítanak: monoparesishez, monoplegiához, hemiparesishez és hemiplegiához, valamint paraparesishez és paraplegiához társuló károsodások.

- b7402 A test összes izmának állóképessége**
Az izomösszehúzódás fenntartásának funkciói a szükséges időtartamig a test összes izmában.
Beszámítanak: tetraparesishez, tetraplegiához, általános paresishez és paralysishez társuló károsodások.
- b7408 Az izom-állóképesség funkciói, másképpen meghatározott**
- b7409 Az izom-állóképesség funkciói, nem meghatározott**

b749 Izomfunkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

MOZGÁSI FUNKCIÓK (B750–B789)

b750 Motoros reflex funkciók

A specifikus ingerekre, automatikusan kiváltódó, akaratlan izomösszehúzódások funkciói.
Beszámítanak: nyújtási motoros reflex, automatikus lokális ízületi reflex, káros és egyéb exteroceptív ingerek által kiváltott reflexek; visszahúzóreflexek, bicepszreflex, radialis reflex, quadricepsreflex, patellareflex, Achilles-reflex.

b7500 Nyújtási motoros reflex

Nyújtás hatására automatikusan kiváltódó, akaratlan izomösszehúzódások funkciói.

b7501 Káros ingerek által kiváltott reflexek

Fájdalmas vagy más, káros ingerek hatására automatikusan kiváltódó, akaratlan izom-összehúzódások funkciói.

Beszámít: visszahúzóreflex.

b7502 Egyéb, exteroceptív ingerek által kiváltott reflex

Külső, de nem káros ingerek hatására automatikusan kiváltódó, akaratlan izom-összehúzódások funkciói.

b7508 Motoros reflex funkciók, másképpen meghatározott

b7509 Motoros reflex funkciók, nem meghatározott

b755 Az akaratlan mozgási reakciók funkciói

A testhelyzet, az egyensúly és riasztó ingerek által kiváltott, akaratlan izomösszehúzódások funkciói a nagyizmokban.

Beszámítanak: a posturalis reakciók (testhelyzet-megtartás) funkciói, kiegyenesedési reakciók, testhelyzet-változtatásra adott reakciók, egyensúlymegtartó reakciók, támasztóreakciók, védekezőreakciók.

Kivételek: motorosreflex-funkciók (b750).

b760 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja

Az akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók.

Beszámítanak: egyszerű akaratlagos mozgások és összetett akaratlagos mozgások irányítása, akaratlagos mozgások összehangolása, a kar vagy a láb támasztófunkciói, a jobb és a bal oldal motoros összehangolása, a szem és a kéz összehangolása, a szem és a láb összehangolása; károsodások, pl. irányítási és összehangolási problémák, pl. dysdiadochokinesis.

Kivételek: izomerő-funkciók (b730); akaratlan mozgási funkciók (b765); járásminta-funkciók (b770).

b7600 Egyszerű, akaratlagos mozgások szabályozása

Az egyszerű vagy izolált, akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók.

b7601 Összetett akaratlagos mozgások szabályozása

Az összetett akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók.

b7602 Akaratlagos mozgások összehangolása

Egyszerű és összetett akaratlagos mozgások összehangolásához kapcsolódó funkciók, amelyek eredménye összerendezett mozdulatsorok végrehajtása.

Beszámítanak: a jobb és a bal oldal összehangolása, vizuálisan irányított mozgások összehangolása, pl. a szem és a kéz összehangolása, valamint a szem és a láb összehangolása; károsodások, pl. dysdiadochokinesis.

b7603 A kar vagy a láb támasztófunkciói

Akaratlagos mozgások irányításához és összehangolásához kapcsolódó funkciók, amikor a testsúly a karokra (két könyök vagy kéz), illetve a lábakra (két térd vagy lábfej) helyeződik.

b7608 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja, másképpen meghatározott**b7609 Az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja, nem meghatározott****b765 Akaratlan mozgási funkciók**

Egy izom vagy izomcsoport önkéntelen, nem, vagy félig céltudatos, akaratlan összehúzódásainak funkciói.

Beszámítanak: izmok akaratlan összehúzódásai; károsodások, pl. tremorok (remegések), tic (rángatózó mozgás), manierismus (szokatlan mozgások), sztereotípiák (gépiesség), motoros perseveratio (értelmetlen mozgásisméltódás), chorea (vitustánc), athetosis, vokális tic, dystoniás mozgások és dyskinesia (mozgászavar).

Kivételek: az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja (b760); járásmintafunkciók (b770).

b7650 Akaratlan izom-összehúzódások

Egy izom vagy izomcsoport önkéntelen, nem, vagy félig céltudatos, akaratlan összehúzódásainak funkciói, mint pl. amelyek pszichés működésszavar részeként észlelhetők.

Beszámítanak: károsodások, pl. choreiform és athetoid mozgások; alváshoz kapcsolódó mozgási rendellenességek.

b7651 Tremor

Ízület körüli izomcsoport váltakozó összehúzódásának és elernyedésének funkciói, amelyek remegést okoznak.

b7652 Tic és manierismus

Isméltlődő, látszólag céltudatos, akaratlan összehúzódások egy izomcsoportban.

Beszámítanak: károsodások, pl. vokális tic, coprolalia (illetlen szavak ismételtetése), fogcsikorgatás.

b7653 Sztereotípiák és motoros perseveratiók

Spontán, nem céltudatos mozgások funkciói, pl. ismétlődő előre-hátra ringatózás, bólogatás vagy fejrázás.

b7658 Akaratlan mozgási funkciók, másképpen meghatározott**b7659 Akaratlan mozgási funkciók, nem meghatározott****b770 Járásminta-funkciók**

Sétával, futással vagy más egésztest-elmozdulással kapcsolatos mozgási minták funkciói.

Beszámítanak: séta- és futásminták; károsodások, pl. spasztikus járás, hemiplegiás járás, paraplegiás járás, aszimmetrikus járás, bicegés, merev járás.

Kivételek: izomerő-funkciók (b730); izomtónus-funkciók (b735); az akaratlagos mozgási funkciók kontrollja (b760); akaratlan mozgási funkciók (b765).

b780 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek

A test izmaihoz, izomcsoportjaihoz és ezek mozgásához társuló érzetek.

Beszámítanak: izommerevség és az izmok kötöttségének érzete; izomgörcs vagy -összehúzódás és az izmok fáradtsága.

Kivétel: fájdalomérzés (b280).

b7800 Izommerevség érzete

Izmok feszülésének vagy merevségének érzése.

b7801 Izomgörcs érzete

Egy izom vagy izomcsoport akaratlan összehúzódásának érzése.

b7808 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek, másképpen meghatározott

b7809 Izmokhoz és mozgási funkciókhoz kapcsolódó érzetek, nem meghatározott

b789 Mozgási funkciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b798 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, másképpen meghatározott

b799 Ideg-, csont- és izomrendszeri, valamint mozgáshoz kapcsolódó funkciók, nem meghatározott

8. fejezet

A bőr és a bőrfüggelékek funkciói

A fejezet a bőr, a körmök és a testszőrzet funkcióit tartalmazza.

A BŐR FUNKCIÓI (B810–B849)

b810 A bőr védőfunkciói

A bőrnek a szervezet fizikai, kémiai és biológiai ártalmakkal szembeni védelmét szolgáló funkciói.

Beszámítanak: védelmi funkciók a nap- és más sugárzás ellen, fényérzékenység, pigmentáció, a bőr minősége; a bőr szigetelőfunkciója, hegeképződés, bőrkeményedés; károsodások, pl. repedezett bőr, fekélyek, felfekvések, a bőr elvékonyodása.

Kivételek: a bőr helyreállító funkciói (b820); a bőr egyéb funkciói (b830).

b820 A bőr helyreállító funkciói

A bőr berepedésének és más sérülésének helyreállítására szolgáló funkciók.

Beszámítanak: pörkképződés, sebgyógyulás, hegesezés; horzsolások és keloidképződés (heg-burjánzás).

Kivételek: a bőr védőfunkciói (b810); a bőr egyéb funkciói (b830).

b830 A bőr egyéb funkciói

A védelem és a helyreállítás kivételével a bőr egyéb funkciói, pl. hűtés és verejtékelválasztás.

Beszámítanak: a verejtékezés funkciói, a bőr mirigyfunkciói és testszag képzése.

Kivételek: a bőr védőfunkciói (b810); a bőr helyreállító funkciói (b820).

b840 A bőrrel kapcsolatos érzetek

A bőrrel kapcsolatos érzetek, pl. viszketés, égő érzés és bizsergés.

Beszámítanak: károsodások, pl. túszurkálás érzése és hangyamászás érzése.

Kivétel: fájdalomérzés (b280).

b849 A bőr funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

A SZŐRZET ÉS A KÖRMÖK FUNKCIÓI (B850–869)

b850

A szőrzet funkciói

Szőrzet funkciói, pl. védelem, szín és külső megjelenés.

Beszámítanak: haj- és szőrzetnövekedés, a haj- és a szőrzetszín kialakulása, a szőrzet elhelyezkedésének funkciói; károsodások, úgymint hajhullás, alopecia (kopaszság).

b860

A körmök funkciói

A körmök funkciói, pl. védelem, karmolás, külső megjelenés.

Beszámítanak: a körmök növekedése és színeződése, a körmök minősége.

b869

A szőrzet és a körmök funkciói, másképpen meghatározott és nem meghatározott

b898

A bőr és a bőrfüggelékek funkciói, másképpen meghatározott

b899

Abőr és a bőrfüggelékek funkciói, nem meghatározott

TESTI STRUKTÚRÁK

Meghatározások:

- A *testi struktúrák* a test anatómiai részei, pl. szervek, végtagok és azok alkotórészei.
- A *károsodások* problémák a testi funkcióban vagy struktúrában, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Minősítő

Az általános minősítőt negatív skálával egy károsodás mértékének vagy kiterjedtségének jelölésére használjuk:

xxx.0 NINCS károsodás	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE károsodás	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT károsodás	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS károsodás	(nagy mértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES károsodás	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek a testi struktúra károsodásának mennyiségi meghatározására. Pl. ha a testi struktúrában a „nincs károsodás”-t vagy a „teljes károsodás”-t kódoljuk, ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. A „mérsékelt károsodás” általában a teljes skálán a középértékig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Második minősítő

A vizsgált testi struktúra károsodásának jellegét fejezi ki.

0 nincs strukturális változás

1 teljes hiány

2 részleges hiány

3 többlet

4 rendellenes arányok

5 folytonossághiány

6 eltérő helyzet

7 a struktúra minőségi változásai, beleértve a folyadékgyülemet is

8 nem meghatározott

9 nem alkalmazható

Harmadik minősítő (ajánlott)

Kidolgozandó az elhelyezkedés megjelölésére.

0 több mint egy régió

1 jobb oldal

2 bal oldal

3 mindkét oldal

4 elülső

5 hátsó

6 proximalis

7 distalis

8 nem meghatározott

9 nem alkalmazható

Az FNO kódolási konvencióinak további magyarázatát lásd a 2. mellékletben.

Idegrendszeri struktúrák

s110

Az agy struktúrája

- s1100 Az agykérgi lebenyek struktúrája
  - s11000 A homloklebény
  - s11001 A halántéklebény
  - s11002 A fali lebeny
  - s11003 A tarkólebeny
  - s11008 Az agykérgi lebenyek struktúrája, másképpen meghatározott
  - s11009 Az agykérgi lebenyek struktúrája, nem meghatározott
- s1101 A közepagy struktúrája
- s1102 A köztiagy struktúrája
- s1103 A törzsdúcok és a hozzá kapcsolódó struktúrák
- s1104 A kisagy struktúrája
- s1105 Az agytörzs struktúrája
  - s11050 A nyúltagy
  - s11051 A híd
  - s11058 Az agytörzs struktúrája, másképpen meghatározott
  - s11059 Az agytörzs struktúrája, nem meghatározott
- s1106 Az agyidegek struktúrája
- s1108 Az agy struktúrája, másképpen meghatározott
- s1109 Az agy struktúrája, nem meghatározott

s120

A gerincvelő és a hozzá kapcsolódó struktúrák

- s1200 A gerincvelő struktúrája
  - s12000 A nyaki gerincvelő
  - s12001 A háti gerincvelő
  - s12002 Az ágyék-keresztcsonti gerincvelő
  - s12003 A cauda equina (az ágyékfonat)
  - s12008 A gerincvelő struktúrája, másképpen meghatározott
  - s12009 A gerincvelő struktúrája, nem meghatározott
- s1201 A gerincvelői idegek
- s1208 A gerincvelő és a hozzá kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott
- s1209 A gerincvelő és a hozzá kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

s130

Az agyhártyák struktúrája

s140

A szimpatikus idegrendszer struktúrája

s150

A paraszimpatikus idegrendszer struktúrája

s198

Az idegrendszer struktúrája, másképpen meghatározott

s199

Az idegrendszer struktúrája, nem meghatározott

A szem, a fül és a hozzájuk kapcsolódó struktúrák

s210

A szemgödör struktúrája

s220

A szemgolyó struktúrája

- s2200 A kötőhártya, az ínhártya, az érhártya

- s2201 A szaruhártya
- s2202 A szivárványhártya
- s2203 A recehártya
- s2204 A szemlencse
- s2205 Az üvegtest
- s2208 A szemgolyó struktúrája, másképpen meghatározott
- s2209 A szemgolyó struktúrája, nem meghatározott

s230

- A szemkörnyéki struktúrák
- s2300 A könnyimirigy és a hozzá kapcsolódó struktúrák
- s2301 A szemhéj
- s2302 A szempilla
- s2303 A külső szemizmok
- s2308 A szemkörnyéki struktúrák, másképpen meghatározott
- s2309 A szemkörnyéki struktúrák, nem meghatározott

s240

- A külső fül struktúrája

s250

- A középfül struktúrája
- s2500 A dobhártya
- s2501 A fülkürt (Eustach-kürt)
- s2502 A hallócsontok
- s2508 A középfül struktúrája, másképpen meghatározott
- s2509 A középfül struktúrája, nem meghatározott

s260

- A belső fül struktúrája
- s2600 A csiga
- s2601 A vestibularis labirintus
- s2602 A félkörös ívjáratok
- s2603 A belső hallónyílás
- s2608 A belső fül struktúrája, másképpen meghatározott
- s2609 A belső fül struktúrája, nem meghatározott

s298

- A szem, a fül és a hozzájuk kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott

s299

- A szem, a fül és a hozzájuk kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

3. fejezet

A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák

s310

- Az orr struktúrája
- s3100 Az orr külső része
- s3101 Az orrsövény
- s3102 Az orrmelléküregek
- s3108 Az orr struktúrája, másképpen meghatározott
- s3109 Az orr struktúrája, nem meghatározott

s320

- A szájüreg struktúrája
- s3200 A fogak
- s3201 A fogíny
- s3202 A szájpadlás struktúrája
  - s31020 Kemény szájpad
  - s31021 Lágy szájpad
- s3203 A nyelv
- s3204 Az ajkak struktúrája
  - s32040 A felső ajak
  - s32041 Az alsó ajak

- s3208 A száj struktúrája, másképpen meghatározott
- s3209 A száj struktúrája, nem meghatározott

s330

- A garat struktúrája
- s3300 Az orrgarat
- s3301 A szájgarat
- s3308 A garat struktúrája, másképpen meghatározott
- s3309 A garat struktúrája, nem meghatározott

s340

- A gége struktúrája
- s3400 A hangszalagok
- s3408 A gége struktúrája, másképpen meghatározott
- s3409 A gége struktúrája, nem meghatározott

s398

- A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, másképpen meghatározott

s399

- A hangadásban és a beszédben részt vevő struktúrák, nem meghatározott

4. fejezet

A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái

s410

- A cardiovascularis rendszer struktúrája
- s4100 A szív
  - s41000 A pitvarok
  - s41001 A kamrák
  - s41008 A szív struktúrája, másképpen meghatározott
  - s41009 A szív struktúrája, nem meghatározott
- s4101 Az artériák
- s4102 A vénák
- s4103 A hajszálerek
- s4108 A cardiovascularis rendszer struktúrája, másképpen meghatározott
- s4109 A cardiovascularis rendszer struktúrája, nem meghatározott

s420

- Az immunrendszer struktúrája
- s4200 A nyirokerek
- s4201 A nyirokcsomók
- s4202 A csecsemőmirigy
- s4203 A lép
- s4204 A csontvelő
- s4208 Az immunrendszer struktúrája, másképpen meghatározott
- s4209 Az immunrendszer struktúrája, nem meghatározott

s430

- A légzőrendszer struktúrája
- s4300 A légcső
- s4301 A tüdőfelek
  - s43010 A hörgők
  - s43011 A lég hólyagok
  - s43018 A tüdőfelek struktúrája, másképpen meghatározott
  - s43019 A tüdőfelek struktúrája, nem meghatározott
- s4302 A mellüreg
- s4303 A légzőizmok
  - s43030 A bordaközi izmok
  - s43031 A rekesz
  - s43038 Légzőizmok, másképpen meghatározott
  - s43039 Légzőizmok, nem meghatározott

s4308 A légzőrendszer struktúrája, másképpen meghatározott

s4309 A légzőrendszer struktúrája, nem meghatározott

s498 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, másképpen meghatározott

s499 A cardiovascularis, az immun- és a légzőrendszer struktúrái, nem meghatározott

5. fejezet

Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák

s510 A nyálmirigyek struktúrája

s520 A nyelvcső struktúrája

s530 A gyomor struktúrája

s540 A bél struktúrája

s5400 A vékonybél struktúrája

s5401 A vastagbél struktúrája

s5408 A bél struktúrája, másképpen meghatározott

s5409 A bél struktúrája, nem meghatározott

s550 A hasnyálmirigy struktúrája

s560 A máj struktúrája

s570 Az epehólyag és az epevezetékek struktúrája

s580 Az endokrin mirigyek struktúrája

s5800 Az agyalapi mirigy

s5801 A pajzsmirigy

s5802 A mellékpajzsmirigy

s5803 A mellékvese

s5808 Az endokrin mirigyek struktúrája, másképpen meghatározott

s5809 Az endokrin mirigyek struktúrája, nem meghatározott

s598 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott

s599 Az emésztőrendszerhez, az anyagcseréhez és az endokrin rendszerhez kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

6. fejezet

A húgy-ivarrendszer és a szaporodási rendszer struktúrái

s610 A húgy-ivarrendszer struktúrája

s6100 A vesék

s6101 A húgyvezetékek

s6102 A húgyhólyag

s6103 A húgycső

s6108 A húgy-ivarrendszer struktúrája, másképpen meghatározott

s6109 A húgy-ivarrendszer struktúrája, nem meghatározott

s620 A medencefenék struktúrája

s630 A szaporodási rendszer struktúrája

- s6300 A petefészkek
- s6301 A méh struktúrája
  - s63010 A méhtest
  - s63011 A méhnyak
  - s63012 A méhkürtök
  - s63018 A méh struktúrája, másképpen meghatározott
  - s63019 A méh struktúrája, nem meghatározott
- s6302 A mell és a mellbimbó
- s6303 A hüvely és a külső nemi szervek struktúrája
  - s63030 A csikló
  - s63031 A nagyajkak
  - s63032 A kisajkak
  - s63033 A hüvely
- s6304 A herék
- s6305 A hímvessző struktúrája
  - s63050 A glans penis
  - s63051 A corpus penis
  - s63058 A hímvessző struktúrája, másképpen meghatározott
  - s63059 A hímvessző struktúrája, nem meghatározott
- s6306 A prosztatata
- s6308 A szaporodási rendszer struktúrái, másképpen meghatározott
- s6309 A szaporodási rendszer struktúrái, nem meghatározott

s698 A húgy-ivarrendszer és a szaporodási rendszer struktúrái, másképpen meghatározott

s699 A húgy-ivarrendszer és a szaporodási rendszer struktúrái, nem meghatározott

7. fejezet

A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák

- s710** A fej-nyaki régió struktúrája
- s7100 Az agykoponya csontjai
  - s7101 Az arc koponya csontjai
  - s7102 A nyaki régió csontjai
  - s7103 A fej-nyaki régió ízületei
  - s7104 A fej-nyaki régió izmai
  - s7105 A fej-nyaki régió szalagjai és izompólyái (fasciái)
  - s7108 A fej-nyaki régió struktúrája, másképpen meghatározott
  - s7109 A fej-nyaki régió struktúrája, nem meghatározott

- s720** A vállrégió struktúrái
- s7200 A vállrégió csontjai
  - s7201 A vállrégió ízületei
  - s7202 A vállrégió izmai
  - s7203 A vállrégió szalagjai és izompólyái
  - s7208 A vállrégió struktúrái, másképpen meghatározott
  - s7209 A vállrégió struktúrái, nem meghatározott

- s730** A felső végtag struktúrája
- s7300 A kar struktúrája
    - s73000 A kar csontja
    - s73001 A könyökízület
    - s73002 A kar izmai
    - s73003 A kar szalagjai és izompólyái
    - s73008 A kar struktúrája, másképpen meghatározott

- s73009 A kar struktúrája, nem meghatározott
- s7301 Az alkar struktúrája
  - s73010 Az alkar csontjai
  - s73011 A csuklóízület
  - s73012 Az alkar izmai
  - s73013 Az alkar szalagjai és izompólyái
  - s73018 Az alkar struktúrája, másképpen meghatározott
  - s73019 Az alkar struktúrája, nem meghatározott
- s7302 A kéz struktúrája
  - s73020 A kéz csontjai
  - s73021 A kéz és az ujjak ízületei
  - s73022 A kéz izmai
  - s73023 A kéz szalagjai és fasciái
  - s73028 A kéz struktúrája, másképpen meghatározott
  - s73029 A kéz struktúrája, nem meghatározott
- s7308 A felső végtag struktúrája, másképpen meghatározott
- s7309 A felső végtag struktúrája, nem meghatározott

s740

- A medencerégió struktúrája
- s7400 A medencerégió csontjai
- s7401 A medencerégió ízületei
- s7402 A medencerégió izmai
- s7403 A medencerégió szalagjai és izompólyái
- s7408 A medencerégió struktúrája, másképpen meghatározott
- s7409 A medencerégió struktúrája, nem meghatározott

s750

- Az alsó végtag struktúrája
- s7500 A comb struktúrája
  - s75000 A comb csontja
  - s75001 A csípőízület
  - s75002 A comb izmai
  - s75003 A comb szalagjai és izompólyái
  - s75008 A comb struktúrája, másképpen meghatározott
  - s75009 A comb struktúrája, nem meghatározott
- s7501 A lábszár struktúrája
  - s75010 A lábszár csontjai
  - s75011 A térdízület
  - s75012 A lábszár izmai
  - s75013 A lábszár szalagjai és izompólyái
  - s75018 A lábszár struktúrája, másképpen meghatározott
  - s75019 A lábszár struktúrája, nem meghatározott
- s7502 A boka és a láb struktúrája
  - s75020 A boka és a láb a csontjai
  - s75021 A boka, a láb és a lábujjak ízületei
  - s75022 A boka és a láb izmai
  - s75023 A boka és a láb szalagjai és izompólyái
  - s75028 A boka és a láb struktúrája, másképpen meghatározott
  - s75029 A boka és a láb struktúrája, nem meghatározott
- s7508 Az alsó végtag struktúrája, másképpen meghatározott
- s7509 Az alsó végtag struktúrája, nem meghatározott

s760

- A törzs struktúrája
- s7600 A gerincoszlop struktúrája
  - s76000 A nyaki gerinc struktúrája
  - s76001 A háti gerinc struktúrája
  - s76002 Az ágyéki gerinc struktúrája

- s76003 A keresztcsonti gerinc struktúrája
- s76004 A farokcsont
- s76008 A gerincoszlop struktúrája, másképpen meghatározott
- s76009 A gerincoszlop struktúrája, nem meghatározott
- s7601 A törzs izmai
- s7602 A törzs szalagjai és izompólyái
- s7608 A törzs struktúrája, másképpen meghatározott
- s7609 A törzs struktúrája, nem meghatározott

s770 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó vázizomrendszeri struktúrák

- s7700 A csontok
- s7701 Az ízületek
- s7702 Az izmok
- s7703 Az ízületen kívüli szalagok, izompólyák, az izmokon kívüli aponeurosisok, retinaculumok, septumok, bursák, nem meghatározott
- s7708 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó vázizomrendszeri struktúrák, másképpen meghatározott
- s7709 Egyéb, a mozgáshoz kapcsolódó vázizomrendszeri struktúrák, nem meghatározott

s798 A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, másképpen meghatározott

s799 A mozgáshoz kapcsolódó struktúrák, nem meghatározott

8. fejezet

A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái

s810 A bőrterületek struktúrái

- s8100 A fej-nyaki régió bőre
- s8101 A vállrégió bőre
- s8102 A felső végtag bőre
- s8103 A medencerégió bőre
- s8104 Az alsó végtag bőre
- s8105 A törzs és a hát bőre
- s8108 A bőrterületek struktúrái, másképpen meghatározott
- s8109 A bőrterületek struktúrái, nem meghatározott

s820 A bőr mirigyeinek struktúrája

- s8200 A verejtékmirigyek
- s8201 A faggyúmirigyek
- s8208 A bőr mirigyeinek struktúrája, másképpen meghatározott
- s8209 A bőr mirigyeinek struktúrája, nem meghatározott

s830 A körmök struktúrája

- s8300 A kézujjkörmök
- s8301 A lábujjkörmök
- s8308 A körmök struktúrája, másképpen meghatározott
- s8309 A körmök struktúrája, nem meghatározott

s840 A szőrzet struktúrája

s898 A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, másképpen meghatározott

s899 A bőr és a bőrfüggelékek struktúrái, nem meghatározott

TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZVÉTEL

Meghatározások:

- A *tevékenység* egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által.
- A *részvétel* közreműködés egy élethelyzetben.
- A *tevékenység akadályozottsága* nehézség, amit az egyén a cselekvések végrehajtása során tapasztal.
- A *részvételi korlátozottság* probléma, amit az egyén tapasztal az élethelyzetekben történő közreműködéskor.

Minősítők

A Tevékenységek és részvétel alkotóelem résztartományait egyetlen listában adjuk meg, amely felöleli az élet minden területét (az alapszintű tanulástól és a megfigyeléstől az összetettebb területekig, pl. a társadalmi feladatokig). Ez az alkotóelem alkalmazható a tevékenységek (a), vagy a részvétel (p), vagy mindkettő rögzítésére.

A Tevékenységek és részvétel alkotóelem két értékminősítője a teljesítmény és a képesség minősítők. A teljesítmény minősítővel jellemezhető az, amit az egyén saját, adott környezetében megtesz. Mivel az adott környezet a társadalmi viszonylatrendszer is magában foglalja, ezért a teljesítmény – amikor ezzel a minősítővel jellemezzük – megfogalmazható úgy is, mint az egyén „közreműködése egy élethelyzetben” vagy a „megélt tapasztalat” abban a valós környezetben, amelyben él. Ez a viszonylatrendszer magában foglalja a környezeti tényezőket – a fizikaiakat, a társadalmiakat és az attitűdök világát, amelyek a Környezeti tényezők alkotóelem felhasználásával kódolhatók.

A képesség minősítő jellemzi valaki lehetséges képességét egy feladat vagy egy cselekvés végrehajtására. Ez a minősítő a funkcióképesség várható legmagasabb szintjét határozza meg, amelyet valaki egy bizonyos résztartományban, egy bizonyos pillanatban elérhet. A képességet egységesített vagy standard környezetben mérik, tehát a mérés eredménye az egyén környezetileg kiegyenlített lehetséges képességét tükrözi. A Környezeti tényezők alkotóelem használható ennek az egységesített vagy standard környezetnek a leírására.

A képesség és a teljesítmény minősítők egyaránt alkalmazhatók segédeszközök, illetve személyi segítség igénybe vételével, vagy azok hiánya esetén, az alábbi skála szerint:

xxx.0 NINCS nehézség	(nincs, hiányzik, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE nehézség	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT nehézség	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS nehézség	(nagy mértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES nehézség	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, amelyekben kalibrált vizsgáló eszközök vagy egyéb standardok léteznek a nehézségek vagy a képesség korlátozottságának mennyiségi meghatározására. Pl. ha a teljesítményben nehézség hiányát, illetve a teljesítmény teljes nehézségét kódoljuk, akkor ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. A mérsékelt teljesítmény-nehézség általában a teljes skálán a középértékig terjedhet. A százalékokat az egyes résztartományokban kell kalibrálni, figyelembe véve a populáció standardjait, az eloszlásgörbékét (percentilek). További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Az FNO kódolási konvencióinak további magyarázatát lásd a 2. mellékletben.

Tanulás és az ismeretek alkalmazása

Ez a fejezet a tanulást, a megtanult ismeretek alkalmazását, a gondolkodást, a problémák megoldását és a döntéshozatalt tartalmazza.

CÉLTUDATOS ÉRZÉKELÉSI TAPASZTALATOK (D110–D129)

d110 Megfigyelés

A vizuális érzékelés szándékos használata látható ingerek megismerésére, pl. egy sportesemény vagy a játszó gyermekek megfigyelése.

d115 Meghallgatás

A hallási érzékelés szándékos használata hangingerek megismerésére, pl. rádió, zene vagy előadás hallgatása.

d120 Egyéb akaratlagos érzékelés

A test más, alapvető érzékeléseinek szándékos használata ingerek megismerésére, pl. anyagminőségek megtapintása és érzése, édesség megízlelése vagy virág megszagolása.

d129 Céltudatos érzékelési tapasztalatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott

ALAPSZINTŰ TANULÁS (D130–D159)

d130 Utánzás

A tanulás alapvető elemeként példa követése vagy utánzás, pl. egy gesztus, egy hang vagy az ábécé betűinek másolása.

d135 Ismétlés

A tanulás alapvető elemeként események vagy szimbólumsorok felmondása, pl. számolás tízesével vagy versszavalás gyakorlása.

d140 Olvasástanulás

Az írott anyag (beleértve a Braille-t is) folyékony és pontos olvasási képességének kifejlesztése, pl. az írásjegyek és az ábécé felismerése, szavak hangoztatása a megfelelő kiejtéssel, valamint szavak és kifejezések megértése.

d145 Írástanulás

Hangokat, szavakat és kifejezéseket képviselő szimbólumok létrehozási képességének kifejlesztése, gondolatközlés céljából (beleértve a Braille-írást is), pl. a pontos betűzés és a nyelvtan helyes alkalmazása.

d150 Számolástanulás

Számok kezelésének, valamint egyszerű és összetett matematikai műveletek végrehajtási képességének kifejlesztése, pl. az összeadás és a kivonás matematikai jelének használata, vagy egy probléma megoldására a megfelelő matematikai művelet alkalmazása.

d155 Készségek elsajátítása

Összefüggő cselekvés- és feladatsorokra vonatkozó alapszintű és összetett jártasságok kifejlesztése abból a célból, hogy valamilyen készség elsajátítását megkezdjük és elvégezzük, pl. eszközhasználat vagy társasjátékok játszása, pl. sakkozás.

Beszámítanak: alapszintű és összetett készségek megszerzése.

d1550 Alapszintű készségek megszerzése

Elemi szintű, célirányos cselekvések megtanulása, pl. evőeszközök, ceruza vagy egy egyszerű szerszám használatának megtanulása.

d1551 Összetett készségek megszerzése

Összefüggő cselekvéssorok megtanulása, amelyek célja a szabályok betartása, mozdulatok sorba- és összerendezése, pl. részvétel játékokban, a futball, vagy építőszerszám használatának megtanulása.

d1558 Készségek megszerzése, másképpen meghatározott**d1559 Készségek megszerzése, nem meghatározott****d159 Alapszintű tanulás, másképpen meghatározott és nem meghatározott****ISMERETEK ALKALMAZÁSA (D160–D179)****d160 Figyelem-összpontosítás**

Szándékos összpontosítás specifikus ingerekre, pl. a zavaró zajok kiszűrése.

d163 Gondolkodás

Gondolatok, elméletek és elképzelések megfogalmazása és kialakítása, meghatározott céllal vagy a nélkül, önállóan vagy másokkal együtt, pl. regény megalkotása, egy tétel bizonyítása, játék a gondolatokkal, ötletbörze, meditálás, elmélkedés, találgatás vagy mérlegelés.

Kivételek: problémák megoldása (d175); döntéshozatal (d177).

d166 Olvasás

Az írott nyelv megértéséhez és értelmezéséhez szükséges cselekvések végrehajtása (pl. könyvek, útmutatók vagy újságok szöveges vagy Braille-írással) általános ismeretek vagy specifikus információ megszerzése céljából.

Kivétel: olvasástanulás (d140).

d170 Írás

Információközlés céljából szimbólumok vagy nyelv használata vagy létrehozása, pl. írásos feljegyzés készítése eseményekről vagy gondolatokról, illetve levél megfogalmazása.

Kivétel: írástanulás (d145).

d172 Számolás

A matematikai alapelvek alkalmazásával számítások végrehajtása szövegesen megfogalmazott problémák megoldására, és az eredmény levezetése vagy bemutatása, pl. három szám összegének kiszámolása, vagy egy szám másikkal történő osztásakor az eredmény meghatározása.

Kivétel: számolástanulás (d150).

d175 Problémák megoldása

Megoldások megtalálása kérdésekre vagy helyzetekre a problémák felismerésével és elemzésével, lehetőségek és megoldások kigondolása, a megoldások lehetséges hatásainak értékelése és a választott megoldás végrehajtása, pl. két ember vitájának megoldása.

Beszámítanak: egyszerű és összetett problémák megoldása.

Kivételek: gondolkodás (d163); döntéshozatal (d177).

- d1750 Egyszerű problémák megoldása**
Megoldások megtalálása egyszerű, vagyis egyetlen témát, tárgyat, illetve kérdést érintő problémára, a probléma felismerésével és elemzésével, megoldások kigondolásával, a megoldások lehetséges hatásainak értékelésével, és a választott megoldás végrehajtása.
- d1751 Összetett problémák megoldása**
Megoldások megtalálása összetett, vagyis több és egymással összefüggő témát, tárgyat vagy sok összekapcsolódó kérdést magában foglaló problémára, a probléma felismerésével és elemzésével, megoldások kigondolásával, a megoldások lehetséges hatásainak értékelésével, és a választott megoldás végrehajtása.
- d1758 Problémák megoldása, másképpen meghatározott**
d1759 Problémák megoldása, nem meghatározott

d177 **Döntéshozatal**

Választás lehetőségek közül, a választás megvalósítása és a választás hatásainak értékelése, pl. valaminek a kiválasztása és megvásárlása, vagy több elvégzendő feladat esetén döntés, hogy ezekből melyiket végezzük el, majd a döntés végrehajtása.
Kivételek: gondolkodás (d163); problémák megoldása (d175).

d179 **Ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

d198 **Tanulás és az ismeretek alkalmazása, másképpen meghatározott**

d199 **Tanulás és az ismeretek alkalmazása, nem meghatározott**

2. fejezet

Általános feladatok és elvárások

Ez a fejezet egy vagy több feladat végrehajtásának, a napi foglalatosságok megszervezésének és a stresszhelyzetek kezelésének általános vetületeit tartalmazza. Ezek a tételek alkalmazhatók több specifikus feladattal vagy cselekvéssel közösen, hogy meghatározhassuk a különböző körülmények között a feladatok végrehajtásának alapjául szolgáló ismérveket.

d210 **Egyetlen feladat végrehajtása**

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása, amelyek egyetlen feladat értelmi és testi összetevőivel kapcsolatosak, pl. egy feladat megkezdése, egy feladathoz szükséges idő, hely és anyagok biztosítása, a feladatteljesítés ütemezése és egy feladat végrehajtása, befejezése.

Beszámítanak: egy egyszerű vagy összetett feladat végrehajtása; egy feladat végrehajtása önállóan vagy csoportban.

Kivételek: készségek elsajátítása (d155); problémák megoldása (d175); döntéshozatal (d177); több feladat végrehajtása (d220).

d2100 Egyszerű feladat végrehajtása

Egyszerű feladathoz szükséges előkészület, annak beindítása, idő és tér biztosítása; egyszerű feladat kivitelezése egy főbb alkotóelemmel, pl. könyv olvasása, egy levél megírása vagy megágyazás.

d2101 Összetett feladat végrehajtása

Összetett feladathoz szükséges előkészület, annak beindítása, idő és tér biztosítása, ami szükséges egynél több alkotóelemből álló, összetett feladat kivitelezéséhez, pl. bútorok elrendezése a lakásban, a lakás berendezése, beiratkozás az iskolába.

- d2102 Egyszerű feladat végrehajtása, önállóan**
Egy egyszerű vagy összetett feladathoz szükséges előkészület, annak beindítása, idő és tér biztosítása, egy feladat elintézése és kivitelezése egyedül, mások segítsége nélkül.
- d2103 Egyszerű feladat végrehajtása, csoportban**
Egyszerű vagy összetett feladathoz szükséges előkészület, annak beindítása, idő és tér biztosítása; feladat elintézése és kivitelezése azokkal a személyekkel, akik a feladat néhány vagy minden lépésében érintettek.
- d2108 Egyszerű feladat végrehajtása, másképpen meghatározott**
- d2109 Egyszerű feladat végrehajtása, nem meghatározott**

d220

Több feladat végrehajtása

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések kivitelezése, több, összefüggő és összetett feladat részeként, egymás után vagy párhuzamosan.

Beszámítanak: több feladat megvalósítása; több feladat teljesítése; több feladat végrehajtása önállóan vagy csoportban.

Kivételek: készségek elsajátítása (d155); problémák megoldása (d175); döntéshozatal (d177); egyetlen feladat végrehajtása (d210).

d2200 Több feladat megvalósítása

Több feladathoz szükséges előkészület, azok beindítása, idő és tér biztosítása, több feladat elintézése és kivitelezése, egyszerre vagy egymás után.

d2201 Több feladat teljesítése

Több feladat elvégzése egyszerre vagy egymás után.

d2202 Több feladat végrehajtása, önállóan

Több feladathoz szükséges előkészület, azok beindítása, idő és tér biztosítása, több feladat elintézése és kivitelezése, egyszerre vagy egymás után, önállóan, mások segítsége nélkül.

d2203 Több feladat végrehajtása, csoportban

Több feladathoz szükséges előkészület, azok beindítása, idő és tér biztosítása, több feladat elintézése és kivitelezése, egyszerre vagy egymás után, más személyekkel, akik a feladatok néhány vagy minden lépésében közreműködnek.

d2208 Több feladat végrehajtása, másképpen meghatározott

d2209 Több feladat végrehajtása, nem meghatározott

d230

Napi rutinfeladatok elvégzése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása a mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeinek megtervezése, elintézése és teljesítése céljából, pl. időbeosztás, a nap folyamán különböző tevékenységek megtervezése.

Beszámítanak: a napi rutin intézése és teljesítése; saját aktivitási szint beállítása.

Kivétel: több feladat végrehajtása (d220).

d2301 Napi rutinfeladatok intézése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása a mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeinek megtervezése és intézése céljából.

d2302 Napi rutinfeladatok teljesítése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések végrehajtása mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeinek teljesítése céljából.

d2303 Saját aktivitási szint beállítása

Cselekvések és magatartások végrehajtása a mindennapi tevékenységek vagy kötelezettségek követelményeire fordított energia beosztása céljából.

d2308 Napi rutinfeladatok elvégzése, másképpen meghatározott

d2309 Napi rutinfeladatok elvégzése, nem meghatározott

d240 Stressz és más pszichés terhek kezelése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése, a jelentős felelősséget követelő és stresszt, zavartságot vagy krízishelyzeteket magukban hordozó feladatok elvégzéséhez szükséges pszichés terhek feldolgozásához és kontrollálásához, pl. autóvezetés nagy forgalomban, vagy sok gyermek felügyelete.

Beszámítanak: felelősség kezelése; stressz és krízishelyzet kezelése.

d2400 Felelősség kezelése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése, a feladatteljesítmény kötelességeinek feldolgozásához, és e kötelességek követelményeinek felméréséhez.

d2401 Stressz kezelése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése, a feladatteljesítménnyel járó nyomás, kényszerhelyzet vagy stressz feldolgozásához.

d2402 Krízishelyzet kezelése

Egyszerű vagy összetett és összehangolt cselekvések elvégzése a döntő fordulópontok leküzdéséhez egy adott helyzetben, akut veszély vagy nehézség idején.

d2408 Stressz és más pszichés terhek kezelése, másképpen meghatározott

d2409 Stressz és más pszichés terhek kezelése, nem meghatározott

d298 Általános feladatok és elvárások, másképpen meghatározott

d299 Általános feladatok és elvárások, nem meghatározott

3. fejezet

Kommunikáció

Ez a fejezet a nyelv, a jelek és a szimbólumok által közvetített kommunikáció általános és specifikus jellemzőit tartalmazza, beleértve az üzenetek megértését és létrehozását, társalgás lefolytatását, valamint kommunikációs eszközök és technikák használatát.

KOMMUNIKÁCIÓ – MEGÉRTÉS (D310–D329)

d310 Kommunikáció – beszélt üzenetek megértésével

A beszélt nyelv által közvetített üzenetek szó szerinti és burkolt jelentésének megfejtése, pl. annak megértése, hogy egy állítás egy tényt erősít-e meg, vagy csupán egy állandósult szófordulat.

d315 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével

Gesztusok, szimbólumok és rajzok által közvetített üzenetek szó szerinti és burkolt jelentésének megfejtése, pl. annak észrevétele, hogy egy gyermek fáradt amikor dörgöli a szemét, vagy pl. hogy a riasztócsengő azt jelzi, hogy tűz van.

Beszámítanak: kommunikáció taglejtések, általános jelek és szimbólumok, rajzok és fényképek megértésével.

d3150 Kommunikáció taglejtések megértésével

Arckifejezések, kézmozdulatok vagy -jelek, testtartások és a testbeszéd egyéb formái által közvetített jelentéstartalmak megfejtése.

d3151 Kommunikáció általános értelmű jelek és szimbólumok megértésével

Közhasználatú jelzések és szimbólumok, pl. közlekedési jelzések, vészjelző szimbólumok, zenei vagy tudományos jelölések és ikonok jelentésének megfejtése.

- d3152 Kommunikáció rajzok, fényképek megértésével**
Rajzok (pl. vonalas rajzok, rajzos tervek, festmények, háromdimenziós képek), grafikonok, diagramok és fényképek által hordozott jelentéstartalmak megértése, pl. annak megértése, hogy a testmagasság-diagramon a görbe emelkedése azt mutatja, hogy a gyermek növekszik.
- d3158 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével, másképpen meghatározott**
d3159 Kommunikáció – nonverbális üzenetek megértésével, nem meghatározott

d320 Kommunikáció – formális jelnyelvi üzenetek megértésével
Formális jelnyelv által közvetített, szó szerinti és burkolt jelentésű üzenetek fogadása és megértése.

d325 Kommunikáció – írott üzenetek megértésével
Az írott szöveg (beleértve a Braille-t) által közvetített üzenetek szó szerinti és burkolt értelmének megértése, pl. politikai események követése a napilapokban, vagy egy vallási irat célzatának megértése.

d329 Kommunikáció – megértése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

KOMMUNIKÁCIÓ – LÉTREHOZÁSA (D330–D349)

d330 A beszéd
Szavak, kifejezések és hosszabb beszédek létrehozása beszélt üzenetekben, szó szerinti és burkolt jelentéssel, pl. valamilyen tény kijelentése vagy történet szóbeli előadása.

d335 Nonverbális üzenetek létrehozása
Üzenetek közvetítése gesztusok, szimbólumok és rajzok használatával, pl. az ellenkezés jelzése fejrázással, kép vagy diagram rajzolása egy tény vagy összetett gondolat közlésére.
Beszámítanak: taglejtések, jelek, szimbólumok, rajzok, fényképek létrehozása.

d3350 Testbeszéd létrehozása
Jelentéstartalmak közvetítése testmozdulatokkal, pl. arckifejezésekkel (pl. mosoly, homlokráncolás, arcrándulás), kar- és kézmozdulatokkal és testtartásokkal (pl. átkarolás a jóindulat jeleként).

d3351 Jelek és szimbólumok létrehozása
Jelentéstartalmak közvetítése jelek és szimbólumok használatával (pl. ikonok, Bliss-lemez, tudományos szimbólumok) és szimbolikus jelölésrendszerekkel, pl. egy dalam közlése kottaírással.

d3352 Rajzok és fényképek létrehozása
Jelentéstartalmak közvetítése rajzolással, festéssel, skicceléssel, diagramok, képek vagy fényképek készítésével, pl. térkép lerajzolása, hogy valakinek megadjuk az útirányt egy hely megközelítéséhez.

d3358 Nonverbális üzenetek létrehozása, másképpen meghatározott

d3359 Nonverbális üzenetek létrehozása, nem meghatározott

d340 Üzenetek létrehozása formális jelnyelvvvel
Közvetítés formális jelnyelvvvel, szó szerinti és burkolt jelentéssel.

d345 Üzenetek írása
Üzenetek szó szerinti és burkolt jelentésének létrehozása, amelyeket az írott szöveg közvetít, pl. levél írása egy barátnak.

d349 Kommunikáció – létrehozása, másképpen meghatározott és nem meghatározott

TÁRSALGÁS, KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK ÉS TECHNIKÁK HASZNÁLATA (D350–D369)

d350 Társalgás

Gondolat- és eszmecsere megkezdése, folytatása és lezárása, beszélt, írott, jelelt és egyéb nyelvi formai eszközökkel, egy vagy több, ismerős vagy idegen személlyel, formális vagy alkalmi helyzetben.

Beszámítanak: társalgás indítása, fenntartása és lezárása; társalgás egy vagy több személlyel.

d3500 Társalgás indítása

Párbeszéd vagy eszmecsere megkezdése, pl. bemutatkozás, szokásos üdvözlések elmondása és egy téma elővezetése vagy kérdésfeltevés.

d3501 Társalgás fenntartása

Párbeszéd vagy eszmecsere folytatása és alakítása eszmék hozzáadásával, új téma bevonásával vagy egy korábban említett téma felelevenítésével, valamint fordulat a beszédben vagy a jelelésben.

d3502 Társalgás lezárása

Párbeszéd vagy eszmecsere befejezése szokásos lezáró kijelentésekkel vagy állításokkal és a megvitatott téma lezárásával.

d3503 Társalgás egy személlyel

Egy személlyel folytatott párbeszéd vagy eszmecsere megkezdése, alakítása és lezárása, pl. egy baráttal az időjárás megvitatása.

d3504 Társalgás több személlyel

Egynél több személlyel folytatott párbeszéd vagy eszmecsere megkezdése, alakítása és lezárása, pl. csoportos vita, eszmecsere elindítása és a benne való részvétel.

d3508 Társalgás, másképpen meghatározott

d3509 Társalgás, nem meghatározott

d355 Vita

Valamilyen téma vizsgálatának elindítása, folytatása és lezárása, mellette és ellene szóló érveléssel, vagy vitatásával, beszélt, írott jel- vagy egyéb nyelvi formák közvetítésével, egy vagy több ismerős vagy idegen személlyel, formális vagy alkalmi helyzetben.

Beszámít: vita egy vagy több személlyel.

d3550 Vita egy személlyel

Érvelés megkezdése, folytatása, alakítása vagy lezárása, illetve vitatkozás egy személlyel.

d3551 Vita több személlyel

Érvelés megkezdése, folytatása, alakítása vagy lezárása, illetve vitatkozás egynél több személlyel.

d3558 Vita, másképpen meghatározott

d3559 Vita, nem meghatározott

d360 Kommunikációs eszközök és technikák használata

Berendezések, technikák és egyéb eszközök használata kommunikáció céljára, pl. barát felhívása telefonon.

Beszámítanak: távközlési eszközök használata, írógépek és kommunikációs technikák használata.

d3600 Távközlési eszközök használata

Telefon és egyéb berendezések, pl. faxgép vagy telex használata a kommunikáció eszközeként.

d3601 Írógépek használata

Gépek használata az íráshoz, pl. hagyományos írógép, számítógép és Braille-írógép, a kommunikáció eszközeként.

d3602 Kommunikációs technikák használata

A kommunikációs technikákban szereplő cselekvések vagy feladatok végrehajtása, pl. szájról olvasás.

- d3608 Kommunikációs eszközök és technikák használata, másképpen meghatározott
d3609 Kommunikációs eszközök és technikák használata, nem meghatározott

d369 Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata, másképpen meghatározott és nem meghatározott

d398 Kommunikáció, másképpen meghatározott

d399 Kommunikáció, nem meghatározott

4. fejezet

Mobilitás

Ez a fejezet tartalmazza az elmozdulást a test helyzetének vagy helyének megváltoztatásával, illetve áthelyezésével egyik helyről a másikra, tárgyak hordozásával, mozgatásával vagy manipulálásával, járással, futással vagy mászással és az áthelyezkedés különböző formáinak felhasználásával.

TESTHELYZET-VÁLTOZTATÁS ÉS -MEGTARTÁS (D410–D429)

d410 Az alaptesthelyzet változtatása

Egy testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás és elmozdulás egyik helyről egy másikra, pl. felállás székből, hogy lefeküdjünk az ágyba, térdelő vagy guggoló helyzet felvétele, illetve abból kimozdulás.

Beszámítanak: testhelyzet-változtatás lefekvésből, guggolásból vagy térdelésből, ülésből vagy állásból, hajolás és a test súlypontjának áthelyezése.

Kivétel: saját test áthelyezése (d420).

d4100 Lefekvés

Fekvő testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás, vagy a testhelyzet változtatása vízszintesből bármilyen más helyzetbe, pl. felállás vagy leülés.

Beszámít: hason fekvő helyzet felvétele.

d4101 Guggolás

Ülő helyzet felvétele vagy lekuporodás, szorosan felhúzott térdekkel vagy sarokra ülésel, illetve abból kimozdulás, ahogy erre szükség lehet pl. az alacsony padló-szinten lévő vécéknél, vagy a guggolásból a testhelyzet változtatása másik helyzetbe, pl. felállás.

d4102 Térdelés

Hajlított lábakkal, térd által támasztott testhelyzet felvétele vagy abból kimozdulás, mint pl. imádkozás közben, vagy a térdelésből a testhelyzet változtatása másik helyzetbe, pl. felállás.

d4103 Ülés

Ülő testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás, és ülésből a testhelyzet változtatása egy másik helyzetbe, pl. felállás vagy lefekvés.

Beszámítanak: ülő helyzet felvétele behajlított vagy keresztbe tett lábakkal; ülő helyzet felvétele lábtámasszal vagy a nélkül.

d4104 Állás

Álló testhelyzet felvétele, illetve abból kimozdulás, vagy a testhelyzet változtatása állásból egy másik helyzetbe, pl. lefekvés vagy leülés.

d4105 Hajolás

A hát meghajtása lefelé vagy a felsőtest oldalra hajtása derékmagasságban, pl. meghajlás vagy lenyúlás egy tárgyért.

d4106 Súlypontáthelyezés

A súlypont beállítása vagy elmozdítása egyik helyzetből egy másikba ülés, állás vagy fekvés közben, pl. egyik lábról a másikra állás.

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); járás (d450).

d4108 Az alaptesthelyzet változtatása, másképpen meghatározott**d4109 Az alaptesthelyzet változtatása, nem meghatározott****d415****A testhelyzet megtartása**

Szükség szerint azonos testhelyzetben maradás, pl. tartós ülés vagy tartós állás munkavégzés miatt vagy az iskolában.

Beszámítanak: fekvő, guggoló, térdelő, ülő és álló testhelyzet megtartása.

d4150 Fekvő helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig fekvő helyzetben maradás, pl. tartósan hason fekvő helyzet megtartása az ágyban.

Beszámítanak: hason (arccal lefelé), háton (arccal felfelé) vagy oldalt fekvő helyzetben maradás.

d4151 Guggoló helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig guggoló helyzetben maradás, úgy mint padlón ülés szék nélkül.

d4152 Térdelő helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig térdelő helyzetben maradás, ahol a testet a behajlított lábak mellett a térdék támasztják, pl. imádkozás közben a templomban.

d4153 Ülő helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig ülő helyzetben maradás széken vagy a padlón, pl. padban vagy asztalnál ülés.

Beszámítanak: tartós ülő helyzet nyújtott vagy keresztbe tett lábakkal, lábtámasszal vagy a nélkül.

d4154 Álló helyzet megtartása

Szükség szerinti időtartamig álló helyzetben maradás, pl. sorban állás.

Beszámítanak: álló helyzetben maradás lejtős, csúszós vagy kemény felületeken.

d4158 A testhelyzet megtartása, másképpen meghatározott**d4159 A testhelyzet megtartása, nem meghatározott****d420****Saját test áthelyezése**

Egy felületről egy másikra történő átmozdulás, pl. arrébb csúszás egy padon, vagy ágyból a székre átszállás, a testhelyzet megváltoztatása nélkül.

Beszámítanak: elmozdulás ülés vagy fekvés közben.

Kivétel: az alaptesthelyzet változtatása (d410).

d4200 Elmozdulás ülés közben

Ülő helyzetben elmozdulás egyik ülésről egy másikra, azonos vagy különböző magasságban, pl. székől áthelyezkedés egy ágyba.

Beszámítanak: áthelyezkedés székől egy másik ülésre, pl. a vécüülőkére; kerekesszékől áthelyezkedés az autóülésre.

Kivétel: alaptesthelyzet megváltoztatása (d410).

d4201 Elmozdulás fekvés közben

Valamilyen fekvő helyzetből egy másikba elmozdulás azonos vagy eltérő magasságban, pl. áthelyezkedés egyik ágyból egy másikba.

Kivétel: az alaptesthelyzet megváltoztatása (d410).

d4208 Saját test áthelyezése, másképpen meghatározott**d4209 Saját test áthelyezése, nem meghatározott****d429****A testhelyzet változtatása és megtartása, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

TÁRGYAK HORDOZÁSA, MOZGATÁSA ÉS KEZELÉSE (D430–D449)

d430 Tárgyak emelése és hordozása

Tárgy felemelése vagy egyik helyről a másikra történő átvitele, pl. csésze szájhoz emelése, vagy a gyermek egyik szobából a másikba történő átvitele.

Beszámítanak: emelés, hordozás kézben vagy karban, a vállon, a csípőn, a háton vagy a fejen; letétel.

d4300 Emelés

Tárgy felemelése egy alacsonyabban fekvő helyről egy magasabbra, pl. egy pohár felemelése az asztról.

d4301 Hordozás kézben

Tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a kezek segítségével, pl. egy ivópohár vagy egy bőrrönd hordozása.

d4302 Hordozás karban

Tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a karok és a kezek segítségével, pl. gyermek hordozása.

d4303 Hordozás vállon, csípőn vagy háton

Egy tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a vállakon, a csípőn vagy a háton, illetve támasztóként ezek valamilyen kombinációján, pl. egy nagyobb csomag cipelése.

d4304 Hordozás fejen

Tárgy átvitele vagy átszállítása egyik helyről egy másikra a fejen támasztva, pl. víz-hordóedény hordozása a fejen.

d4305 Tárgyak lerakása

A kezek, a karok vagy más testrészek segítségével egy tárgy leengedése felületre vagy helyre, pl. a víz-hordóedény lerakása a földre.

d4308 Emelés és hordozás, másképpen meghatározott

d4309 Emelés és hordozás, nem meghatározott

d435 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal

Összehangolt cselekvések végrehajtása a lábszárakkal és a lábakkal tárgy mozgatása céljából, pl. labda elrúgása vagy a kerékpárpedál hajtása.

Beszámítanak: eltolás az alsó végtagokkal; rúgás.

d4530 Eltolás az alsó végtagokkal

Erőkifejtés egy tárgyra a lábszárak és a lábak használatával, annak elmozdítása céljából, pl. szék eltolása lábbal.

d4351 Rúgás

A lábszárak és a lábak használata valami előremozdítására, pl. labda elrúgása.

d4358 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal, másképpen meghatározott

d4359 Tárgyak mozgatása az alsó végtagokkal, nem meghatározott

d440 Finom kézmozdulatok

Tárgyak kezelése, felszedése, manipulálása és elengedése, összehangolt cselekvések végrehajtása a kéz, a hüvelykujj és a többi ujj használatával, szükség szerint pl. az asztról érmék felemeléséhez, egy tárcsa vagy gomb elforgatásához.

Beszámítanak: felszedés, megfogás, manipulálás, elengedés.

Kivétel: tárgyak emelése és hordozása (d430).

d4400 Felszedés

Apró tárgyak felszedése a kéz és az ujjak segítségével, pl. egy ceruza felvétele.

d4401 Megfogás

Egy vagy mindkét kéz használata valami megragadásához és megtartásához, pl. szerszám vagy ajtógomb megfogása.

d4402 Manipulálás

Az ujjak és a kezek használata valami kontrollálására, irányítására vagy mozgatására, pl. pénzürmék vagy más apró tárgyak kezelése.

- d4403 Elengedés**
Az ujjak és a kezek használata valami elengedésére vagy szabadon engedésére, hogy ez így leessen vagy helyzete megváltozzon, pl. ruhadarab leejtése.
- d4408 Finom kézmozdulatok, másképpen meghatározott**
- d4409 Finom kézmozdulatok, nem meghatározott**

d445

Kéz- és karhasználat

Összehangolt cselekvések végrehajtása tárgyak elmozdításához vagy manipulálásához a kezek és a karok segítségével, pl. ajtókilincs lenyomása, tárgy eldobása vagy elkapása.
Beszámítanak: tárgyak elhúzása, eltolása; elérés, odanyúlás; a kezek és a karok forgatása, csavarása; eldobás; elkapás.

Kivétel: finom kézmozdulatok (d440).

d4450 Elhúzás

Az ujjak, a kezek és a karok használatával tárgyak közelítése, helyről helyre mozdtítása, pl. az ajtó behúzása záródásig.

d4451 Eltolás

Az ujjak, a kezek és a karok használatával tárgyak távolítása, helyről helyre mozdtítása, pl. egy állat arrébb tolása.

d4452 Elérés

A kezek és a karok használatával kinyúlás és valamilyen tárgy megérintése és megfogása, pl. átnyúlás asztal vagy pad felett egy könyvért.

d4453 A kezek és a karok forgatása vagy csavarása

Az ujjak, a kezek és a karok használatával tárgy forgatása, elcsavarása vagy hajlítása, ahogy az szükséges szerszám- vagy evőeszköz-használat esetén.

d4454 Eldobás

Az ujjak, a kezek és a karok használatával valamilyen tárgy felemelése és elrepítése a levegőben bizonyos erővel, pl. labda elhajítása.

d4455 Elkapás

Az ujjak, a kezek és a karok használatával mozgó tárgy megragadása, hogy megálítsuk és megtartsuk, pl. labda elkapása.

d4458 Kéz- és karhasználat, másképpen meghatározott

d4459 Kéz- és karhasználat, nem meghatározott

d449

Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

JÁRÁS ÉS HALADÁS (D450–D469)

d450

Járás

Haladás felületen, lépésben, amikor az egyik láb mindig a talajon van, pl. sétálás, ballagás, gyaloglás előre, hátra vagy oldalirányban.

Beszámítanak: járás rövid vagy hosszú távokon; járás különböző felületeken; akadályok megkerülése.

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); helyváltoztatás (d455).

d4500 Járás rövid távon

1 kilométernél rövidebb gyaloglás, pl. járás épület szobáiban vagy előcsarnokaiban, folyosóin, illetve rövidebb távolságokon a szabadban.

d4501 Járás hosszú távon

1 kilométernél hosszabb gyaloglás, pl. falun vagy városon történő átkelés, áthaladás falvak között vagy nyílt területeken.

d4502 Járás különböző felületeken

Járás egyenetlen vagy mozgó felületeken, pl. fűvön, kavicsoson vagy jégen és havon, járás hajófedélzeten, vonaton vagy más járművön.

d4503 Akadályok megkerülése

Járás olyan útvonalon, amely kikerül mozgó vagy mozdulatlan tárgyakat, személyeket, állatokat és járműveket, pl. körbesétálás piacon vagy üzletben, illetve más forgalmas területeken, a forgalom megkerülése vagy rajta átkelés.

d4508 Járás, másképpen meghatározott**d4509 Járás, nem meghatározott****d455****Helyváltoztatás**

Az egész test elmozdítása egyik helyről egy másikra a járás kivételével más módon, pl. felkapaszkodás egy sziklára vagy végigrohanás az utcán, ugrálás, szökdelés, bukfencezés vagy akadályok körbefutása.

Beszámítanak: kúszás, mászás, futás, kocogás, ugrás és úszás.

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); járás (d450).

d4550 Kúszás

Az egész test elmozdítása vízszintes helyzetben egyik helyről a másikra, kézen vagy kézzel, karral és térdel.

d4551 Mászás

Az egész test felfelé vagy lefelé irányuló elmozdítása felületeken vagy tárgyakon, pl. hágcsókon, sziklákon, létrákon vagy lépcsőkön, mellvédeken vagy más tárgyakon mászás.

d4552 Futás

Haladás olyan gyors léptekkel, amikor mindkét láb egyszerre a levegőben lehet.

d4553 Ugrás

Elrugaszkodás a talajtól a lábak behajlításával és nyújtásával, pl. ugrálás fél lábon, ugrándozás, szökdecselés és vízben felugrás vagy merülés, beugrás.

d4554 Úszás

Az egész test előre hajtása a vízben végtag- és törzsmozdulatok segítségével, a mederfenékről vett támasz vagy elrugaszkodás nélkül.

d4558 Helyváltoztatás, másképpen meghatározott**d4559 Helyváltoztatás, nem meghatározott****d460****Helyváltoztatás különböző helyszíneken**

Járás és helyváltoztatás különböző helyszíneken és helyzetekben, pl. átjutás egyik szobából a másikba egy házban, épületben vagy egy város utcáján.

Beszámítanak: helyváltoztatás otthon, kúszás vagy mászás a lakásban; járás vagy helyváltoztatás más épületekben a lakás kivételével, valamint a lakáson és más épületeken kívül.

d4600 Helyváltoztatás a lakásban

Járás és helyváltoztatás a saját lakásban, egy szobában, szobák között és a teljes lakóépületben vagy élettérben.

Beszámítanak: helyváltoztatás egyik emeletről a másikra, helyváltoztatás függőernyőn, folyosón, balkonon, udvaron, tornácon, verandán vagy kertben.

d4601 Helyváltoztatás más épületekben, a lakás kivételével

Járás és helyváltoztatás más épületekben az otthon kivételével, pl. helyváltoztatás mások otthonában, más magántulajdonú épületekben, közösségi és magántulajdonú vagy középületekben és a hozzájuk tartozó területeken.

Beszámítanak: helyváltoztatás épületek és a hozzájuk csatlakozó területek minden részében, emeletek között, épületeken belül, kívül és körülöttük, köz- és magánépületekben egyaránt.

d4602 Helyváltoztatás az otthonon és más épületeken kívül

Járás és helyváltoztatás az otthonhoz és más épületekhez közel vagy azoktól távol, szállítóeszköz használata nélkül, köz- vagy magánterületen, pl. rövid vagy hosszabb távok megtétele egy városban vagy faluban.

Beszámítanak: járás vagy helyváltoztatás a szomszédos utcákban, a kisvárosban, faluban vagy nagyvárosban; helyváltoztatás városok és nagyobb távolságok között, szállítóeszköz nélkül.

- d4608 Helyváltoztatás különböző helyszíneken, másképpen meghatározott**
d4609 Helyváltoztatás különböző helyszíneken, nem meghatározott

d465 Helyváltoztatás segédeszköz használatával

Az egész test helyváltoztatása egyik helyről a másikra, bármilyen felületen vagy térben, speciális, az elmozdulást segítő, vagy a helyváltoztatás más módját biztosító eszközök használatával, pl. korcsolyával, sível vagy könnyűbúvár-készülékkel, helyváltoztatás az utcán kerekesszékekkel vagy járókerettel.

Kivételek: saját test áthelyezése (d420); járás (d450); helyváltoztatás (d455); szállítóeszköz használata (d470); járművezetés (d475).

d469 Járás és helyváltoztatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott

HELYVÁLTOZTATÁS SZÁLLÍTÓESZKÖZZEL (D470–D489)

d470 Szállítóeszköz használata

Szállítóeszköz használata helyváltoztatásra utasként, pl. utazás autóban vagy buszon, riksán, munkásbuszon, állat vontatta járművön, magán- vagy állami taxin, buszon, vonaton, villamoson, földalattin, hajón vagy légi járművön.

Beszámítanak: emberi erővel hajtott jármű használata; motorizált, magántulajdonú vagy tömegközlekedési szállítás.

Kivételek: helyváltoztatás segédeszköz használatával (d465); járművezetés (d475).

d4700 Emberi erővel hajtott jármű használata

Szállítás utasként olyan járművel, amelyet egy vagy több ember mozgat, pl. utazás riksában vagy evezős csónakban.

d4701 Magántulajdonú motorizált szállítóeszköz használata

Szállítás utasként magántulajdonú motorizált járművel földön, vízen vagy a levegőben, pl. taxival, illetve magántulajdonú légi járművel vagy hajóval.

d4702 Tömegközlekedési motorizált szállítóeszköz használata

Szállítás utasként motorizált járművel földön, vízen vagy a levegőben, tömegközlekedésre készült szállítóeszközzel, pl. utasként buszon, vonaton, földalattin vagy légi járművön.

d4708 Szállítóeszköz használata, másképpen meghatározott

d4709 Szállítóeszköz használata, nem meghatározott

d475 Járművezetés

Jármű vagy a járművet vontató állat irányítása és annak mozgatása, utazás a kívánt irányban, illetve saját birtokban lévő szállítóeszközzel, pl. kerékpárral, hajóval vagy állati erővel vontatott járművel.

Beszámítanak: emberi erővel hajtott szállítóeszköz, motoros járművek és állati erővel vontatott járművek vezetése.

Kivételek: helyváltoztatás segédeszköz használatával (d465); szállítóeszköz használata (d470).

d4750 Emberi erővel hajtott jármű vezetése

Emberi erővel hajtott jármű, pl. kerékpár, tricikli vagy evezős csónak vezetése.

d4751 Motoros járművek vezetése

Motórral hajtott jármű, pl. személyautó, motorkerékpár, motorcsónak vagy légi jármű vezetése.

d4752 Állat vontatta jármű vezetése

Állati erővel mozgatott jármű, pl. ló vontatta kordé, kocsis vagy szekér vezetése.

d4758 Járművezetés, másképpen meghatározott

d4759 Járművezetés, nem meghatározott

d480 **Állat megülése helyváltoztatás céljából**
Utazás állat hátán, pl. lovon, ökrön, tevéen vagy elefánton.
Kivételek: járművezetés (d475); rekreáció és pihenés (d920).

d489 **Helyváltoztatás szállítóeszközzel, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

d498 **Mobilitás, másképpen meghatározott**

d499 **Mobilitás, nem meghatározott**

5. fejezet

Önellátás

Ez a fejezet az önellátás, a mosakodás és a szárítkozás, a testápolás és a testrészek ápolása, az öltözködés, az étkezés és az ivás, valamint a saját egészség megőrzésének témáit tartalmazza.

d510 **Mosakodás**
Az egész test vagy testrészek önálló megmosása, víz és megfelelő mosakodó- és szárítóanyagok vagy -módszerek segítségével, pl. fürdés, zuhanyozás, kéz- és lábmosás, arc- és hajmosás valamint megszáritkozás törölközővel.
Beszámítanak: testrészek, az egész test megmosása; szárítkozás.
Kivételek: testrészek ápolása (d520); vécéhasználat (d530).

d5100 **Testrészek megmosása**

Víz, szappan és más anyagok önálló felvitele testrészekre, pl. a kézre, az arcra, a lábra, a hajra vagy a körömre, azok megtisztítása céljából.

d5101 **Az egész test megmosása**

Víz, szappan és más anyagok önálló felvitele az egész testre, tisztálkodás céljából, pl. fürdés vagy zuhanyozás.

d5102 **Száritkozás**

A test egy vagy több részének, illetve az egész testnek az önálló megszáritása törölközővel vagy más módon, pl. mosakodás után.

d5108 **Mosakodás, másképpen meghatározott**

d5109 **Mosakodás, nem meghatározott**

d520 **Testrészek ápolása**

A test azon részeinek – pl. a bőr, az arc, a fogak, a haj, a körmök és a külső nemi szervek – ápolása, amelyek megmosás és megszáritás mellett egyéb ápolást is igényelnek.

Beszámítanak: bőr-, fog-, haj-, szőrzet-, kéz- és lábkörömápolás.

Kivételek: mosakodás (d510); vécéhasználat (d530).

d5200 **Bőrápolás**

A bőr jó állapotának és víztartalmának megőrzése, bőrkeményedés vagy tyúkszem eltávolítása, hidratáló krémek vagy kozmetikai szerek használata.

d5201 **Fogápolás**

A szájhigiéne megőrzése, fogmosás, fogselyem használata, illetve a műfogsor vagy a fogszabályozó ápolása.

d5202 **A haj és a szőrzet ápolása**

A fej és az arc szőrzetének gondozása, pl. fésülködés, frizurakészítés, borotválkozás vagy hajvágás.

- d5203 A kéz körmeinek ápolása**
A kézujjak körmeinek tisztítása, vágása vagy lakkozása.
- d5204 A láb körmeinek ápolása**
A lábujjak körmeinek tisztítása, vágása vagy lakkozása.
- d5208 Testrészek ápolása, másképpen meghatározott**
- d5209 Testrészek ápolása, nem meghatározott**

d530

Vécéhasználat

Az emberi ürülékek (menstruáció, vizelet, széklet) eltávolításának megtervezése és kivitelezése, majd ezután önálló tisztálkodás.

Beszámítanak: a vizelés, a székürítés szabályozása és a menstruációs önellátás.

Kivételek: mosakodás (d510); testrészek ápolása (d520).

d5300 A vizelés szabályozása

A vizeletürítés összehangolása és irányítása, pl. az inger jelzése, megfelelő testhelyzet felvétele, vizeletürítésre alkalmas hely kiválasztása és oda eljutás, öltözködési műveletek vizelés előtt és után, önálló tisztálkodás vizelés után.

d5301 A székürítés szabályozása

A székürítés összehangolása és irányítása, pl. az inger jelzése, megfelelő testhelyzet felvétele, székürítésre alkalmas hely kiválasztása és oda eljutás, öltözködési műveletek székelés előtt és után, önálló tisztálkodás székelés után.

d5302 A menstruációs önellátás

A menstruációs önellátás összehangolása és irányítása, pl. a menstruáció idejének kiszámítása, tisztasági betétek és tamponok használata.

d5308 Vécéhasználat, másképpen meghatározott

d5309 Vécéhasználat, nem meghatározott

d540

Öltözködés

Ruhadarabok és lábbelik fel- és levétele során összehangolt tevékenységek és feladatok végrehajtása sorban egymás után, az éghajlati, a hőmérsékleti és a társadalmi viszonyoknak megfelelően, pl. trikó, szoknya, blúz, nadrág, alsónemű, szári, kimonó, harisnyanadrág, kalap, kesztyű, kabát, cipő, csizma, szandál és papucs felvétele, megigazítása és levétele.

Beszámítanak: ruhadarabok és lábbelik fel- és levétele, valamint a megfelelő ruházat kiválasztása.

d5400 Ruhadarabok felvétele

A különböző testrészekre ruhadarabok felvételéhez kapcsolódó koordinált feladatok végrehajtása, pl. ruha felvétele a fejen, a karokon át és a vállakra felhúzza, a felső és az alsó testfélre; kesztyű és fejfedő felvétele.

d5401 Ruhadarabok levétele

A különböző testrészekről ruhadarabok levételéhez kapcsolódó koordinált feladatok végrehajtása, pl. ruha levétele a fejen, a karokon át és a vállakról lehúzza, a felső és az alsó testfélről; kesztyű és fejfedő levétele.

d5402 Lábbelik felvétele

Zokni, harisnya és lábbelik felvételéhez kapcsolódó összehangolt feladatok végrehajtása.

d5403 Lábbelik levétele

Zokni, harisnya és lábbelik levételéhez kapcsolódó összehangolt feladatok végrehajtása.

d5404 A megfelelő ruházat kiválasztása

Az egyén társadalmában vagy kultúrkörében, írott vagy íratlan öltözködési szabályok és szokások követése, valamint alkalmazkodás a hőmérsékleti viszonyokhoz.

d5408 Öltözködés, másképpen meghatározott

d5409 Öltözködés, nem meghatározott

d550 Étkezés

A feltálatl étel elfogyasztásához kapcsolódó koordinált feladatok és cselekvések végrehajtása, az étel szájhoz közelítése és elfogyasztása a kultúrkörben elfogadott módon, az étel darabokra vágása vagy tördelése, palackok és konzervek felnyitása, evőeszközök használata, részvétel ebédeken, lakomákon, vacsorákon.

Kivétel: ivás (d560).

d560 Ivás

Az ital megfogása, szájhoz közelítése és elfogyasztása a kultúrkörben elfogadott módon, folyadékok kevergetése és kitöltése az iváshoz, palackok és konzervek felnyitása, ivás szívószállal, illetve folyó víz ivása, pl. vízcsapról vagy forrásból; szopás mellről.

Kivétel: étkezés (d550).

d570 Egészségmegőrzés

Jó közérzet, az egészség, testi és lelki jóllét biztosítása, pl. kiegyensúlyozott étrend, megfelelő mértékű testedzés, a test melegítése vagy hűtése, az egészségkárosítás kerülése, biztonságos szexuális gyakorlat követése, beleértve a óvszerhasználatot, oltások felvétele és rendszeres részvétel orvosi vizsgálaton.

Beszámítanak: jó közérzet biztosítása; az étrend és a kondíció ellenőrzése; az egészség fenntartása.

d5700 Jó közérzet biztosítása

Az egyén gondoskodása önmagáról, tudva, hogy milyen szükségleteket kell kielégítenie, ezek biztosítása annak érdekében, hogy a test kellemes állapotban legyen, vagyis ne érezzen túlzott forróságot vagy hideget, legyen megfelelő a világítás stb.

d5701 Az étrend és a kondíció ellenőrzése

Az egyén gondoskodása önmagáról, ismerve a szükségleteket, tápláló ételek kiválasztása és fogyasztása, valamint a fizikai kondíció megőrzése.

d5702 Az egészség fenntartása

Az egyén gondoskodása önmagáról, aki ismeri szükségleteit és megteszi, ami az egészség fenntartásához kell, reagálás az egészségi kockázatokra és az egészségromlás megelőzése, pl. szakorvosi segítség felkeresése; orvosi és egyéb egészségvédő tanácsok betartása; egészségi kockázatok, pl. a testi sérülés, a fertőző betegségek, a droghasználat és a szexuálisan átvihető betegségek kerülése.

d5708 Egészségmegőrzés, másképpen meghatározott

d5709 Egészségmegőrzés, nem meghatározott

d598 Önellátás, másképpen meghatározott

d599 Önellátás, nem meghatározott

6. fejezet

Élet otthon

A fejezet a háztartási és a mindennapi tevékenységek és feladatok végrehajtását tartalmazza. Ezek az saját otthoni élet területei, beleértve a lakóhely, az étel, a ruházat megszerzését és más szükségletek kielégítését, az saját otthoni takarítást és javításokat, a személyes és más háztartási tárgyak ápolását, segítségnyújtást másoknak.

SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSE (D610–D629)

d610 Lakóhely megszerzése

Ház, lakás vagy más hajlék megvásárlása, kibérlése, bebútorozása és rendbe hozása.

Beszámítanak: a lakóhely megvásárlása vagy bérlése, valamint bebútorozása.

Kivételek: áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); háztartási tárgyak karbantartása (d650).

d6100 Lakóhely megvásárlása

Ház, lakás vagy egyéb hajlék tulajdonjogának megszerzése.

d6101 Lakóhely bérlése

Más tulajdonában lévő ház, lakás vagy egyéb hajlék használati jogának megszerzése pénzfizetés fejében.

d6102 Lakóhely bebútorozása

A lakótér bebútorozása és berendezése bútossal, beépített berendezési tárgyakkal és egyéb felszerelésekkel, szobák díszítése.

d6108 Lakóhely megszerzése, másképpen meghatározott

d6109 Lakóhely megszerzése, nem meghatározott

d620 Áruk beszerzése, szolgáltatások igénybe vétele

A mindennapi élethez szükséges áruk és szolgáltatások kiválasztása, megvásárlása és szállítása, pl. étel, ital, ruhanemű, takarítószer, tüzelő, háztartási eszközök, főzőeszközök, háztartási gépek és szerszámok kiválasztása, megvásárlása, szállítása és tárolása; közmű- és más háztartási szolgáltatások igénybe vétele.

Beszámítanak: bevásárlás, árucikkek beszerzése a napi szükségletek szerint.

Kivétel: lakás megszerzése (d610).

d6200 Bevásárlás

Pénzfizetés ellenében a mindennapi élethez szükséges árukhoz és szolgáltatásokhoz történő hozzájutás (beleértve egy kisegítő személy utasítását és felügyeletét, aki bevásárol), pl. étel, ital, tisztítószer, háztartási holmik vagy ruházat kiválasztása boltban vagy piacon; a szükséges dolgok minőségének és árának összevetése, megállapodás a kiválasztott árukról vagy szolgáltatásokról, ezek kifizetése, az áruk elszállítása.

d6201 Napi szükségletek begyűjtése

A mindennapi élethez szükséges áruk és szolgáltatások beszerzése pénzfizetés nélkül (beleértve egy kisegítő személy utasítását és felügyeletét, aki begyűjti a napi szükségleteket), mint pl. zöldség és gyümölcs betakarítása, víz- és tüzelőhordás.

d6208 Áruk beszerzése, szolgáltatások igénybe vétele másképpen meghatározott

d6209 Áruk beszerzése, szolgáltatások igénybe vétele nem meghatározott

d629 Szükségletek kielégítése, másképpen meghatározott és nem meghatározott

HÁZTARTÁSI TEENDŐK (D630–649)

d630 Ét elkészítés

Egyszerű és bonyolult étkezések megtervezése, szervezése, az ételek megfőzése és tálalása saját részre vagy mások számára, pl. menü összeállítása, megehető étel és ital kiválasztása, az ételkészítéshez szükséges hozzávalók egybegyűjtése, főzés, hideg ételek és italok készítése, az étel tálalása.

Beszámít: egyszerű és bonyolult ételek elkészítése.

Kivételek: evés (d550); ivás (d560); áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); házimunka elvégzése (d640); háztartási tárgyak ápolása (d650); segítség másoknak (d660).

d6300 Egyszerű ételek elkészítése

Kevés hozzávalóból, könnyen elkészíthető és tálalható ételek előkészítése, megfőzése és tálalása, pl. tízórai vagy kis étkezés, a hozzávalók átalakítása vágással, kevergetéssel és főzéssel, valamint az étel, pl. rizs vagy burgonya melegítése.

d6301 Bonyolult ételek elkészítése

Sok hozzávalóból, összetett módszerekkel elkészíthető és tálalható ételek megtervezése, megfőzése és tálalása, pl. sokfogatásos ételsor megtervezése, a hozzávalók átalakítása összetett tevékenységekkel, hámozás, szeletelés, elegyítés, gyúrás, kevergetés, tálra rendezés és tálalás az alkalomhoz és a kultúrkörhöz illő módon.

Kivétel: háztartási gépek használata (d6403).

d6308 Ét elkészítés, másképpen meghatározott**d6309 Ét elkészítés, nem meghatározott****d640****Házimunka végzése**

Háztartás vezetése, takarítás, ruhamosás, háztartási gépek használata, étel tárolása, hulladékok kidobása, szennyeződés eltávolítása, pl. pultok, falak és egyéb felületek tisztára törölése, felsúrolása vagy lemosása; a háztartási szemét összegyűjtése és kidobása; szobák, vécék és szekrények kitakarítása; ruhák összegyűjtése, mosása, szárítása, hajtogatása és vasalása; cipőtisztítás; seprűk, kefék, porszívók használata; mosógép, szárítógép és vasaló használata. *Beszámítanak: ruhaneműk és fehérneműk mosása és szárítása; a főzőhely és a főzőeszközök tisztítása; a lakótér takarítása; háztartási gépek használata, naponta szükséges holmik tárolása és a hulladék kidobása.*

Kivételek: lakóhely megszerzése (d610); áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); ét elkészítés (d630); háztartási tárgyak ápolása (d650); segítség másoknak (d660).

d6400 Ruhaneműk és fehérneműk mosása és szárítása

Ruhaneműk és fehérneműk kézi mosása és teregetése, hogy a levegőn megszáradjanak.

d6401 A főzőhely és a főzőeszközök tisztítása

Főzés után összetakarítás, pl. tálak, serpenyők, fazekak és főzőeszközök elmosogatása, a főző- és az étkezőhely asztalainak letisztítása, a padló felmosása.

d6402 A lakótér takarítása

A háztartás lakóterületeinek takarítása, pl. kirámolás és portörölés, seprés, súrolás, padlók felmosása, ablakok és falak letisztítása, fürdőszobák és vécék tisztítása, a háztartás bútorainak tisztítása.

d6403 Háztartási gépek használata

Mindenféle háztartási gép, pl. mosógép, szárító, vasaló, porszívó és mosogatógép használata.

d6404 A mindennapi élethez szükséges holmik tárolása

Étel, italok, ruhaneműk és a mindennapi élethez szükséges egyéb háztartási holmik tárolása; étel tartósítása, pl. befőzés, sózás vagy fagyasztás, az étel frissen tartása, állatoktól távol tartása.

d6405 A hulladék eltávolítása

A háztartási hulladék eltávolítása, pl. szemét és lomok összegyűjtése a ház körül, a hulladék összekészítése, eltávolítása, hulladékeltávolító berendezések használata; hulladék elégetése.

d6408 Házimunka végzése, másképpen meghatározott**d6409 Házimunka végzése, nem meghatározott****d649****Háztartási teendők, másképpen meghatározott és nem meghatározott**

d650 A háztartás tárgyainak karbantartása

A háztartási és egyéb személyes tárgyak karbantartása és javítása, beleértve a házat és a benne lévő holmikat, ruhaneműket, járműveket és segédeszközöket, növények és állatok gondozása, pl. szobák kifestése és tapétázása, bútorok, szerelvények javítása, a járművek műszaki állapotának fenntartása, növények öntözése, hobbiállatok és más háziállatok gondozása, etetése.

Beszámítanak: ruhakészítés és -javítás; lakás, bútorzat és háztartási gépek karbantartása; járművek karbantartása; segédeszközök karbantartása; (beltéri és kültéri) növények gondozása és állatok gondozása.

Kivételek: lakás megszerzése (d610); áruk beszerzése és szolgáltatások igénybe vétele (d620); házimunka végzése (d640); segítség másoknak (d660); pénzkereső foglalkozás (d850).

d6500 Ruhakészítés és -javítás

Ruhák elkészítése és javítása, pl. varrás, ruhák összeállítása vagy foltozása; gombok és kapcsok visszavarrása; vasalás, lábbelik javítása és tisztítása.

Kivételek: háztartási gépek használata (d6403).

d6501 A lakás és a bútorok karbantartása

A lakás, a külső és a belső felületek, valamint a benne lévő holmik javítása és gondozása, pl. beépített berendezési tárgyak és bútorok festése és javítása, a megfelelő szerszámok használata a javítási munkákhoz.

d6502 A háztartási gépek karbantartása

Mindenféle főző-, tisztító- és háztartási gép javítása és ápolása, pl. szerszámok olajozása és javítása, mosógép karbantartása.

d6503 Járművek karbantartása

Motoros és nem motoros személyes használatú járművek javítása és ápolása, beleértve a kerékpárokat, a motorkerékpárokat, a szekereket, az autókat és a hajókat.

d6504 Segédeszközök karbantartása

Segédeszközök, pl. protézisek, tartásjavító eszközök, valamint a háztartás vezetéséhez és a személyes ellátáshoz speciálisan készített eszközök és segédeszközök javítása és ápolása; a személy mobilitását segítő eszközök, pl. járóbotok, járógépek, kerekesszékek és gördítő szerkezetek karbantartása és javítása.

d6505 Szobai és kerti növények gondozása

A házon belüli és a házon kívüli növények gondozása, pl. növények ültetése, öntözése és trágyázása; konyhakert telepítése személyes szükségletek kielégítésére.

d6506 Állatok gondozása

Háziállatok és hobbiállatok gondozása, pl. kisállatok etetése, tisztogatása és betanítása; gondoskodás az állatok vagy a kedvencek egészségéről; távollét esetére a házi- vagy a társállatok gondozásának megszervezése.

d6508 A háztartás tárgyainak ápolása, másképpen meghatározott

d6509 A háztartás tárgyainak ápolása, nem meghatározott

d660 Segítés másoknak

Segítés a közös háztartásban élőknek és másoknak a tanulásban, a kommunikációban, az önellátásban, a mozgásban, a házban és a házon kívül; gondoskodás a közös háztartásban élők és mások jóllétéről.

Beszámítanak: segítség másoknak az önellátásban, a mozgásban, a kommunikációban, a személyközi kapcsolatokban, a táplálkozásban és az egészség megőrzésében.

Kivétel: pénzkereső foglalkozás (d850).

d6600 Segítés másoknak az önellátásban

Közös háztartásban élőknek és másoknak segítség az önellátás terén, beleértve a segítséget másoknak az étkezésnél, a fürdésnél és az öltözködésnél; gondoskodás a gyermekekről vagy a háztartásban együtt élő tagokról, ha betegek vagy nehézségeik vannak az alapvető önellátásban; segítség másoknak a vécéhasználat során.

- d6601 Segítés másoknak a mozgásban**
A közös háztartásban élőknek és másoknak segítség mozgásukban és a házon kívüli mozgásban, pl. a szomszédságban vagy a városban, iskolába vagy iskolából, munkahelyre és onnan vissza, illetve más úti cél felé és vissza.
- d6602 Segítés másoknak a kommunikációban**
A háztartásban együtt élőknek és másoknak segítség a kommunikáció terén, pl. segítség a beszédben, az írásban vagy az olvasásban.
- d6603 Segítés másoknak a személyközi kapcsolatokban**
A háztartásban együtt élőknek és másoknak segítség személyközi kapcsolataikban, pl. segítség a kapcsolatok létrehozásában, megtartásában vagy befejezésében.
- d6604 Segítés másoknak a táplálkozásban**
A háztartásban együtt élőknek és másoknak segítség a táplálkozásban, pl. segítség ételek elkészítésében és elfogyasztásában.
- d6605 Segítés másoknak az egészség megőrzésében**
A háztartásban együtt élőknek és másoknak segítség a formális és az informális egészségügyben, pl. annak biztosítása, hogy egy gyermek részt vegyen rendszeres orvosi ellenőrzésen, vagy egy idősebb rokon bevegye az előírt gyógyszert.
- d6608 Segítés másoknak, másképpen meghatározott**
- d6609 Segítés másoknak, nem meghatározott**

d669 A háztartás tárgyainak ápolása, segítség másoknak, másképpen meghatározott és nem meghatározott

d698 Otthoni élet, másképpen meghatározott

d699 Otthoni élet, nem meghatározott

7. fejezet

Személyközi viszonyok és kapcsolatok

Ez a fejezet tartalmazza az emberek (idegenek, barátok, rokonok, családtagok és szerettek) között zajló alapvető és összetett interakciókhoz szükséges cselekvések és feladatok kivitelezését, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

ÁLTALÁNOS SZEMÉLYKÖZI INTERAKCIÓK (D710–D729)

d710 Alapszintű személyközi interakciók

Emberek közötti interakciók a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, pl. figyelmesség és tisztelet kimutatása, vagy reagálás mások érzéseire.

Beszámítanak: tisztelet, melegség, megbecsülés és tolerancia kimutatása a kapcsolatokban; reakció kritikára és társadalmi intésre a kapcsolatokban; a helyzethez illő testi kontaktus alkalmazása a kapcsolatokban.

d7100 Tisztelet és melegség a kapcsolatokban

Figyelmesség és tisztelet kimutatása és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7101 Megbecsülés a kapcsolatokban

Elégedettség és hála kimutatása és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7102 Tolerancia a kapcsolatokban

A viselkedés megértése és elfogadása, valamint arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

- d7103 Kritika a kapcsolatokban**
Burkolt vagy nyílt véleménykülönbségek, illetve egyet nem értés kinyilvánítása és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.
- d7104 Társadalmi intés a kapcsolatokban**
A szociális interakciókban előforduló jelek és célzások adása és azokra reagálás a megfelelő módon.
- d7105 Testi kontaktus a kapcsolatokban**
Testi kontaktus létesítése másokkal és arra reagálás, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.
- d7108 Alapvető személyközi interakciók, másképpen meghatározott**
- d7109 Alapvető személyközi interakciók, nem meghatározott**

d720 Összetett személyközi interakciók

Interakciók folytatása, fenntartása és irányítása, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, pl. érzelmek és ösztönök uralása, saját szóbeli és fizikai agresszió kontrollálása, önálló cselekvés a szociális interakciókban, valamint a társadalmi szabályokkal, normákkal, előírásokkal és szokásokkal összhangban végzett cselekvések.

Beszámítanak: kapcsolatok kialakítása és lezárása; magatartások szabályozása az interakciók során; interakciók a társadalmi normák szerint; a személyes távolság megtartása.

d7200 Kapcsolatok kialakítása

Interakciók megkezdése és fenntartása másokkal rövidebb vagy hosszabb ideig, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, pl. bemutatkozás, barátságok és szakmai kapcsolatok keresése és létrehozása, kapcsolat indítása, ami átalakulhat tartóssá, romantikussá vagy intimmé.

d7201 Kapcsolatok lezárása

Interakciók befejezése, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon, pl. átmeneti kapcsolatok lezárása egy látogatás végén, hosszú baráti kapcsolatok lezárása más városba költözéskor, illetve kapcsolatok lezárása a munkatársakkal, kollégákkal és a szolgáltatókkal, romantikus vagy intim kapcsolat befejezése.

d7202 Magatartások szabályozása az interakciók során

Saját érzelmek és ösztönök, szóbeli és fizikai agressziós késztetés uralása a másokkal történő interakciókban, a helyzetnek megfelelő és társadalmilag elfogadott módon.

d7203 Társadalmi szabályok szerinti interakciók

Önálló viselkedés társadalmi interakciókban és megfelelés a társadalmi szokásoknak a saját szerep, a helyzet és egyéb társadalmi státusz irányításával a másokkal történő interakciókban.

d7204 Személyes távolság megtartása

Az ön maga és mások közötti távolság tudatos ismerete és fenntartása, olyan távolságé, amely megfelel a helyzetnek, a társadalomnak és a kultúrkörnek.

d7208 Összetett személyközi interakciók, másképpen meghatározott

d7209 Összetett személyközi interakciók, nem meghatározott

d729 Általános személyközi interakciók, másképpen meghatározott és nem meghatározott

MEGHATÁROZOTT SZEMÉLYKÖZI KAPCSOLATOK (D730–D779)

d730 Viszonyulás idegenekhez

Átmeneti kapcsolat és összeköttetés létesítése idegenekkel, meghatározott okból, pl. amikor útmutatást kérünk vagy bevásárolunk.

d740**Hivatalos kapcsolatok**

Meghatározott kapcsolatok kialakítása és fenntartása hivatalos helyzetekben, pl. a munkaadókkal, a szakemberekkel vagy a szolgáltatókkal.

Beszámítanak: kapcsolat a feljebbvalókkal, a beosztottakkal és az egyenrangúakkal.

d7400 Kapcsolat a feljebbvalókkal

Hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása hatalmi helyzetben lévő, a saját társadalmi helyzetéhez képest magasabb beosztású vagy tekintélyű személyekkel, pl. egy munkaadóval.

d7401 Kapcsolat a beosztottakkal

Hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása a saját társadalmi helyzetéhez képest alacsonyabb beosztású vagy tekintélyű emberekkel, pl. egy munkavállalóval vagy háztartási alkalmazottal.

d7402 Kapcsolat az egyenrangúakkal

Hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása a saját társadalmi helyzettel azonos hatalmi helyzetű, beosztású vagy tekintélyű emberekkel.

d7408 Hivatalos kapcsolatok, másképpen meghatározott**d7409 Hivatalos kapcsolatok, nem meghatározott****d750****Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok**

Kapcsolatfelvétel másokkal, pl. alkalmi kapcsolatok az azonos közösségben vagy lakóhelyen élő személyekkel, munkatársakkal, egyetemi hallgatókkal, játszótársakkal, illetve hasonló háttérű vagy hivatású emberekkel.

Beszámítanak: nem hivatalos kapcsolatok barátokkal, szomszédokkal, ismerősökkel, lakótársakkal és egyívásúakkal.

d7500 Nem hivatalos kapcsolatok barátokkal

Baráti kapcsolatok kialakítása és fenntartása, amelyeket a kölcsönös megbecsülés és a közös érdeklődés jellemez.

d7501 Nem hivatalos kapcsolatok szomszédokkal

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása a lakóépületben és a lakóhely közvetlen szomszédságában élő személyekkel.

d7502 Nem hivatalos kapcsolatok ismerősökkel

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása olyan személyekkel, akiket az egyén ismer, de akik nem közeli barátai.

d7503 Nem hivatalos kapcsolatok lakótársakkal

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása bármilyen okból olyan személyekkel, akik magán vagy közösségi fenntartású házban vagy egyéb lakóépületben lakótársak.

d7504 Nem hivatalos kapcsolatok egyívásúakkal

Nem hivatalos kapcsolatok kialakítása és fenntartása olyan személyekkel, akik hasonló korúak, érdeklődésűek, vagy más közös vonással rendelkeznek.

d7508 Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok, másképpen meghatározott**d7509 Nem hivatalos társadalmi kapcsolatok, nem meghatározott****d760****Családi kapcsolatok**

Rokoni kapcsolatok kialakítása és fenntartása, pl. a szűk család, a tágabb család, a nevelő és az örökbefogadó család tagjaival, illetve nevelőszülői kapcsolatok, távolabbi kapcsolatok, pl. másod-unokatestvérek vagy törvényes gyámok.

Beszámítanak: szülő-gyermek és gyermek-szülő kapcsolatok, testvéri és távolabbi családi kapcsolatok.

d7600 Szülő-gyermek kapcsolatok

Szülővé válás és szülői állapot, természetes úton vagy örökbefogadás által, pl. valakinek gyermeke van és hozzá szülőként viszonyul, vagy kialakítja és fenntartja a szülői hozzáállást egy örökbe fogadott gyermekkel, testi, szellemi és érzelmi gondoskodást nyújt saját vagy örökbe fogadott gyermekének.

- d7601 Gyermek-szülő kapcsolat**
Kapcsolat kialakítása és fenntartása a szülővel, pl. a kisgyermek szót fogad a szüleinek, vagy a felnőtt gyermek gondoskodik idős szüleiről.
- d7602 Testvéri kapcsolatok**
Fivéri vagy nővéri kapcsolat kialakítása és fenntartása olyan személlyel, akivel közelebb a szülők; ha a szülőknek további gyermekük születik, ha gyermeket fogadnak örökbe, illetve ha a szülők egyikének, másikának vagy mindkettőjének házassága, további házassága miatt további gyermek kerül a családba.
- d7603 Tágabb családi kapcsolatok**
Családi kapcsolatok kialakítása és fenntartása a tágabb család tagjaival, pl. unoka-testvérekkel, nagynénikkel, nagybácsikkal és nagyszülőkkel.
- d7608 Családi kapcsolatok, másképpen meghatározott**
- d7609 Családi kapcsolatok, nem meghatározott**

d770 Intim kapcsolatok

Bensőséges, illetve romantikus kapcsolatok kialakítása és fenntartása, pl. férjként, feleségként, szerelmespári vagy szexuális partneri viszonyban.

Beszámítanak: romantikus, házastársi és szexuális kapcsolatok

d7700 Romantikus kapcsolatok

Érzelmi és testi vonzódás alapján kapcsolat kialakítása és fenntartása, amely esetleg hosszabb távú intim kapcsolatba torkollhat.

d7701 Házastársi kapcsolatok

Törvényes alapú, intim kapcsolat kialakítása és fenntartása másik személlyel, pl. törvényes házasság, beleértve a törvényes feleséggé vagy férjjé válást, és ennek megtartása, illetve élettársi viszony.

d7702 Szexuális kapcsolatok

Szexuális természetű kapcsolatok kialakítása és fenntartása a házastárssal vagy más partnerrel.

d7708 Intim kapcsolatok, másképpen meghatározott

d7709 Intim kapcsolatok, nem meghatározott

d779 Meghatározott személyközi kapcsolatok, másképpen meghatározott és nem meghatározott

d798 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, másképpen meghatározott

d799 Személyközi viszonyok és kapcsolatok, nem meghatározott

8. fejezet

Fő életterületek

A fejezet az oktatásba, a munkába és a munkaviszonyba kapcsolódáshoz szükséges feladatok és cselekvések végrehajtását és a gazdasági tranzakciók lebonyolítását tartalmazza.

OKTATÁS (D810–D839)

d810 Nem hivatalos oktatás

Tanulás otthon vagy más, nem hivatalos közegben, pl. kézművesség vagy egyéb készségek megtanulása a szülőktől vagy a családtagoktól, illetve otthoni oktatás.

d815 Iskola előtti oktatás

Tanulás az intézményi keretek előkészítő szintjén, aminek fő feladata a gyermek bevezetése az iskolai jellegű környezetbe és felkészítése a kötelező oktatásra, pl. készségek elsajátítása óvodában vagy hasonló közegben, az iskolaérettség előkészítéseként.

d820 Iskolai oktatás

Felvétel az iskolai oktatásba, bekapcsolódás az iskolával kapcsolatos minden kötelességbe és előjogba, a tananyag, a tantárgyak és az egyéb tantervi követelmények elsajátítása elemi vagy középfokú oktatási programban, beleértve a rendszeres iskolába járást, a kooperatív munkát más tanulókkal, a tanárok utasításának elfogadását, a kiadott feladatok és témák megszervezését, megtanulását és teljesítését, valamint a továbblépést az oktatás következő szintjeire.

d825 Szakképzés

Bekapcsolódás a szakképzési program minden tevékenységébe, a tantervi anyag megtanulása felkészülésként a munkavállalásra szakmában, munkakörben vagy más hivatásban.

d830 Felsőoktatás

Bekapcsolódás a felsőfokú oktatási programokba egyetemen, főiskolán vagy szakfőiskolán, a felsőfokú képezéshez, a diplomához, a bizonyítványhoz és a más elismeréshez szükséges tananyag minden összetevőjének megtanulása, pl. egyetemi tudományos továbbképzés, mesterkurzus, orvosi egyetem vagy egyéb szakfőiskola sikeres befejezése.

d839 Oktatás, másképpen meghatározott és nem meghatározott**MUNKA ÉS MUNKAVÁLLALÁS (D840–D859)****d840 Tanonckodás (felkészülés a munkavállalásra)**

Bekapcsolódás a munkavállaláshoz kapcsolódó felkészülési programokba, pl. tanonckodás, bentlakásos munka, ügyvédbojtkodás, és szakmai továbbképzéshez szükséges feladatok elvégzése.

Kivétel: szakképzés (d825).

d845 Állás megszerzése, megtartása és kilépés

Munkalehetőség keresése, megtalálása és kiválasztása, szerződés és a munka elvállalása, az állás, a szakma, a foglalkozás vagy a hivatás megtartása és abban előmenetel, az állás megszüntetése a megfelelő módon.

Beszámítanak: munkalehetőség keresése; szakmai vagy teljes önéletrajz elkészítése; munkaadók felkeresése és felkészülés interjúra; állás megtartása; saját munkateljesítmény figyelése; visszajelzés adása; állás feladása.

d8450 Munkalehetőség keresése

Állás megtalálása és kiválasztása az iparban, hivatásban vagy az alkalmazottság más formájában, a szerződéshez szükséges feladatok elvégzése, pl. jelentkezés a munkahelyen, vagy részvétel felvételi beszélgetésen.

d8451 Állás megtartása

Állással kapcsolatos feladatok elvégzése, hogy az állást az iparban, hivatásként vagy az alkalmazás más formájában megtartsa, előmenetel és más fejlődés elnyerése a munkában.

d8452 Munka feladása

Állás elhagyása illetve kilépés, a megfelelő módon.

d8458 Állás megszerzése, megtartása és kilépés, másképpen meghatározott**d8459 Állás megszerzése, megtartása és kilépés, nem meghatározott**

d850 Pénzkereső foglalkozás

Bekapcsolódás a munka bármilyen formájába, például állás iparban, hivatásszerűen vagy az alkalmazás más formájában, fizetségért, teljes vagy részmunkaidőben, illetve egyéni vállalkozóként, pl. állás keresése és elnyerése, az állásban megkövetelt feladatok elvégzése, munkába járás pontos időre, más dolgozók ellenőrzése, illetve felügyelet mások által, a szükséges feladatok elvégzése önállóan vagy csoportban.

Beszámítanak: egyéni vállalkozás, rész- vagy teljes munkaidős alkalmazás.

d8500 Vállalkozás

Részvétel pénzkereső foglalkozásban, az egyén által alapított, létrehozott vagy felkutatott, illetve formális alkalmazási viszony nélkül mással szerződve, pl. mezőgazdasági idénymunka, munkavállalás szabadfoglalkozásúként, íróként vagy tanácsadóként, rövid lejáratú szerződéses munka, munkavállalás művészként vagy kézművesként, bolt vagy más üzleti tevékenység tulajdonlása és vezetése.

Kivételek: rész- és teljes munkaidős alkalmazás (d8501, d8502).

d8501 Részmunkaidős alkalmazás

Bekapcsolódás a munka bármilyen formájába részmunkaidős alkalmazottként, pl. állás keresése és elnyerése, az állásban megkövetelt feladatok elvégzése, pontos munkába járás az előírt időre, más dolgozók ellenőrzése, illetve felügyelet mások által, a szükséges feladatok elvégzése önállóan vagy csoportban.

d8502 Teljes munkaidős alkalmazás

Bekapcsolódás a munka bármilyen formájába teljes munkaidős alkalmazottként, pl. állás keresése és elnyerése, az állásban megkövetelt feladatok elvégzése, pontos munkába járás az előírt időre, más dolgozók ellenőrzése, illetve felügyelet mások által, a szükséges feladatok elvégzése önállóan vagy csoportban.

d8508 Pénzkereső foglalkozás, másképpen meghatározott**d8509 Pénzkereső foglalkozás, nem meghatározott****d855 Nem pénzkereső foglalkozás**

Bekapcsolódás a munkatevékenység minden olyan területébe, amiért nem jár fizetség, teljes vagy részidőben, beleértve a szervezett munkatevékenységeket, az állásban szükséges feladatok elvégzését, a munkába járást az előírt időre, más dolgozók ellenőrzését, illetve felügyeletet mások által, a szükséges feladatok elvégzését önállóan vagy csoportban, pl. önkéntes munka, jótékonyági munka, a közösség vagy a vallási csoport számára végzett munka fizetség nélkül, ház körüli munkák fizetség nélkül.

Kivétel: 6. fejezet: Élet otthon.

d859 Munka és munkavállalás, másképpen meghatározott és nem meghatározott**GAZDASÁGI ÉLET (D860–D879)****d860 Alapvető gazdasági műveletek**

Bekapcsolódás egyszerű gazdasági művelet bármilyen formájába, pl. pénzhasználat élelmiszer vásárlására vagy cserekereskedelem, áru- vagy szolgáltatáscsere, illetve pénz megtakarítása.

d865 Összetett gazdasági műveletek

Bekapcsolódás összetett gazdasági művelet bármilyen formájába, amely magában foglalja tőke vagy vagyontárgy, ingatlan cseréjét, profit vagy gazdasági érték termelését, pl. vállalat, gyár vagy berendezés megvásárlása, folyószámla, bankszámla fenntartása, árukereskedelem.

d870 Gazdasági önállóság

Rendelkezés, magán- vagy közösségi forrásból származó gazdasági erőforrások felett, annak érdekében, hogy gazdaságilag biztosított legyen a jelen és a jövő szükségleteinek kielégítése.

Beszámítanak: személyes gazdasági erőforrások és állami gazdasági erőforrások.

d8700 Személyes gazdasági erőforrások

Rendelkezés személyes vagy magán gazdasági erőforrások felett, annak érdekében, hogy gazdaságilag biztosított legyen a jelen és a jövő szükségleteinek kielégítése.

d8701 Állami gazdasági erőforrások

Rendelkezés közösségi gazdasági erőforrások felett, annak érdekében, hogy gazdaságilag biztosított legyen a jelen és a jövő szükségleteinek kielégítése.

d8708 Gazdasági önállóság, másképpen meghatározott**d8709 Gazdasági önállóság, nem meghatározott****d879 Gazdasági élet, másképpen meghatározott és nem meghatározott****d898 Fő életterületek, másképpen meghatározott****d899 Fő életterületek, nem meghatározott**

9. fejezet

Közösségi, társadalmi és magánélet

Ez a fejezet a családon kívül, a közösségben szervezett társadalmi életbe történő bekapcsolódáshoz szükséges cselekvéseket és feladatokat, az élet társadalmi és civil területeit tartalmazza.

d910 Közösségi élet

Bekapcsolódás a közösség társadalmi életének minden területébe, pl. jótékonyági szervezetekbe, szolgáltatói klubokba vagy szakmai társadalmi szervezetekbe.

Beszámítanak: nem hivatalos és hivatalos egyesületek, szertartások.

Kivételek: nem pénzkereső foglalkozás (d855); rekreáció és pihenés (d920); vallás és lelki élet (d930); politikai élet és civil lét (d950).

d9100 Nem hivatalos egyesületek

Belépés társadalmi vagy közösségi szervezetekbe, amelyeket közös érdeklődésű, érdekű személyek szerveznek, pl. helyi társadalmi klubokba vagy nemzetiségi csoportokba.

d9101 Hivatalosan bejegyzett egyesületek

Belépés szakmai vagy egyéb kizárólagos társadalmi csoportokba, pl. ügyvédi és orvosi kamarába vagy tudóstársaságba.

d9102 Szertartások, ünnepek

Részvétel nem vallási rítusokban vagy közösségi szertartásokban, pl. házasságkötés, temetés vagy (be)avatási szertartás.

d9108 Közösségi élet, másképpen meghatározott**d9109 Közösségi élet, nem meghatározott**

d920**Rekreáció és pihenés**

Bekapcsolódás játék-, rekreációs vagy pihenési tevékenység bármilyen formájába, pl. nem hivatalos vagy szervezett játékok és sportok, testedzési program, a relaxáció, a szórakozás vagy a rekreáció programjai, művészeti galériák, múzeumok, mozik, színházak látogatása; bekapcsolódás kézműves foglalkozásokba vagy hobbikba, olvasás saját szórakoztatásra, hangszeres játék; városnézés, túrázás és utazás kedvtelésből.

Beszámítanak: játék, sportok, művészetek és kultúra, kézművesség, hobbik és szocializáció.

Kivételek: állat megülése helyváltoztatás céljából (d480); pénzkereső és nem pénzkereső foglalkozás (d850 és d855); vallás és lelki élet (d930); politikai élet és civil lét (d950).

d9200 Játék

Bekapcsolódás szabálykövető vagy nem strukturált, nem szervezett játékokba és spontán időtöltésbe, pl. sakkozásba, kártyázásba vagy gyermekjátékokba.

d9201 Sportok

Bekapcsolódás versenyszerű és nem hivatalos vagy hivatalosan szervezett játékokba vagy atlétikai eseményekbe, egyedül vagy csoportosan, pl. tekézésbe, atlétikába vagy futballba.

d9202 Művészetek és kultúra

Bekapcsolódás képzőművészeti vagy kulturális eseményekbe, vagy ezek megtekintése, pl. színház, mozi, múzeum vagy művészeti galéria látogatása, fellépés egy színdarabban, olvasás kedvtelésből vagy zenélés hangszeren.

d9203 Kézművesség

Aktív részvétel kézműves tevékenységben, pl. fazekasság vagy kötés.

d9204 Hobbik

Kedvtelésből végzett tevékenység, pl. bélyeg-, érme- vagy régiséggyűjtés.

d9205 Szocializáció

Bekapcsolódás nem hivatalos vagy alkalmoszerű összejövetelekbe másokkal, pl. barátok, rokonok meglátogatása, nem hivatalos találkozók nyilvános helyeken.

d9208 Rekreáció és pihenés, másképpen meghatározott**d9209 Rekreáció és pihenés, nem meghatározott****d930****Vallás és lelki élet**

Bekapcsolódás vallási vagy lelki tevékenységekbe, szervezetekbe és gyakorlatokba, önkiteljesítés, az élet értelmének keresése, vallási és lelki érték megtalálása és kapcsolat kialakítása az isteni hatalommal, pl. templomba, kápolnába, egyházközösségbe, mecsetbe vagy zsinagógába járás, imádkozás és éneklés vallási céllal, lelki elmélkedés, elmélyülés.

Beszámítanak: szervezett vallás és lelki élet.

d9300 Szervezett vallás

Bekapcsolódás szervezett vallási szertartásokba, tevékenységekbe és eseményekbe.

d9301 Lelki élet

Bekapcsolódás egyházon kívüli lelkigyakorlati tevékenységekbe vagy eseményekbe.

d9308 Vallás és lelki élet, másképpen meghatározott**d9309 Vallás és lelki élet, nem meghatározott****d940****Emberi jogok**

Minden, nemzeti és nemzetközi szinten elfogadott jog élvezete, mindazon jogok élvezete, amelyek az embereket kizárólag emberi létük jogcímén megilletik, pl. az emberi jogok élvezete, ahogy azokat elismerte az Egyesült Nemzetek Szervezetének Emberi Jogok Nyilatkozata (1948), valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete által kiadott A fogyatékkal élő emberek esélyegyenlőségének alapvető szabályaiban (1993) szereplő jogok élvezete; az önrendelkezéshez vagy autonómiához való jog élvezete; a saját sors irányításához való jog élvezete.

Kivétel: politikai élet és civil lét (d950).

d950 Politikai élet és civil lét

Bekapcsolódás a civil személyek szokásos társadalmi, politikai és kormányzati életébe, a polgári törvényi állapot érvényesülésébe, az ezzel a szereppel együtt járó jogokba, védelmekbe, előjogokba és kötelességekbe, pl. választójogba, politikai hivatal pályázhatósági jogába, politikai egyesületek alapításának jogába; bekapcsolódás a civil léttel együtt járó jogok és szabadságok élvezésébe (pl. a szólásszabadság, a gyülekezési jog, a vallási szabadság élvezésébe, a jogtalan nyomozás és letartóztatás elleni védettség élvezésébe, az ügyvédi képviselet-hez való jogba, a bírósági eljáráshoz és más törvényes jogokba és a védelemben a hátrányos megkülönböztetés ellen); bekapcsolódás a polgári jogállás érvényesülésébe.

Kivétel: emberi jogok (d940).

d998 Közösségi, társadalmi és magánélet, másképpen meghatározott**d999 Közösségi, társadalmi és magánélet, nem meghatározott**

KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK

Meghatározások:

A környezeti tényezők azt a fizikai, társadalmi és attitűd jellegű környezetet jelentik, amelyben az emberek léteznek és életüket irányítják.

A környezeti tényezők kódolása

A környezeti tényezők az osztályozás 2. főfejezetének (Kontextuális tényezők) alkotóeleme. Ezeket a tényezőket a funkcióképesség minden alkotóeleménél figyelembe kell venni, és aszerint kell kódolni (lásd 2. melléklet).

A környezeti tényezőket annak a személynek a nézőpontjából kell kódolni, akinek helyzetét éppen leírjuk. Például a lejtős járdaszegély texturált felületkiképzés nélkül támogató lehet a kerekesszékhhasználó számára, de akadályozó lehet a látássérültnek.

Az első minősítő mutatja annak mértékét, hogy valamely környezeti tényező mennyire támogató vagy akadályozó. Sokféle oka lehet annak, hogy valamely környezeti tényező támogató vagy akadályozó, és annak is, hogy milyen mértékben az. A támogatóknál a kódolónak szem előtt kell tartania olyan szempontokat, mint pl. egy erőforrás elérhetősége, és azt is, hogy az elérhetőség állandó vagy esetleges, az erőforrás jó vagy rossz minőségű és így tovább. Az akadályozó tényezők esetén lényeges lehet, hogy milyen gyakran hátráltatja az egyént, s hogy ez az akadály nagy-e vagy csekély, és elkerülhető-e vagy sem. Ugyancsak szem előtt kell tartani, hogy egy környezeti tényező lehet akadályozó akár megléte (pl. negatív attitűd a fogyatékosággal élő emberekkel szemben) akár hiánya (pl. a szükséges szolgáltatás hozzáférhetetlensége) miatt. A környezeti tényezőknek a krónikus egészségi állapotokkal élő emberek életére gyakorolt hatása változó és összetett, és remélhető, hogy a jövőbeni kutatások e kölcsönhatások jobb megértéséhez vezetnek, és megmutathatják egy második minősítő hasznosságát ezeknél a tényezőknél.

Egyes esetekben a környezeti tényezők szerteágazó csoportja egyetlen fogalommal (pl. szegénység, gyarapodás, vidéki vagy városi környezet, társadalmi tőke) összegezhető. Ezek az összefoglaló fogalmak nem találhatóak meg az osztályozásban. A kódolónak kell szétválasztani az őket alkotó tényezőket, és ezeket kell kódolni. További kutatás szükséges annak megállapítására, hogy vannak-e a környezeti tényezőknek olyan világos és egységes csoportjai, amelyek együttesen ezeket az összefoglaló fogalmakat alkotják.

Első minősítő

A következő negatív és pozitív skálán jelölhető, hogy egy-egy környezeti tényező milyen mértékben hat támogatóként vagy akadályként. Egy pont vagy elválasztójel önmagában akadályt jelöl, a + jel pedig támogatót, amint az a következőkben látható:

xxx.0 NINCS akadály	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE akadály	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT akadály	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS akadály	(nagy mértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES akadály	(totális,...)	96–100%
xxx.0 NINCS támogató	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx+1 CSEKÉLY támogató	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx+2 MÉRSÉKELT támogató	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx+3 JELENTŐS támogató	(nagy mértékű, erős,...)	50–95%
xxx+4 TELJES támogató	(totális,...)	96–100%
xxx.8 akadály, nem meghatározott		
xxx+8 támogató, nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható.		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek egy-egy környezeti tényező akadályozó, támogató jellegének mennyiségi meghatározására. Pl. ha a „nincs akadályt” vagy a „teljes akadályt” kódoljuk, akkor ennek a besorolásnak a hibahatára maximum 5%-nyi lehet. A „mérsékelt akadály” általában a teljes skálán a

közéértékig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

Második minősítő: fejlesztendő.

Termékek és technológiák

Ez a fejezet természetes és ember által készített termékeket vagy termékek rendszerét, készülékeket és technológiákat sorol fel az egyén közvetlen környezetében, olyanokat, amiket begyűjtenek, termelnek, gyártanak vagy előállítanak. Az ISO 9999 technikai segédeszközök osztályozása szerint ezek meghatározása: „bármilyen anyag, szerszám, készülék vagy technikai rendszer, amelyet fogyatékos személy használ, s amelyeket kifejezetten a fogyatékoság megelőzésére, kompenzálására, monitorozására, enyhítésére vagy semlegesítésére állítottak elő vagy ami általánosan elérhető”. Felismerték, hogy bármilyen termék vagy technológia lehet támogató. (Lásd ISO 9999: Technical Aids for Disabled Persons – Classification [Second Version]; ISO/TC 173/SC 2; ISO/DIS 9999 [rev.]) A környezeti tényezők jelen osztályozási céljaira azonban a segítő termékek és technológiák sokkal szűkebb meghatározása szolgál, eszerint bármilyen termék, eszköz, készülék vagy technológia, amelyet átalakítottak vagy speciálisan arra terveztek, hogy javítsa egy-egy fogyatékosággal élő személy funkcióképességét.

e110 Termékek és anyagok személyes fogyasztásra

Bármilyen természetes vagy ember által előállított tárgy vagy anyag, amit elfogyasztás céljából összegyűjtenek, feldolgoznak vagy gyártanak.

Beszámítanak: élelmiszer, gyógyszerek.

e1100 Élelmiszer

Bármilyen természetes vagy ember által előállított termék vagy anyag, amit táplálkozás céljából összegyűjtenek, feldolgoznak vagy gyártanak, pl. különböző állagú nyers és tartósított élelmiszerek, készételek és italok, gyógynövények és ásványi anyagok (vitamin és más táplálékkiegészítők).

e1101 Gyógyszerek

Bármilyen természetes vagy ember által előállított termék vagy anyag, amit gyógyítás céljából összegyűjtenek, feldolgoznak vagy gyártanak, pl. allopatias és természetes gyógyszerek.

e1108 Termékek és anyagok személyes fogyasztásra, másképpen meghatározott

e1109 Termékek és anyagok személyes fogyasztásra, nem meghatározott

e115 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek mindennapi tevékenységeik során használnak, beleértve azokat, amelyeket személyi használatra átalakítottak vagy speciálisan terveztek; s amelyek valaki testében, rajta vagy hozzá közel található.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák személyes használatra.

e1150 Általános termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben

Készülékek, termékek és technológiák, amiket az emberek a mindennapi életben használnak, pl. ruházat, textilek, bútor, gépek, takarítószerkezetek és takarítóeszközök, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1151 Segítő termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben

Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amik segítenek az embereknek a mindennapi életben, pl. protézisek és tartákszabályozó készülékek, idegi protézisek (pl. funkcionális ingerkeltő készülékek, amelyek vezérlik a bélmozgást, a húgyhólyag működését, a légzést és a szívfrekvenciát), valamint környezeti vezérlőegységek, amelyek célja az egyén beltéri kontrolljának elősegítése (mozgásérzékelő radarok, távirányítású rendszerek, hangvezérelt rendszerek, időzítő kapcsolók).

e1158 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben, másképpen meghatározott

e1159 Termékek és technológiák személyes használatra a mindennapi életben, nem meghatározott

e120**Termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására**

Készülékek, termékek és technológiák, amiket az emberek épületen belüli és azon kívüli mozgásra használnak, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak vagy speciálisan terveztek, s amelyek az azokat használó személy testében, rajta vagy hozzá közel található.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására.

e1200 Általános termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására

Készülékek, termékek és technológiák, amiket az emberek épületeken belüli és kültéri mozgásra használnak, pl. személyszállításra szolgáló motoros és nem motoros járművek földön, vízben és levegőben (pl. buszok, autók, teherkocsik, más motor-meghajtású járművek és állati erővel vontatott szállítóeszközök), olyanok, amiket nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1201 Segítő termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására

Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyek az emberek épületeken belüli és kültéri mozgást segítik, pl. járógépek, speciális autók és teherkocsik, átalakított járművek, kerekesszékek, gördítő és átemelő szerkezetek.

e1208 Termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására, másképpen meghatározott**e1209 Termékek és technológiák személyek beltéri és kültéri helyváltoztatására és szállítására, nem meghatározott****e125****Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira**

Készülékek, termékek és technológiák, amiket az emberek információ küldéséhez és fogadásához használnak, beleértve az átalakított vagy speciálisan tervezett eszközöket, a személy testében, a személyen rajta vagy hozzá közel.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a kommunikáció céljaira.

e1250 Általános termékek és technológiák a kommunikáció céljaira

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket az emberek információ küldéséhez és fogadásához használnak, pl. optikai és hangközlő készülékek, hangrögzítők és -fogadók, televíziók és videokészülékek, telefonkészülékek, hangtovábbító rendszerek és a közvetlen kommunikáció céljaira használt eszközök, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1251 Segítő termékek és technológiák a kommunikáció céljaira

Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyek segítenek az információ küldésében és fogadásában, pl. speciális látókészülékek, elektrooptikai készülékek, speciális írókészülékek, rajzoló- vagy kézíró-készülékek, jelzőrendszerek, valamint speciális számítógépes szoftver és hardver, cochlea-implantátumok, hallókészülékek, frekvenciamoduláló hallástanító készülékek, hangszalagprotézisek, kommunikációs (mutogató-) táblák, szemüvegek és kontaktlencsék.

e1258 Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira, másképpen meghatározott**e1259 Termékek és technológiák a kommunikáció céljaira, nem meghatározott****e130****Termékek és technológiák az oktatás céljára**

Készülékek, termékek, eljárások, módszerek és technológiák, amit tudás, gyakorlat vagy készség megszerzésére használnak, beleértve azokat is, amelyeket átalakítottak vagy speciálisan terveztek.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák az oktatás céljaira.

- e1300** **Általános termékek és technológiák az oktatás céljára**
Készülékek, termékek, eljárások, módszerek és technológiák, amelyeket tudás, gyakorlat vagy készség megszerzésére használnak, pl. könyvek, kézikönyvek, fejlesztő játékszerek, számítógéphardver vagy -szoftver, azok, amik nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.
- e1301** **Segítő termékek és technológiák az oktatás céljára**
Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek, eljárások, módszerek és technológiák, amelyeket tudás, gyakorlat vagy készség megszerzésére használnak, pl. speciális számítógépes technológia.
- e1308** **Termékek és technológiák az oktatás céljára, másképpen meghatározott**
- e1309** **Termékek és technológiák az oktatás céljára, nem meghatározott**

e135 **Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira**

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket munkavállalás céljából a munka könnyítésére használnak.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a munkavállalás céljaira.

- e1350** **Általános termékek és technológiák a munkavállalás céljaira**
Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket munkavállalás céljából a munkatevékenységek könnyítésére használnak, pl. szerszámok, gépek és irodai berendezések, azok, amik nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.
- e1351** **Segítő termékek és technológiák a munkavállalás céljaira**
Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyeket munkavállalás céljából a munkatevékenységek könnyítésére használnak, pl. átlátható asztalok, padok és kartotékszekrények; távvezérlésű ajtók; számítógépes hardver, szoftver, kiegészítők és környezeti irányítóegységek, amelyek feladata az egyén munkával kapcsolatos feladatainak megkönnyítése és a munkakörnyezet kontrollálása (pl. radarok, távvezérlő rendszerek, hangvezérelt rendszerek és időzítők kapcsolók).
- e1358** **Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira, másképpen meghatározott**
- e1359** **Termékek és technológiák a munkavállalás céljaira, nem meghatározott**

e140 **Termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén**

Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket kulturális, rekreációs és sporttevékenységek űzésére és elősegítésére használnak, beleértve azokat is, amelyeket átalakítottak vagy speciálisan terveztek.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén.

- e1400** **Általános termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén**
Készülékek, termékek és technológiák, amelyeket kulturális, rekreációs és sporttevékenységek űzésére és elősegítésére használnak, pl. játékszerek, sí, teniszlabda és hangszerek, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.
- e1401** **Segítő termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén**
Átalakított vagy speciálisan tervezett készülékek, termékek és technológiák, amelyeket kulturális, rekreációs és sporttevékenységek űzésére és elősegítésére használnak, pl. sportolás céljára módosított, mozgást támogató készülékek, átalakítások zenei és egyéb művészi előadáshoz.
- e1408** **Termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén, másképpen meghatározott**
- e1409** **Termékek és technológiák a kultúra, a rekreáció és a sport területén, nem meghatározott**

e145**Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára**

Egyedileg vagy tömegesen előállított termékek és technológiák, amelyeknek szimbolikus jelentést tulajdonítanak, vagy amelyek ilyen jelentést öltenek a vallásgyakorlás vagy a lelki élet összefüggésében, beleértve az átalakított és a speciálisan tervezett termékeket és technológiákat is.

Beszámítanak: általános és segítő termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára.

e1450 Általános termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára

Egyedileg vagy tömegesen előállított termékek és technológiák, amelyeknek szimbolikus jelentést tulajdonítanak, vagy amelyek ilyen jelentést öltenek a vallásgyakorlás vagy a lelki élet összefüggésében, pl. imaház, totemoszlop, fejfedők, arcfedők, feszületek, menórák és imaszőnyegek, nem átalakítottak és nem speciálisan tervezettek.

e1451 Segítő termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára

Átalakított vagy speciálisan tervezett termékek és technológiák, amelyeknek szimbolikus jelentést tulajdonítanak, vagy amelyek ilyen jelentést öltenek a vallásgyakorlás vagy a lelki élet összefüggésében, pl. Braille-írással készült vallási könyvek, Braille-írással készült tarotkártya és a kerekesszékek kerekének speciális védelme a templomba belépéskor.

e1458 Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára, másképpen meghatározott**e1459 Termékek és technológiák a vallásgyakorlás és a lelki élet céljára, nem meghatározott****e150****Középületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái**

Olyan termékek és technológiák, amelyek az egyén ember által alkotott beltéri és kültéri környezetét alkotják, és amelyeket nyilvános használatra terveztek, formaterveztek és építettek, beleértve azokat, amelyeket átalakítottak vagy speciálisan terveztek.

Beszámítanak: bejáratok és kijáratok, felszerelések és útvonalak, nyomvonalak tervezése, megépítése, valamint építészeti termékei és technológiái

e1500 Középületek bejáratának és kijáratának tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái

Ember által épített környezetbe történő belépéshez és onnan kilépéshez szükséges termékek és technológiák, amelyeket nyilvános használatra terveztek, formaterveztek és építettek, pl. középületek (munkahelyek, boltok, színházak) bejáratainak és kijáratainak tervezése, építése és szerkezete, hordozható és rögzített rámpák, elektromos működtetésű ajtók, csapóajtó-fogantyúk és szintben lévő küszöbök.

e1501 A középületeken belüli kiszolgálóhelyiségek megközelíthetőségének tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái

Beltéri kiszolgálóhelyiségek termékei és technológiája a középületek tervezésében, építésében és szerkezetében, pl. mellékhelyiség felszerelése, telefonok, hangfelismerők, liftek vagy emelők, szállítószékek, mozgólépcsők, hőmérséklet-szabályozók és megfelelő távolságra elhelyezett, megközelíthető ülőhelyek előadótermekben vagy stadionokban.

e1502 Középületeken belül tervezés, építés, építészeti termékek és technológiák az eligazodás és a megközelítés segítésére

Beltéri és kültéri termékek és technológiák középületek tervezésében, építésében és szerkezetében, amelyek segítenek az embereknek az épületeken belül és azok közvetlen környezetében az eligazodásban, és az elérni kívánt hely megközelítésében, pl. domborított jelzőtáblák, Braille- vagy írott formában, folyosók mérete, padlóburkolatok, megközelíthető fürkék és az eligazítás egyéb formái.

e1508 Középületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái, másképpen meghatározott**e1509 Középületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái, nem meghatározott**

e155**Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái**

Termékek és technológiák, amelyek az egyén beltéri és kültéri, ember által létrehozott környezetét alkotják, azok, amiket magánhasználatra terveztek, formaterveztek és építettek, beleértve azokat is, amelyeket átalakítottak és speciálisan terveztek.

Beszámítanak: bejáratok és kijáratok, berendezések és útvonalak tervezése, megépítése, valamint építészeti megoldások és technológiák.

e1550 Magánépületek bejáratának és kijáratának tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái

Ember által készített környezetbe történő belépéshez és onnani kilépéshez szükséges termékek és technológiák, amiket magánhasználatra terveztek, formaterveztek és építettek, pl. magánotthonok bejáratai és kijáratai, hordozható és rögzített rámpák, elektromos működtetésű ajtók, csapóajtó-fogantyúk és szintben lévő küszöbök.

e1551 Magánépületeken belüli kiszolgálóhelyiségek megközelíthetőségének tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiái

Termékek és technológiák, amelyek magánhasználatú épületeken belüli tervezéshez, építéshez és szerkezeti elemekhez kapcsolódnak, pl. magánotthonokban a mellékhelyiség berendezései, telefonok, hangfelismerők, konyhai szekrények, háztartási gépek és elektronikus vezérlők.

e1552 Magánépületeken belüli tervezés, építés, építészeti termékek és technológiák az eligazodás és a megközelítés segítésére

Beltéri és kültéri termékek és technológia magánhasználatú épületek tervezésében, építésében és szerkezetében, azok, amelyek segítenek az embereknek az épületeken belül és azok közvetlen környezetében az eligazodásban és a rendeltetési hely megközelítésében, pl. letapogatható jelzőtáblák, Braille- vagy írott formában, folyosók mérete, padlóburkolatok.

e1558 Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékek és technológiák, másképpen meghatározott**e1559 Magánépületek tervezése, megépítése, építészeti termékek és technológiák, nem meghatározott****e160****A területfejlesztés termékei és technológiája**

Földterületek termékei és technológiája, ha azok a földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak az egyén szabadterei környezetére, valamint a tér alakítása, tervezése és fejlesztése, beleértve azokat a termékeket és technológiákat is, amelyeket átalakítottak és speciálisan terveztek.

Beszámítanak: a földhasznosítási szabályozások alkalmazása által szervezett földterületek termékei és technológiája, pl. vidéki területek, elővárosi területek, városi területek, parkok, természetvédelmi területek és vadrezervátumok.

e1600 A vidéki területfejlesztés termékei és technológiája

Termékek és technológiák a vidéki földterületeken, ha azok a vidéki földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak egy-egy személy szabadterei környezetére: terület- és tértervezés, terület- és térfejlesztés, pl. farmterületek, útvonalak, útjelző- és helységnévtáblák.

e1601 Az elővárosi területfejlesztés termékei és technológiája

Termékek és technológiák az elővárosi földterületeken, ha azok az elővárosi földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak egy-egy személy szabadterei környezetére, terület- és tértervezés, terület- és térfejlesztés, pl. lejtős járdaszegélyek, útvonalak, útjelzések és utcai világítás.

e1602 A városi területfejlesztés termékei és technológiája

Termékek és technológiák a városi földterületeken, ha azok a városi földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak egy-egy személy szabadterei környezetére, terület- és tértervezés, terület- és térfejlesztés, pl. lejtős járdaszegélyek, rámpák, útjelzések és utcai világítás.

- e1603 Parkok és természetvédelmi területek védelmének termékei és technológiája**
Termékek és technológiák parkokat, természetvédelmi és vadrezervátumi területeket felölelő földterületeken, ha azok a földhasznosítási szabályozások alkalmazásával hatnak az egyén szabadtéri környezetére, terület- és tértervezés, terület- és térfejlesztés, pl. parkokban letapogatható eligazító táblák és vadrezervátumi turista-ösvények.
- e1608 A területfejlesztés termékei és technológiája, másképpen meghatározott**
e1609 A területfejlesztés termékei és technológiája, nem meghatározott

e165 Tulajdon

Gazdasági cseretermékek és -tárgyak, pl. pénz, javak, tulajdon és egyéb értékek, amiket egy-egy személy birtokol, vagy amelyek használatára joga van.

Beszámítanak: tárgyi és szellemi termékek és javak, pénzvagyon.

e1650 Pénzvagyon

Termékek, pl. pénz és egyéb pénzügyi eszközök, amik csereeszközként szolgálnak munkáért, tőkejavakért és szolgáltatásokért.

e1651 Tárgyi tulajdon

Termékek és javak, pl. ház, föld, ruházat, élelmiszer és műszaki javak, amik csereeszközként szolgálnak munkáért, tőkejavakért és szolgáltatásokért.

e1652 Szellemi tulajdon

Termékek, pl. szellemi tulajdon, tudás és jártasságok, amik csereeszközként szolgálnak munkáért, tőkejavakért és szolgáltatásokért.

e1658 Tulajdon, másképpen meghatározott

e1659 Tulajdon, nem meghatározott

e198 Termékek és technológiák, másképpen meghatározott

e199 Termékek és technológiák, nem meghatározott

2. fejezet

Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben

Ez a fejezet a természetes vagy fizikai környezet élő és élettelen elemeiről és e környezet emberek által módosított alkotóelemeiről, valamint az ebben a környezetben élő emberi populációk jellemzőiről szól.

e210 Földrajzi környezet

A domborzati formák és a felszíni vizek tulajdonságai.

Beszámítanak: földrajzi jellemzők, benne a domborzat (föld és földtani alakzatok domborzata, minősége és kiterjedése, beleértve a magasságot) és a vízrajz (víztömegek, pl. tavak, folyók, tengerek).

e2100 Domborzati formák

Földtani alakzatok tulajdonságai, pl. hegyek, dombok, völgyek, síkságok.

e2101 Felszíni vizek

A földrajzi környezet vízrajzi formái pl. tavak, gátak, folyók vagy folyamok.

e2108 Földrajzi környezet, másképpen meghatározott

e2109 Földrajzi környezet, nem meghatározott

e215**Néesség**

Adott környezetben élő embercsoportok, amelyek azonos módon alkalmazkodnak környezetükhöz.

Beszámítanak: demográfiai változások; népsűrűség.

e2150 Demográfiai változások

Az embercsoportokban történő változások, pl. az egyének összlétszámának, demográfiai jellemzőinek és szóródásának változása valamely területen, olyan változások, amiket a születés, a halálozás, a néesség öregedése vagy a vándorlás, a migráció okoznak.

e2151 Népsűrűség

Az egységnyi földterületen élő emberek létszáma, beleértve olyan jellemzőket, mint a nagy és a kis népsűrűség.

e2158 Néesség, másképpen meghatározott**e2159 Néesség, nem meghatározott****e220****Növény- és állatvilág**

Növények és állatok.

Kivételek: háziállatok (e350); néesség (e215).

e2200 Növények

A növényvilág különböző fotoszintetizáló, eukarióta, többsejtű élőlényei közül bármelyik, amely jellemzően csírázik, kloroplasztokat tartalmaz, cellulóz sejtfa van, hiányzik az aktív helyváltoztatási képessége, pl. fák, lágyszárúak, cserjék és kúszónövények.

e2201 Állatok

Az állatvilág többsejtű élőlényei, amelyek bizonyos típusos jellegzetességben különböznek a növényektől, pl. aktív helyváltoztatási képesség, nem fotoszintetizáló anyagcsere, kifejezett válasz ingerekre, korlátozott növekedés és állandó testi struktúra, pl. vad- vagy tenyésztett állatok, hüllők, madarak, halak és emlősök.

Kivételek: tulajdon (e165); háziállatok (e350).

e2208 Növény- és állatvilág, másképpen meghatározott**e2209 Növény- és állatvilág, nem meghatározott****e225****Éghajlat**

Meteorológiai jellegzetességek és események, pl. az időjárás.

Beszámítanak: hőmérséklet, páratartalom, légköri nyomás, csapadék, szél, az évszakok változásai.

e2250 Hőmérséklet

A környező forróság vagy hideg mértéke, pl. alacsony vagy magas hőmérséklet, normális vagy szélsőséges hőmérséklet.

e2251 Páratartalom

A levegőnedvesség mértéke, pl. magas vagy alacsony páratartalom.

e2252 Légköri nyomás

A környező levegő nyomása, pl. a tengerszint feletti magassággal, vagy a meteorológiai állapotokkal összefüggő nyomás.

e2253 Csapadék

A levegő páratartalmának kicsapódása, pl. eső, harmat, hó, havas eső vagy jégeső formájában.

e2254 Szél

Gyors vagy lassú természetes légmozgás, pl. fuvallat, szellőkés vagy szélvihar.

e2255 Az évszakok változásai

Természetes, rendszeres és megjósolható, periodikusan bekövetkező és az év mindig azonos hónapjaiban fennmaradó változások az egyik évszaktól a másikig pl. nyár, őszi, tél, tavasz.

e2258 Éghajlat, másképpen meghatározott**e2259 Éghajlat, nem meghatározott**

e230 Természeti események

Földrajzi és légköri folyamatok, amelyek változást okoznak egy-egy személy fizikai környezetében, rendszeresen vagy rendszertelenül történnek, pl. földrengések és kárt okozó időjárási jelenségek, pl. tornádók, hurrikánok, tájfunok, áradások, erdőtüzek és jégeső.

e235 Ember által előidézett események

Változások vagy zavarok a természetes környezetben, amelyeket emberek idéznek elő, és amelyek az emberek mindennapi életében törést okoznak, beleértve a konfliktusokhoz és a háborúkhöz kapcsolódó eseményeket vagy állapotokat, pl. emberek elmenekülése, a szociális infrastruktúra, otthonok és földek feldúlása, környezeti katasztrófák valamint a föld, a víz vagy a levegő szennyezése (pl. mérgező permet).

e240 Fény

Elektromágneses sugárzás, amely láthatóvá teszi a dolgokat – származzon az napfényből, vagy mesterséges fényforrásból (pl. gyertyák, olaj- vagy petróleumlámpák, tüzek és elektromosság) –, és hasznos vagy zavaró információt ad a világról.

Beszámítanak: fényintenzitás; fényminőség; színkontraszt.

e2400 Fényintenzitás

A természetes (pl. Nap) vagy mesterséges fényforrás által kibocsátott energia mértéke vagy mennyisége.

e2401 Fényminőség

A látható környezetben színkontrasztok által létrehozott és azokhoz kapcsolódó fény természete, ami a világról hasznos (pl. vizuális információ lépcsők vagy ajtók ottlétéről) vagy zavaró (pl. túl sok vizuális kép) információt ad.

e2408 Fény, másképpen meghatározott

e2409 Fény, nem meghatározott

e245 Az idő múlásával összefüggő változások

Természetes, rendszeres vagy megjósolható időszakos változások.

Beszámítanak: nappal, éjszaka és holdciklusok.

e2450 Nappal, éjszaka ciklusok

Természetes, rendszeres vagy megjósolható változások a nappalból az éjszakán át a következő nappalig, pl. nappal, éjszaka, hajnal és alkonyat.

e2451 Holdciklusok

A Hold Földhöz viszonyított helyzetének természetes, rendszeres vagy megjósolható változásai.

e2458 Az idő múlásával összefüggő változások, másképpen meghatározott

e2459 Az idő múlásával összefüggő változások, nem meghatározott

e250 Hang

Olyan jelenség, amely hallatszik vagy meghallható, mint pl. robaj, csengetés, kattogás, éneklés, füttyülés, kiáltás vagy bűgás, bármilyen hangerejű, hangszínű vagy tónusú, és amely hasznos vagy zavaró információt adhat a környező világról.

Beszámítanak: hangintenzitás; hangminőség.

e2500 Hangintenzitás

A hangjelenség mértéke vagy erőssége, amit a hangot létrehozó energia mennyisége határoz meg: a nagy energiaszinteket hangos hangként, a kis energiaszinteket pedig halk hangként érzékeljük.

e2501 Hangminőség

Egy hang jellege, amit a hullámhossza és a hullámmintázata határoz meg, hangszínként vagy tónusként érzékelhető, pl. nyersség vagy dallamosság, és amely a világról hasznos (pl. a kutyaugatás szemben a macskanyávogással) vagy zavaró (pl. háttérzaj) információt ad.

e2508 Hang, másképpen meghatározott

e2509 Hang, nem meghatározott

e255 Rezgés

Tárgy vagy személy szabályos vagy szabálytalan oda-vissza mozgása, amit váltakozó erőhatások okoznak pl. remegés, rázkódás, rengés, tárgyak, épületek vagy emberek gyors, lökészerű mozgása, amit kis vagy nagy berendezés, repülőgép vagy robbanások okoznak.

Kivételek: természeti események (e230), pl. földrengés által okozott talajrezgés vagy rázkódás.

e260 Levegőminőség

A légkör (épületeken kívül) vagy a zárt légtér (épületeken belül) jellegzetességei, amik hasznos vagy zavaró információt adhatnak a környező világról.

Beszámítanak: a beltéri és a kültéri levegőminőség.

e2600 Beltéri levegőminőség

A levegő jellege épületek vagy zárt területek belsejében, amit a szag, a füst, a páratartalom, a légkondicionálás (kontrollált levegőminőség) vagy nem kontrollált levegőminőség határoz meg, és ami hasznos (pl. szivárgó gáz szaga) vagy zavaró (pl. parfüm túlzottan átható illata) információt adhat a környező világról.

e2601 Kültéri levegőminőség

A levegő jellege épületeken vagy zárt területeken kívül, amit a szag, a füst, a páratartalom, az ózonszintek és a légkör más tulajdonságai határoznak meg, és ami hasznos (pl. eső illata) vagy zavaró (pl. mérgező illatok) információt ad a környező világról.

e2608 Levegőminőség, másképpen meghatározott

e2609 Levegőminőség, nem meghatározott

e298 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, másképpen meghatározott

e299 Természetes környezet és emberi beavatkozással létrehozott változások a környezetben, nem meghatározott

3. fejezet

Támaszok és kapcsolatok

Ez a fejezet emberekről vagy állatokról szól, amik fizikai vagy érzelmi támaszt, gondoskodást, védelmet, segítséget és más emberekhez kapcsolatokat biztosítanak otthon, a munkahelyen, az iskolában vagy játék közben, illetve a napi tevékenységek egyéb területein. Ez a fejezet nem a segítséget adó személy vagy személyek attitűdjét írja le. A rögzítendő környezeti tényező itt nem a személy vagy az állat, hanem annak a fizikai és az érzelmi támasznak a mennyisége, amit a személy vagy az állat nyújt.

e310 A szűk család

Születés, házasság vagy más, a kultúrkör által szűk családként elismert kapcsolatok által összetartozó személyek, pl. házastársak, partnerek, szülők, testvérek, nevelőszülők, örökbe fogadó szülők és nagyszülők.

Kivételek: tágabb család (e315); személyes gondozást nyújtók és személyi segítők (e340).

e315**A tágabb család**

Család, házasság vagy más, a kultúrkör által tágabb családként elismert kapcsolatok által összetartozó személyek, pl. nagynénik, nagybácsik, unokaöcsök és unokahúgok.

Kivétel: szűk család (e310).

e320**Barátok**

Egyének, akik közeli és folytonos résztvevők a bizalommal és a kölcsönös támogatással jellemezhető kapcsolatokban.

e325**Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjai**

Egyének, akik ismerik egymást, pl. ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjai, munkahelyi, iskolai, rekreációs vagy más élethelyzetekben, akiket összeköt valamilyen demográfiai jellemző, pl. életkor, nem, vallásos meggyőződés vagy etnikai hovatartozás, illetve közös az érdeklődési területük.

Kivételek: egyesületek és szervezeti szolgáltatások (e5550).

e330**Felettesek**

Személyek, akiknek döntéshozatali felelősségük van mások felett, és akiknek a közösségben társadalmilag meghatározott befolyásuk vagy hatalmuk van társadalmi, gazdasági vagy vallási szerepük miatt, pl. tanárok, munkaadók, felügyelők, vallási vezetők, helyettes döntéshozók, testőrök vagy gondnokok.

e335**Beosztottak**

Személyek, akiknek mindennapi életét befolyásolják a hatalmi helyzetben lévő emberek a munkában, az iskolában vagy más közegben, pl. tanulók, munkások vagy egy vallási csoport tagjai.

Kivétel: szűk család (e310).

e340**Személyes gondozást nyújtók és személyi segítők**

Személyek, akik szükség szerint végeznek szolgáltatásokat, amikkel másokat támogatnak mindennapi tevékenységeikben és a munkateljesítmény fenntartásában, az oktatásban vagy más élethelyzetben, köz- vagy magánalapítványokon révén vagy önkéntes alapon, pl. támaszadók otthonteremtésben és -fenntartásban, személyi segítők, szállításban segítők, fizetett segítség, dajkák vagy mások, akik elsődleges ápolóként működnek.

Kivételek: szűk család (e310); tágabb család (e315); barátok (e320); általános támogatási szolgáltatások (e5750); egészségügyi szakemberek (e355).

e345**Idegének**

Személyek, akik egymást nem ismerik és nem állnak kapcsolatban, vagy azok, akik még nem alakítottak ki kapcsolatot vagy egyesületet, beleértve az egyén számára ismeretlen embert, aki azonban azonos élethelyzetben osztozik, pl. helyettesítő tanárok, munkatársak vagy gondozást végzők.

e350**Háziállatok**

Állatok, amik fizikai, érzelmi vagy pszichológiai támaszt nyújtanak, pl. a háziállatok (kutya, macska, madár, hal stb.) valamint a személyi helyváltoztatásra és a szállításra szolgáló állatok.

Kivételek: állatok (e2201); vagyontárgyak (e165).

e355 **Egészségügyi szakemberek**

Az egészségügyi hálózat viszonylatrendszerében dolgozó, szolgáltatást végző összes személy, vagyis orvosok, nővérek, fizioterapeuták, foglalkozásterapeuták, beszédterapeuták, audiológusok, ortopédműszerészek, egészségügyi szociális munkások.

Kivétel: más szakemberek (e360).

e360 **Más szakemberek**

Az egészségügyi rendszeren kívül, máshol dolgozó, különféle szolgáltatást végzők, beleértve a szociális munkásokat, az ügyvédeket, a tanárokat, az építészeket és a formatervezőket.

Kivételek: egészségügyi szakemberek (e355).

e398 **Támaszok és kapcsolatok, másképpen meghatározott****e399** **Támaszok és kapcsolatok, nem meghatározott**

4. fejezet

Attitűdök

Ez a fejezet olyan attitűdöket tartalmaz, amelyek a szokások, a gyakorlatok, az ideológiák, az értékek, a normák, a tényleges meggyőződések és a vallásos hitek megnyilvánuló következményei. Ezek az attitűdök az egyéni magatartás és a társadalmi élet minden szintjére hatnak, a személyközi kapcsolatoktól és a közösségi egyesületektől a politikai, a gazdasági és a törvényhozási struktúrákig; pl. az egyéni vagy a társadalmi attitűdök valaki megbízhatóságáról és emberi értékeiről motiválhatnak pozitív, tiszteletteljes gyakorlatokat vagy negatív, diszkriminatív gyakorlatokat (pl. valaki megbélyegzése, beskatulyázása és kiközösítése vagy mellőzése). Az osztályozásba került attitűdök nem a vizsgált személy attitűdjei, hanem a rajta kívül álló többiekéi. Az egyéni attitűdöket a 3. fejezetben, a Környezeti tényezőkben felsorolt kapcsolatok típusai szerint kategorizáltuk. Az értékeket és a hiteket nem az attitűdöktől elkülönülten kódoljuk, mivel úgy gondoljuk, hogy ezek az attitűdök mögött meghúzódó hajtóerők.

e410 **A közvetlen családtagok egyéni attitűdjei**

A közvetlen családtagok általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e415 **A tágabb család tagjainak egyéni attitűdjei**

A tágabb család tagjainak általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e420 **Barátok egyéni attitűdjei**

Barátok általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

e425 **Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjainak egyéni attitűdjei**

Ismerősök, egyívásúak, kollégák, szomszédok és a közösség tagjainak általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.

- e430 Felettesek egyéni attitűdjei**
Hatalmi helyzetben lévő emberek általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.
- e435 A beosztottak egyéni attitűdjei**
Alárendelt helyzetben lévő emberek általános és specifikus véleményei és meggyőződései a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.
- e440 A személyes ellátást nyújtók és a személyi segítők egyéni attitűdjei**
Személyes ellátást nyújtók és a személyi segítők általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.
- e445 Idegenek egyéni attitűdjei**
Idegenek általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.
- e450 Az egészségügyi szakszemélyzet egyéni attitűdjei**
Az egészségügyi szakszemélyzet általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.
- e455 Más szakmát képviselők egyéni attitűdjei**
Más szakmák képviselőinek általános és specifikus véleménye és meggyőződése a személyről vagy más olyan dolgokról (pl. társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről), amelyek az egyén magatartását és cselekedeteit befolyásolják.
- e460 Társadalmi attitűdök**
Valamely kultúrkör, társadalom, szubkultúra vagy más társadalmi csoport tagjainak általános és specifikus véleménye és meggyőződése más egyénekről vagy másféle társadalmi, politikai és gazdasági kérdésekről, amelyek a csoportos vagy az egyéni magatartást és cselekedeteket befolyásolják.
- e465 Társadalmi normák, gyakorlatok és ideológiák**
Szokások, bevett gyakorlatok, szabályok, valamint értékek és normatív hitek elvont rendszerei (pl. ideológiák, normatív világnézetek és morális filozófiák), amelyek társadalmi viszonylatrendszerben alakulnak ki, s befolyásolnak vagy létrehozhatnak társadalmi és egyéni gyakorlatokat és magatartásokat, mint pl. a morális vagy a vallási magatartás társadalmi normái vagy az illettan; vallási doktrína és ebből következő normák és gyakorlatok; rituálékat vagy társadalmi összejöveteleket irányító normák.
- e498 Attitűdök, másképpen meghatározott**
- e499 Attitűdök, nem meghatározott**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Ez a fejezet a következőket tartalmazza:

1. szolgáltatások, amelyek juttatásokat, strukturált programokat és akciókat biztosítanak a társadalom különféle szektoraiban, amelyeket az egyének igényeinek teljesítésére hoztak létre. (A szolgáltatásokba beleértjük az embereket is, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.) A szolgáltatások lehetnek államiak, magán- vagy önkéntes jellegűek, létrehozhatják helyi, közösségi, regionális, állami, megyei, nemzeti vagy nemzetközi szinten egyének, társaságok, egyesületek, szervezetek, hivatalok vagy kormányok. A szolgáltatások által kínált javak lehetnek általánosak vagy átalakítottak és speciálisan tervezettek;
2. rendszerek, adminisztratív ellenőrző és szervezeti mechanizmusok, amelyeket helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten kormányok vagy más legitim hatalmak hoznak létre. Ezeket a rendszereket arra tervezték, hogy szervezzék, ellenőrizzék és monitorozzák azokat a szolgáltatásokat, amelyek juttatásokat, strukturált programokat és akciókat biztosítanak a társadalom különféle szektoraiban;
3. szabályozások, amelyek a szabályrendeletekből, rendelkezésekből, megállapodásokból és standardokból állnak, és amelyeket helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten kormányok vagy más legitim hatalmak alakítanak ki. A szabályozások meghatározzák és irányítják a társadalom különféle szektoraiban végzett szolgáltatásokat, juttatásokat, strukturált programokat valamint akciókat szervező, ellenőrző és monitorozó rendszerek működését.

e510 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások fogyasztói javak előállítására

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek ember által felhasznált tárgyak és termékek előállítását irányítják és biztosítják.

e5100 Szolgáltatások a fogyasztói javak előállítására

Szolgáltatások és programok fogyasztói javak és termékek begyűjtésére, előállítására, termelésére és gyártására, pl. mozgáshoz, kommunikációhoz, oktatáshoz, szállításhoz, munkavállaláshoz és házimunkához használt termékek és technológia, beleértve azokat, akik végzik ezeket a szolgáltatásokat.

Kivételek: oktatási és szakképzési szolgáltatások (e5850); kommunikációs szolgáltatások (e5350); 1. fejezet.

e5101 Rendszerek a fogyasztói javak előállítására

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, pl. regionális, nemzeti vagy nemzetközi szervezetek, amelyek kialakítják a szabványokat (pl. Nemzetközi Szabványügyi Szervezet, ISO) és fogyasztói testületek, amelyek irányítják a fogyasztói javak és termékek begyűjtését, előállítását, termelését és gyártását.

e5102 Szabályozások a fogyasztói javak előállítására

Törvények, rendeletek és szabványok fogyasztói javak és termékek begyűjtésére, előállítására, termelésére és gyártására, pl. hogy melyik szabványt honosítsák.

e5108 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a fogyasztói javak előállítására, másképpen meghatározott

e5109 Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a fogyasztói javak előállítására, nem meghatározott

e515 Építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások köz- és magánépületek tervezésére és felépítésére. *Kivételek: szabadtértervező szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e520).*

e5150 Építészeti és építési szolgáltatások

Szolgáltatások és programok lakó-, kereskedelmi, ipari és középületek tervezésére, építésére és karbantartására, pl. házépítés, a tervezési alapelvek, az építési előírások, a szabályok és a szabványok érvényesítése, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

- e5151 Építészeti és építési rendszerek**
Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a lakó-, a kereskedelmi, az ipari és a középületek tervezését, formatervezését, építését és karbantartását szabályozzák, pl. építési előírások, építési szabványok, tűz- és életbiztonsági szabványok alkalmazása és folyamatos ellenőrzése.
- e5152 Építészeti és építési szabályozások**
Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a lakó-, a kereskedelmi, az ipari és a középületek tervezését, formatervezését, építését és karbantartását irányítják, pl. építési előírások, építkezési szabványok, tűz- és életbiztonsági szabványok szabályozásai.
- e5158 Építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**
- e5159 Építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott**

e520

Szabadtértervező szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások közterületek (pl. parkok, erdők, vízpartok, mocsarak) és magánterületek tervezésére, alakítására, telepítésére és fenntartására, karbantartására vidéki, elővárosi és városi környezetben.

Kivételek: építészeti és építési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e515).

e5200 Szabadtértervező szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata városi, elővárosi, vidéki, rekreációs, természetvédelmi és környezetvédelmi területek, gyülekezési és kereskedelmi nyitott terek (plázák, nyitott piacok), gyalogos és járműves szállítási utak tervezése, megalkotása és karbantartása, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

Kivételek: középületek (e150) tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiai és magánépületek (e155) tervezése, megépítése, építészeti termékei és technológiai; területfejlesztés termékei és technológiai (e160).

e5201 Szabadtértervezési rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, pl. helyi, regionális vagy nemzeti tervezési törvények, tervezési szabályok, világörökség- vagy természetvédelmi szabályozások és környezettervezési szabályok betartására, amelyek a nyílt terek tervezését, telepítését, fejlesztését és karbantartását irányítják, beleértve a vidéki, az elővárosi és a városi területet, parkokat, a természetvédelmi területeket és a vadrezervátumokat.

e5202 Szabadtértervezési szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a szabadtér tervezését, telepítését, fejlesztését és karbantartását irányítják, beleértve a vidéki területeket, az elővárosi területeket, a városi területet, a parkokat, a természetvédelmi területeket és a vadrezervátumokat, pl. helyi, regionális vagy nemzeti tervezési törvények, tervezési előírások, világörökség-védelmi vagy természetvédelmi szabályozások és környezettervezési szabályozások.

e5208 Szabadtértervezési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5209 Szabadtértervezési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e525

Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek menedékhelyekről, lakóházakról, szállásokról gondoskodnak az emberek számára.

e5250 Otthonteremtő szolgáltatások

Szolgáltatások és programok azzal a céllal, hogy lakóházakat vagy menedékhelyeket keressenek, nyújtsanak és tartsanak fenn emberek számára, pl. ingatlanközvetítők, otthonteremtő szervezetek, menedékhelyek hajléktalanok számára, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

e5251 Otthonteremtő rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az emberek otthonteremtését és menedékbiztosítását irányítják, pl. az otthonteremtő szabályozások betartására és ellenőrzésére szolgáló rendszerek.

e5252 Otthonteremtő szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az emberek otthonteremtését és menedékbiztosítását irányítják, pl. törvények és szabályozások az otthonteremtés vagy a menedékbiztosítás jogosultságának meghatározására, szabályozások, amelyek az otthonteremtés fejlesztésében és fenntartásában a kormányzati részvételre vonatkoznak, és szabályozások, amelyek arra vonatkoznak, hogyan és hol történjék az otthonteremtés.

e5258 Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályzások, másképpen meghatározott

e5259 Otthonteremtő szolgáltatások, rendszerek és szabályzások, nem meghatározott

e530

Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a közművesítés biztosítására, pl. víz, fűtés, elektromos áram, csatornázás, közszállítás és alapvető szolgáltatások.

Kivétel: civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e545).

e5300 Közműszolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek a lakosság számára az alapvető energiát (pl. fűtés és elektromos áram), a csatornázást, a vizet és más, a helyben lakó és a kereskedelmi fogyasztók számára alapvető szolgáltatásokat (pl. a sürgősségi javítási szolgáltatásokat) végzik, beleértve azokat is, akik ezeket a szolgáltatásokat nyújtják.

e5301 Közműrendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a közműszolgáltatások biztosítását irányítják, pl. egészségügyi és biztonsági testületek és fogyasztói tanácsok.

e5302 Közműszabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a közműszolgáltatások biztosítását irányítják, pl. egészségi és biztonsági szabványok, amelyek irányítják a víz- és a fűtés-ellátást, a csatornázási módokat a közösségekben, és szabályozások más lényeges szolgáltatásokra, valamint az ellátás szünetelése vagy természeti katasztrófák idején.

e5308 Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5309 Közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e535

Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások információ továbbítására és cseréjére.

e5350 Kommunikációs szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata az információ többféle módszerrel történő továbbítása, pl. telefon, fax, földi és légiposta, elektronikus levelezés és más számítógépes alapú rendszerek (pl. telefonközpont, telex, teletext és internetszolgáltatások), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

Kivétel: hírközlési szolgáltatások (e5600).

e5351 Kommunikációs rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, pl. távközlést szabályozó hatóságok és más hasonló testületek, amelyek számos módszerrel irányítják az információ továbbítását, beleértve a telefont, a faxot, a földi és a légipostát, az elektronikus levelezést és a számítógépes alapú rendszereket.

e5352 Kommunikációs szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az információ továbbítását számos módszerrel irányítják, beleértve a telefont, a faxot, a postahivatalt, az elektronikus levelezést és a számítógépes alapú rendszereket, pl. jogosultság a kommunikációs szolgáltatásokhoz való hozzáférésre, a postai levélcím követelményei, szabványok a telekommunikáció biztosítására.

- e5358 **Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**
- e5359 **Kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott**

e540 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek lehetővé teszik, hogy emberek vagy áruk mozogjanak, vagy azokat elszállítsák egyik helyről egy másikra.

e5400 Szállítási szolgáltatások

Emberek vagy áruk közúton, vasúton, levegőben vagy vízben, köz- vagy magán-szállítással történő mozgatását biztosító szolgáltatások és programok, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

Kivétel: termékek személyes helyváltoztatásra és szállításra (e115).

e5401 Szállítási rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek emberek vagy áruk mozgatását szabályozzák közúton, vasúton, levegőben vagy vízben, pl. olyan rendszerek, amelyek meghatározzák a járművek működtetésének jogosultságát és a különböző típusú szállításokra vonatkozó egészségügyi és biztonsági szabványok alkalmazását és monitorozását.

Kivételek: szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e570).

e5402 Szállítási szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek szabályozzák emberek vagy áruk mozgatását közúton, vasúton, levegőben vagy vízben, pl. szállítási törvények és szabályozások, szabályozások a közszállítás biztosítására és hozzáférhetőségére.

e5408 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5409 Szállítási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e545 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek feladata az emberek és a tulajdon védelme.

Kivétel: közműszolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e530).

e5450 Civil védelmi szolgáltatások

A közösség által szervezett szolgáltatások és programok, amelyek feladata az emberek és a tulajdon védelme, pl. tűzoltóság, rendőrség, sürgősségi és ambuláns szolgáltatások, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

e5451 Civil védelmi rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az emberek és a tulajdon védelmét irányítják, pl. rendőrség, tűzoltóság, sürgősségi és ambuláns szolgáltatások megszervezésének biztosítása.

e5452 Civil védelmi szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az emberek és a tulajdon védelmét irányítják, pl. a rendőrségi, tűzoltósági, sürgősségi és ambuláns szolgáltatások biztosítását irányító szabályozások.

e5458 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5459 Civil védelmi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e550 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek a törvényhozásra és egy-egy ország egyéb jogrendszerére vonatkoznak.

- e5500 Törvényhozás**
Szolgáltatások és programok, amelyek feladata az államhatalom biztosítása, amint azt a jogrend meghatározza, pl. bíróságok, törvényszékek és más hivatalok a polgári perek és büntetőeljárások meghallgatására és elrendezésére, jogi képviselőket, közjegyzőket, közbenjárásokat, ítélezést, javítóintézeti vagy büntetés-végrehajtó intézmények szolgáltatásai, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.
- e5501 Törvényhozási rendszerek**
Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek irányítják az igazságszolgáltatási adminisztrációt, pl. rendszerek a formális rendelkezések (pl. törvények, rendeletek, fogyasztói törvény, vallási törvény, nemzetközi törvények és megállapodások) alkalmazására és monitorozására.
- e5502 Törvényhozási szabályozások**
Törvények, rendeletek és szabványok, pl. fogyasztói törvény, vallási törvény, nemzetközi törvények és megállapodások, amelyek irányítják az igazságszolgáltatási rendszert.
- e5508 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**
- e5509 Törvényhozási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott**

e555

Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Közös, nem kereskedelmi érdekek alapján, gyakran társuló tagsági szerkezettel egyesítő embercsoportokhoz kapcsolódó szolgáltatások, rendszerek, és szabályozások.

e5550 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások

Közös, nem kereskedelmi érdekek alapján egyesületet létrehozó egyének által végzett szolgáltatások és programok, ahol a szolgáltatás igénybe vételét egyesületi tagsághoz köthetik, pl. rekreációs és szabadidős, sportolási, kulturális, vallási és kölcsönös segítségnyújtási szolgáltatásokat végző egyesületek és szervezetek.

e5551 Egyesületi és szervezeti rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a közös, nem kereskedelmi érdekből összegyűlő emberek kapcsolatait és tevékenységeit, egyesületek és szervezetek megalakítását és vezetését irányítják, pl. kölcsönös segítségnyújtási szervezetek, rekreációs és szabadidős szervezetek, kulturális és vallási egyesületek valamint nonprofit közhasznú szervezetek.

e5552 Egyesületi és szervezeti szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a közös, nem kereskedelmi érdekből összegyűlő emberek kapcsolatait és tevékenységeit irányítják, pl. az egyesületek és szervezetek alapítását és vezetését irányító szabályozások, beleértve a kölcsönös segítségnyújtási szervezeteket, a rekreációs és a szabadidős szervezeteket, a kulturális és a vallási egyesületeket valamint a nonprofit közhasznú szervezeteket.

e5558 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5559 Egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e560

Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások a rádió, a televízió, az újságok és az internet általi tömegtájékoztatáshoz.

e5600 Hírközlési szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata a tömegtájékoztatás, pl. rádió, televízió, feliratozó szolgáltatások, tudósítói távközlési szolgáltatások, újságok, Braille-szolgáltatások és számítógépes alapú tömegtájékoztatás (világháló, internet), beleértve azokat az embereket, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

Kivétel: kommunikációs szolgáltatások (e5350).

e5601 Hírközlési rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a hírek és az információ szolgáltatását irányítják, pl. szabványok, amelyek irányítják a tömeg-tájékoztatás tartalmát, terjesztését, a hozzáférést és a módszereket a rádió, a televízió, a tudósítói szolgáltatások, az újságok és a számítógépes alapú tömeg-tájékoztatás (a világháló, az internet) útján.

Beszámítanak: követelmények, hogy feliratozzák a televízióműsort, újságok és egyéb kiadványok Braille-változatai, teletext, rádióadások.

Kivétel: kommunikációs rendszerek (e5351).

e5602 Hírközlési szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a hírek és az információ biztosítását irányítják, pl. szabályozások, amelyek irányítják a tömeg-tájékoztatás tartalmát, terjesztését, a hozzáférést és a módszereket a rádió, a televízió, a tudósítói szolgáltatások, az újságok és a számítógépes alapú tömeg-tájékoztatás (a világháló, az internet) útján.

Kivétel: kommunikációs szabályozások (e5352).

e5608 Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5609 Hírközlési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e565****Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

A javak és a szolgáltatások előállításának, szétosztásának, fogyasztásának és használatának általános rendszerével kapcsolatos szolgáltatások, rendszerek és szabályozások.

Kivétel: szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e570).

e5650 Gazdasági szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata a javak és a szolgáltatások általános előállítása, szétosztása, fogyasztása és használata, pl. a magánkereskedői szektor (pl. vállalatok, részvénytársaságok, magán-, profitorientált vállalkozások), a közszektor (pl. állami kereskedelmi szolgáltatások, pl. szövetkezetek és testületek), pénzügyi szervezetek (pl. bankok és biztosítási szolgáltatások), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

Kivételek: közműszolgáltatások (e5300); munka- és munkavállalási szolgáltatások (e5900).

e5651 Gazdasági rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek javak és szolgáltatások általános előállítását, szétosztását, fogyasztását és használatát irányítják, pl. rendszerek a gazdasági szabályozások alkalmazására és monitorozására.

Kivételek: közműrendszerek (e5301); munka- és munkavállalási rendszerek (e5901).

e5652 Gazdasági szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek javak és szolgáltatások általános előállítását, szétosztását, fogyasztását és használatát irányítják, pl. a kormányok által honosított és bevezetett gazdasági doktrínák.

Kivételek: közműszabályozások (e5302); munka- és munkavállalási szabályozások (e5902).

e5658 Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**e5659 Gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott****e570****Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek feladata jövedelemtámogatás azok számára, akik életkoruk, szegénység, munkanélküliség, kóros egészségi állapot vagy fogyatékoság miatt állami segítséget igényelnek, amely segítség alapulhat akár az általános adó-visszatérítésen vagy hozzájárulási sémákon.

Kivétel: gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e565).

- e5700 Szociális biztonsági szolgáltatások**
 Szolgáltatások és programok, amelyek feladata jövedelemtámogatás azok számára, akik életkoruk, szegénység, munkanélküliség, kóros egészségi állapot vagy fogyatékoság miatt állami segítséget igényelnek, amely segítség alapulhat akár az általános adóvisszatérítésen vagy hozzájárulási sémákon, pl. szolgáltatások a jogosultság meghatározására, segélyek elküldése vagy szétosztása a következő programok között: szociális segélyprogramok (pl. térítésmentes gondozás, szegénység miatti vagy egyéb, szükségleteken alapuló kompenzáció), társadalombiztosítási programok (pl. térítéses baleseti vagy munkanélküliségi biztosítás) és fogyatékosági vagy ehhez kapcsolódó nyugdíjsémák (pl. jövedelemkiegészítés), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.
Kivételek: egészségügyi szolgáltatások (e5800).
- e5701 Szociális biztonsági rendszerek**
 Az életkorhoz, munkanélküliséghez, kóros egészségi állapothoz, fogyatékosághoz kapcsolódó állami jövedelemtámogatási programokat, mechanizmusokat kontrolláló és ellenőrző rendszerek, pl. a szociális segély, a gondozás, a munkanélküli-biztosítási fizetés, a nyugdíj és a fogyatékosági járadék jogosultságát irányító szabályok és rendeletek alkalmazását szolgáló rendeletek.
- e5702 Szociális biztonsági szabályozások**
 Az életkorhoz, munkanélküliséghez, kóros egészségi állapothoz, fogyatékosághoz kapcsolódó állami jövedelemtámogatási programokat, mechanizmusokat irányító törvények, rendeletek és szabványok, pl. törvénykezés és rendeletek, amelyek a szociális segély, a gondozás, a munkanélküli-biztosítási fizetés, a rokkantsági és az ehhez kapcsolódó nyugdíjak és a rokkantsági járadék jogosultságát szabályozzák.
- e5708 Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**
- e5709 Szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott**

e575

Általános szociális támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek feladata támogatás azok számára, akiknek bizonyos életterületeken (pl. bevásárlás, házimunka, szállítás, önellátás és mások ellátása) segítségre van szükségük annak érdekében, hogy minél teljesebb életet éljenek a társadalomban.

Kivételek: szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e570); személyes ellátást nyújtók és személyi segítők (e340); egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e580).

e5750 Általános szociális támogatási szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyek feladata a szociális támogatás azok számára, akik életkoruk, szegénység, munkanélküliség, kóros egészségi állapot vagy fogyatékoság miatt közösségi segítséget igényelnek olyan területeken, mint a bevásárlás, a házimunka, a szállítás, az önellátás és a mások ellátása, hogy minél teljesebb életet éljenek a társadalomban.

e5751 Általános szociális támogatási rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek irányítják a programokat és a sémákat, amelyek szociális támogatást biztosítanak azok számára, akiknek ilyen segítségre szükségük van, beleértve a szociális támogatási szolgáltatások jogosultságát szabályozó rendelkezések és rendeletek alkalmazására szolgáló rendszereket és ezeknek a szolgáltatásoknak a biztosítását.

e5752 Általános szociális támogatási szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek irányítják a programokat és a sémákat, amelyek szociális támogatást biztosítanak azok számára, akiknek ilyen segítségre szükségük van, beleértve a szociális támogatás jogosultságát megszabó törvényeket és rendeleteket.

- e5758 **Általános szociális támogatási szolgáltatások, rendeletek és szabályozások, másképpen meghatározott**
- e5759 **Általános szociális támogatási szolgáltatások, rendeletek és szabályozások, nem meghatározott**

e580

Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások az egészségügyi problémák megelőzésére és kezelésére, orvosi rehabilitáció biztosítására és az egészséges életmód előmozdítására.

Kivétel: általános szociális támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e575).

e5800 Egészségügyi szolgáltatások

Helyi, közösségi, regionális, állami vagy nemzeti szolgáltatások és programok, amelyek feladata beavatkozások eljuttatása az egyénekhez, testi, lelki és társadalmi jólétük érdekében, pl. egészségfejlesztési és betegségmegelőző szolgáltatások, alapellátási szolgáltatások, akutellátás, rehabilitáció és tartós ápolási szolgáltatások; állami vagy magánalapítású szolgáltatások, amelyeket rövid vagy hosszú távon, periodikusan vagy egyszeri alkalommal adnak sokféle szolgáltatási közegben, pl. egy közösségben, otthoni, iskolai vagy munkahelyi közegben, általános kórházakban, szakkórházakban, klinikákon, bennfekvő és bejáró rendszerű ellátó helyszíneken, beleértve azokat a személyeket, akik e szolgáltatásokat végzik.

e5801 Egészségügyi rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az egyének testi, lelki és szociális jólléte érdekében juttatott szolgáltatások körét szabályozzák, különféle közegben, pl. közösségi, otthoni, iskolai vagy munkahelyi közegben, általános kórházakban, szakkórházakban, klinikákon, bennfekvő és bejáró rendszerű ellátó helyszíneken, pl. rendszerek a rendeletek és szabványok alkalmazására, amelyek meghatározzák a szolgáltatások, az eszközök juttatását, segítő technológia vagy más adaptált berendezés jogosultságát, és törvények, pl. egészségügyi törvények, amelyek irányítják egy-egy egészségügyi rendszer jellemzőit, pl. elérhetőség, univerzalitás, hordozhatóság, közfinanszírozás és átfogó rendszer.

e5802 Egészségügyi szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az egyének testi, lelki és szociális jólléte érdekében nekik juttatott szolgáltatások körét szabályozzák, sokféle közegben, pl. közösségben, otthoni, iskolai vagy munkahelyi közegben, általános kórházakban, szakkórházakban, klinikákon, bennfekvő és bejáró rendszerű ellátó helyszíneken, pl. szabályozások és szabványok, amelyek meghatározzák a szolgáltatások, az eszközök, segítő technológia vagy más adaptált berendezés jogosultságát, és törvénykezés, pl. egészségügyi jogszabályok, amelyek irányítják egy-egy egészségügyi rendszer jellemzőit, pl. elérhetőség, univerzalitás, mobilitás, közfinanszírozás és egyetemesség.

e5808 Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5809 Egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e585

Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások tudásanyag, szakképesítés és szakmai vagy művészi jártasság megszerzésére, megtartására és fejlesztésére. Lásd UNESCO International Standard Classification of Education (ISCED-1997).

e5850 Oktatási és képzési szolgáltatások

Az oktatással kapcsolatos tudás, szakképesítés, szakmai és művészi jártasság megszerzésére, megtartására és fejlesztésére vonatkozó szolgáltatások és programok, pl. amelyeket az oktatás különböző szintjein (pl. iskolaelőkészítő, általános iskola, középiskola, középiskola utáni intézetek, szakmai programok, képzési és gyakorlati programok, tanonckodás és továbbtanulás) biztosítanak, beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatásokat végzik.

e5851 Oktatási és képzési rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek az oktatási programokhoz való hozzáférést irányítják, pl. köz- vagy magánoktatási és a speciális szükségleten alapuló programok jogosultságát meghatározó szabályozások és szabványok végrehajtását szolgáló rendszerek; helyi, regionális, nemzeti oktatási testületek vagy egyéb hatósági testületek, amelyek az oktatási rendszerek jellemzőit szabályozzák, beleértve a tananyagot, az osztályok létszámát, egy-egy régióban az iskolák számát, az ösztöndíjakat és a tandíj-kiegészítést, a speciális étkeztetési programokat és az iskolavégzés utáni ellátórendszereket.

e5852 Oktatási és képzési szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek az oktatási programokhoz való hozzáférést irányítják, pl. szabályozások és szabványok, amelyek meghatározzák a köz- és a magánoktatási valamint a speciális szükségleteken alapuló programok jogosultságát, és elrendelik a helyi, a regionális vagy a nemzeti oktatási testületek vagy más hatósági szervek felépítését, amelyek irányítják az oktatási rendszer jellemzőit, beleértve a tananyagot, az osztályok létszámát, régióként az iskolák számát, az ösztöndíjakat és a tandíj-kiegészítést, a speciális étkeztetési programokat és az iskolavégzés utáni ellátórendszereket.

e5858 Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5859 Oktatási és képzési szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e590

Munka- és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek a munkanélküli vagy a munkát kereső emberek számára alkalmas munka megtalálásával, a munkaviszonnal rendelkező és előrehaladást kívánó egyének támogatásával kapcsolatosak.

Kivétel: gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások (e565).

e5900 Munka- és munkavállalási szolgáltatások

Szolgáltatások és programok, amelyeket a helyi, regionális vagy nemzeti kormányzatok, illetve magánszervezetek nyújtanak, annak érdekében, hogy a munkanélküli vagy a munkát kereső emberek alkalmas munkát találjanak, vagy annak érdekében, hogy támogassák azokat, akik már munkaviszonnal rendelkeznek, pl. szolgáltatások munkakeresésre és felkészülésre, újraalkalmazás, állasközvetítés, kihelyezés, szakmai utánkövetés, foglalkozás-egészségügyi és munkabiztonsági szolgáltatások valamint munkakörnyezeti szolgáltatások (pl. ergonómia, emberi erőforrasi és személyzetirányítói szolgáltatások, munkaerő-piaci szolgáltatások, szakmai egyesületi szolgáltatások), beleértve azokat, akik ezeket a szolgáltatások végzik.

e5901 Munka- és munkavállalási rendszerek

Adminisztratív ellenőrző és monitorozó mechanizmusok, amelyek a foglalkozások és más keresőtevékenységek eloszlását irányítják a gazdaságban, pl. rendszerek a munkahelyteremtés, a munkahelybiztonság, a minősített és a pályázattal rendelkező munkahelyek, a munkaügyi szabványok és törvények valamint kereskedelmi egyesületek szabályozásainak és szabványainak alkalmazására.

e5902 Munkaügyi és munkavállalási szabályozások

Törvények, rendeletek és szabványok, amelyek a foglalkozások és más keresőtevékenységek eloszlását irányítják a gazdaságban, pl. szabványok és szabályozások a munkahelyteremtés, a munkahelybiztonság, a minősített és a pályázattal rendelkező munkahelyek érdekében, munkaügyi szabványok és törvények valamint kereskedelmi egyesületek.

e5908 Munkaügyi és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott

e5909 Munkaügyi és munkavállalási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott

e595 **Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások**

Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amelyek a szavazással, a választásokkal és az országok, régiók, közösségek, valamint nemzetközi szervezetek irányításával kapcsolatosak.

e5950 **Politikai szolgáltatások**

Szolgáltatások és struktúrák, pl. helyi, regionális és nemzeti kormányzatok, nemzetközi szervezetek és az emberek, akiket megválasztanak vagy kineveznek pozíciókra ezekben a struktúrákban, pl. az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, kormányok, regionális hatóságok, helyi hatóságok, hagyományos vezetők.

e5951 **Politikai rendszerek**

Struktúrák és azokhoz kapcsolódó tevékenységek, amelyek a politikai és a gazdasági hatalmat a társadalomban megszervezik, pl. a kormányzat közigazgatási és törvényhozó ágazatai, alkotmányos és törvényi források, amikből hatalmukat levezetik, pl. politikai szervezeti doktrína, alkotmánybíróági határozatok, a kormány közigazgatási és törvényhozó ágainak hivatalai, a katonaság.

e5952 **Politikai szabályozás**

Törvények és szabályozások, amelyeket a politikai rendszerek kialakítanak és megerősítenek, amelyek a politikai rendszer működését irányítják, pl. választási kampányokat, politikai pártok bejegyzését, szavazást irányító szabályozások, valamint tagság nemzetközi politikai szervezetekben, beleértve a nemzetközi egyezményeket, alkotmányokat és más törvényeket, amelyek irányítják a törvénykezést és a rendelkezést.

e5958 **Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**

e5959 **Politikai szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott**

e598 **Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, másképpen meghatározott**

e599 **Szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, nem meghatározott**

Osztályozástani és terminológiai elvek

Az FNO osztályozási rendszere hierarchikusan épül fel, és a következő osztályozási elveket tartja szem előtt.

- A Testi funkciók és struktúrák, a Tevékenységek és részvétel, valamint a Környezeti tényezők megnevezésű FNO-alkotóelemek egymástól elválasztva kerültek az osztályozásba. Így az egyik alkotóelemnél besorolt meghatározás nem ismétlődik meg egy másiknál.
- A kategóriák minden egyes alkotóelemen belül hierarchikus rendszerbe tagolódnak, így a szűkebb kategória rendelkezik azoknak a tágabb kategóriáknak a sajátosságaival, amelyeknek tagja.
- A kategóriák kölcsönösen kizáróak, vagyis azonos szinten nincs két olyan kategória, amelyek teljesen azonos ismérvekkel rendelkeznek. Ezt azonban nem szabad összekeverni azzal, hogy egy adott személy működőképességének osztályozására használhatunk-e egynél több kategóriát. Ez a gyakorlat megengedett, sőt, ahol szükséges, ott ajánlott is.

1. Az FNO kategóriáinak terminológiája

A kifejezések meghatározott fogalmak nyelvi eszközökkel, szavakkal vagy szókapcsolatokkal megfogalmazott köznyelvi megnevezései. A legtöbb kifejezés – és ez zavart is okozhat – a beszélt és az írott nyelvben hétköznapi jelentéssel is használatos. A mindennapi szövegkörnyezetben például a károsodást, a fogyatékossgot és a szociális hátrányt gyakran használják egymással felcserélhető módon*, bár az ICDH 1980-as változata ezekhez a kifejezésekhez egyértelmű, pontosan körülírt jelentéssel bíró meghatározásokat rendelt. Az átdolgozás folyamán a „szociális hátrányt” kifejezést elvetették, és mindhárom értékelési szempontnál – ezek a testi, az egyéni, és a társadalmi – a fogyatékossg kifejezést használják gyűjtőfogalomként. A különböző fogalmak meghatározásához azonban mégiscsak szükség van a világos és pontos fogalmazásra annak érdekében, hogy megfelelő szakkifejezéseket választhassunk minden mögöttes fogalmi tartalom egyértelmű kifejezésére. Ez különösen azért fontos, mert az FNO írásba foglalt osztályozás, és sok nyelvre lefordítják. A fogalmak közös értelmezése mellett az is elengedhetetlen, hogy konszenzus szülessen a szakkifejezésekről, amelyek minden nyelvben a legmegfelelőbbben tükrözik a tartalmat. Sokféle alternatíva lehetséges, amelyek közül a szabotosság, az elfogadhatóság és az általános használhatóság alapján kell választani. Reméljük, hogy a világos fogalmazással párhuzamosan javulni fog az FNO alkalmazhatósága is.

Mindezek alapján néhány megjegyzés az FNO-ban használt szakkifejezésekről.

A jóllét olyan általános kifejezés, amely az emberi élet minden résztartományára kiterjed, beleértve annak fizikális, mentális és társadalmi vetületét, mindazt, amit együttesen „teljes életnek” nevezhetünk. Az egészség résztartományainak funkcionális egységei olyan résztartományok részhalmazai, amelyek az emberi élet teljességét alkotják. Ez a viszony a következő, a jóllétet ábrázoló diagramon látható:

2. ÁBRA
A JÓLLÉT EGYETEMESSÉGE

* A fogalmak nem egyértelmű, nem következetes, az ezeknek az osztályozási kategóriáknak a meghatározásaihoz nem illeszkedő használata jellemzi a hazai jogi szabályozás, hatósági, szakmai és köznapi gyakorlat fogalomhasználatát is.

Az egészségi állapot és az egészség résztartományai: az egészségi állapot a test funkcióképességének meghatározott szintje az FNO által meghatározott résztartományon belül. Az egészség résztartományai olyan életterületek, amelyek a definíció szerint az „egészség” fogalmához tartoznak, pl. azok, amelyek az egészségügyi rendszer céljaként, az egészségügyi rendszer elsődleges feladataként határozhatók meg. Az FNO nem húz éles határvonalat az egészségi és az egészséghez kapcsolódó résztartományok között. Az egészség és az egészséghez kapcsolódó elemek eltérő megfogalmazása miatt létrejöhet egy átfedő sáv, amely aztán átvethető az FNO résztartományaira.

Az egészséghez kapcsolódó állapotok és az egészséghez kapcsolódó résztartományok: az egészséghez kapcsolódó állapot, a funkcióképesség szintjét jelenti az FNO egy adott, az egészséghez kapcsolódó résztartományán belül. Az egészséghez kapcsolódó résztartományok a funkcióképesség olyan területei, amelyek, bár szoros kapcsolatban állnak valamely kóros egészségi állapottal, elsődlegesen mégsem az egészségügyi rendszer hatókörébe tartoznak, hanem sokkal inkább más olyan rendszerekhez, amelyek hozzájárulnak az általános jólléthez. Az FNO-ban csak a jóllét egészséghez kapcsolódó résztartományai szerepelnek.

A *kóros egészségi állapot* a betegségek (krónikus vagy akut), a rendellenességek, a sérülések és a traumák gyűjtőfogalma. Valamely kóros egészségi állapot takarhat más körülményeket is, pl. lehet terhesség, öregedés, stressz, veleszületett rendellenesség vagy genetikai hajlam következménye is. A kóros egészségi állapotokat a BNO (BNO-10) segítségével kódoljuk.

A *test funkcióképessége* a testi funkciókat, a testi struktúrákat, tevékenységeket és a részvételt felölelő gyűjtőfogalom. Egy kóros egészségi állapotú egyén valamint kontextuális (környezeti és személyes) tényezői közötti kölcsönhatás pozitív oldalait jelöli meg.

A *fogyatékoság* a károsodásokat, a tevékenység akadályozottságát és a részvétel korlátozottságát felölelő gyűjtőfogalom. Egy kóros egészségi állapotú egyén és kontextuális (környezeti és személyes) tényezői közötti kölcsönhatás negatív oldalait jelöli meg.

A *testi funkciók* a szervezet rendszereinek élettani funkciói, amelyekbe a pszichológiai funkciók is beletartoznak. A test alatt az egész emberi szervezetet – az agyat is – értjük. Tehát a mentális (pszichés) funkciókat is a testi funkciók közé soroljuk. E funkciók standardja tekinthető az ember mint élőlény működőképessége statisztikai normájának.

A *testi struktúrák* a test szerkezeti vagy anatómiai egységei – a szervek, a végtagok és azok összetevő részei –, amelyeket a test rendszereinek megfelelően osztályozunk. E struktúrák standardja képezi az ember mint élőlény felépítésének statisztikai normáit.

A *károsodás* a testi struktúrák és funkciók vesztesége vagy rendellenessége (beleértve a mentális funkciókét is). A rendellenesség itt szigorúan csak a megállapított statisztikai normáktól való szignifikáns eltérést (a populációs átlagtól mért standard normákon belüli eltérést) jelent, és csak ebben az értelemben használható.

A *tevékenység* egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által. A test funkcióképességének egyéni vetületeit tükrözi.

A *tevékenység akadályozottsága*¹⁸ olyan nehézséget jelent, ami megakadályozza az egyént tevékenységek végrehajtásában. A tevékenység minőségileg és mennyiségileg jellemezhető akadályozottsága az enyhe eltéréstől a súlyosig terjedhet, és az összehasonlítás alapját az adott kóros egészségi állapotban nem szenvedő ember tevékenységének módja vagy mértéke jelenti.

A részvétel valakinek egy élethelyzetben történő közreműködése. Az egyén funkcióképességének társadalmi oldalait tükrözi.

A *részvételi korlátozottság*¹⁹ olyan probléma, amivel az egyén bizonyos élethelyzetekben történő közreműködése kapcsán szembesülhet. A részvétel korlátozottsága úgy határozható meg, ha összehasonlítjuk a vizsgált egyén részvételét egy nem fogyatékos egyénnek, az adott kultúrkörben vagy társadalomban elvárható részvételével.

A *kontextuális tényezők* olyan tényezők, amelyek együttesen alkotják egy-egy személy életének teljes összefüggésrendszerét, kiváltképpen azt a háttérrel, aminek ismeretében az FNO segítségével az egészségi állapot megjelenéseit osztályozzuk. A kontextuális tényezőknek két alkotóelemük van, ezek a környezeti tényezők és a személyes tényezők.

---

¹⁸ A „tevékenység akadályozottsága” váltja fel az ICDH 1980-as változatában használt „fogyatékoság” kifejezést.

¹⁹ A „részvételi korlátozottság” váltja fel az ICDH 1980-as változatában használt „szociális hátrány” fogalmat.

A *környezeti tényezők* listája az FNO osztályozási rendszerének egyik alkotóeleme: ez a lista a külvilág, a testen kívüli világ minden olyan tényezőjét tartalmazza, amelyek egy-egy személy életének körülményeit alkotják, és így hatást gyakorolnak e személy funkcióképességére. A környezeti tényezőkhöz tartoznak a természetes fizikai világ és annak jellemzői, az ember által alkotott fizikai világ, más személyek különféle viszonyokban és szerepekben, attitűdök és értékek, társadalmi rendszerek és szolgáltatások, szabályozások, rendeletek és törvények.

A *személyes tényezők* olyan kontextuális tényezők, amelyek az egyén sajátosságait – életkor, nem, társadalmi helyzet, élettapasztalatok stb. – képezik. Az FNO a személyes tényezőket jelenleg nem osztályozza, a felhasználók azonban az osztályozás során alkalmazhatják azokat.

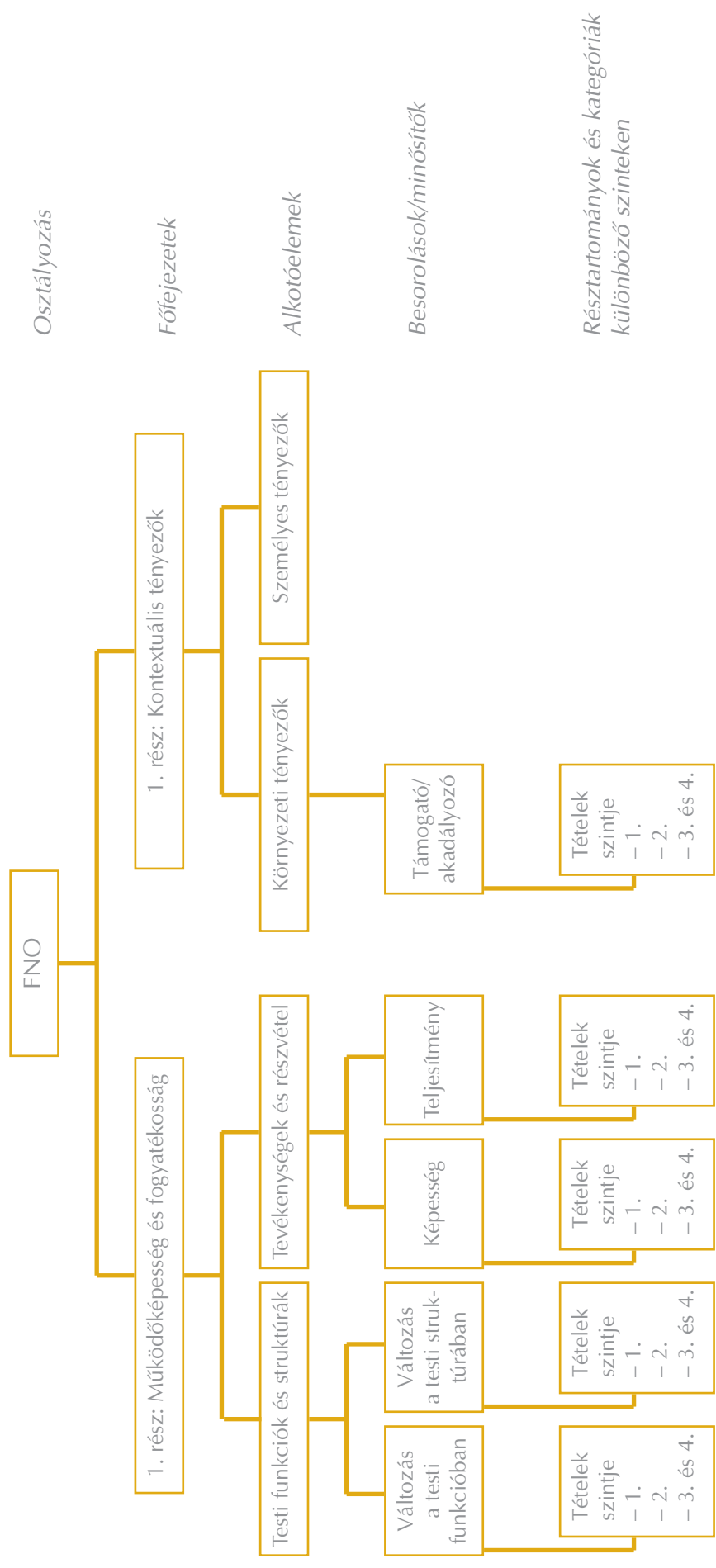
A *támogató tényezők* (segítők) a személy környezetének olyan jellemzői, amik hiányukkal vagy létezésükkel javítják a személy funkcióképességét, és mérséklik a fogyatékoságot. Közéjük tartozik például a fizikai környezet megközelíthetősége, elérhetősége, a megfelelő segítő technológiák hozzáférhetősége és az emberek pozitív hozzáállása a fogyatékosághoz, valamint a szolgáltatások, az ellátórendszerek és a szabályozásrendszerek, amelyek célja, hogy a kóros egészségi állapottal élő személyek részvételét az élet minden területén javítsák. Támogató lehet egy-egy tényező hiánya is, pl. ha nincs megbélyegzés vagy nincsenek negatív attitűdök. A támogató tényezők kivédhetik, hogy egy károsodás vagy a tevékenység akadályozottsága részvételi korlátozottsággá alakuljon, mivel a támogató tényezők javítják egy-egy tevékenység aktuális teljesítményét, annak ellenére, hogy a személynek ugyanennél a tevékenységnél problémái vannak bizonyos képességeivel.

Az *akadályozó tényezők* a személy környezetének azok a jellemzői, amelyek hiányuk vagy létezésük által gátolják az egyén funkcióképességét, és fogyatékoságot eredményeznek. Ilyenek pl. a nem akadálymentes fizikai környezet, a megfelelő segítő technológiák hiánya és az emberek negatív hozzáállása a fogyatékosághoz, valamint olyan szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, amik vagy nem léteznek, vagy gátolják az adott kóros egészségi állapottal élő ember közreműködését az élet minden területén.

A *képesség* olyan besorolási fogalom, amely minősítőként a test funkcióképességének azt a várható legmagasabb szintjét jelöli, amit egy-egy személy a Tevékenységek és részvétel egy-egy résztartományában az adott pillanatban elérhet. A képességet egységesített vagy standard környezetben mérjük, tehát az egyénnek a környezet által kiegyenlített lehetséges képességét tükrözi. A környezeti tényezők nevű alkotóelem használható ezen egységes vagy standard környezet jellemzőinek leírásához.

A *teljesítmény* olyan besorolási fogalom, amely minősítőként megmutatja, hogy az egyén mit képes megtenni, megvalósítani saját, aktuális környezetében. Az egyén élethelyzetekbe való bekapcsolódásának, aktív közreműködésének jellegzetességeit fejezi ki. A valóságos környezet leírása szintén a környezeti tényezők nevű alkotóelem használatával történik.

3. ÁBRA
AZ FNO FELÉPÍTÉSE

Osztályozás

Főfejezetek

Alkotóelemek

Besorolások/minősítők

Résztartományok és kategóriák különböző szinteken

2. Az FNO mint osztályozási rendszer

Az FNO átfogó osztályozási rendszerének megértéséhez fontos megismernünk annak szerkezetét. Ez a szerkezet tükröződik a 3. ábrán bemutatott fogalmak meghatározásaiban.

Az *osztályozás* az FNO átfogó és egyetemes szerkezete. A hierarchiában ez a csúcsgalomban.

Az *osztályozás főfejezetei* képezik az osztályozás két fő alkotórészét:

- 1. főfejezet: Funkcióképesség és fogyatékoság,
- 2. főfejezet: Kontextuális tényezők.

Az *alkotóelemek* a főfejezetek két fő alkotórésze.

Az 1. főfejezet alkotóelemei:

- Testi funkciók és struktúrák,
- Tevékenységek és részvétel.

A 2. főfejezet alkotóelemei:

- Környezeti tényezők,
- Személyes tényezők (az FNO-ban nincsenek osztályozva).

A vizsgált tényezők besorolása a minősítő és a megfelelő kódok használatával történik.

Az 1. főfejezetben négy, a 2. főfejezetben egy besorolás van:

Az 1. főfejezetben a besorolások a következők:

- változás a testi funkciókban,
- változás a testi struktúrákban,
- képesség,
- teljesítmény.

A 2. főfejezetben a besorolás lehetősége:

- a környezet támogató vagy akadályozó tényezői.

A *résztartományok* a megfelelő élettani funkciók, anatómiai struktúrák, tevékenységek, feladatok vagy életterületek gyakorlati jelentést hordozó, összetartozó csoportjai. Az alkotóelemeken belül a résztartományok alkotják a különböző fejezeteket és blokkokat.

A *kategóriák* az osztályozás alapegységei: egy-egy alkotóelem résztartományán belül osztályok vagy alosztályok.

Az *osztályozási szintekből* épül fel a hierarchikus szerkezet, ezek a szintek megadják a kategóriák részletességi fokát (pl. a résztartományok és a kategóriák részletezettsége). Az első szint magában foglalja az összes második szintű tételt és így tovább.

3. Az FNO-kategóriák meghatározásai

A meghatározások olyan állítások, amelyek a kategória által jellemzett fogalom lényegi sajátosságait (minőség, tulajdonság, viszony) tartalmazzák. A meghatározás megmutatja, hogy a fogalom milyen típusú dolgot vagy jelenséget jelöl, és konkrétan kifejezi, hogy miben különbözik más, hozzá kapcsolódó dolgoktól vagy jelenségektől.

Az FNO-kategóriák meghatározásainak kialakításakor a konkrét definíciók következő kívánatos jellemzőit – beleértve a beletartozók és a kivételek csoportját – tartottuk szem előtt:

- a meghatározásoknak legyen önálló jelentésük, és logikailag legyenek következetesek;
- kizárólagosan azonosítsák a kategória által jellemzett fogalmat;
- tartalmazzák a fogalom lényegi sajátosságait – ez egyaránt vonatkozik annak szándékára (mit jelent önmagában a fogalom), és kiterjesztésére (milyen tárgyakra vagy jelenségekre vonatkozik);
- legyenek szabatosak és egyértelműek, és fedjék le a kifejezés teljes jelentését;
- meghatározásuk legyen konkrét (megfogható) (pl. a súlyosság, az időtartam, a viszonylagos jelentőség és a lehetséges kapcsolódások vonatkozásában);
- kerüljék a körülményességet, tehát maga a meghatározás vagy annak bármilyen szinonimája nem jelenhet meg a részletezésben és nem tartalmazhat olyan, máshol meghatározott elnevezést, amely definíciójában használja az előbbi kifejezést;

- ahol mód van rá, tükrözzék a lehetséges etiológiai vagy kölcsönösen egymásra ható tényezőket;
- egyezzenek azoknak a magasabb rendű meghatározásoknak a sajátosságaival, amelyekhez tartoznak (pl. egy harmadik szintű meghatározásnak tartalmaznia kell a második szintű kategória általános jellegzetességeit);
- álljanak összhangban az alárendelt meghatározások sajátosságaival (pl. egy második szintű meghatározás sajátosságai nem állhatnak ellentmondásban az alatta besorolt harmadik szintű meghatározások sajátosságaival);
- ne legyenek képletesek vagy átvitt értelműek, legyenek konkrétak;
- közöljenek megfigyelhető, vizsgálható vagy közvetett eszközökkel kikövetkeztethető tapasztalati állításokat;
- a lehetséges mértékben legyenek semlegesek, a nem kívánatos negatív felhang nélküliek;
- legyenek rövidek, ahol lehetséges kerüljék a szakkifejezéseket (a testi funkciók és struktúrák néhány meghatározása kivételével);
- tartalmazzák a beletartozók felsorolásában az élet folyamán adódó, a különböző kultúrkörökből származó variációkra és különbségekre utaló szinonimákat és példákat;
- tartalmazzák a kivételeket, amelyek figyelmeztetik az alkalmazókat a témához kapcsolódó meghatározások lehetséges összekeverésére.

4. Kiegészítő megjegyzések a terminológiával kapcsolatban

Bármely osztályozás terminológiájának alapja a lényegi különbségtétel az osztályozandó jelenségek és az osztályozás szerkezete között. Általános követelmény, hogy különbséget tegyünk a világ és a világ leírására használt meghatározások között. Például a „dimenzió” vagy a „résztartomány” fogalmak szabatosan tükrözik a világot, az „alkotóelem” és az „osztályozási kategória” meghatározás viszont csak az osztályozásra vonatkozik.

Ugyanakkor összefüggés (kölcsönös megfeleltetés) van e fogalmak között, és ezért elképzelhető, hogy a különböző felhasználók ezeket a hasonló fogalmakat egymással felcserélve alkalmazzák. Speciálisabb követelmények esetén, például adatbázis létrehozásához és kutatás modellezéséhez a felhasználók számára elengedhetetlen, hogy egymástól függetlenül és világos különbséget tévő terminológiával határozzák meg az elméleti modell és az osztályozási struktúra elemeit. Ugyanakkor az utóbbi időkben érezhető volt, hogy a megközelítés ilyen szabatosága és egyszerűsége nem tudja ellensúlyozni az FNO használhatóságát veszélyeztető elvonatkoztatások mértékét, vagy ami még ennél is rosszabb, elrettenti az osztályozás leendő alkalmazóit.

2. melléklet

Az FNO kódolási irányelvei

Az FNO célja a különböző egészségi és egészséghez kapcsolódó állapotok kódolása.²⁰ A felhasználók a kódolási szabályok és útmutatások tanulmányozása előtt olvassák el az FNO bevezetőjét. Ajánlott, hogy a WHO és annak együttműködő központjai segítségével a felhasználók jártasságot szerezzenek az osztályozás gyakorlati alkalmazásában.

1. Felépítés és szerkezet

AZ OSZTÁLYOZÁS RÉSZEI

Az FNO két főfejezetből épül fel.

Az 1. főfejezet a következő alkotóelemekből áll:

- Testi funkciók és struktúrák,
- Tevékenységek és részvétel.

A 2. főfejezet a következő alkotóelemekből áll:

- Környezeti tényezők,
- Személyes tényezők (ezeket az FNO jelenleg nem osztályozza).

Ezeket az alkotóelemeket minden kódban előtag jelzi.

- b Testi funkciók,
- s Testi struktúrák,
- d Tevékenységek és részvétel,
- e Környezeti tényezők.

A d előtag jelöli a Tevékenységek és részvétel alkotóelemben található résztartományokat. A felhasználó tetszése szerint a d előtag helyettesíthető az a, a tevékenység vagy a p, a részvétel jelölésével.

A b, s, d és e betűk után következik egy számkód, aminek első jegye a fejezet sorszáma (egy számjegy), ezt követi a második szint (két számjegy) majd a harmadik és a negyedik szint²¹ (mindegyik egy-egy számjegy). A testi funkciók osztályozásában például így festenek ezek a kódok:

b2	Érzékelési funkciók és fájdalom érzése	(első szintű tétel)
b210	Látási funkciók	(második szintű tétel)
b2102	A látás minősége	(harmadik szintű tétel)
b21022	Kontrasztérzékenység	(negyedik szintű tétel)

A felhasználó igénye szerint minden szintnél felhasználható az alkalmazható kódok bármelyike. Egy-egy személy helyzetének leírásához minden szinten alkalmazhatunk egynél több kódot is. Ezek lehetnek egymástól függetlenek vagy egymással kölcsönösen összefüggőek.

Az FNO-ban egy-egy személy egészségi állapota az osztályozásban szereplő alkotóelemek résztartományából kiválasztott kódcsoporttal jellemezhető. Az első szinten – a fejezetek szintjén – a kódok maximális száma 34 (8 testifunkció-, 8 testistruktúra-, 9 teljesítmény- és 9 képességkód), a második szinten pedig 362. A harmadik és a negyedik szinten maximum 1424 kód áll rendelkezésre, mindezek együttesen az osztályozás teljes terjedelmét alkotják. Az FNO mindennapi használatakor egy eset leírásához elegendő lehet egy 3-18 kódot tartalmazó összeállítás, kétszintű (3 számjegyes)

²⁰ Magát a betegséget nem szabad kódolni. Ezt a BNO-10 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision) [ICD-10]) segítségével kell végezni, amely osztályozás célja, hogy lehetővé tegye a betegségdiagnózisok és más egészségi problémák mortalitási és morbiditási adatainak módszeres rögzítését, elemzését, értelmezését és összehasonlítását. Bátorítjuk az FNO használóit, hogy ezt az osztályozást a BNO-10-zel együtt használják (lásd a bevezetés 3. oldalát a két osztályozás közötti átfedésről).

²¹ Csak a Testi funkciók és a Testi struktúrák nevű osztályozások tartalmazzak negyedik szintű tételeket.

pontosítással. Általánosságban kimondható, hogy a részletesebb, négy szintű változat a szakosodott szolgálatok számára készült (pl. rehabilitációs kimenetek, geriátria vagy lelki egészség), míg a két szintű osztályozás átfogó felmérések és egészségi kimenetek értékelésére használható.

A résztartományokat az adott időpontban rögzített állapot szerint kell kódolni (a vizsgálat pillanatfelvételszerű leírásaként), és ez lesz a kiindulási helyzet. Hosszabb időn át történő alkalmazásuk bizonyos időszakon átívelő életpályát vagy folyamatot ír le. Az alkalmazóknak meg kell határozniuk kódolási stílusukat és azt az időkeretet, amit erre fordítanak.

FEJEZETEK

Az osztályozás minden alkotóelemét a fejezetek és a résztartományok rovatai alkotják, amelyek az összetartozó kategóriákat vagy a specifikus tételeket tartalmazzák. Például a Testi funkciók osztályozásában az 1. fejezet foglalkozik minden mentális funkcióval.

BLOKKOK

A fejezeteket gyakran a kategóriák szerinti blokkokra osztottuk fel. Például a Tevékenységek és részvétel osztályozásának 3. fejezetében (Kommunikáció) 3 alfejezet, vagyis blokk van: Kommunikáció – megértés – (d310–d329),

Kommunikáció létrehozása (d330–d349), valamint Társalgás, kommunikációs eszközök és technikák használata (d350–d369). A blokkok szoros értelemben nem részei az osztályozási struktúrának és nem használhatók kódolási célokra, csupán a felhasználó eligazodását segítik.

KATEGÓRIÁK

Minden fejezetben két-, három- vagy négy szintű, egyedi kategóriák találhatók rövid meghatározással, ahol értelemszerűen a beletartozók és a kivételek megjelölése segíti a megfelelő kód kiválasztását.

MEGHATÁROZÁSOK

Az FNO az egészségi és az egészséghez kapcsolódó kategóriák konkrét meghatározásait adja meg, nem pedig „tájnyelvi” vagy „konyhanyelvi” meghatározásokat. Ezek a meghatározások leírják minden résztartomány lényegi, alapvető sajátosságait (pl. minőség, tulajdonságok és viszonyok) és tájékoztatnak arról, hogy mi tartozik az egyes kategóriákba és mi nem. A meghatározások általánosan használt sarokpontokat tartalmaznak, amelyek felhasználhatók a vizsgálatokban, az átfogó felmérésekben és a kérdőívekben, vagy alternatív módon az FNO-meghatározásokkal kódolt vizsgálóeszközökkel kapott eredményeknél. Például a látásélesség funkcióit, az egyszemes és a kétszemes látásélességet közeli és távoli távolságokra határozzák meg, így a látásélesség károsodásának súlyossága a következőképpen kódolható: nincs, enyhe, közepes, súlyos vagy teljes.

BESZÁMÍTHATÓ MEGHATÁROZÁSOK

A kategóriák többségének meghatározása után felsoroljuk az odatartozó meghatározásokat. Ezek a felsorolások eligazítanak a kategória tartalmában, azonban nem teljesek. Második szintű tételek esetében a beszámítható meghatározások lefednek minden bennfoglalt, harmadik szintű tételt.

KIVÉTELEK

A kivételek meghatározásai akkor szerepelnek egy-egy kategóriában, ha egy másik meghatározás hasonlósága miatt nehéz lehet a választás. Például gondolhatnánk azt, hogy a „Vécéhasználat” kategória magában foglalja a „Testrészek ápolása” kategóriát. A kettő elkülönítése érdekében ezért a „Vécéhasználatot” kizártuk a d520 „Testrészek ápolása” kategóriából, és az előbbit d530-nak kódoljuk.

MÁSKÉPPEN MEGHATÁROZOTT

A harmadik és a negyedik szintű tételek minden összetartozó csoportja végén és minden fejezet végén található a „másképpen meghatározott” kategóriák (mindig az utolsó, 8-as kódszámmal jelölve). Ez

lehetővé teszi a funkcióképesség olyan területeinek kódolását, amelyek egyetlen más, specifikus kategóriába sem illeszthetők. Az alkalmazónak – amikor a „másképpen meghatározottat” alkalmazza – egy kiegészítő listában jellemeznie kell az új tételt.

NEM MEGHATÁROZOTT

A harmadik és a negyedik szintű tételek minden összetartozó csoportja végén és minden fejezet végén az utolsó a „nem meghatározott” kategória. Ez lehetővé teszi olyan funkciók kódolását, amelyek beleférnek ugyan a csoportba, de amelyekről nincs elégséges információnk ahhoz, hogy valamelyik specifikusabb kategóriát hozzárendeljük. Ennek a kódoknak azonos a jelentése, mint a közvetlen felette lévő második vagy harmadik szintű tételnek, és nem tartalmaz semmilyen hozzáadott információt (az alfejezeteknél a „másképpen meghatározott” és a „nem meghatározott” kategóriákat egy tétel összegzi, de mindig az utolsó, a 9-es szám kódolja).

MINŐSÍTŐK

Az FNO-kódoknál szükség van egy vagy több minősítő használatára is, amelyek pl. egy vizsgált szempontnál az egészségi állapot szintjét vagy a probléma súlyosságát jelölik. A minősítőket egy pontjel után hozzáadott, egy, kettő vagy több számmal kódoljuk. Bármilyen kódhoz legalább egy minősítő kell hozzárendelni. Minősítő nélkül a kódoknak nincs saját, önálló jelentésük (alapértelmezésként a WHO a nem teljes kódokat úgy tekinti, mint valamely probléma hiányának jelzését – xxx.00).

Az adott alkotóelemben a Testi funkciók és struktúrák esetén az első minősítő, a Tevékenységek és részvétel esetén a teljesítmény és a képesség minősítők, a Környezeti tényezők esetén pedig az első minősítő mutatja a problémák mértékét.

Minden alkotóelemet ugyanazon az általános skálán mérünk. Egy probléma megléte a besorolástól függően jelenthet károsodást, akadályozottságot, korlátozottságot vagy gátat. A megfelelő minősítő szavakat – mint a zárójelben lent mutatjuk – az osztályozás vonatkozó résztartományának megfelelően (ahol xxx a résztartomány második szintű számjegyét helyettesíti) kell kiválasztani.

xxx.0 NINCS probléma	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE probléma	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT probléma	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3. SÚLYOS probléma	(nagy mértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES probléma	(teljes,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

A százaléktartományok egyértelműek azokban az esetekben, ahol kalibrált vizsgálóeszközök vagy egyéb standardok léteznek a károsodás, a képességkorlátozottság, a teljesítményprobléma vagy a környezet akadályozó, támogató jellegének mennyiségi meghatározására. Pl. ha a „nincs problémát” vagy a „teljes problémát” kódoljuk, akkor a beosztás hibahatára maximum 5%-nyi. A „mérsékelt probléma” általában a teljes skálán a középértékig terjed. A százalékokat a populáció standardjait és az eloszlásgörbéket (percentilek) figyelembe véve, a különböző résztartományokban kell kalibrálni. További kutatások szükségesek a vizsgálóeljárások fejlesztésére, hogy a mennyiségi meghatározás módszere egységesen használható legyen.

A Környezeti tényezők alkotóelem esetében az első minősítő használható a környezet pozitív oldalai, vagyis a támogatók jelölésére is. A támogatók jelölésére ugyanaz a 0-4 skála alkalmazható, de a pont helyett itt egy pluszjellet kell beírni: pl. e110+2. A környezeti tényezőket kódolhatjuk (i) az alkotóelemekkel összekapcsolva egyenként; vagy (ii) azoktól függetlenül is (lásd később a 3. szakaszt).

TOVÁBBI KIEGÉSZÍTŐ MINŐSÍTŐK

A felhasználók számára a különféle célokra alkalmas és hasznos lehet, hogy a tételek kódjaihoz egyéb információkat is csatoljanak. Számos ilyen, esetleg hasznos kiegészítő minősítő létezik, amelyekről a későbbiekben szólunk.

A POZITÍV TÉNYEZŐK KÓDOLÁSA

A felhasználók kívánságára a kódolási skálákat úgy is lehet alakítani, hogy azok a test funkcióképességének pozitív oldalait is rögzítsék.

pozitív	negatív
Testi funkciók	Károsodás
pozitív	negatív
Tevékenység	Tevékenységakadályozottság
pozitív	negatív
Részvétel	Részvételi korlátozottság

2. Általános kódolási szabályok

Az osztályozás különféle felhasználási területein a következő szabályok elengedhetetlenek az információ pontos előkereséséhez.

Válasszon egy kódkészletet valaki profiljának összeállításához!

Az FNO egészségi és egészséghez kapcsolódó állapotokat osztályoz, tehát meg kell találni azt a kódcsoportot, amely a legjobban leírja a személy funkcióképességét. Az FNO nem „eseti osztályozás” mint a BNO-10, ahol egy bizonyos kóros egészségi állapotot egyetlen kód osztályoz. Mivel valaki funkcióképességét a testi, az egyéni és a társadalmi szintek egyaránt befolyásolhatják, a felhasználónak az osztályozás mindegyik alkotóelemét vizsgálnia kell, tehát a Testi funkciókat és struktúrákat, a Tevékenységek és részvételt, valamint a Környezeti tényezőket. Nem célszerű minden lehetséges kód használata minden vizsgálat esetében: a felhasználóknak – a vizsgálat céljaitól függően – csupán az adott egészségi állapot leírásához legalkalmasabb kódokat kell alkalmaznia.

KÓDHOZ TARTOZÓ INFORMÁCIÓ

A kódolt információ mindig egy meghatározott, kóros egészségi állapottal függ össze. Bár a kódok használatához nem szükséges ismernünk a kapcsolódást a kóros egészségi állapot és a funkcióképesség, fogyatékoság kódolt szempontjai között, az FNO azonban, mint egészségügyi osztályozás, eleve feltételezi valamilyen kóros egészségi állapot meglétét. Az az információ, hogy valaki mit akar vagy mit nem akar megtenni, nem kapcsolható a funkcióképesség kóros egészségi állapothoz társuló problémájához, és nem kell kódolni. Például ha valaki úgy dönt, hogy nem kezdeményez kapcsolatfelvételt a szomszédaival, de ennek nincs egészségi oka, akkor helytelen a d7200 kategória használata, amely magában foglalja a kapcsolatteremtést. Ezzel szemben, ha egy személy döntése összefügg valamilyen kóros egészségi állapottal (pl. depresszió), akkor alkalmazni kell ezt a kódot.

Jelenleg az FNO nem kódolja azt, hogy valaki hogyan éli át saját közreműködését, vagy mennyire elégedett funkcióképességének szintjével. További kutatásokkal nyerhetünk olyan kiegészítő minősítőket, amelyek az ilyen jellegű információ kódolását is lehetővé teszik.

A személy funkcióképességének csak az előzetesen meghatározott időkeretre vonatkozó szempontjait kell kódolni. Nem kell rögzíteni a korábbi vizsgálatok során felmerült, de a jelenlegi vizsgálat során jelentőséggel nem bíró funkciókat.

A KÓDHOZ NEM TARTOZÓ INFORMÁCIÓK

A kódok kiválasztása során nem szabad kölcsönhatásra következtetni a testi funkciók és struktúrák észlelt károsodásai és a tevékenység akadályozottsága, vagy a részvételi korlátozottság között. Pél-

dául, ha valaki a helyváltoztatási funkciókban korlátozott, indokolatlan a feltételezés, hogy a mozgási funkciókban is van károsodása. Hasonlóképpen, abból a tényből, hogy valakinek korlátozott a helyváltoztatási képessége, alaptalan arra következtetni, hogy teljesítményproblémája is van a helyváltoztatásban. Az alkalmazónak külön-külön, egyértelmű információt kell szereznie a Testi funkciókról és struktúrákról, valamint a teljesítményről (néhány esetben, például a mentális funkcióknál, szükség lehet arra, hogy más elemek alapján vonjunk le következtetést, ha a kérdéses testi funkció közvetlenül nem megfigyelhető).

KÓDSPECIFIKUS INFORMÁCIÓ

Az egészséget és az egészséghez kapcsolódó állapotokat a legalkalmasabb FNO-kategória hozzárendelésével, a lehető leghatékonyabban kell rögzíteni. Például egy farkasvakságban szenvedő személy számára a leghatékonyabb kód a b21020 „Fényérzékenység”. Ha azonban valamilyen okból a részletesség e szintje nem alkalmazható, akkor helyette a hierarchiában erre vonatkozó „anyakód” használható (ebben az esetben a b2102 Látásminőség, a b210 Látási funkciók, vagy a b2 Érzékelési funkciók és fájdalom).

A megfelelő kód egyszerű és gyors megtalálásához ajánljuk az ICF Browser²² (FNO-tallózó) használatát, amelyben keresőfunkció és az osztályozás teljes változatának elektronikus tárgymutatója is benne van. Másik lehetőség a betűrendes tárgymutató használata.

3. A környezeti tényezők nevű alkotóelem kódolási egyezményei

A környezeti tényezők kódolásához három kódolási egyezmény közül választhatunk.

1. egyezmény

A környezeti tényezőket önmagukban kódoljuk, anélkül, hogy ezeket a kódokat testi funkciókhoz, testi struktúrákhoz, illetve tevékenységekhez vagy részvételhez kötnénk.

Testi funkciók	_____
Testi struktúrák	_____
Tevékenységek és részvétel	_____
Környezet	_____

2. egyezmény

A környezeti tényezőket minden egyes alkotóelemnél, velük együtt kódoljuk.

Testi funkciók	_____	E kód	_____
Testi struktúrák	_____	E kód	_____
Tevékenységek és részvétel	_____	E kód	_____

3. egyezmény

A környezeti tényezőket a Tevékenységek és részvétel alkotóelem minden tételénél a képesség és teljesítmény nevű minősítőkhöz kódoljuk.

Teljesítmény minősítő	_____	E kód	_____
Képesség minősítő	_____	E kód	_____

4. Alkotóelem-specifikus kódolási szabályok

4.1. A TESTI FUNKCIÓK KÓDOLÁSA

Meghatározások

A testi funkciók a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is). A károsodások problémák a testi funkcióban vagy struktúrában, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

²² Az ICF Browser több nyelven megtalálható az ICF weboldalán: <http://www.who.int/classification/icf>

Minősítő alkalmazása a testi funkciók kódolásánál

A testi funkciókat egy minősítővel kódoljuk, amely jelzi a károsodás mértékét vagy kiterjedését. A károsodás lehet veszteség vagy hiány, csökkenés, többlet vagy túltengés, illetve eltérés.

A hemiparetikus személy károsodása leírható a b7302 kóddal. A test egyik oldali izmainak ereje:

b7302. a károsodás mértéke (első minősítő)

Ha egy károsodás jelen van, akkor súlyosságának mértéke megadható az általános minősítő használatával. Például:

b7302.1 ENYHE károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(5–24%)
b7302.2 KÖZEPES károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(25–49%)
b7302.3 SÚLYOS károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(50–95%)
b 7302.4 TELJES károsodás a test egyik oldalának izomerejében	(96–100%)

Egy károsodás hiányát (az előre meghatározott határértéknek megfelelően) az általános minősítésben a „0” érték jelzi. Például:

b7302.0 NINCS károsodás a test egyik oldalának izomerejében

Ha kevés az információ egy károsodás súlyosságának meghatározásához, akkor a „8” értéket kell használni. Például ha valaki orvosi dokumentációjában a test jobb oldalának gyengesége szerepel, de további részleteket nem találunk, akkor a következő kód alkalmazható:

b7302.8 Károsodás a test egyik oldalának izomerejében, nem meghatározott

Előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor egy bizonyos kód alkalmazása lehetetlen. Például a b650 Menstruációs funkciók nevű kód nem alkalmazható bizonyos életkornál fiatalabb vagy idősebb nőknél (praemenarche vagy postmenopausa). Ezekhez az esetekhez a „9” kódot rendeljük:

b650.9 Menstruációs funkciók, nem alkalmazható

A testi funkciók strukturális megfelelői

A Testi funkciók és a Testi struktúrák osztályozása egymással párhuzamosan történik. Egy testi funkció kódjának kiválasztása esetén a felhasználónak ellenőriznie kell, vajon a hozzá tartozó testi struktúra kódja alkalmazható-e. Például a testi funkciókhoz tartozik az emberi érzékelés, pl. a b210–b229 „Látás és kapcsolódó funkciók”, ezek strukturális megfelelői az s210 és az s230 között „Szem és kapcsolódó struktúrák” névvel találhatók.

Kölcsönhatás a károsodások között

A károsodások eredményezhetnek más károsodásokat: például az izomerő változása károsíthatja a mozgási funkciókat, a szív funkciói kapcsolódhatnak a légzési funkciókhoz, az észlelés kapcsolódhat a gondolkodási funkciókhoz.

Károsodások felismerése a testi funkciókban

A közvetlenül nem megfigyelhető károsodások vizsgálata során (pl. mentális funkciók) a kódolást végző szakember a viselkedésből következtethet a károsodásra. Klinikailag például standard próbákkal vizsgálható a memória, és bár az agy funkcióképességét nem lehet ténylegesen „megfigyelni”, a próbák eredményei alapján azonban lehet következtetni a memória funkcióinak károsodására.

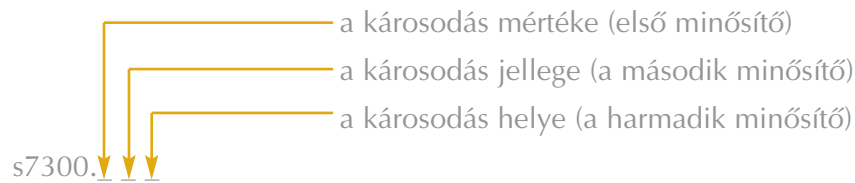
4.2. TESTI STRUKTÚRÁK KÓDOLÁSA

Meghatározások

A testi struktúrák a test anatómiai részei, pl. szervek, végtagok és azok összetevő részei. A károsodások problémák a test funkcióképességében vagy struktúrájában, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Minősítők alkalmazása a testi struktúrák kódolásánál

A testi struktúrák állapotát három minősítővel kódoljuk. Az első minősítő jelöli a károsodás kiterjedését vagy mértékét, a második minősítő mutatja a változás jellegét, a harmadik minősítő pedig a károsodás helyét jelzi.

A három minősítő leíró sémáját az 1. táblázatban mutatjuk be.

1. TÁBLÁZAT
A TESTI STRUKTÚRÁK MINŐSÍTŐINEK SKÁLABEO SZTÁSA

Első minősítő A károsodás kiterjedése	Második minősítő A károsodás jellege	Harmadik minősítő (javasolt) A károsodás helye
0 NINCS károsodás	0 nincs strukturális változás	0 több mint egy régió
1 ENYHE károsodás	1 teljes hiány	1 jobb oldal
2 MÉRSÉKELT károsodás	2 részleges hiány	2 bal oldal
3 SÚLYOS károsodás	3 többlet	3 mindkét oldal
4 TELJES károsodás	4 rendellenes arányok	4 elülső oldal
8 nem meghatározott	5 folytonossághiány	5 hátsó oldal
9 nem alkalmazható	6 eltérő helyzet	6 proximalis
	7 minőségi változások a struktúrában, beleértve a folyadékfelszaporodást is	7 distalis
	8 nem meghatározott	8 nem meghatározott
	9 nem alkalmazható	9 nem alkalmazható

4.3. A TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZVÉTEL ALKOTÓELEM KÓDOLÁSA

Meghatározások

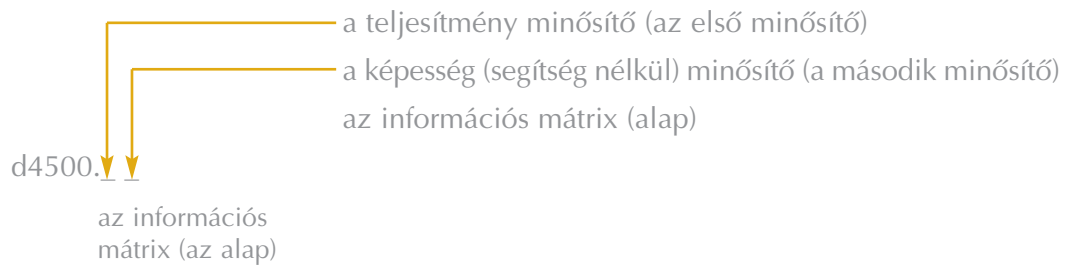
A tevékenység egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által. A részvétel közreműködés egy élethelyzetben. A tevékenység akadályozottságai nehézségek, amiket az egyén cselekvések végrehajtása során tapasztalhat. A részvételi korlátozottságok problémák, amiket az egyén tapasztalhat az élethelyzetekben történő közreműködése alkalmával.

A Tevékenységek és részvétel osztályozásban a résztartományok egyetlen listát alkotnak.

A képesség és teljesítmény minősítők alkalmazása

A tevékenységek és részvétel két minősítővel kódolandó. A teljesítmény minősítő a pont után az első számjegy helyét foglalja el, a képesség minősítő a pont után a második számjegy helyét foglalja el. A

Tevékenységek és részvétel lista kategóriáját beazonosító kód és a két minősítő alkotja az információs alapmátrixot.

A teljesítmény minősítő leírja, hogy egy-egy személy mit tesz meg saját környezetében. Mivel az adott környezet a társadalmi viszonylatrendszer is magában foglalja, ezért a teljesítmény – ahogy ezzel a minősítővel jellemezzük – megfogalmazható úgy is, mint az emberek „közreműködése egy élethelyzetben”, vagy a „megélt élmény” abban a valós környezetben, amelyben élnek. Ez a viszonylatrendszer magában foglalja a környezeti tényezőket – a fizikai és a társadalmi tényezők, valamint az attitűdök minden vetületét –, amelyek a Környezeti tényezők alkotóelem alkalmazásával kódolhatók.

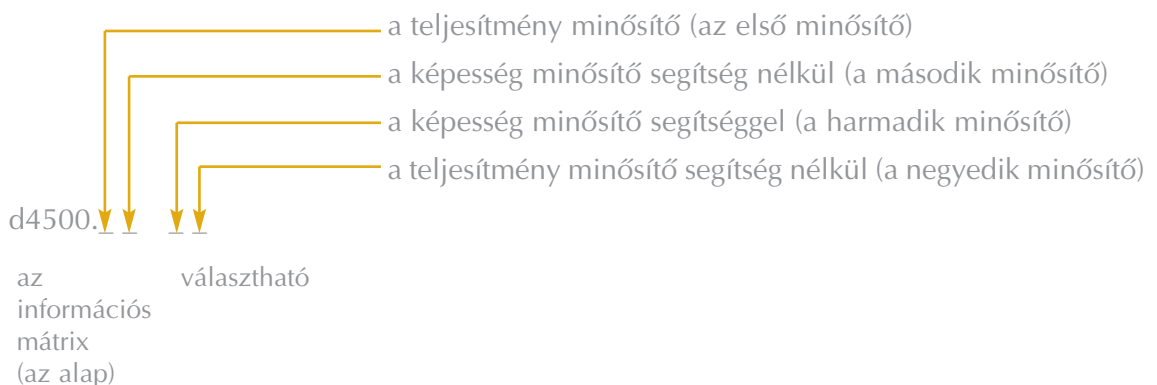
A képesség minősítő jellemzi egy-egy személy lehetséges képességét egy-egy feladat vagy cselekvés végrehajtására. Ennek a besorolásnak az a feladata, hogy megadja a funkcióképességnek azt a várható legmagasabb szintjét, amelyet egy-egy személy egy adott résztartományban az adott pillanatban elérhet. Az egyén lehetséges képességének vizsgálatához standardizált környezetre van szükség, amely semlegesíti a különböző környezeteknek az egyén képességére gyakorolt módosító hatását.

Ez a standardizált környezet lehet: (a) valóságos környezet, amelyet a képesség vizsgálatára létrehozott vizsgálati helyszíneken általában használnak; (b) ahol erre nincs mód, ott ez lehet egy modellezett környezet is, amelyről feltételezhető, hogy hatása az előzővel azonos. Ez a környezet nevezhető „egységes” vagy „standard” környezetnek. Tehát a képesség az egyén környezetileg kiegyenlített, várható képességét tükrözi. A módosítás eredménye azonos kell legyen minden személynél, minden országban, hogy nemzetközi összehasonlításra is lehetőséget adjon. A pontosság érdekében az egységes vagy standard környezet jellemzői a Környezeti tényezők osztályozás használatával kódolhatók. A képesség és a teljesítmény közötti eltérés tükrözi az aktuális és az egységesített környezet hatásai közötti különbséget, így hasznos útmutatásként szolgál arra nézve, hogy az egyén teljesítményének javítása érdekében milyen környezeti módosításokra van szükség.

A „segítség igénybe vétele nélkül” kiegészítéssel a képesség minősítő jellemzően arra használható, hogy leírja az egyén valós lehetőségét, amelyet nem javít segédeszköz vagy személyi segítség. Mivel a teljesítmény minősítő az egyén aktuális környezetére vonatkozik, ezért a segédeszközök vagy a személyi segítség, illetve az akadályozók megléte közvetlenül megfigyelhető. A támogatók vagy az akadályok jellege leírható a Környezeti tényezők osztályozás használatával.

Választható minősítők

A harmadik és a negyedik (választható) minősítők lehetőséget adnak a felhasználónak arra, hogy kódolja a „képesség segítségével” és a „teljesítmény segítség nélkül” helyzeteket.

környezet, amelyet a képesség vizsgálatára létrehozott vizsgálati helyszíneken általában használnak, (b) azokban az esetekben, ahol erre nincs mód, ott ez lehet egy modellezett környezet, amelyről feltehető, hogy hatása az előzővel azonos. Például a fent említett személy valós képessége arra, hogy egy standardizált környezetben (pl. vízszintes, nem csúszós felületen) bot nélkül járjon, nagyon korlátozott lesz. Ezért a személy képessége a következőképpen kódolható:

d4500._3 Járás rövid távon, képesség súlyos akadályozottsága

Ha az alkalmazók szeretnék leírni az adott vagy a standardizált környezetet, amikor a teljesítmény vagy a képesség minősítőt használják, akkor a Környezeti tényezők osztályozást kell alkalmazniuk (lásd a 3. kódolási egyezményt a Környezeti tényezőkről a 3. szakaszban, korábban).

4.4. A KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK KÓDOLÁSA

Meghatározások

A Környezeti tényezők azt a fizikai, társadalmi és attitűd jellegű környezetet jelentik, amelyben az emberek léteznek és életüket élik.

A Környezeti tényezők alkalmazása

A Környezeti tényezők lista az osztályozás 2. főfejezetének (Kontextuális tényezők) egyik alkotóelemét képezi. A környezeti tényezőket a funkcióképesség minden egyes alkotóeleménél figyelembe kell venni, és a három egyezmény egyikének megfelelően kell kódolni, ahogy azt a 3. szakaszban leírtuk.

A környezeti tényezőket a vizsgált személy szempontjából kell kódolni. Például a lejtős járdaszegegy felületképzés nélkül támogatóként kódolható egy kerekesszéssel közlekedő ember számára, ugyanakkor akadályozóként kódoljuk egy vak személy esetében.

A minősítő mutatja meg azt, hogy valamely tényező mennyire támogató vagy akadályozó hatású. Egy-egy környezeti tényező számos ok miatt és különböző mértékben lehet akár támogató, akár akadályozó is. A támogató tényezőknél a kódolónak figyelembe kell vennie olyan szempontokat, mint egy erőforrás hozzáférhetősége; a hozzáférés biztonsága vagy véletlenszerűsége; jó vagy rossz minősége és így tovább. Az akadályozók esetében releváns lehet, hogy egy-egy tényező milyen gyakran gátolja a személyt, és hogy ez a korlát nagy vagy csekély, elkerülhető-e vagy sem. Gondolni kell arra is, hogy egy-egy környezeti tényező korlátozó lehet akár jelenléte (például negatív attitűdök a fogyatékos személyek irányában) vagy hiánya (pl. a szükséges szolgáltatás nem áll rendelkezésre) miatt. Sokrétűek és összetettek a környezeti tényezők hatásai a kóros egészségi állapottal élő személyek életére. Remélhetőleg a jövő kutatásai ezeknek az interakcióknak a jobb megértéséhez vezetnek, és megmutatják egy további minősítő hasznosságát ezeknél a tényezőknél.

Bizonyos esetekben a környezeti tényezők szerteágazó csoportja egyetlen fogalommal összegezhető, mint pl. szegénység, gyarapodás, vidéki vagy városi környezet, illetve társadalmi tőke. Ezek az összefoglaló fogalmak nem találhatók meg az osztályozásban. A kódolónak kell különválasztani az őket alkotó tényezőket, és ezeket kell kódolnia. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy további kutatások szükségesek annak megállapítására, hogy vannak-e a környezeti tényezőknek olyan világos és egységes csoportjai, amelyek együttesen ezeket az összefoglaló fogalmakat alkotják.

Első minősítő

Az alábbi negatív vagy pozitív értékelő skála mutatja azt, hogy egy-egy környezeti tényező milyen mértékben hat akadályozóként vagy támogatóként. Egy pontjel beírása önmagában akadályozót, ugyanakkor a pont helyén a + jel használata támogatót jelöl, ahogy ezt itt mutatjuk:

xxx.0 NINCS akadályozó	xxx+0 NINCS támogató
xxx.1 ENYHE akadályozó	xxx+1 CSEKÉLY támogató
xxx.2 MÉRSÉKELT akadályozó	xxx+2 MÉRSÉKELT támogató
xxx.3 SÚLYOS akadályozó	xxx+3 JELENTŐS támogató
xxx.4 TELJES akadályozó	xxx+4 TELJES támogató
xxx.8 akadályozó, nem meghatározott	xxx+8 támogató, nem meghatározott
xxx.9 nem alkalmazható	xxx+9 nem alkalmazható

3. melléklet

A Tevékenységek és részvétel lista lehetséges alkalmazásai

Az FNO-ban a Tevékenységek és részvétel alkotóelem a különböző tevékenységek és életterületek résztartományainak semleges listája. Minden résztartomány különböző szintű kategóriákat tartalmaz, amelyeket az általánostól a részletesig rendeztünk (a 4. fejezet Mobilitás résztartománya olyan kategóriákat tartalmaz, mint pl. a d450 Járás és alatta a specifikusabb tétel, a d4500 Járás rövid távon). A tevékenységek és részvétel résztartományainak listája feloleli a test funkcióképességének teljes körét, ami egyéni és társadalmi szinten egyaránt kódolható.

A bevezetésben már utaltunk arra, hogy ez a lista többféleképpen használható a „Tevékenységek” és a „Részvétel” specifikus tételeinek rögzítésére, amelyeket az FNO az alábbiak szerint határoz meg: az egészség vonatkozásában:

- a tevékenység egy-egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által;
- a részvétel közreműködés egy-egy élethelyzetben.

A tevékenységek (a) és a részvétel (p) közötti kapcsolat strukturálására négy lehetőség közül választhatunk a résztartományok listája alapján.

- (1) A tevékenységek és a részvétel résztartományainak egymástól elkülönített csoportjai (nincs átfedés)

A kategóriák egy bizonyos csoportját csak tevékenységekként kódoljuk (mint pl. feladatok vagy cselekvések, amelyeket valaki végrehajt), egy másik csoportját pedig részvételként (mint pl. közreműködés élethelyzetekben). A két csoport éppen ezért egymást kölcsönösen kizáró.

Itt a tevékenység és a részvétel kategóriák csoportjait az alkalmazó állítja össze. Egy kategória vagy tevékenységi vagy részvételi tételként szerepel, de nem lehet mindkettő. A résztartományok feloszthatók például a következőképpen:

- a1 Tanulás és ismeretek alkalmazása
- a2 Általános feladatok és terhek
- a3 Kommunikáció
- a4 Mobilitás

- p5 Önellátás
- p6 Otthoni élet
- p7 Személyközi interakciók
- p8 Fontos életterületek
- p9 Közösségi, társadalmi és magánélet

Kódolás ebben a struktúrában

a kategória kód. q_p q_c (kategória tevékenységi tételként)

p kategória kód. q_p q_c (kategória részvételi tételként)

Ahol q_p = a teljesítmény minősítő és q_c = a képesség minősítő. Ha a teljesítmény minősítőt használjuk, akkor a kategória – akár tevékenységi, akár részvételi tételként – a teljesítmény nevű besorolás szerint értelmeződik; ha a képesség minősítőt használjuk, akkor a képesség nevű besorolás tartozik a kategória értelmezéséhez, akár tevékenységi, akár részvételi tételként azt írjuk le.

Ilyen módon az (1) lehetőség kiadja a teljes információs mátrixot, felesleges ismétlés és átfedés nélkül.

- (2) Részleges átfedés a tevékenységek és részvétel résztartományainak csoportjai között

Ebben a változatban a kategóriák egy csoportja értelmezhető tevékenységi és részvételi tételként is; ez azt jelenti, hogy ugyanaz a kategória felhasználható egyéni (vagyis egy feladat vagy cselekvés, amit valaki végez) és társadalmi (vagyis közreműködés egy élethelyzetben) értelmezésre is.

Például:

a1 Tanulás és ismeretek alkalmazása	
a2 Általános feladatok és terhek	
a3 Kommunikáció	p3 Kommunikáció
a4 Mobilitás	p4 Mobilitás
a5 Önellátás	p5 Önellátás
a6 Otthoni élet	p6 Otthoni élet
	p7 Személyközi interakciók
	p8 Fontos életterületek
	p9 Közösségi, társadalmi és magánélet

Kódolás ebben a struktúrában

Ez a struktúra némi megszorítást jelent a kategóriák kódolásában. Nincs mód ugyanis arra, hogy az „átfedésben” szereplő kategória esetén eltérő értékeket adjunk ugyanahhoz a minősítőhöz (akár az első minősítőhöz a teljesítményt, akár a második minősítőhöz a képességet) pl.:

a kategória.1_   vagy   a kategória._1
p kategória.2_   p kategória._2

Ha a felhasználó ezt a lehetőséget választja, akkor úgy gondolja, hogy az átfedő kategóriákban a kódok más dolgokat jelentenek, ha a tevékenységeknél kódolja és nem a részvételnél és fordítva. Azonban csak egyetlen kódot lehet beírni az információs mátrixba a megadott minősítő oszlopába.

- (3) Részletes kategóriák – tevékenységek, tágabb értelmű kategóriák – részvétel, átfedéssel vagy anélkül

Egy másik megközelítés a résztartományokban a tevékenységek és részvétel meghatározások közül a részvételt az általánosabb vagy a tágabb kategóriákra vonatkoztatja (pl. első szintű kategóriák, mint a címszavak), a részletesebb kategóriákat pedig tevékenységeknek tekinti (pl. a harmadik vagy a negyedik szintű kategóriák). Ez a megközelítés a kategóriákat néhány vagy minden résztartományban úgy választja szét, hogy az általánost szembeállítja a részletessel. A használó egyes résztartományokat teljesen (vagyis a részletezés minden szintjén) tevékenységeknek vagy teljesen részvételnél tekinti.

Például a d4550 Kúszás értelmezhető tevékenységként, míg a d455 Helyváltoztatás tekinthető részvételnél.

E megközelítés kezelésének két lehetséges módja van: (a) nincs „átfedés”, vagyis ha egy tétel tevékenység, akkor nem részvétel; vagy (b) lehet átfedés, mivel egyes használók a teljes listát tevékenységeként alkalmazzák és csak a tágabb értelmű címszókat részvételnélként.

Kódolás ebben a struktúrában

Hasonlatos az (1) vagy a (2) lehetőséghez.

- (4) Ugyanazon résztartományok használata mind a tevékenységek, mind a részvétel számára a résztartományok teljes átfedésével

Ennél a lehetőségnél a Tevékenységek és részvétel lista minden résztartománya tekinthető tevékenységnek is és részvételnél is. Minden kategória értelmezhető egyéni (tevékenység) és társadalmi (részvétel) funkcióképességként egyaránt.

Például a d330 Beszéd tekinthető tevékenységnek és részvételnél is. Valaki, akinek nincsenek hangszalagjai, beszélhet egy segédeszköz használatával. A vizsgálatnak megfelelően a képesség és teljesítmény minősítők használatával ennek a személynek van:

<i>első minősítője</i>	Közepes nehézség a teljesítményben (talán a kontextuális tényezők miatt, mint pl. személyes stressz vagy más emberek attitűdjei)	→ 2
<i>második minősítője</i>	Súlyos nehézség a képességben segédeszköz nélkül	→ 3
<i>harmadik minősítője</i>	Enyhe nehézség a képességben segédeszközzel	→ 1

Az FNO információs mátrixa szerint ennek a személynek a helyzetét így kell kódolni:
d330.231

A (4) lehetőség szerint ez kódolható így is:

a330.231
p330.2

A (4) lehetőségnél, amikor mind a teljesítmény, mind a képesség minősítőt használjuk, két érték kerül ugyanabba a cellába az FNO információs mátrixában: egy a tevékenységekre és egy a részvételre. Ha ezek az értékek azonosak, akkor nincs ellentmondás, csak felesleg. Azonban eltérő értékek esetén a felhasználóknak ki kell alakítaniuk valamilyen szabályt az információs mátrixba kódoláshoz. A hivatalos WHO kódolási stílus a következő:

d kategória qp qc

A felesleg áthidalásának egyik lehetséges módja az lehet, ha a képesség minősítőt tevékenységként, a teljesítmény minősítőt pedig részvétekként vesszük figyelembe.

Egy másik lehetőség kiegészítő minősítők létrehozása a részvételhez, amelyek rögzítik a „közreműködést az élethelyzetekben”.

Az FNO folyamatos alkalmazásától azt várjuk, hogy az empirikus adatok összegyűjtése alapján az alkalmazók el tudják dönteni, hogy a fenti lehetőségek közül számukra melyik az előnyösebb. Az empirikus kutatások a tevékenységi és a részvételi tényezők világosabb megfogalmazását eredményezhetik. A különböző helyszíneken és országokban a különböző célokra gyűjtött adatok értékes információt szolgáltathatnak a további átdolgozáshoz.

4. melléklet

Esetismertetések

A következő példák az FNO elveinek különböző eseteknél történő alkalmazását mutatják be. Remélhető, hogy segítségével az alkalmazók könnyebben megértik az osztályozás alapelveit, a besorolások célját és alkalmazását. További részletek a WHO oktatókézikönyveiben és tanfolyamain ismerhetők meg.

KÁROSODÁS, AMELY NEM VEZET AKADÁLYOZOTTSÁGHOZ A KÉPESSÉGEKBE, ÉS NEM EREDMÉNYEZ PROBLÉMÁT A TELJESÍTMÉNYBEN

Egy gyermek egy kézujj körmének hiányával született. Ez a rendellenesség a struktúra károsodása, de nem hat a gyermek kezének funkciójára, vagyis arra, amit a gyermek azzal a kézzel megtehet: tehát a gyermek képességében nincs akadályozottság. Hasonlóképpen, nem lehet teljesítményproblémája sem – pl. játék más gyermekekkel anélkül, hogy csúfolnák vagy kizárnák a játékból – a rendellenesség miatt. A gyermeknek tehát nincs képességakadályozottsága vagy problémája a teljesítményben.

KÁROSODÁS, AMELY NEM VEZET AKADÁLYOZOTTSÁGHOZ A KÉPESSÉGBEN, DE PROBLÉMÁT OKOZ A TELJESÍTMÉNYBEN

Egy cukorbeteg gyermeknél funkciókárosodás áll fenn: hasnyálmirigye nem működik megfelelően, nem termel inzulint. A diabetes gyógyszerrel, nevezetesen inzulinnal kézben tartható. Amikor a testi funkciók (az inzulinszintek) rendben vannak, akkor nincs akadályozottság a képességben a károsodás miatt. Azonban, mivel cukorfelvételét korlátozni kell, ennek a diabeteses gyermeknek valószínűleg lesznek teljesítményproblémái a szocializációban a barátokkal és egyenrangú társakkal történő közös étkezés során. A megfelelő étel hiánya korlátozást eredményezhet. Tehát annak ellenére, hogy nincs akadályozottság a képességben, az aktuális környezetben elégtelen lesz a gyermek részvétele a szocializációban, hacsak nem tesznek megfelelő lépéseket, hogy megfelelő ételt biztosítsanak számára.

Egy másik példa: valakinek születés után, a festékanyag hiánya miatt a bőrön kialakuló világos folt (vitiligo) van az arcán, de más testi panasza nincsen. Ez a kozmetikai probléma nem hoz létre akadályozottságot a képességében. Az említett személy azonban élhet olyan környezetben, ahol a vitiligót összekeverik a leprával és ezért őt fertőzőnek tartják. A személy aktuális környezetében tehát ez a negatív attitűd a környezeti korlát, amely jelentős teljesítményproblémákhoz vezethet az interperszonális kapcsolatokban.

KÁROSODÁS, AMELY A KÉPESSÉGBEN AKADÁLYOZOTTSÁGOT OKOZ ÉS – A KÖRÜLMÉNYEKTŐL FÜGGŐEN – EREDMÉNYEZHET VAGY NEM EREDMÉNYEZ PROBLÉMÁT A TELJESÍTMÉNYBEN

Az intellektuális fejlődés jelentős eltérése mentális károsodásnak tekinthető. Ez a károsodás bizonyos akadályozottsághoz vezethet a személy több képességében is. A környezeti tényezők azonban befolyásolhatják az egyéni teljesítményt az élet különféle résztartományaiban. Például egy gyermek egy bizonyos mentális károsodással kis hátrányt tapasztalhat olyan környezetben, ahol nem nagyok az elvárások az átlagnépességgel szemben, és ahol a gyermek egyszerű, ismétlődő, de szükséges feladat-sorokat kap. Ilyen környezetben a gyermek jól teljesít a különféle élethelyzetekben.

Az előző gyermekkel ellentétben egy másik, hasonló károsodással élő gyermek, aki a nagy iskolai elvárások miatt versenyhelyzetbe kerül, a különféle élethelyzetekben több teljesítményzavarral küszködik.

Ezek a példák két szempontot emelnek ki. Az első szempont, hogy a populációs normának vagy standardnak, amihez egy egyén funkcióképességét hozzámérik, illeszkednie kell a valós környezethez. A második az, hogy a környezeti tényezők megléte vagy hiánya egy adott élethelyzetben lehet támogató vagy hátráltató hatású is.

KORÁBBI KÁROSODÁS, AMELY MÁR NEM OKOZ AKADÁLYOZOTTSÁGOT A KÉPESSÉGBEN, DE MÉG MINDIG PROBLÉMÁKAT JELENT A TELJESÍTMÉNYBEN

Egy akut pszichotikus epizódból kigyógyult személy, aki magán viseli azt a bélyeget, hogy „elmebeteg” volt, aktuális környezetében problémákat tapasztalhat a teljesítményben a munkavállalás vagy a személyközi interakciók résztartományában az emberek negatív attitűdje miatt. Tehát korlátozódik az egyén részvétele a munkavállalásban és a társadalmi életben.

ELTÉRŐ KÁROSODÁSOK ÉS KÉPESSÉGAkadályozottságok, AMELYEK HASONLÓ PROBLÉMÁKAT OKOZNAK A TELJESÍTMÉNYBEN

Károsodásának (quadriplegia) mértéke miatt nem vesznek fel valakit egy állásra, mert egyes munkakövetelményeknek nem felel meg (pl. számítógéphasználat kézi billentyűzettel). A munkahelyen nem történtek meg azok a szükséges átalakítások, amelyek elősegítenék a személy teljesítményét ezekben a munkakövetelményekben (pl. hangfelismerő szoftver, ami helyettesítheti a kézi billentyűzetet).

Másvalaki – enyhébb quadriplegiával – rendelkezik ugyan a munkafeladatok elvégzéséhez szükséges képességgel, mégsem veszik fel az állásra, mert a fogyatékosággal élő emberek felvételét meghatározó kvóta betelt.

A harmadik személyt, aki képes a szükséges munkatevékenységek elvégzésére, azért nem veszik fel, mert tevékenységakadályozottsága van, ami mérsékelhető lenne kerekesszék használatával, a munkahely azonban nem közelíthető meg kerekesszékkel.

Végül, egy kerekesszékkel közlekedő személyt felvesznek az állásra, megvan a képessége a munkafeladatok elvégzéséhez és ténylegesen elvégzi azokat. Mindazonáltal, ennek a személynek mégis lehetnek teljesítményproblémái a munkatársakkal a személyközi interakciók résztartományában, mert nem tud eljutni a munkahelyi pihenőhelyekre. Ez a szocializációs teljesítményprobléma a munkahelyén gátolhatja abban, hogy hozzájusson az előmeneteli lehetőségekhez.

Mind a négy személy a foglalkoztatottság résztartományban tapasztal teljesítményproblémákat a különböző környezeti tényezők miatt, amelyek kölcsönhatásban állnak a kóros egészségi állapottal vagy a károsodásokkal. Az első személynél a környezeti korlátok közé tartozik a munkahely alkalmazkodási hiánya és valószínűleg negatív attitűdök is. A második személy a fogyatékosággal élő emberek alkalmazásával szembeni negatív attitűdőkkel szembesül. A harmadik személy az épített környezet elérhetőségének hiányát tapasztalja, a negyedik pedig a fogyatékosággal szembeni, általánosságban negatív attitűdőkkel találkozik.

A FELTÉTELEZETT KÁROSODÁS JELENTŐS TELJESÍTMÉNYPROBLÉMÁKHOZ VEZET A KÉPESSÉGEK AKADÁLYOZOTTSÁGA NÉLKÜL IS

Egy személy AIDS-es betegekkel dolgozott. Egészséges, de időről időre részt kell vennie HIV-szűrésen. Nincs képességakadályozottsága. Ennek ellenére a környezetében élő emberek gyanakszanak, hogy esetleg megfertőződhetett a vírussal és ezért kerülnek. Ez jelentős problémákhoz vezet a személy teljesítményében a társadalmi interakciók, a közösségi, a társadalmi és a magánélet résztartományában. Beilleszkedési lehetőségeit (részvételét) korlátozzák a környezetében élő emberek által átvett negatív attitűdök.

AZ FNO-BAN JELENLEG NEM OSZTÁLYOZOTT KÁROSODÁSOK TELJESÍTMÉNYPROBLÉMÁKAT OKOZNAK

Egy 45 éves nő, akinek édesanyja meghalt mellrákban, saját akaratából szűrővizsgálatot végeztetett, és megtalálták nála azt a genetikai kódot, amely a mellrák kockázatát hordozza. Nincs károsodása sem a testi funkcióban, sem a struktúrában, képessége nem akadályozott, az egészségbiztosító azonban megtagadta tőle a biztosítást a mellrák fokozott kockázata miatt. Részvétele az egészség megőrzése résztartományban az egészségbiztosító társaság szabályai miatt korlátozott.

További példák

Egy 10 éves fiút „dadogás” diagnózissal beszédterapeutához küldenek. A vizsgálat során talált problémák: a beszéd akadozása, inter- és intraverbális gyorsítások, zavarok a beszédmozgások időzítésében, valamint inadekvát beszédritmus (károsodások). Az iskolában gondot okoz a hangos olvasás és a társalgás (képességakadályozottságok). Csoportos beszélgetések során – bár szeretne – semmilyen hajlandóságot nem mutat, hogy bekapcsolódjon a társalgásba (teljesítményprobléma a társalgás több emberrel résztartományban). A fiú részvétele a csoportos társalgásban korlátozott a beszélgetések szokásos kialakulását érintő társadalmi normák és gyakorlatok miatt.

Egy 40 éves nő nyaki fájdalomról, erős fejfájásról, szédelésről, izomerőcsökkenésről, nyugtalan-ságról panaszodik (károsodások) a hónapokkal korábban történt, a nyaki gerincet érintő ostorcsapás nevű sérülés miatt. Képessége a járásra, a főzésre, a takarításra, a számítógép-kezelésre és az autóvezetésre akadályozott (akadályozottságok a képességben). Orvosával egyetértettek abban, hogy meg kell várni a problémák enyhülését és csak utána térhet vissza régi, teljes munkaidős, megszabott idejű állásába (problémák a teljesítményben a munkavállalás résztartományban). Ha jelenlegi környezetében a munkavégzés szabályai lehetővé tennék számára a rugalmas munkaidőt, vagy azt, hogy távol maradjon a munkától, amikor tünetei súlyosbodnak, és lehetővé tennék számára, hogy otthoni munkát végezhesen, akkor javulhatna részvétele a munkavállalás résztartományban.

Az FNO és a fogyatékos emberek

Az FNO kidolgozásában kezdettől fogva sokat nyújtottak a fogyatékos emberek és a fogyatékos emberek szervezetei. A Disabled Peoples International különösen sok időt és energiát áldozott az átdolgozásra, és az FNO-ban meg is jelenik ez a jelentős hozzájárulás.

A WHO felismerte, hogy a funkcióképesség és fogyatékoság osztályozási rendszerének kidolgozásában mennyire fontos a fogyatékos emberek és szervezeteik teljes körű részvétele. Az FNO számos tudományos, klinikai, adminisztratív és szociális szabályozási rendszerben alapként szolgál a fogyatékoság vizsgálatához és méréséhez. Ezért gondoskodni kell arról, hogy az FNO-t ne hogy rossz célra, a fogyatékos személyek érdekeit hátrányosan érintő módon használják fel (lásd 6. melléklet, Etikai útmutatás).

A WHO elismeri, hogy az osztályozásban használt, akár a legpontosabban megfogalmazott meghatározások is – a legnagyobb erőfeszítések ellenére is – lehetnek megbélyegzők vagy címkézők. Erre az aggodalomra válaszul született a döntés már közvetlenül a folyamat elején, hogy a „szociális hátrány” fogalmát – amely az angolban (és a magyar nyelvben is) pejoratív melléközöngéket hordoz – teljes mértékben mellőzik, a „fogyatékoság” fogalmat pedig nem alkalmazzák alkotóelem neveként, de megtartják általános, átfogó gyűjtőfogalomként.

Továbbra is fennáll azonban az a nehéz kérdés, hogy miként lehet a legjobban utalni azokra a személyekre, akik a funkcióképesség akadályozottságának vagy korlátozottságának valamilyen fokával élnek. Az FNO a „fogyatékoság” fogalmat annak a sokrétű jelenségnek a leírására használja, amely az emberek és fizikai, valamint társadalmi környezetük kölcsönhatásából származik. Személyre utalva – és ennek számos oka van – egyesek szívesebben használják a „fogyatékosággal élő emberek” fogalmát, míg mások a „fogyatékos emberek” fogalmát részesítik előnyben. Jelenleg nincs olyan egyetemes gyakorlat, amely alapján a WHO valamelyik nézetet támogathatná a kettő közül. Az FNO vonatkozásában sincs indok arra, hogy az egyik megközelítést előnyben részesítse a másikkal szemben. Ehelyett a WHO megerősítette, hogy az embereknek joguk van ahhoz, hogy úgy nevezzék őket, ahogy ők akarják.

Ki kell hangsúlyozni továbbá, hogy az FNO semmiképpen sem az emberek, hanem az emberek egészségi jellemzőinek osztályozása saját egyéni élethelyzetük és a környezeti hatások összefüggésében. A fogyatékoságot az egészségi jellemzők és a kontextuális tényezők kölcsönhatása eredményezi. Ezért az egyéneket nem egyszerűsíthetjük, illetve nem jellemezhetjük egyedül csak károsodásaik, tevékenységük akadályozottsága vagy részvételük korlátozottsága oldaláról. Ahelyett például, hogy „mentálisan sérült személyről” beszéljünk, az osztályozás a „személy tanulási problémával” kifejezést használja. Az FNO ezt a megközelítést úgy biztosítja, hogy nem a kóros egészségi állapot vagy a fogyatékosági fogalom segítségével, hanem mindenütt semleges, ha nem éppen pozitív és kézzelfogható nyelvezettel jellemez egy személyt.

Helyt adva az emberek szisztematikus címkézését illető jogos aggodalomnak, az FNO a kategóriákat semleges módon fejezi ki, hogy elkerülje a lebecsülést, a megbélyegzést és a helytelen félreértelmezést. Ez a megközelítés azonban magában hordozza azt a problémát, hogy mit tarthatunk „szalonképes fogalmaknak”. Valaki kóros egészségi állapotának negatív sajátosságai és az, hogy mások erre hogyan reagálnak, független azoktól a fogalmaktól, amelyeket az állapot meghatározására használnak. Akárhogyan is nevezzük a fogyatékoságot, az fennáll, függetlenül a címkéktől. Ez a probléma nem kizárólag nyelvi nehézség, hanem sokkal inkább más emberek és a társadalom fogyatékosággal szembeni attitűdjeinek problémája. Szükség van tehát a fogalmak és az osztályozás korrekt tartalmára és használatára.

A WHO elkötelezetten folytatja erőfeszítéseit, hogy a fogyatékosággal élő emberek erősebbé, ne pedig kifosztottá, ismét hátrányosan megkülönböztetetté váljanak az osztályozási rendszer alkalmazása és a vizsgálatok révén.

Remélhető, hogy a fogyatékos emberek a társadalom minden szektorában maguk is hozzájárulnak majd az FNO alkalmazásához és fejlesztéséhez. A kutatókhoz, a vezetőkhöz és a jogszabályalkotókhöz hasonlóan a fogyatékos emberek is segíthetnek majd azoknak a protokolloknak és eszközöknek a kifejlesztésében, amelyeket az FNO osztályozásai alapoztak meg. Az FNO hatékony eszköz-

ként szolgálhat majd a bizonyítékokon alapuló érdekképviselésben. Megbízható és összehasonlítható adatokat szolgáltat a változtatásokhoz. Nem csupán politikai megközelítéseknek, hanem kutatási eredményeknek és azok érvényes, megbízható bizonyítékainak kell igazolniuk, hogy a fogyatékoság nem csupán az egészségi állapot és a károsodások, hanem a környezeti korlátok eredménye is. Ezek a bizonyítékok az egész világon valódi társadalmi változásokat hozhatnak a fogyatékosággal élő emberek számára.

A fogyatékos emberek érdekképviselése is javítható az FNO használatával. Mivel az érdekképviselések elsődleges célja a fogyatékos emberek társadalmi részvételét elősegítő tennivalók meghatározása, ezért az FNO segíthet a fogyatékoság „problémájának” feltárásában; segíthet eldönteni, hogy vajon a problémák mögött a környezet akadályai, a segítő tényezők hiánya, vagy az egyén képességeinek korlátai, illetve ezek kombinációi rejlenek. Ezek feltárása után megcélozhatók a megfelelő beavatkozások, megfigyelhető és mérhető lesz hatásuk a részvétel szintjére. Ily módon elérhetővé válnak a kézzelfogható, bizonyítékokkal alátámasztott célkitűzések, és előmozdíthatóak lesznek a fogyatékos emberek érdekképviseléseinek általános céljai.

6. melléklet

Etikai útmutatás az FNO használatához

A tudományos eszközöket lehet helytelenül használni és vissza is lehet velük élni. Naivítás lenne azt hinnünk, hogy egy osztályozási rendszert, amilyen az FNO is, soha nem fognak az emberek kárára használni. Amint arra az 5. mellékletben rávilágítottunk, az ICIDH átdolgozásába kezdettől fogva bevontuk a fogyatékosokkal élő embereket és érdekképviselői szervezeteiket. Részvételük lényegi változásokat eredményezett az FNO terminológiájában, tartalmában és szerkezetében. Ez a melléklet kiemel néhány alapvető útmutatást az FNO etikus használatához, tudva azt, hogy semmilyen útmutatáscsomag nem tudja megakadályozni a visszaélést egy osztályozással vagy más tudományos eszközzel, illetőleg önmagukban csak az útmutatások nem előzhetik meg a visszaélést. Ez a dokumentum sem kivétel. Remélhető, hogy a következő átdolgozásokra fordított figyelem csökkenteni fogja annak kockázatát, hogy az FNO-t a fogyatékosokkal élő emberekre nézvést tiszteletlen vagy ártalmas módon tudják felhasználni.

TISZTELET ÉS BIZALMAS KEZELÉS

- (1) Az FNO-t mindig az egyének veleszületett értékeinek és önrendelkezésének tiszteletben tartásával kell használni.
- (2) Az FNO sohasem használható fel arra, hogy embereket címkézzenek vagy bármilyen más módon, csak a fogyatékosági kategóriák fogalmaival jellemezzenek.
- (3) Klinikai környezetben az FNO-t mindig csak a vizsgált személyek teljes tájékoztatása után, együttműködésük és egyetértésük birtokában szabad használni. Ha egy személy kognitív képességeinek korlátozottsága nem teszi lehetővé bevonását a döntésbe, akkor az egyén érdekképviselőjét kell a döntésbe bevonni.
- (4) Az FNO-val kódolt információkat az adatok felhasználási módjára vonatkozó, elfogadott adatvédelmi szabályoknak megfelelően, személyes információként kell kezelni.

AZ FNO KLINIKAI ALKALMAZÁSA

- (5) Ahol csak lehetséges, a klinikus magyarázza el a vizsgált személynek vagy képviselőjének az FNO használatának célját, és bátorítsa a kérdésfelvetést, hogy a személy funkcióképességi szintjeit megfelelően osztályozták-e.
- (6) Amikor csak mód van rá, a vizsgált személynek – akinek funkcióképességi szintjeit osztályozzák (vagy a személy képviselőjének) – lehetőséget kell adni, hogy részt vegyen a folyamatban, és különösen arra, hogy kétségbe vonja vagy megerősítse a felhasznált kategória és a hozzá rendelt vizsgálat megfelelőségét.
- (7) Mivel az osztályozott deficit az egyén kóros egészségi állapota, illetve az a természeti és társadalmi helyzet hozta létre, amelyben ez a személy él, ezért az FNO-t holisztikus módon kell használni.

AZ FNO-INFORMÁCIÓK TÁRSADALMI FELHASZNÁLÁSA

- (8) Az FNO információit a lehető legszélesebb körben és az egyének közreműködésével úgy kell felhasználni, hogy azok bővítsék választási lehetőségeiket és javítsák saját életük alakításának lehetőségeit.
- (9) Az FNO információit olyan szociális szabályozások és politikai változások megteremtése érdekében kell felhasználni, amelyek az egyének részvételének javítását és támogatását szolgáló feltételek kialakítását biztosítják.
- (10) Az FNO és a használatából eredő információk nem használhatók fel arra, hogy érvényes jogokat kétségbe vonjanak vagy egyéb módon korlátozzák egyének vagy csoportok jogos igényét a juttatásokra.
- (11) Az FNO alapján azonos körbe osztályozott egyének sok dologban különbözhetnek. Az FNO-osztályozásokra vonatkozó rendelkezések és szabályok nem feltételezhetnek az eredeti szándéknál nagyobb egyetemességet, és biztosítaniuk kell, hogy személyiségüket meg tudják tartani azok, akiknél osztályozták a funkcióképesség szintjeit.

Az átdolgozási folyamat összefoglalása

AZ ICIDH FEJLŐDÉSE

1972-ben a WHO kifejlesztett egy előzetes sémát a betegségek következményeiről. Néhány hónap múlva sokkal átfogóbb megközelítést javasoltak. Ezeket a javaslatokat két fontos alapelvre építették: különbséget kell tenni a károsodások és azok jelentősége, tehát a funkcióképességi és a szociális következmények között, valamint a rögzített adatoknak ezeket az eltérő oldalait vagy problémáit elkülönítve kell osztályozni a különböző számjegyhelyeken. Lényegét tekintve ez a megközelítés számos egymástól elkülönülő, ugyanakkor párhuzamos osztályozásból áll. Ez ellentétes a BNO hagyományával, amelyben számos vonatkozás (etiológia, anatómia, patológia stb.) integrálódik egyetlen hierarchikus rendszerben és a számjegyeknek csak egy mezőjét foglalja el. Feltárták annak lehetőségét, hogy ezeket a javaslatokat olyan sémába illesszék, amely kompatibilis a BNO struktúráját meghatározó alapelvekkel. Ugyanakkor előkészítő kísérletek történtek, hogy rendszerbe foglalják a betegségek következményeire alkalmazott terminológiákat. Ezeket a javaslatokat 1973-ban informálisan körbeadták és segítséget kértek, elsősorban olyan csoportoktól, amelyek speciálisan érintettek a rehabilitációban.

1974-ben körbeadták és megvitatták a munkacsoportokkal a károsodások és a rokkantságok elkülönített osztályozásait. Az észrevételek egybegyűjtése után definitív javaslatokat dolgoztak ki. 1975-ben, az International Classification of Diseases 9. átdolgozásának nemzetközi konferenciáján megfontolásra terjesztették elő ezeket a javaslatokat. Az osztályozások átgondolása után a konferencia javasolta kiadásukat kipróbálás céljából. A huszonkilencedik Egészségügyi Világközgyűlés tudomásul vette a javaslatot és elfogadta a WHO 29.35-ös határozatot, amelyben kipróbálási célból engedélyezte a károsodások és a szociális hátrányok kiegészítő osztályozását, A betegségek és az egészséggel kapcsolatos problémák nemzetközi statisztikai osztályozása pótkötetként, de annak nem szerves részeként. Ennek eredménye volt az ICIDH első kiadása 1980-ban. 1993-ban újranyomtatták kiegészítő előszóval.

AZ ICIDH ÁTDOLGOZÁSÁNAK ELSŐ LÉPÉSEI

1993-ban elhatározták, hogy elkezdik az ICIDH átdolgozását. Az átdolgozott változattal – munkacímén ICIDH-2 – szemben támasztott kívánalmak a következők voltak:

- szolgálnia kell a különböző országok, szektorok és egészségellátó szakterületek különféle céljait;
- egyszerűnek kell lennie, hogy a gyakorló orvosok a kóros egészségi állapotok következményeinek értelmes leírásának tartsák;
- a gyakorlati alkalmazás során használhatónak kell lennie – vagyis egészségi ellátási igények beazonosítására és beavatkozási programok kialakítására (pl. megelőzés, rehabilitáció, szociális akciók) alkalmasnak;
- összefüggő szemléletet kell adnia azokról a folyamatokról, amelyek a kóros egészségi állapotok következményei lehetnek, hogy ne csak a betegségek, a rendellenességek különböző oldalai, hanem a fogyatékosá válás folyamata is tárgyilagosan vizsgálhatók, rögzíthetők és idézhetők legyenek;
- érzékenynek kell lennie a kulturális különbségekre (legyen lefordítható és alkalmazható a különböző kultúrákban és egészségi ellátó rendszerekben);
- egymást kiegészítő módon használható legyen a WHO-osztályozások családjával.

Eredetileg a franciaországi együttműködési központnak adták ki a feladatot, hogy javaslatot tegyen a Károsodások szakaszra, valamint a nyelv, a beszéd és az érzékelés területeire. A hollandiai együttműködési központnak kellett javaslatot tennie az osztályozás Fogyatékoság és mozgásszervek szempontjainak átdolgozására, és elő kellett készítenie az irodalmi áttekintést. Az észak-amerikai együttműködési központnak kellett javaslatokat tennie a Szociális hátrány szakaszra. Ezen kívül két, különleges megbízatású egységnek kellett javaslatokat adnia a mentális egészség szempontjaira, illetve a gyermekeket érintő témakörökre. 1996-ban, a Genfben tartott ICIDH-2 átdolgozási találkozón további haladást értek el, kialakították az alfa tervezetet, amely már tartalmazta a különböző javaslatokat, és

elvégeztek egy kezdeti próbatesztelést is. Az 1996-os találkozón elhatározták, hogy minden együttműködő központnak és munkacsoportnak foglalkoznia kell az egész tervezettel, nem csak korábbi, saját átdolgozási területükkel. 1996 májusától 1997 februárjáig körözték az alfa tervezetet az együttműködő központok és munkacsoportok között, az észrevételeket és a javaslatokat a WHO központjában értékelték. Körbeküldék az alapkérdések listáját is, amelyek az átdolgozással kapcsolatos fő témákat emelték ki, hogy megkönnyítsék az észrevételek összegyűjtését.

Az átdolgozás folyamán a következő témaköröket gondolták át.

- A háromszintű osztályozás, vagyis a Károsodások, Fogyatékoságok és szociális hátrányok szerkezet hasznos volt, és meg kell tartani. Megfontolandó a kontextuális, környezeti tényezők bevezetése, habár a legtöbb javaslat megmaradt az elméleti fejlesztés és az empirikus tesztelés szintjén.
- A károsodások, fogyatékoságok és szociális hátrányok közötti kölcsönhatás és a közöttük lévő adekvát viszony vita tárgyát képezi. Sok bírálóat irányult az eseti modellre, amelyre az ICIDH 1980-as változatát alapozták; bírálták, hogy az idő múlásával nem történt módosítás, és hogy egyirányú volt a megközelítés a károsodástól a fogyatékoságon át a szociális hátrány irányában. Az átdolgozási folyamat javasolta az alternatív, grafikus megjelenítést is.
- Az ICIDH-1980 használata nehézkes volt. Szükségesnek látszott a használat egyszerűsítése; az átdolgozásnak inkább az egyszerűsítés irányába kell haladnia, nem pedig részletek hozzáadása felé.
- Kontextuális tényezők (külső, környezeti tényezők, illetve belső, személyes tényezők): ezeket a tényezőket, amelyek a rokkantsági folyamat fő alkotóelemei voltak (amint az ICIDH 1980-as változatában megfogalmazták), kiegészítő sémákként kell kifejleszteni az ICIDH-ban. Azonban, mivel a környezeti, szociális és fizikai tényezők, valamint viszonyuk a károsodások, fogyatékoságok és szociális hátrányok köréhez erősen kultúrafüggő, ezek nem lehetnek elkülönült dimenziók az ICIDH-ban. Mindemellett felvetették, hogy a környezeti tényezők osztályozása hasznosnak bizonyulhat a nemzeti helyzetek elemzésében és a megoldások kifejlesztésében nemzeti szinten.
- A károsodások megfogalmazásának tükröznie kell az alapvető biológiai mechanizmusokról rendelkezésre álló ismeretek fejlődését.
- Fontos célnak kell lennie a kulturális alkalmazhatóságnak és az egyetemességnek.
- Az átdolgozási folyamat fontos célja volt még a tanfolyami és a bemutató anyagok kidolgozása.

ICIDH-2 BÉTA-1 ÉS BÉTA-2 TERVEZETEK

1997 márciusában hozták létre a béta-1 tervezetet, amely egybeolvasztotta a korábbi évek során összegyűjtött javaslatokat. Ezt a tervezetet az 1997 áprilisában rendezett ICIDH revíziós találkozón mutatták be. Miután a találkozón hozott döntéseket beépítették, az ICIDH-2 béta-1 tervezetet 1997 júniusában bocsátották területi kipróbálásra. A béta-1 kipróbálása során összegyűjtött adatok és visszajelzések alapján készítették el a béta-2 tervezetet 1999 januárja és áprilisa között. Az így született tervezetet 1999 áprilisában bemutatták, és megvitatták az ICIDH-2 éves, londoni találkozóján. A találkozó döntéseinek beépítése után a béta-2 tervezetet kinyomtatták, és 1999 júliusában területi kipróbálásra bocsátották.

TERÜLETI VIZSGÁLATOK

A béta-1 tervezet területi vizsgálatai 1997 júniusától 1998 decemberéig folytak, a béta-2 tervezet kipróbálása pedig 1999 júliusától 2000 szeptemberéig tartott.

A területi vizsgálatok a WHO-tagállamok lehető legszélesebb körű részvételével és a legkülönbözőbb szakterületek bevonásával zajlottak, beleértve az egészségbiztosítást, a társadalombiztosítást, a munkaügyet, az oktatást és más, a kóros egészségi állapotok osztályozásában érintett csoportokat (amelyek a Betegségek Nemzetközi Osztályozását, az Ápolók Osztályozását és az Oktatás Nemzetközi Szabványügyi Osztályozását – ISCED használják). A cél az volt, hogy megállapodás szülessen a világos és egyértelmű fogalmi meghatározásokról. A területi próbavizsgálatok folyamatos fejlődést, konzultációt, visszajelzést, korszerűsítést és tesztelést jelentettek.

A béta-1 és béta-2 területi kipróbálása során a következő tanulmányokat végezték el:

- fordítás és nyelvészeti értékelés;
- a tételek értékelése;
- válasz keresése a konszenzuskonferenciák és az egyének alapvető kérdéseire;
- visszajelzések szervezetektől és egyénektől;
- a lehetőségek tesztelése;
- alkalmazhatóság és megbízhatóság esetértékeléseknél (való életben felvett esetek vagy esetösszefoglalók);
- egyebek (pl. specifikus csoporttanulmányok).

A vizsgálat hangsúlyt helyezett a kultúrák és a szektorok közötti kérdésekre. Több mint 50 ország és 1800 szakember vett részt a területi vizsgálatokban, amelyek és akik egymástól függetlenül adtak jelentést.

AZ ICIDH-2 LEZÁRÁS ELŐTTI VÁLTOZATA

A béta-2 területi kipróbálásának adatai alapján, megtárgyalva azt az együttműködő központokkal és a WHO Committee of Experts on Measurement and Classification testületével, 2000 októberében elkészítették az ICIDH-2 lezárás előtti változatát. Ezt a változatot bemutatták a 2000 novemberében megtartott revíziós találkozón. A találkozó ajánlásainak beépítése után (2000. december), 2001 januárjában továbbították az ICIDH-2 lezárás előtti változatát a WHO végrehajtó testületéhez. Az ICIDH-2 végleges változatát 2001 májusában terjesztették az 54. Egészségügyi Világközgyűlés elé.

A VÉGLEGES VÁLTOZAT ELFOGADÁSA

A végleges vázlat megvitatása után, amelynek címe International Classification of Functioning, Disability and Health, az Egészségügyi Világközgyűlés a WHA54.21 határozattal jóváhagyta az új osztályozást. A határozat szövege a következő:

Az 54. Egészségügyi Világközgyűlés

1. JÓVÁHAGYJA az International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH) második kiadását, International Classification of Functioning, Disability and Health címen, a továbbiakban rövidítve ICF;
2. FELSZÓLÍTJA a tagállamokat, hogy használják az ICF-et kutatásaik, felmérések és jelentések során, értelemszerűen, számításba véve a tagállamok különleges specifikus helyzetét és különös tekintettel a lehetséges későbbi revíziókra;
3. FELKÉRI a főigazgatót, hogy kérésük szerint támogassa a tagállamokat az ICF használata során.

8. melléklet

További útmutatások az FNO-hoz

Az FNO használata nagymértékben függ gyakorlati használhatóságától: attól, hogy milyen mértékben képes az egészségügyi szolgáltatói teljesítmény mérőjeként szolgálni olyan indikátorok segítségével, amelyeket az érintettek kimeneteli eredményeire alapoztak; valamint mennyire alkalmazható a különböző kultúrkörökben, hogy lehetővé váljon a nemzetközi összehasonlítás a szükségletek és az erőforrások felismeréséhez, a tervezés és a kutatás érdekében. Az FNO nem közvetlen politikai eszköz. Használata azonban mégis pozitívan hozzájárulhat a szabályozások kialakításához azzal, hogy információt ad, amivel segíti az egészségügyi szabályozás létrehozását, hogy egyenlő esélyeket biztosítson minden embernek, és támogassa a küzdelmet a fogyatékkal kapcsolatos hátrányos megkülönböztetés ellen.

AZ FNO VÁLTOZATAI

A sokféle felhasználó egymástól eltérő igényeire tekintettel az FNO-t többféle formában és változatban adják közre.

Fő osztályozás

Az FNO két főfejezete és azok alkotóelemei két változatban jelennek meg, hogy megfeleljenek a különböző felhasználók igényeinek az eltérő részletesség tekintetében.

Az első változat a teljes (részletes) változat, amely az osztályozás összes szintjét tartalmazza és alkotóelemként 9999 kategóriát engedélyez. Ezekből azonban jóval kevesebbet használnak a mindennapi gyakorlatban. A teljes verzió kategóriái összetömöríthetők a rövid változatba, ha összefoglaló jellegű információra van szükség.

A második változat a rövid (tömör) változat, amely minden alkotóelemben és résztartományban kétszintű kategóriákat tartalmaz. Ebben a változatban is szerepelnek a fogalmak meghatározásai, a fogalmakba tartozó tételek és a kivételek meghatározásai.

Specifikus adaptációk

- (a) Klinikai felhasználás: ezek a változatok az FNO különböző klinikai alkalmazási területeken történő használatától függenek (pl. foglalkozásterápia). A főkéntre támaszkodnak a kódolást és a terminológiát illetően; ugyanakkor újabb, részletes információt is nyújtanak, pl. útmutatásokat a vizsgálathoz és a klinikai leírásokhoz. Átcsoportosíthatók a meghatározott szakterületek igényei szerint (pl. rehabilitáció, lelki egészség).
- (b) Kutatási változatok: a klinikai változatokhoz hasonlóan ezek a változatok meghatározott kutatási igényekre épülnek és precíz, műveleti meghatározásokat adnak az állapotok vizsgálatához.

TOVÁBBI MUNKA

Az FNO-használók és az osztályozással szemben támasztott igények sokrétűsége miatt fontos megjegyeznünk, hogy a WHO és együttműködő központjai további munkát folytatnak ezeknek az igényeknek a kielégítésére.

Az FNO-t minden felhasználója magáénak tekintheti. Ez az egyetlen ilyen eszköz, amely nemzetközi megegyezésen alapul. Célja, hogy pontosabb információkat kapjunk a fogyatékkal járó jelenségeiről és a funkcióképességről, s széleskörű nemzetközi konszenzust hozzunk létre. A WHO megtesz minden erőfeszítést, hogy biztosítsa az FNO felhasználóbarát jellegét és biztosítsa kompatibilitását a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) által megállapított szabványosítási eljárásokkal, hogy az FNO-t elfogadják a különböző nemzeti és nemzetközi közösségek.

Az FNO fejlődésének és alkalmazásának lehetséges jövőbeni irányai a következőkben összegezhetők:

- az FNO országos szintű használatának előmozdítása, a nemzeti adatbázisok fejlesztése érdekében;

- nemzetközi adatkészlet és keret létrehozása, nemzetközi összehasonlítások lehetőségének megteremtése érdekében;
- algoritmusok kialakítása a társadalmi juttatások és a nyugdíjak jogosultsági rendszeréhez;
- a családtagok fogyatékoságának és funkcióképességének tanulmányozása (pl. az egyén számára fontos személyek kóros egészségi állapotai miatt egy harmadik félnél fellépő fogyatékoság tanulmányozása);
- a Személyes tényezők alkotóelem kifejlesztése;
- kutatási célokra a kategóriák pontos, műveleti meghatározásának kifejlesztése;
- vizsgálóeszközök kifejlesztése a felismerés és a mérés céljaira;²³
- gyakorlati alkalmazások biztosítása számítógépesítéssel és esetrögzítési formákkal;
- kapcsolódások kialakítása az életminőség elvei és a szubjektív jóllét mérése között;²⁴
- a kezelés vagy beavatkozás alkalmasságának kutatása;
- használatának előmozdítása tudományos vizsgálatokban, a különféle kóros egészségi állapotok összehasonlítása céljából;
- oktatási anyagok kidolgozása az FNO használatához;
- világszerte FNO-oktatási és -referenciaközpontok létrehozása;
- a környezeti tényezők további kutatása, hogy megadjuk a szükséges részleteket a használathoz, amikor a szabványosított és aktuális környezetet leírják.

---

²³ A WHO kifejleszti az FNO-hoz kapcsolódó vizsgálóeszközöket, figyelembe véve alkalmazhatóságukat a különböző kultúrkörökben. Tesztelik ezek megbízhatóságát és értékelhetőségét. A vizsgálóeszközöknek három formája lesz: rövid változat szűrés, kiemelés céljaira; napi használatra a személyes gondozóknak; hosszú változat a részletes kutatási célokra. Ezek a WHO-tól később beszerezhetőek lesznek.

²⁴ Kapcsolódási pontok az életminőséggel: lényeges, hogy elméleti megfelelés legyen az „életminőség” és a fogyatékosági besorolások között. Az életminőség azonban azt is jelenti, ahogyan az emberek „éreznek” saját kóros egészségi állapotukkal vagy annak következményeivel kapcsolatban, tehát ez a „szubjektív jóllét” besorolása. A másik oldalon a betegség- fogyatékoságbesorolások egy személy objektív, külsőleg megjelenő jeleire utalnak.

Ajánlott FNO-adatkövetelmények ideális és minimális egészségügyi információs rendszerek és átfogó vizsgálatok végzése céljából

Testi funkciók és struktúrák	Fejezet és kód	Osztályozási blokk vagy kategória
Látás	2 b210–b220	Látás és ahhoz kapcsolódó funkciók
Hallás	2 b230–b240	Hallás és vestibularis funkciók
Beszéd	3 b310–b340	Hangadás és beszéd funkciók
Emésztés	5 b510–b535	Az emésztési rendszer funkciói
Testnedvek kiválasztása	6 b610–b630	Vizeletkiválasztási funkciók
Nemzőképesség	6 b640–b670	Ivarszervi és reprodukzív funkciók
Nemi aktivitás	6 b640	Ivarszervi és reprodukzív egészség
A bőr és elváltozásai	8 b810–b830	A bőr és a hozzá kapcsolódó struktúrák
Légzés	4 b440–b460	A légzőrendszer funkciói
Fájdalom*	2 b280	Fájdalom
Indíték*	1 b152–b180	Specifikus mentális funkciók
Alvás	1 b134	Általános mentális funkciók
Energia, életerő	1 b130	Általános mentális funkciók
Megismerés*	1 b140, b144, b164	Figyelem, memória és magasabb rendű kognitív funkciók

Tevékenységek és részvétel	Fejezet és kód	Osztályozási blokk vagy kategória
Kommunikáció	3 d310–d345	Kommunikáció megértés – létrehozás
Mobilitás*	4 d450–d465	Járás és helyváltoztatás
Ügyesség	4 d430–d465	Tárgyak hordozása, mozgatása és kezelése
Önellátás*	5 d510–d570	Önellátás
Állandó tevékenységek*	6 és 8	Otthoni élet; Főbb életterületek
Személyközi kapcsolatok	7 d730–d770	Meghatározott személyközi kapcsolatok
Társadalmi működőképesség	9 d910–d930	Közösségi, társadalmi és magánélet

* Javasolt tételek a minimálistára

Köszönetnyilvánítások

Az FNO kidolgozása nem lett volna lehetséges a sok közreműködő felbecsülhetetlen támogatása nélkül, akik a világ minden táján mérhetetlen időt és energiát áldoztak rá, s megszervezték a forrásokat a nemzetközi hálózatban. Az adott terjedelmi keretek között nincs mód arra, hogy mindannyiuknak köszönetet mondjunk, ezért a következőkben a vezető központokat, szervezeteket és személyeket soroljuk fel.

A WHO EGYÜTTMŰKÖDŐ KÖZPONTJAI AZ FNO KIALAKÍTÁSÁBAN

Ausztrália	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Kapcsolattartó: Ros Madden.
Észak-európai államok	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Kapcsolattartó: Björn Smedby.
Franciaország	Centre Technique National d'Études et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Kapcsolattartó: Marc Maudinet.
Hollandia	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O.Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Kapcsolattartók: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijn-de Vrankrijker.
Japán	Japan College of Social Work, 3.1.3 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204–8555, Japan. Kapcsolattartó: Hisao Sato.
Kanada	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Kapcsolattartó: Helen Whittome.
Nagy-Britannia és Észak-Írország	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE11 2TG, United Kingdom. Kapcsolattartók: Ann Harding, Jane Millar.
USA	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Kapcsolattartó: Paul J. Placek.

MEGBÍZOTT EGYSÉGEK

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICDH, Elnök: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA, Társelnök: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Elnök: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Társelnök: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Elnök: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, Anglia. Társelnök: Janice Miller.

HÁLÓZATOK

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (a spanyolországi hálózat). Koordinátor: José Luis Vázquez-Barquero, Unidad de Investigación en Psiquiatría Clínica y Social Hospital Universitario „Marques de Valdecilla”, Avda, Vadequilla s/n, Santander 39008, Spanyolország.

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Kapcsolattartó: Lauri Sivonen.

NEM KORMÁNYZATI SZERVEZETEK

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Kapcsolattartók: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, Anglia. Kapcsolattartó: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Kapcsolattartó: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Bruxelles, Belgium. Kapcsolattartó: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, Franciaország. Kapcsolattartó: Nancy Breitenbach.

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Kapcsolattartó: Judith Hollenweger, elnök, RI Education Commission, Institute of Special Education, Zürichi Egyetem, Hirschengraben 48, 8001, Zürich, Svájc.

TANÁCSADÓK

Az átdolgozási folyamathoz sok WHO-tanácsadó nyújtott felbecsülhetetlen segítséget. Alább felsoroljuk őket.

Elizabeth Badley
Jerome E. Bickenbach
Nick Glozier
Judith Hollenweger
Cille Kennedy
Jane Millar
Janice Miller
Jürgen Rehm
Robin Room
Angela Roberts
Michale F. Schuntermann
Robert Trotter II
David Thompson (szerkesztőségi tanácsadó)

AZ FNO FORDÍTÁSA A WHO HIVATALOS NYELVEIRE

Az FNO-t sok nyelven ellenőrizték, munkanyelvként az angolt használva. Az átdolgozási folyamat elválaszthatatlan része volt a fordítási és nyelvészeti elemzés. A következőkben felsorolt WHO-együttműködők vezették a WHO hivatalos nyelvein a fordítást, a nyelvészeti elemzést és a szerkesztői ellenőrzést. További fordítások a WHO weboldalán találhatóak: <http://www.who.int/classification/icf>.

Arab nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji, Mohamed Daly, Jamil Taktak, Saïda Douki

Szerkesztői ellenőrzés, amit a WHO EMRO végzett:
Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Francia nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés, amit a WHO Genfben végzett:
Pierre Lewalle

Szerkesztői ellenőrzés, amit a franciaországi és a kanadai WHO együttműködő központok végeztek:
Catherine Barral és Janice Miller

Kínai nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés:

Qiu Zhuoying (koordinátor), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Szerkesztői ellenőrzés, amit a kínai WHO együttműködő központ és a WHO EMRO végzett:
Dong Jingwu, Zhou Xiaonan és Y. C. Chong

Orosz nyelv

Fordítás és nyelvészeti elemzés:

G. Shostka (koordinátor), Vladimir Y. Ryanyansky, Alexander V. Kvashin, Sergey A. Matveev, Aleksey A. Galianov

Szerkesztői ellenőrzés, amit az oroszországi WHO együttműködő központ végzett:
Vladimir K. Ovcharov

Spanyol nyelv

Fordítás, nyelvészeti elemzés, a spanyolországi együttműködő központban, a La Red de Habla Hispana en Discapacidades (a spanyolországi hálózat) és a WHO EMRO által közösen végzett szerkesztői ellenőrzés:

J. L. Vázquez-Barquero (koordinátor), Ana Díez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituiño, Elena Vázquez Bourgon Armando Vazquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Muñoz, María Elena Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

AZ ÁTDOLGOZÁSI FOLYAMAT EGYÉNI RÉSZTVEVŐI

Amerikai Egyesült Államok

Harvey Abrams
Myron J. Adams
Michelle Adler
Sergio A. Aguilar-Gaxiola
Barbara Altman
Alicia Amate
William Anthony
Susan Spear Basset
Frederica Barrows
Mark Battista
Robert Battjes
Barbara Beck
Karin Behe
Cynthia D. Belar
J. G. Benedict
Stanley Berent

Linas Bieliauskas
Karen Blair
F. Bloch
Felicia Hill Briggs
Edward P. Burke
Larry Burt
Shane S. Bush
Glorisa Canino
Jean Campbell
Scott Campbell Brown
John A. Carpenter
Christine H. Carrington
Judi Chamberlin
LeeAnne Carrothers
Mary Chamie
Cecelia B. Collier
William Connors

John Corrigan
Dale Cox
M. Doreen Croser
Eugene D'Angelo
Gerben DeJong
Jeffrey E. Evans
Timothy G. Evans
Debbie J. Farmer
Michael Feil
Manning Feinleib
Risa Fox
Carol Frattali
Bill Frey
E. Fuller
Cheryl Gagne
J. Luis Garcia Segura
David W. Gately

Carol George
Olinda Gonzales
Barbara Gottfried
Bridget Grant
Craig Gray
David Gray
Marjorie Greenberg
Arlene Greenspan
Frederick Guggenheim
Neil Hadder
Harlan Hahn
Robert Haines
Laura Lee Hall
Heather Hancock
Nandini Hawley
Gregory W. Heath
Gery Hendershot
Sarah Hershfeld
Sarah Hertfelder
Alexis Henry
Howard Hoffmann
Audrey Holland
Joseph G. Hollowell Jr.
Andrew Imperato
John Jacobson
Judith Jaeger
Alan Jette
J. Rock Johnson
Gisele Kamanou-Goune
Charles Kaelber
Cille Kennedy
Donald G. Kewman
Michael Kita (elhunyt)
Edward Knight
Patricia Kricos
Susan Langmore
Mitchell laPlante
Itzak Levav
Renee Levinson
Robert Liberman
Don Lollar
Peter Love
David Lozovsky
Perianne Lurie
Jayne B. Lux
Reid Lyon
Anis Maitra
Bob McBride
Kim MacDonald-Wilson
Peggy Maher
Ronald Manderscheid
Kofi Marfo
Ana Maria Margueytio
William C. Marrin
John Mather

Maria Christina
Mathiason
John McGinley
Theresa McKenna
Christine McKibbin
Christopher J. McLaughlin
Laurie McQueen
Douglas Moul
Peter E. Nathan
Russ Newman
Els R. Nieuwenhuijsen
Joan F. van Nostrand
Jean Novak
Patricia Owens
Alcida Perez de Velasquez
D. Jesse Peters
David B. Peterson
Harold Pincus
Paul Placek
Thomas E. Preston
Maxwell Prince
Jeffrey Pyne
Louis Quatrano
Juan Ramos
Geoffrey M. Reed
Anne Riley
Gilberto Romero
Patricia Roberts-Rose
Mark A. Sandberg
Judy Sangl
Marian Scheinholtz
Karin Schumacher
Katherine D. Seelman
Raymond Seltser
Rune J. Simeonsson
Debra Smith
Gretchen Swanson
Susan Stark
Denise G. Tate
Travis Threats
Cynthia Trask
Robert Trotter II
R. Alexander Vachon
Maureen Valente
Paolo del Vecchio
Lois Verbrugge
Katherine Verdolini
Candace Vickers
Gloriajean Wallace
Robert Walsh
Seth A. Warshausky
Paul Weaver
Patricia Welch
Gale Whiteneck
Tyler Whitney

Brian Williams
Jan Williams
Linda Wornall
J. Scott Yaruss
Ilene Zeitzer
Louise Zingesser

Argentina

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Ausztrália

Gavin Andrews
Robyne Burrige
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan
Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Ausztria

Gerhard S. Barolin
Klemens Fheodoroff
Christiane Meyer-Bornsen

Belgium

Françoise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Brazília

Cassia Marial Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Chile

Ricardo Araya
Alejandro Faulbaum
Luis Flores
Roxane Moncayo de
Bremont
Pedro Rioseco
Benjamín Vicente

Dánia

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensburg
Ane Fink
Per Fink
Lise From
Jette Haugbølle
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Møller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schiøler
Anne Sloth
Susan Tetler
Selena Forchhammer
Thønnings
Eva Wæhrens
Brita Øhlenschläger

Dél-Afrika

David Boonzaier
Gugulethu Gule
Sebenzile Matsebula
Pam McLaren
Siphokazi Gcaza
Phillip Thompson

Ecuador

María del Consuelo
Crespo
Walter Torres Izquierdo

*Egyesült Arab**Emirátusok*

Sheika Jamila Bint
Al-Qassimi

Egyiptom

Mohammed El-Banna
Elefántcsontpart
B. Claver

Etiópia

Rene Rakotombe

Finnország

Erkki Yrjankeikki
Markku Leskinen
Leena Matikka
Matti Ojala
Heidi Paatero
Seija Talo
Martti Virtanen

Franciaország

Charles Aussilloux
Bernard Azema
Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre
Jean-Paul Boissin
François Chapiro
Pascal Charpentier
Alain Colvez
Christian Corbé
Dr. Cyran
Michel Delcey
Annick Bedeau
Serge Ebersold
Camille Felder
Claude Finkelstein
Anne-Marie Gallot
Pascale Gilbert
Jacques Houver
Marcel Jaeger
Jacques Jonquères
Jean-Claude Lafon
Maryvonne Lyazid
Joëlle Lose-Berdot
Maryse Marrière
Lucie Matteodo
Marc Maudinet
Jean-Michel Mazeaux
Pierre Minaire (elhunyt)
Lucien Moatti
Bertrand Morineaux
Pierre Mormiche
Jean-Michel Orgogozo
Claudine Parayre
Gérard Pavillon
André Philip
Nicole Quemada
Jean-François Ravaud
Karen Ritchie
Jean-Marie Robine

Isabelle Romieu
Christian Rossignol
Pascale Roussel
Jacques Roustit
Jésus Sanchez
Marie-José Schmitt
Jean-Luc Simon
Lauri Sivonen
Heni-Jacques Stiker
Annie Triomphe
Catherine Vaslin
Paul Veit
Dominique Velche
Jean-Pierre Vignat
Vivian Waltz

Fülöp-szigetek

L. Ladrigo-Ignacio
Patria Medina

Görögország

Venos Mavreas

Hollandia

T. van Achtenberg
Jaap van der Berg
A Bloemhof
Y. M. van der Brug
R. D. de Boer
J. T. P. Bonte
J. W. Brandsma
W. H. E. Buntinx
J. P. M. Diederiks
M. J. Driesse
Silvia van Duuren-Kristen
C. M. A. Frederiks
J. C. Gerritse
José Geurts
G. Gladines
K. A. Gorter
R. J. de Haan
J. Halbertsma
E. J. van der Haring
F. G. Hellema
C. H. Hens-Versteeg
Y. F. Heerkens
Y. Heijnen
W. M. Hirs
H. W. Hoek
D. van Hoeken
N. Hoeymans
C. van Hof
G. R. M. van Hoof
M. Hopman-Rock
A. Kap

E. J. Karel
Zoltan E. Kenessey
M. C. O. Kersten
M. W. de Kleijn-de
Vrankrijker
M. M. Y. de Klerk
M. Koenen
J. W. Koten
D. W. Kraijer
T. Kraakman
Guuss Lankhorts
W. A. L. van Leeuwen
P. Looijestein
H. Meinardi
W. van Minnen
A. E. Monteny
I. Oen
Wil Ooijendijk
W. J. den Ouden
R. J. M. Perenboom
A. Persoon
J. J. v. d. Plaats
M. Poolmans
F. J. Prinsze
C. D. van Ravensberg
K. Reynders
K. Riet-van Hoof
G. Roodbol
G. L. Schut
B. Stoelinga
M. M. L. Swart
L. Taal
H. Ten Napel
B. Treffers
J. Verhoef
A. Vermeer
J. J. G. M. Verwer
W. Wink
M. Welle Donker
Dirk Wiersma
J. P. Wilken
P. A. van Woudenberg
P. H. M. Wouters
P. Zanstra

Horvátország

Ana Bobinac-Georgievski

India

Javed Abidi
Samir Guha-Roy
K. S. Jacob
Sunanda Koli
S. Murthy
D. M. Naidu

Hemraj Pal
K. Sekar
K. S. Shaji
Shobha Srinath
T. N. Srinivasan
R. Thara

Indonézia

Augustina Hendriarti

Irán (Iszlám Köztársasága)

Mohamed M. R. Mourad

Izrael

Joseph Yahav

Jamaica

Monica Bartley

Japán

Tsunehiko Akamatsu
Masataka Arima
Hidenobu Fujisono
Katsunori Fujita
Shinichiro Furuno
Toshiko Futaki
Hajime Hagiwara
Yuichiro Haruna
Hideaki Hyoudou
Takashi Iseda
Atsuko Ito
Shinya Iwasaki
Shizuko Kawabata
Yasu Kiryu
Akira Kodama
Ryousuke Matsui
Ryo Matsumoto
Yasushi Mochizuki
Kazuyo Nakai
Kenji Nakamura
Yoshukuni Nakane
Yukiko Nakanishi
Toshiko Niki
Hidetoshi Nishijima
Shiniti Niwa
Kensaku Ohashi
Mari Oho
Yayoi Okawa
Shuhei Ota
Fumiko Rinko
Junko Sakano
Yoshishiko Sasagawa
Hisao Sato
Yoshiyuki Suzuki
Junko Taguchi

Eiichi Takada
Yuji Takagi
Masako Tateishi
Hikaru Tauchi
Myako Tazaki
Mutsuo Torai
Satoshi Ueda
Kousuke Yamazaki
Yoshio Yazaki

Jordánia

Abdulla S. T. El-Naggar
Ziad Subeih

Kanada

Hugh Anton
J. Arboleda-Florez
Denise Avard
Elizabeth Badley
Caroline Bergeron
Hélène Bergeron
Jerome E. Bickenbach
Andra Blanchet
Maurice Blouin
Mario Bolduc (elhunyt)
Lucie Brosseau
T. S. Callanan
Lindsay Campbell
Anne Carswell
Jacques Cats
L. S. Cherry
René Cloutier
Albert Cook
Jacques Côté
Marcel Côté
Cheryl Cott
Aileen Davis
Henry Enns
Gail Finkel
Christine Fitzgerald
Patrick Fougeyrollas
Adele Furrie
Linda Garcia
Yhetta Gold
Betty Havens
Anne Hébert
Peterr Henderson
Lynn Jongbloed
Faith Kaplan
Ronald Kaplan
Lee Kirby
Catherine Lachance
Jocelyne Lacroix
Renée Langlois
Mary Law

Lucie Lemieux-Brassard
Annette Majnemer
Rose Martini
Paoul Martin-Blouin
Mary Ann McColl
Joan McComas
Barbara McElgunn
Janice Miller
Louise Ogilvie
Luc Noreau
Diane Richler
Laurie Ringaert
Kathia Roy
Patricia Sisco
Denise Smith
Ginette St Michel
Debra Stewart
Luz Elvira Vallejo
Echeverri
Michale Wolfson
Sharon Wood-Dauphinee
Nancy Young
Peter Wass
Colleen Watters

Kína

Zhang Aimin
Mary Chu Manlai
Hong Dong
Leung Kwokfai
Karen Ngai Ling
Wu Xuanguong
Qiu Zhuoying
Zhao Shuying
Li Jing
Tang Xiaoquan
Li Jianjun
Ding Buotan
Zhuo Dahong
Nan Dengkun
Zhou Xiaonan

Kolumbia

Martha Aristabal Gomez

Koreai Köztársaság

Ack-Seop Lee

Kuba

Pedro Valdés Sosa
Jesús Saiz Sánchez
Frank Morales Aguilera

Kuvait

Adnan Al Eidan
Abdul Aziz Khalaf Karam

Lettország

Valda Biedrina
Aldis Dudins
Lolita Cibule
Janis Misins
Jautrite Karashkevica
Mara Ozola
Aivars Vetra

Libanon

Elie Karam

Litvánia

Albinas Bagdonas

Luxemburg

Charles Pull
M. De Smedt
Pascale Straus

Madagaszkár

Caromène Ratomahenina
Raymond

Magyarország

Kullmann Lajos

Malajzia

Sandiyao Sebastian

Málta

Joe M. Pace

Marokkó

Aziza Bennani

Mexikó

Juan Alberto Alcantara
Jorge Caraveo Anduaga
María Eugenia Antunez
Fernando R. Jiménez
Albarran
Gloria Martinez Carrera
María-Elena Medina Mora
Carmen E. Lara Muñoz

Nagy-Britannia és Észak-Írország

Simone Aspis
Allan Colver
Edna Conlan
John E. Cooper
A. John Fox
Nick Glozier
Ann Harding

Rachel Hurst
Rachel Jenkins
Howard Meltzer
Jane Millar
Peter Mittler
Martin Prince
Angela Roberts
G. Stewart
Wendy Thorne
Andrew Walker
Brian Williams

Németország

Helmi Böse-Younes
Horst Dilling
Thomas Ewert
Kurt Maurer
Jürgen Rehm
H. M. Schian
Michael F. Schuntermann
Ute Siebel
Gerold Stucki

Nicaragua

Elizabeth Aguilar
Angel Bonilla Serrano
Ivette Castillo
Héctor Collado Hernández
Josefa Conrado
Brenda Espinoza
María Félix Gontol
Mirian Gutiérrez
Rosa Gutiérrez
Carlos Guzmán
Luis Jara
Raúl Jarquin
Norman Lanzas
José R. Leiva
Rafaela Marengo
María Alejandra Martínez
Marlon Méndez
Mercedes Mendoza
María José Moreno
Alejandra Narváez
Amilkar Obando
Dulce María Olivas
Rosa E. Orellana
Yelba Rosa Orozco
Mirian Ortiz Alvarado
Amanda Pastrana
Marbely Picado
Susana Rappaciolli
Esterlina Reyes
Franklin Rivera
Leda María Rodríguez

Humberto Román
Yemira Sequeira
Ivonne Tijerino
Ena Liz Torrez
Rene Urbina
Luis Velásquez

Nigéria

Sola Akinbiyi
John Morakinyo
A. O. Odejide
Olayinka Omigbodun

Norvégia

Kjetil Bjorlo
Torbjorg Hostad
Kjersti Vik
Nina Vollestad
Margret Grotle Soukup
Sigrid Ostensjo

Olaszország

Emilio Alari
Alberto Albanese
Renzo Andrich
A. Andrigo
Andrea Arrigo
Marco Barbolini
Maurizio Bejor
Giulio Borgnolo
Gabriella Borri
Carlo Caltagirone
Felicia Carletto
Carla Colombo
Francesca Cretti
Maria Cufersin
Marta Dao
Mario D'Amico
Simona Della Bianca
Paolo Di Benedetto
Angela Di Lorenzo
Nadia Di Monte
Vittorio Dieni
Antonio Federico
Francesco Fera
Carlo Francescutti
Francesca Fratello
Franco Galletti
Federica Galli
Rosalia Gasparotto
Maria Teresa Gattesco
Alessandro Giacomazzi
Tullio Giorgini
Elena Girauda
Lucia Granzini

Elena Grosso
V. Groppo
Vincenzo Guidetti
Paolo Guzzon
Leo Giulio Iona
Vladimir Kosic
Matilde Leonardi
Fulvia Lojk
Mariangela Macan
Alessandra Manassero
Domenico Manco
Santina Mancuso
Roberto Markovich
Andrea Martinuzzi
Anna Rosa Melodia
Rosetta Mussari
Cristiana Muzzi
Ugo Nocentini
Emanuela Nogherotto
Roberta Oretti
Lorenzo Panella
Maria Procopio
Leandro Provinciali
Alda Pellegrini
Barbara Reggiori
Marina Sala
Giorgio Sandrini
Antonio Schindler
Elena Sinforiani
Stefano Schierano
Roberto Sicurelli
Francesco Talarico
Gariella Tavoschi
Cristiana Tiddia
Walter Tomazzoli
Corrado Tosetto
Sergio Ujcich
Maria Rosa Valsecchi
Irene Vernero

Oroszország

Vladimir N. Blondin
Aleksy A. Galianov
I. Y. Gurovich
Mikhail V. Korobov
Alexander V. Kvashkin
Pavel A. Makkaveysky
Sergey A. Matveev
N. Mazaeva
Vladimir K. Ovtcharov
S. V. Polubinskaya
Anna G. Ryabokon
Vladimir Y. Ryasnyansky
Alexander V. Shabrov
Georgy D. Shostka

Sergei Tsirkin
Yuri M. Xomarov
Alexander Y. Zemtchenkov

Örményország

Armen Sarsyan

Pakisztán

S. Khan
Malik H. Mubbashar
Khalid Saeed

Peru

Maria Esther Araujo Bazon
Carlos Bejar Vargas
Carmen Cifuentes
Granados
Roxana Cock Huaman
Lily Pinguz Vergara
Adriana Rebaza Flores
Nelly Roncal Velazco
Fernando Urcia Fernández
Rosa Zavallos Piedra

Románia

Radu Vrasti

Salvador

Jorge Alberto Alcarón
Patricia Tovar de Canizalez

Spanyolország

Alvaro Bilbao Bilbao
Encarnación Blanco Egido
Rosa Bravo Rodriguez
María José Cabo González
Marta Cano Fernández
Laura Cardenal Villalba
Ana Diez Ruiz
Luis Gaite Pindado
Maria García José
Ana Gómez Silió
Andres Herran Gómez
Sara Herrera Castanedo
Ismael Lastra Martinez
Marta Uriarte Ituiño
Elena Vázquez Bourgon
Antonio León Aguado Díaz
Carmen Albeza Contreras
Maria Angeles Aldana
Berberana
Federico Alonso Trujillo
Carmen Alvarez Arbesú
Jesus Artal Simon
Enrique Baca Baldomero

Julio Bobes Garcia
Antonio Bueno Alcántara
Tomás Castillo Arenal
Valentín Corces Pando
María Teresa Crespo
Abelleira
Roberto Cruz Hernández
José Armando de Vierna
Amigo
Manuel Desviat Muñoz
Ana María Díaz García
María José Eizmendi
Apellaniz
Antonio Fernández Moral
Manuel A. Franco Martin
Luis Gaité Pinadado
María Mar García Amigo
José Giner-Ubago
Gregorio Gómez-Jarabo
José Manuel Gorospe
Arocena
Juana María Hernández
Rodríguez
Carmen Leal Cercos
Marcelino López Alvarez
Juan José Lopez-Ibor
Ana María López Trencó
Francisco Margallo Polo
Monica Martín Gil
Miguel Martín Zurimendi
Manuel J. Martínez
Cardeña
Juan Carlos Miangolarra
Page
Rosa M. Montoliu Valls
Teresa Orihuela Villameriel
Sandra Ortega Mera
Gracia Parquiña Fernández
Rafael Peñalver Castellano
Jesusa Pertejo
Maria Francisca Peydro
de Moya
Juan Rafael Prieto Lucena
Miguel Querejeta González
Miquel Roca Bennisar

Francisco Rodríguez Pulido
Luis Salvador Carulla
María Vicenta Sánchez
de la Cruz
Francisco Torres González
María Triquell Manuel
José Luis Vázquez-Barquero
Miguel A. Verdugo Alonso
Carlos Villaro Díaz-Jiménez

Svájc
André Assimacopoulos
Christoph Heinz
Judith Hollenweger
Hans Peter Rentsch
Thomas Spuhler
Werner Steiner
John Strome
John-Paul Vader
Peter Wehrli
Rudolf Widmer

Svédország
Lars Berg
Eva Bjorck-Akesson
Mats Granlund
Gunnar Grimby
Arvid Linden
Anna Christina Nilson
(elhunyt)
Anita Nilsson
Louise Nilunger
Lennart Nordenfelt
Adolf Ratzka
Gunnar Sanner
Olle Sjögren
Björn Smedby
Sonja Calais van Stokkom
Gabor Tiroler

Szlovénia
Andreeja Fatur-Videtc

Thaiföld
Poonpit Amatuakul

Pattariya Jarutat
C. Panpreecha
K. Roongruangmaairat
Pichai Tangsin

Tunézia
Adel Chaker
Hayet Baachaoui
A. Bem Salem
Najeh Daly
Saida Douki
Ridha Limam
Mhalla Nejja
Jamil Taktak

Törökország
Ahmet Gögüs
Alif Iyriboz
Kultegin Ogel
Berna Ulug

Uruguay
Paolo Alterway
Marta Barera
Margot Barrios
Daniela Bilbao
Gladys Curbelo
Ana M. Frappola
Ana M. Fosatti Pons
Angélica Etcheñique
Rosa Gervasio
Mariela Irigoin
Fernando Lavie
Silvia Núñez
Rossana Pipplol
Silvana Toledo
Vietnam
Nguyen Duc Truyen

Zimbabwe
Jennifer Jelsma
Dorcas Madzivire
Gillian Marks
Jennifer Muderredzi
Useh Ushotane

A WHO-RENDSZER SZERVEZETEI

International Labour Organization (ILO)
Susan Parker

United Nations Children Found (UNICEF)
Habibi Gulbadan

United Nations Statistical Division
Margaret Mbogoni
Joann Vanek

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific
Lau Kak En

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
Bijoy Chaudhari

EGÉSZSÉGÜGYI VILÁGSZERVEZET

Regionális irodák

Afrika: C. Mandlhate

Amerikák (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vázquez

Közel-Kelet: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat

Európa: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

Délkelet-Ázsia: Than Sein, Myint Htwe

Nyugat-csendes-óceáni régió: R. Nesbit, Y. C. Chong

Központok

A WHO központjainak több részlege vett részt az átdolgozás folyamatában. A következőkben felsoroljuk azokat a tagokat és részlegüket, akik hozzájárultak a revíziós munkához.

M. Argandoña, korábban Department of Substance Abuse

Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical Sciences

J. A. Costa e Silva, korábban Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse

S. Clarck, Department of Health Information, Management and Dissemination

C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention

A. Goerd, korábban Division of Health Promotion

M. Goracci, korábban Department of Injury Prevention and Rehabilitation

M. A. Jansen, korábban Department of Mental Health and Substance Dependence

A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy

A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy

J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships

C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy

C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy

H. Nabulsi, korábban IMPACT

E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases

C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention

R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy

B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence
A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases
J. Salomon, Global Programme on Evidence for Health Policy
M. Subramanian, korábban World Health Reporting
M. Thuriaux, korábban Division of Emerging and other Communicable Diseases
B. Thylefors, korábban Department of Disability, Injury Prevention and Rehabilitation
M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan és Grazia Motturi adminisztratív és titkári segítséget nyújtottak.

Can Çelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa és Luis Prieto kiviteleztek az átdolgozási munka egyes speciális részeit.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek és Margie Schneider végezték el az átdolgozást az összes beérkező észrevétel alapján.

T. Bedirjhan Üstür irányította és koordinálta az átdolgozás folyamatát és az egész ICF-projektet.

A, Á

- abúzus, egészségkárosító szerekekkel,
lásd energia és indíték funkciók 42, 43
- Achilles-reflex 70
- adattvédelmi szabályok 160
- aerob terhelés 59
- aerophagia 59
- agalactorrhoea 65
- ageusia 52
- agy struktúrája 75
- agyalapi mirigy, 78
alulműködése 63
túlműködése 63
- ágyékfonat 75
- ágyéki gerinc 80
- ágyék-keresztcsonti gerincvelő 75
- agyhártyák 75
- agyidegek 75
- agykoponya 79
- agytörzs 75
- AIDS-betegség, ápolószemélyzet 156
- ajak 76
- akadály megkerülése 111
- akadályozó tényezők 138
- akadályozottság, populációs standard 16
- akaratlagos érzékelés, egyéb 83
- akaratlagos mozgások irányítása
egyszerű 70
összetett 70
- akaratlan mozgási funkciók 70, 71
- akaratlan mozgási reakciók 70
- akinetikus mutismus 68
- akkomodáció, *lásd belső szemizmok funkciói* 50
- aktivitási szint beállítása, *lásd napi rutinfeladatok* 86
- alactatio 65
- alacsony vérnyomás 56
- alapanyagcsere 62
- alaplisták 8
- alaptesthelyzet változtatása 90, 91
- alapvető gazdasági műveletek 107
- alkar
csontjai 80
izmai 80
szalagjai és fasciái 80
- alkati hajlam 42
- alkotmánybírósági határozatok 134
- állami gazdasági erőforrások 108
- állás
-közvetítés 133
megszerzése 106
megtartása 106
- állás, *lásd mobilitás* 90
- állat megülése 96
- állat vontatta jármű vezetése 95
- állatok gondozása 101
- állatok 119, 122
- allergiás reakció 57
- állítható asztal 115
- allodynia 52
- alopecia 73
- alsó ajak 76
- alsó testfél
izomereje 68
izomtónusa 69
- alsó végtag
bőre 81
fájdalom 53
struktúrája 80
- általános feladatok 85
- alvás, mozgási rendellenességek 71
- alvásfenntartás 43
- alvásfunkciók 43
- alvási ciklusok 43
- alváskezdet 43
- alvásmennyiség 43
- alvásminőség 43
- ambulanter ellátás 128
- amenorrhoea 65
- amnézia
disszociatív 44
név- 44
szelektív 44
- anaemia 57
- anaesthesia 52
dolorosa 52
- analgesia 52, 53
- anarthria 54
- anopsia 49
- anosmia 52
- antitest-közvetített immunitás 57
- anuria 64
- anyagcsere
általános 60
funkciói 28, 59, 61, 62
struktúrái 31, 78
- aphasia
Broca- 47
expresszív 47
konduktív 47
receptív 47
Wernicke- 47
- aphonia 54
- apnoe 58
- apraxia
beszéd- 48
fogalomalkotási 48
ideomotoros 48

- apraxia oculomotoros 48
 öltözködési 48
 áradás 120
 arcápolás 96
 arckoponya 79
 arrhythmia 56
 ártalmas inger 52
 artériafunkciók 56
 artériák 77
 artériaszűkület 56
 arteriosclerosis 56
 arthrosis 67
 artikulációs funkció 53
 áruk beszerzés 99
 árukereskedelem 107
 ásítás 58
 astigmia 49
 ásványianyag-egyensúly 62, 63
 átemelő szerkezet 114
 atherosclerosis 56
 athetosis 71
 attitűdök 38
 barátok, egyéni 123
 beosztottak, egyéni 123
 egészségügyi szakemberek, egyéni 124
 egyívásúak, egyéni 124
 felettesek, egyéni 124
 ismerősök, egyéni 123
 kollégák, egyéni 123
 közösség tagjai, egyéni 123
 közvetlen családtagok, egyéni 123
 külvilág 124
 más szakemberek, egyéni 124
 személyes ellátást nyújtók és személyi
 segítők, egyéni 124
 szomszédok, egyéni 123
 tágabb család, egyéni 123
 társadalmi 124
 átülés
 kerekesszékből 91
 vécéülőkére 91
 autizmus, *lásd pszichoszociális funkciók* 41
 autoimmunitás 57
 azoospermia 65
- B**
 bánat, *lásd érzelmi funkciók* 45
 bankszámla fenntartása 107
 barátok 122
 kapcsolatok 109
 bél 78
 -elzáródás 60
 hipermotilitása 60
 paralysis 60
 táplálék továbbítása 60
 belátás 46
 belégzés 58
 beletartozók (beszámítható
 meghatározások) 140
 belső fül 76
 belső hallónyílás 76
 beltéri és kültéri helyváltoztatás és szállítás,
 termékek és technológiák, általános 114
 beltéri és kültéri helyváltoztatás és szállítás,
 termékek és technológiák, segítő 114
 beltéri levegőminőség 121
 beosztottak 122
 kapcsolatok 102
 besorolás 11, 140, 150, 152
 beszéd 88
 akadozása 54
 dallamossága 55
 funkciói 27
 gördülékenysége 54
 gyorsasága 55
 megkülönböztetése 51
 monoton 55
 beszéd ritmusa 54
 egysíkú 54
 ismétlődő 54
 beszédben részt vevő struktúrák 30, 76
 beszélt nyelv felfogása 47
 beszélt üzenetek megértése 87
 betakarítás 99
 betegségmegelőző szolgáltatások 132
 bevásárlás 99
 bicegés 71
 bicepszreflex 70
 bíróság, törvényszék 129
 bizalmas adatkezelés 160
 bizonytalanságérzés 51
 biztonsági szabványok 126, 127, 128
 biztonsági testületek 127
 biztosítási szolgáltatások 130
 Bliss-lemez 88
 blokkok 143
 BNO-10 8, 14
 boka
 csontjai 80
 izmai 80
 struktúrája 80
 szalagjai és fasciái 80
 bokaízület 80
 mobilitása 67
 bordaközi izmok 77
 bőr és kapcsolódó struktúrák 31, 81
 bőr funkciói 31, 70
 egyéb funkciók 70
 helyreállító 70
 védőfunkciói 70

bőr struktúrái 31, 70
bőrápolás 96
bőrfekély 72
bőrkenyvedés 72
bőrmirigyek
    funkciói 72
    struktúrája 81
bőrrel kapcsolatos érzetek 72
bőrterületek struktúrái 81
bradycardia 55, 56
bradylalia 54, 55
bradypnoe 58
Braille-írás 83, 84
Braille-írással könyv 116
Braille-írással tömegtájékoztatás 129, 130
Braille-jelzőtáblák 117
Braille-olvasás 83, 88
Braille-szolgáltatások 129
Braille-tábla 117
bronchospasmus 58
bútorok karbantartása 101
büntetés-végrehajtó intézet 129

C, CS

cachexia 61
cardiomyopathia 55
cardiovascularis rendszer
    funkciói 21
    struktúrái 30, 77
cardiovascularis rendszerhez társuló
    érezetek 27, 59
cauda equina 75
célirányos magatartás, összetett 46
cél tudatos érzékelési tapasztalat 83
chorea 71
cipőtisztítás 100
civil védelmi rendszerek 128
civil védelmi szabályozások 128
civil védelmi szolgáltatások 128
civil védelmi szolgáltatások, rendszerek
    és szabályozások 128
cochleaimplantátum 114
comb
    -csont 80
    izmai 80
    struktúrája 80
    szalagjai és fasciái 80
coprolalia 71
corpus penis 79
család 121
    szűk 121
    tágabb 122
családi kapcsolat, tágabb 105
családi kapcsolatok 104
csapadék 119

csapóajtó-fogantyú 116, 117
csatornázás 127
csecsemőmirigy 77
cserekereskedelem 107
csiga, belső fül 76
csigolya,
    -közi ízületek mobilitása 67
csikló 79
csípőízület 80
    mobilitása 68
csípőficam 67
csontok
    funkciói 29
    mozgása 67
csontvelő 77
    -képzés 57
csőlátás 49
csuklóízület 80
    mobilitása 67

D

dadogás 54, 157
dallam 55
dehydratio 62
dejá vu 48
delirium, lásd *tudati funkciók* 40
dementia 41
demográfiai változások 119
depersonalisatio 48
dereizmus 48
derékfájás 53
dermatomában érzett fájdalom 53
diabétesz 155
diplopia 49
dobhártya 76
domborított jelzőtábla 117
domborzati formák 118
döntéshozatal 46
döntéshozatal, lásd *ismeretek*
    alkalmazása 85
dysarthria
    ataxiás 54
    flaccid 54
    spasztikus 54
dysdiadochokinesia 70
dyskinesia 71
dyspareunia 66
dysphonia 54
dyspnoe 59
dystonia
    fokális 69
    generalizált 69
dystoniás mozgás 71

E, É

- éberség, lásd *tudati funkciók* 40, 41
- echolalia, lásd *pszichomotoros funkciók* 44
- echopraxia, lásd *pszichomotoros funkciók* 44
- égés 52
- egész test megmosása 96
- egészség
  - elemei 8
  - fenntartása 98
  - résztartományai 136, 137
- egészségfejlesztési szolgáltatások 132
- egészséghez kapcsolódó állapot 137
- egészséghez kapcsolódó résztartományok 137
- egészségi állapot 137
- egészségi szabványok 127
- egészségkárosítás kerülése 97
- egészségmegőrzés 97
- egészségügyi alapellátási szolgáltatások 132
- egészségügyi ellátási szolgáltatások, akut 132
- egészségügyi rendszerek 132
- egészségügyi szabályozások 132
- egészségügyi szakemberek 123
- egészségügyi szolgáltatások körének szabályozása 132
- egészségügyi szolgáltatások 132
- egészségügyi szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 132
- egészségügyi testületek 127
- egészségügyi törvények 132
- éghajlat 119
- éggő érzés a szemben 50
- egyéni vállalkozás 107
- egyenrangúak, kapcsolatok 104
- egyensúly, vestibularis funkció 51
- egyesületek, szabadidős, rekreációs, sportolási, kulturális, vallási, kölcsönös segítségnyújtási 129
- egyesületi és szervezeti rendszerek 129
- egyesületi és szervezeti szabályozások 129
- egyesületi és szervezeti szolgáltatások 129
- egyesületi és szervezeti szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 129
- egyesületi tevékenység 108
  - hivatalosan bejegyzett 108
  - nem hivatalos 108
- egyívásúak 122
- egyívásúak, kapcsolatok 104
- egyszerű feladat végrehajtása 85
  - csoportban 86
  - önállóan 86
- együtműködő-képesség 42
- ejakuláció, korai 65
- eldobás, tárgyak 93
- elégedettség a kapcsolatokban 102
- elektrolit-egyensúly 62, 63
- elektromos vezérlésű ajtó 116, 117
- elektronikus levelezés 127
- elektronikus vezérlők 117
- elektrooptikai készülék 114
- élelmiszer 113
- elemi iskola 106
- elengedés, tárgyak 93
- elérés felső végtaggal 93
- elesésérzés 51
- életbiztonsági szabványok 126
- életminőség 164
- életterületek 35, 105
- elhúzás felső végtaggal 93
- elkapás, tárgyak 93
- elmozdulás
  - fekvés közben 91
  - ülés közben 91
- előmenetel munkában 106
- 1. főfejezet 10
- eltolás
  - alsó végtaggal 92
  - felső végtaggal 92, 93
- elvárások 85
  - általános 39
- elvonatkoztatás 46
- emberi erővel hajtott jármű használata 95
  - vezetése 95
- emberi jogok 109
- emelés, tárgyak 92
- émelygés 51
- emésztési funkciók 60
- emésztőrendszer
  - funkciói 28, 59
  - struktúrái 31, 78
  - érzetek 61
- emlékezetfunkciók 44
- endokrin mirigyek 78
  - funkciói 63
- endokrin rendszer
  - funkciói 28, 59
  - struktúrái 31, 78
- énekhangok 55
- éneklés 42
- energia funkciói 42
- energiaszint 42
- energiaszolgáltatás 127
- energiatermelés 62
- énmegélés 48
- ENSZ 48/96 határozat 10
- ENSZ 137
- epehólyag 78

epetermelés, csökkent 60
epevezetékek 78
építési szabványok 126
építészet és építés, rendszere 126
építészet és építés, szabályozások 126
építészet és építés, szolgáltatások 125
építészet és építés, szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 125
érdekképviselő, bizonyítékokon alapuló 159
erdőtűz 120
érhártya, szem 75
érintésérzékenység, fokozott 52
erőnlét 59
értéktermelés 107
érvelés 89
érzékcsalódás 45
érzékelés, céltudatos 32
érzékelési funkciók 26
    egyéb ~ 26, 42
érzelem
    megfelelősége 45
    szabályozása 45
érzelemvilág 45
érzelmi funkciók 45
érzelmi labilitás, *lásd érzelmi funkciók* 45
érzelmi stabilitás 42
érzelmi támasz 121
esetismertetések 155
eső 119
eső illata 121
eszközhasználat 84
észlelési funkciók 44
eszméletvesztés, *lásd tudati funkciók* 40
étel
    elfogyasztása 98
    előkészítése 99
    mozgatása a szájban 60
ételkészítés 99
    bonyolult 100
    egyszerű 99
ételtárolás 100
ételtartósítás 100
etikai útmutatás 160
étkezés megtervezése 99
étkezés 98
étkeztetési program 133
étrend 98
étvágy 43
Európai Unió 134
Eustach-kürt 76
évszakok változása 119
exteroceptív ingerek,
    ~ által kiváltott reflex 70
extroverzió 42

F
faggyúmirigyek 81
fájdalom, generalizált 53
fájdalomérzékelés 49, 53
fali lebeny 75
fantomvégtag érzése 48
fáradékonyság 59
farkasvakság 49
farokcsont 81
fax 127
fehérje-anyagcsere 62
fej-nyaki régió
    bőre 81
    fájdalom 53
    izmai 79
    ízületei 79
    struktúrája 79
    szalagjai és fasciái 79
fejezetek 183
fekvő helyzet megtartása 91
feladat végrehajtása 85, 86
feladatok, általános 32
felállás
    fekvésből 90
    guggolásból 90
    térdelésből 90
    ülésből 90
félelem, *lásd érzelmi funkciók* 45
felelősség kezelése 87
felettesek 122
felfekvés, bőr 72
feljebbvalók, kapcsolatok 104
felkar
    -csont 79
    izmai 79
    szalagjai és fasciái 79
felkészülés munkavállalásra 107
félkörös ívjáratok 76
félrenyelés 59
felső ajak 76
felső végtag
    bőre 81
    fájdalom 53
    struktúrája 79
felsőoktatás 106
felszedés, tárgyak 92
felszíni nyomás, bőrre 52
felszíni vizek 118
felvételi beszélgetés 106
fény 120
fényadaptáció, csökkent 49
fényérzékenység, bőr 72
fényérzékenység, látás 49
fényintenzitás 120
fényképek létrehozása 88

- fényképek megértése 88
fényminőség 120
feszültség, *lásd érzelmi funkciók* 45
figyelemáthelyezés 43
figyelemben osztozás 44
figyelemelterelhetőség 43
figyelemmegosztás 44
figyelemmegtartás 43
figyelem-összpontosítás 84
figyelmesség a kapcsolatokban 102
figyelmi funkciók 43
finom kézmozdulatok 92
fizikai állóképesség 59
fizikai támasz 121
flatulentia 61
FNO adatkövetelmények ideális és minimális egészségügyi információs rendszerek és átfogó vizsgálatok végzése céljából 166
FNO alkalmazási területei 9
nemzeti 10
nemzetközi 10
FNO átdolgozásai 161
FNO célja 9
FNO egyetemessége 10
FNO elemei 12
FNO és a fogyatékos emberek kapcsolata 158
FNO fejlődése a jövőben 164
FNO felépítése 139
FNO fordítása a WHO hivatalos nyelveire 168
FNO főfejezetei 12
alkotóelemek 12
FNO hatóköre 10
FNO klinikai alkalmazása 160, 164
FNO kódrendszere 19
FNO kutatási felhasználása 164
FNO rövid változata 11, 164
FNO, specifikus adaptációk 164
FNO szerkezete 13
FNO tárgya 158
FNO társadalmi felhasználása 160
FNO teljes változata 11, 164
FNO, „fogyatékoság” fogalma 158
FNO, 54. Egészségügyi Világszervezet jóváhagyása 22
FNO, *lásd még osztályozás*
FNO, WHO célja 158
FNO-hoz kapcsolódó vizsgálóeszközök 165
fogak 76
fogalomalkotás, ismétlődő 46
fogamzóképeség 65
csökkent 66
fogápolás 96
fogcsikorgatás 71
fogíny 76
foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás 133
foglalkoztatottság,
teljesítményproblémák 156
fogszabályzó 96
fogyasztói javak előállítása,
rendszerek 125
fogyasztói javak előállítása,
szabályozások 125
fogyasztói javak előállítása,
szolgáltatások 125
fogyasztói javak előállítása, szolgáltatások,
rendszerek és szabályozások 125
fogyasztói tanácsok 127
fogyatékos emberek érdekképviselete 159
fogyatékos emberek részvétele 158
fogyatékoság modellje 17
orvosi modellje 19
szociális modellje 19
fogyatékoság 14, 137
problémafeltárás 158
fogyatékosági járadék jogosultsága 131
folyadékegyensúly 62
folyadékviszatartás 62
folyosóméret 116, 117
fonémák 54
formaérzékelés 49
főfejezetek 140
alkotóelemei 140
földrajzi környezet 118
földrengés 120, 121
főzés 99, 100
főzőeszközök tisztítása 100
főzőhely tisztítása 100
frigiditás 65
fuga, *lásd tudati funkciók* 40
fulladásérzés 59
funkcióképeség 8–18, 82, 111, 137
adatgyűjtés 18
biopszichoszociális modellje 19
egyéni 153
társadalmi 153
és fogyatékoság kölcsönhatásai 18
kódolása, adott időkeretben 145
modellje 17
szintje 15, 149
futás 94
futásminta 71
fül és kapcsolódó struktúrák 75
fül struktúrái 30, 76
fülcsengés 51
fülirritáció 51
fülkürt 76
fülzúgás 51
fürdés 96
füst 121

G, GY

galactorrhoea 65
garat 77
gázcsere 58
gazdasági doktrínák 130
gazdasági élet 35, 107
gazdasági műveletek 107
gazdasági önállóság 108
gazdasági rendszerek 130
gazdasági szabályozások 130
gazdasági szolgáltatások 130
gazdasági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 130
gázszivárgás szaga 121
gége 77
gerincoszlop struktúrája 80
gerincvelő 75
gerincvelői idegek 75
glans penis 79
gombócérzés a torokban 61
gondolat letapadása 46
gondolat, összefüggéstelen 46
gondolat, sugárzott 46
gondolat, túlértékelt 46
gondolatcsapongás 46
gondolatelakadás 46
gondolatkényszer 46
gondolkodás 84
    elvont 46
    felületes 46
    gyorsasága 46
    kontrollja 46
    körülmenyes 46
    szervezése 46
    tartalma 46
gondolkodási funkciók 46
gördítő szerkezet 101, 114
guggolás 90
guggoló helyzet megtartása 91
gyaloglás 93
gyermekszülés 65, 66
gyermek és szülő kapcsolata 105
gyógyszerek 113
gyomor 78
    táplálék továbbítása 60
gyomorégés 61
gyomorfájás 53
gyomorgörcs 61
gyomortelítettség érzése 61
gyűlölet, lásd *érzelmi funkciók* 45

H

háborús következmények 120
hadarás 54
haemophilia 57

hajápolás 96
hajhullás 73
hajléktalanszállás 126
hajmosás 96
hajolás 90
hajszálerek 77
haladás 33, 93
halántéklebeny 75
hallás, észlelési funkciók 45
halláshoz kapcsolódó érzet 51
hallási funkciók 26, 50
halláskárosodás 50
hallástanító készülék 114
hallásvesztés 50
hallócsontok 76
hallókészülék 114
hallucináció 45
hang 120
    létrehozása 54
hangadás alternatív 54
hangadás funkciói 27, 54
    struktúrái 30, 76
hangalkotás 54
hangerősség 120
hangfelismerés 51
hangfelismerő készülékek 116, 117
hangforrás lokalizációja 51
hanghordozás 54
hangintenzitás 120
hangismétlés 54
hangképzés 54
hanglejtés 54
hangmagasság 54
hangmegkülönböztetés 51
hangminőség 54, 120
hangosság 54
hangszalagok 77
hangszalag-protézis 114
hangszín 120
hangtónus 120
hangvezérelt rendszer 113, 115
hang lateralizációja 51
hányás 60
hányinger érzése 61
harapás 59
hasfájás 53
hasgörcs 61
hasmenés 60
hasnyálmirigy 78
hason fekvés 91
hasra fekvés 90
hátfájás 53
határozatlanság, lásd *pszichomotoros funkciók* 44
háti gerinc 80

háti gerincvelő 75
 háton fekvés 91
 házastársi kapcsolat 105
 háziállat 122
 házimunka 100
 háztartás vezetése 100
 háztartási gépek használata 100
 háztartási gépek karbantartása 34, 101
 háztartási holmik tárolása 100
 háztartási tárgyak
     ápolása 34, 101
 háztartási teendők 34, 101
 hebegés 54
 hegburjánzás 72
 hegképződés 72
 helyváltoztatás 94
     állat megülése 96
     emeletek között 94
     közösségi épületekben 94
 helyváltoztatás különböző
     helyszíneken 94
     lakásban 94
     lakóépületben 94
     nem a lakásban 94
     otthonon és más épületeken kívül 94
     segédeszköz használatával 95
     szállítóeszközzel 33, 34, 95
 hemianopia 49
 hemiparesis 68
 hemiplegia 68
 herék 79
 híd, agy 75
 hidegtűrés 63
 hímvessző 79
 hiperaciditás 60
 hipernazalitás 54
 hiponazalitás 54
 hírközlési rendszerek 130
 hírközlési szabályozások 130
 hírközlési szolgáltatások 199
 hírközlési szolgáltatások, rendszerek
     és szabályozások 129
 hivatalos kapcsolatok 103
 hó 119
 hobbi 109
 holdciklusok 120
 homloklebeány 75
 hordozás
     csípőn 92
     fejen 92
     háton 92
     karban 92
     kézben 92
     tárgyak ~a 92
     vállon 92
 hormonegyensúly 63
 hőmérséklet
     környezeti 119
     szélsőséges 119
 hőmérséklet-érzékelés 52
 hőmérséklet-szabályozók 63, 116
 hörgők 77
 hőszabályozás 63
 húgycső 78
 húgyhólyag 78
     automatikus 64
     hypotoniás 64
     teltsége 64
     tökéletlen kiürítése 64
 húgy-ivarrendszer struktúrái 31, 78
 húgy-ivarrendszeri funkciók 28, 64
 húgyvezetékek 78
 húgyvezeték-elzáródás 64
 hüvely 79
 hydramnion 65
 hydronephrosis 64
 hypadrenia 63
 hypaesthesia 52
 hypalgesia 52
 hyperadrenia 63
 hyperaesthesia 52
 hyperalgesia 53
 hypercalcaemia 62
 hyperaesthesia 52
 hypergonadismus 63
 hyperkalaemia 62
 hypermenorrhoea 65
 hypermetropia 49
 hypernatraemia 62
 hyperparathyreosis 63
 hyperpathia 52
 hypersomnia 43
 hyperthermia 63
 hyperthyreosis, anyagcsere 63
 hyperthyreosis 62
 hypertonia, izomtónus 69
 hyperventilatio 58
 hypocalcaemia 62
 hypogeusia 52
 hypogonadismus 63
 hypokalaemia 62
 hypomenorrhoea 65
 hyponatraemia 62
 hypoparathyreosis 63
 hyposmia 52
 hypotensio, posturalis 56
 hypothermia 63
 hypothyreosis 62, 63
 hypothyreosis, anyagcsere 61
 hypotonia, izomtónus 69

I, í

- ICD-10 8
  - ICF Browser 146
  - ICIDH 9
  - ICIDH átdolgozása
    - első kiadása 161
    - kívánalmak 161
    - egyéni résztvevői 169
  - ICIDH-2
    - alfa tervezet 161
    - átdolgozási szempontjai 162
    - béta-1 és béta-2 tervezet 162
      - kipróbálása 162
    - végleges változata 163
  - idegenek 122
  - idegi protézisek 113
  - idegrendszer struktúrái 24, 75
  - idő megélése 48
  - időbeosztás 46
  - időélmény funkciói 48
  - illetlan 124
  - immunrendszer 57
    - funkciói, lásd még vérképző rendszer 27, 57
    - struktúrái 30, 77
  - immunválasz 57
  - impotencia 65
  - indíték funkciói 42
  - indulat, lásd érzelmi funkciók 45
  - indulathullámozás, lásd érzelmi funkciók 45
  - infertilitás 65
  - ingatlanközvetítők 126
  - ingerérezékelés, egyéb 52
  - ínhártya, szem 75
  - insomnia, lásd alvásfunkciók 43
  - intellektuális funkciók 41
  - intellektuális visszamaradottság 41
  - internet 127, 129, 130
  - intim kapcsolatok 105
  - introverzió 42
  - írás 84
  - írásstanulás 83
  - írógépek használata 89
  - írott nyelv felfogása 47
  - írott üzenetek
    - megértése 47, 48
  - irritáció, szemben 50
  - iskola előtti oktatás 106
  - iskola-előkészítő 106
  - iskolai oktatás 106
  - iskolák száma 132
  - ismeretek alkalmazása 32, 83, 84
  - ismerősök 122
    - kapcsolatok 122
  - ismétlés, tanulás 83
  - ISO 9999 technikai segédeszközök osztályozása 113
  - ital elfogyasztása 98
  - ítélőképesség 47
  - ivarszervi funkciók 28, 65
  - ivarszervi funkciókhoz kapcsolódó érzetek 66
  - ivás 98
  - ízérezékelés 52
  - izgatottság, lásd érzelmi funkciók 45
  - ízlelés, észlelési funkciók 45
  - izmokhoz kapcsolódó érzetek 71
  - izom-állóképesség 69
    - egy izom 69
    - izomcsoport 69
  - izomerő 68
    - önálló izom és izomcsoportok 68
  - izomfáradtság érzése 71
  - izomfunkciók 29, 68
  - izomgörcs érzése 72
  - izommerevség érzése 71
  - izomösszehúzómozás érzése 71
  - izomösszehúzómozás, akaratlan 71
  - izomspaszticitás 69
  - izomtónus 69
  - ízület, befagyott 67
  - ízületek funkciói 29
  - ízületek mobilitása 67
    - általában 67
    - egy ízület 67
    - több ízület 67
  - ízületek stabilitása 67
    - általában 67
    - egy ízület 67
    - több ízület 67
  - ízületek túlnyújthatósága 67
  - ízületi fájdalom 53
  - ízületi ficam 67
  - ízületi reflex 70
- ## J
- jamais vu 48
  - járás 33, 93, 94
    - aszimmetrikus 71
    - hemiplegiás 71
    - hosszú távon 93
    - különböző felületeken 93
    - merev 71
    - paraplegiás 71
    - rövid távon 93
    - spasztikus 71

- járás minta 71
 járdaszegély, lejtős 117
 jármű-működtetési jogosultság 128
 járművek karbantartása 101
 járművezetés 95
 járóbot 101
 járógép 101, 114
 járókeret 95
 játéktevékenység 109
 javítóintézet 129
 jégeső 119, 120
 jelek létrehozása 88
 jelek megértése, általános értelmű 87
 jelnyelv
   felfogása 47
   létrehozása 88
 jelnyelvi üzenetek megértése 88
 jelzőrendszerek 114
 jobb és bal oldal összehangolása 71
 jogi képviselő 129
 jogok tiszteletben tartása 160
 jogrend 128, 129
 jóllét 136
   szubjektív 165
 jótékonyági munka 107
 jövedelemtámogatás 130, 131
- K**
- kamraizomzat kontrakciója 56
 kamrák 77
 kapcsolatok 35
   kialakítása 103
   lezárása 103
 kapillárisfunkciók 56
 kar
   forgatása, csavarása 93
   -használat 93
   támasztófunkció 71
 karbantartás 101
 káros inger által kiváltott reflex 70
 károsodás 12–18, 145
   azonosítási kritériumai 14
   és betegség kapcsolata 14
   etiológiája 14
   kiterjesztési köre 14
   kódolása, testi funkciók, 40
   testi struktúrák 74
   kódolt ~ vizsgálata 13
   kölcsonhatásai 14, 148
 károsodás minősítői 13
   osztályozási szempontjai 14
   testi funkciók 40
   testi struktúrák 74
   vizsgálata 12, 148
- kárt okozó időjárási jelenség 120
 katonónia, *lásd pszichomotoros funkciók* 44
 kategóriák 11, 140, 143
   hierarchiája 19, 20
   jellemzői 136
   meghatározása 140
   semlegessége 158
   terminológiája 136
 kategóriarendszer 136
 katonaság 134
 kemény szájpád 76
 kényszerképzet, *lásd gondolkodási funkciók* 46
 képesség, mérőskála 82
 képesség 82
 képesség
   segédeszközök igénybevételével 15
   segítség igénybe vétele nélkül 149
   személyes segítség igénybevételével 15
 képesség minősítő 15, 138
   alkalmazása 148
   példa 150
   mérése 82
   választása 149
 képminőség, látás 50
 képminőség, torzítások 50
 kerekesszék 91, 95, 101, 111, 114, 151, 156
 keresztcsont 81
 kerti növény gondozása 101
 készségek elsajátítása 84
 kettőslátás 49
 kéz csontjai 80
 kéz forgatása, csavarása 93
 kéz
   izmai 80
   ízületei 80
   szalagjai és fasciái 80
   kisízületgyengeség 68
   kisízületek mobilitása 67
 kézhasználat 93
 kézirókészülék 114
 kézmozdulatok 92
 kézművesség 109
 kéztőcsontok mobilitása 68
 kézujjak ízületei 80
 kézujjkormók 81
 kiegészítő minősítők 20, 144
 kiejtés 54
 kielégületlenség, *lásd szexuális funkciók* 65
 kilégzés 58
 kinaesthesia 52
 kisagy 75
 kisajkak 79
 kivételek 143

kivonás 48, 83
 kód
     előtagja, b, s, d, e, a, p 142
     első tagja 142
     második, harmadik, negyedik tagja 142
     minősítő használata 19
     nem alkalmazható 147
 kódhoz nem tartozó információ 145
 kódhoz tartozó információ 145
 kódkészlet kiválasztása 21, 145
 kódkészlet, teljes 21
 kódok száma 142
 kódolás hibahatárai 144
 kódolási irányelvek 21, 142
 kódolási szabályok 145
     alkotóelem-specifikus 146
 kódspecifikus információ 146
 kognitív funkciók, magasabb rendű 46
 kognitív rugalmasság 46
 kollégák 122
 kóma, *lásd tudati funkciók* 40
 kommunikáció
     létrehozás 33, 88
     megértés 33, 87
 kommunikációs eszközök
     használata 33, 89
 kommunikációs rendszerek 127
 kommunikációs szabályozások 127
 kommunikációs szolgáltatás, jogosultság 127
 kommunikációs szolgáltatások 127
 kommunikációs szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 127
 kommunikációs tábla 114
 kommunikációs technikák
     használata 33, 89
 koncentráció 43
 kondíció 98
 kontaktlencse 114
 kontextuális tényezők 11, 17, 137
     felvétele az FNO-ba 162
 kontrasztérzékenység 49
 koraszülés 65
 korcsolya 95
 korlátozottság, populációs standard 16
 kormányzatok 134
 kóros egészségi állapot 137
 koszorúér-elégtelenség 55
 köhögés 58
 könnymirigy és kapcsolódó struktúrák 76
 könnymirigyek funkciói 50
 könnyűbúvár-készülék 76
 könyökízület 79
     mobilitása 67
 körmök
     funkciói 29, 73
     struktúrája 81
 környezet 118
     természetes 37
     emberi beavatkozással megváltoztatott 37
 környezet, modellezett 149
     standardizált 149
 környezeti irányítóegység 115
 környezeti katasztrófa 120
 környezeti tényező
     akadályozó 151
     támogató 151
 környezeti tényezők 11, 12, 17, 111, 138
     akadályozók 111
     egyéni, *lásd még személyes tényezők* 17
     egykarakteres osztályozása 24
     első minősítője 20, 21, 111, 145, 151
     hatásai 17
     kétkarakteres osztályozása 37
     kódolása 20, 111, 151
     kódolási egyezményei 146
         1. egyezmény 146
         2. egyezmény 146
         3. egyezmény 146
     kódolási szempontja 151
     kölsönhatásai 111
     mennyiségi meghatározása 111
     mérőskálája 111
     rendszerek 38
     szabályozások 38
     szétválasztása 151
     szolgáltatások 38
     támogatók 111
     társadalmi 17
     és testi funkciók kölcsönhatása 14
 környezeti változások
     emberi beavatkozással létrehozott 118
     idő múlásával 120
 környezeti vezérlőegységek 113
 környezettervezési szabályok 126
 köröm funkciói 73
 körömápolás 96
 körömhiany 155
 körvonal-érzékelés 49
 kötőhártya, szem 75
 kövérség túlzott ~ érzése 48, 61
 közellátás,
     egyszemes ~ élessége 49
 közellátás,
     kétszemes ~ élessége 49
 középagy 75
 középfojú iskola 132
 középfül 76

közérzet, jó ~ biztosítása 98
közigazgatási rendszer 134
közjegyzők 129
közműrendszerek 127
közműszabályozások 127
közműszolgáltatások 127
közműszolgáltatások, rendszerek
és szabályozások 127
közoktatás 132, 133
közösség tagjai 122
közösségi élet 36, 108
közreműködés egy
élethelyzetben 148
köztiagy 75
közszállítás biztosítása 128
közszektor 130
kritika a kapcsolatokban 103
krízishelyzet kezelése 87
kultúra 109
kúszás 94
külső fül 76
külső nemi szervek ápolása 96
kültéri levegőminőség 121
külvilág 138
küszöbmagasság 116

L

láb

csontjai 80
izmai 80
ízületei 80
struktúrája 80

láb szalagjai és fasciái 80

kisízületgyengeség 68
kisízületek mobilitása 67
támasztófunkció 71

lábbeli

felvétele 97
javítása 101
levétele 97

lábszár

csontjai 80
izmai 80
struktúrája 80
szalagjai és fasciái 80

lábtőcsontok mobilitása 68

lábujjak ízületei 80

lábujjkörmök 81

lágyszájpad 76

lakás karbantartása 101

lakóhely

bebútorozása 99
bérlése 99
megszerzése 99
megvásárlása 99

lakótársak, kapcsolatok 104

lapocka

befagyott 67
mobilitása 67

látás, észlelési funkciók 45

látásélesség 49

látási és kapcsolódó funkciók 26

látási funkciók 49

látásminőség 49

látókészülék 114

látótérfunkciók 49

lefekvés 90

állásból 90
ülésből 90

légcső 77

lég hólyagok 77

légkondicionálás 121

légköri nyomás 119

légköri tulajdonságok 121

légszomj 59

légvétel mélysége 58

légzés 58

paradox 58

légzésfrekvencia 58

légzési funkciók, járulékos 58

légzési segédizmok funkciói 58

légzésritmus 58

légzőizmok funkciói 58

mellkasi ~ funkciói 58

légzőrendszer funkciói 27, 58

struktúrái 27, 77

légzőrendszerhez társuló érzetek 28, 59

lelki élet 109

lelkiismeretesség 42

lép 77

funkciói 57

lerakás, tárgyak 92

letapogatható jelzőablak 117

leülés, állásból 90

levegőminőség 121

levegőszennyezés 120

liftek 116

lisztérzékenység 60

lymphadenitis 57

lymphoedema 57

M

magánélet 36, 108

magánkereskedői szektor 130

magánoktatás 133

magántulajdonú motoros szállítóeszköz

használata 95

magas vérnyomás 56

magatartás szabályozása,

interakciókban 103

- máj 78
- malabsorptio 60
- manierismus 71
- manipulálás, *finom kézmozdulatok* 92
- másképpen meghatározott, kódja 143
- 2. főfejezet 10
- mászás 94
- medence
  - befagyott 67
  - mobilitása 68
- medencefenék 78
- medenceövi fájdalom 53
- medencerégió
  - bőre 81
  - csontjai 80
  - izmai 80
  - ízületei 80
  - struktúrája 80
  - szalagjai és fasciái 80
  - fájdalom 53
- megbecsülés a kapcsolatokban 102
- megbízhatóság 42
- megeőltetés szem ~e 50
- megfigyelés 83
- megfogás, tárgyak 92
- meghallgatás 83
- meghatározások 143
- megízlelés 83
- megszagolás 83
- megtapintás 83
- méh 79
- méhkürtök 79
- méhnyak 79
- méhtest 79
- melegtűrés 63
- mell 79
- mellbimbó 79
- mellékhelyiség felszerelése 116, 117
- mellékpajzsmirigy 78
- mellékvese 78
- mellkasi fájdalom 53
- mellkasi szorítás 59
- mellrák kockázata,
  - teljesítményprobléma 156
- mellüreg 77
- mély nyomás 52
- memória
  - hosszú távú (megőrző) 44
  - rövid távú (megjegyző) 44
- memória terjedelme 44
- emlékképek előhívása 44
- menopausa 65
  - éjszakai izzadás 66
  - hőhullámok 66
  - kellemetlen érzés 66
- menorrhagia 65
- menstruáció
  - gyakorisága 65
  - rendszeressége 65
  - retrográd 65
  - kellemetlen érzés 66
- menstruációs funkciók 65
- menstruációs önellátás, vécéhasználat 97
- menstruációs vérzés mértéke 65
- mentális funkciók 40
  - általános 26, 40
  - nyelvi 47
  - specifikus 26, 43
  - homloklebenyben 46
- mentális károsodás 155
- mentális retardáció 41
- minősített munkahelyek 133
- minősítő 10, 21
  - képesség 16
  - kódolása 144
  - mennyiségi meghatározása 20
  - mérőskálája 144
  - százalékhatárok 20
  - teljesítmény 16
- mobilitás 33, 90
- modellezett környezet 16, 149
- monoparesis 68, 69
- monoplegia 68
- monoton beszéd 55
- morális filozófiák 124
- mosakodás 96
- mosás, ruhanemű 100
- motiváció 42
- motoros jármű vezetése 95
- motoros perseveratio 71
- motoros reflex funkciói 70
- mozdulat, összetett ~ sorba rendezése 48
- mozgásérzés, *vestibularis funkció* 48
- mozgáshoz kapcsolódó érzetek 71
- mozgáshoz kapcsolódó struktúrák 31, 79
- mozgáshoz kapcsolódó vázizomrendszeri struktúrák
  - egyéb ~ 81
  - bursák 81
  - csontok 81
  - izmok 81
  - izmokon kívüli aponeurosisok 81
  - ízületek 81
  - ízületen kívüli szalagok 81
  - retinaculumok 81
  - septumok 81
- mozgási funkciók 29, 70
- mozgási sztereotípiák 71
- mozgásirányítás zavarai 70
- mozgás-összehangolás zavarai 71

mozgást segítő készülék, módosított 115
mozgólépcsők 116
munka 35
munka és munkavállalás 35, 106
munka- és munkavállalási
rendszerek 139
munka- és munkavállalási
szabályozások 139
munka- és munkavállalási
szolgáltatások 139
munka- és munkavállalási szolgáltatások,
rendszerek és szabályozások 138
munka feladása 106
munkabiztonsági szolgáltatás 133
munkahelybiztonság 133
munkahelyteremtés 133
munkalehetőség keresése 106
munkaügyi szabványok 133
munkavállalás 35
műfogsor 96
művészetek 109
myalgia 53
myasthenia gravis 69
myocarditis 55
myopia 49

N, NY

nagyajkak 79
napi rutinfeladatok
elvégzése 86
intézése 86
teljesítése 86
nappal/éjszaka ciklusok 120
narcolepsia, *lásd alvásfunkciók* 43
negativizmus, *lásd pszichomotoros
funkciók* 44
nem hivatalos oktatás 105
nem hivatalos társadalmi
kapcsolatok 104
nem meghatározott, kódja 144
nem pénzkereső foglalkozás 107
nemi szervek, külső 78
nemzési funkciók 65
nemzetközi megállapodások 128, 129
Nemzetközi Szabványügyi
Szervezet 125, 164
nemzetközi szervezetek 125, 134
nemzetközi törvények 129
nemzőképesség 65
népesség 119
népsűrűség 119
nonprofit közhasznú szervezetek 129
nonverbális üzenetek létrehozása 88
nonverbális üzenetek megértése 87
normatív világnézetek 124

növény- és állatvilág 119
növények 119
nyaki gerinc 80
nyaki gerincvelő 75
nyaki régió
csontjai 79
izmai 79
ízületei 79
nyáleválasztás 60
zavarai 59
nyálmirigyek 78
nyelés 60
nyelési nehézség 60
nyelőcső 78
nyelv struktúrája 76
nyelvi funkciók, integratív 47
nyelvi kifejezés
beszéd útján 47
írás útján 47
jelnyelv útján 47
nyelvi mentális funkciók 44, 47
nyelvi üzenet felfogása 47
nyelvi üzenet kifejezése 47
nyirokcsomók 77
funkciói 57
nyirokerek 77
funkciói 57
nyitottság 42
nyomásérzékelés, *tapintás* 52
nyomásérzés, fülben 51
nyomásérzés, szemben 50
nystagmus 50
nyugtalanság, *lásd pszichomotoros
funkciók* 44
nyújtási motoros reflex 70
nyúltagy 75

O, Ó

oesophagealis nyelési szakasz 60
oktatás 35, 105
oktatási és képzési rendszerek 133
oktatási és képzési szabályozások 133
oktatási és képzési szolgáltatások 132
oktatási és képzési szolgáltatások,
rendszerek és szabályozások 132
oktatási intézmények 132
oldalt fekvés 91
oligozoospermia 65
oliguria 64
oltás 98
oltási reakció 57
olvasás 84
olvasástanulás 83
optimizmus 42
oralis nyelési szakasz 60

- orgazmus 65
orr 76
orrgarat 77
ormelléküregek 76
orrsövény 76
orvosi vizsgálat, rendszeres 98
ostorcsapás-sérülés 157
osztálylétszám 133
osztályozás
    alfanumerikus rendszere 20
    egységei 11
    felépítése 19
osztályozási rendszer 140
osztályozási szintek 140
osztályozástani elvek 136
otthoni élet 34, 98
otthonteremtés, jogosultság 127
otthonteremtő rendszerek 127
otthonteremtő szabályozások 127
otthonteremtő szervezetek 126
otthonteremtő szolgáltatások, 126
otthonteremtő szolgáltatások,
    rendszerek és szabályozások 126
óvoda 106
oxigénszállítás 57
ózonszint 121
- Ö**
öltözködés 97
öltözködés, vécéhasználat 96
önbizalom 42
önéletrajz elkészítése 106
önellátás 34, 96
önélmény funkciói 48
önkéntes munka 107
öntudat, *lásd tudati funkciók* 40
összeadás 48
összetett feladat végrehajtása 85
összetett gazdasági műveletek 107
osztöndíj 133
- P**
padlóburkolat 116, 117
pajzsmirigy 78
palpitatio 59
pályáztatásos munkahelyek 133
paraesthesia 52
paralysis 68, 69, 70
    generalizált 68, 69
paraparesis 68, 69
paraplegia 68, 69
paraszimpatikus idegrendszer 75
páratartalom 119, 121
paresis 68, 69
    generalizált 69
- Parkinson-betegség 69
patellareflex 70
pénzhasználat 107
pénzkereső foglalkozás 107
pénzmeztakarítás 107
pénztulajdon 118
pénzügyi szervezetek 130
perctérfogat 55, 56
perisztaltika 60
petefészkek 79
pharyngealis nyelési szakasz 60
photophobia 49
pigmentáció 72
pihenés 109
pitvarok 77
polgári lét 110
politikai élet 110
politikai rendszerek 134
politikai szabályozás 134
politikai szolgáltatások 134
politikai szolgáltatások, rendszerek
    és szabályozások 134
polymenorrhoea 65
polyuria 64
populációk, nemzetközi vizsgálata 9
posta, földi, légi- 127
postai levélcím 127
pozitív tényezők kódolása 145
pózolás, *lásd pszichomotoros funkciók* 44
premenstruációs feszültség 65
priapismus 65
problémák megoldása, *lásd ismeretek
    alkalmazása* 84
    egyszerű 84
    összetett 84
problémamegoldás, *lásd kognitív
    funkciók* 47
proprioceptív funkció 52
proztata 79
protézisek 113, 114
pszichés stabilitás 42
pszichés terhek kezelése 86
pszichomotoros funkciók 44
    minősége 44
pszichomotoros kontroll 44
pszichomotoros retardáció 44
pszichoszociális funkciók általános 41
pszichotikus betegség 156
ptosis 50
puffadásérzés 61
pupillareflex 50
- Q**
quadricepsreflex 70
quadriplegia 68, 156

R

radialis reflex 70
rádió 129, 130
rágás 60
rágódás, *lásd gondolkodás kontrollja* 46
rajzok létrehozása 88
rajzok megértése 88
rajzolókészülék 114
rampák, hordozható rögzített 116, 117
rázkódás 52
recehártya, szem 75
rehabilitáció 132
rehydrálás 62
rekedtség 54
rekesz funkciói, légzés 58
rekeszizom 77
rekreáció 109
rendőrség 128
rendszerek 125
részmunkaidős alkalmazás 107
résztartomány 8, 140
    kódolása 142
    leírása 21
    meghatározása 19
részvétel 12, 15, 82, 137, 152
    első minősítője 20, 21
    képesség minősítője 20
    kiegészítő minősítők 154
    második minősítője 20
    minősítői 15, 82
    teljesítmény minősítője 20
részvételi
    korlátozottság 12, 15, 82, 137, 152
rezgés, környezeti hatásra 121
rokkantsági járadék jogosultsága 131
rokoni kapcsolatok 104
romantikus kapcsolat 105
rögeszme, *lásd gondolkodás kontrollja* 46
rövidlátás 49
rúgás 92
ruhadarabok felvétele 97
ruhadarabok levétele 97
ruhajavítás 101
ruhakészítés 101
ruházat kiválasztása 97
ruminatio, *lásd gondolkodás kontrollja* 46

S, SZ

saját test áthelyezése 91
scotoma 49
sebgyógyulás 72
segédeszközök igénybe vétele 82
segédeszközök karbantartása 101

segítés másoknak 101, 102
    egészségmegőrzésben 102
    kommunikációban 102
    mozgásban 102
    önellátásban 101
    személyközi kapcsolatokban 102
    táplálkozásban 102
segítő személy
    bevásárlás 99
    szükségletek begyűjtése 99
sejtközvetített immunitás 57
séta, járásminta 71
sétálás 93
sí 95, 115
soványság 61
    túlzott ~ érzése 48
sóvárgás 43
sötétadaptáció 49
speciális autó 114
speciális eszközök 101
speciális oktatási szükséglet, jogosultság meghatározása 132, 133
sportolás 109
standardizált környezet 149
    kódolása 16
stataesthesia 52
stressz kezelése 87
struktúra károsodásai 13
stupor, *lásd tudati funkciók* 40
súlypontáthelyezés 91
süketség 50
sürgősségi ellátás 128
sürgősségi javítások 127
szabadtértervezés, rendszerek 126
szabadtértervezés, szabályozások 126
szabadtértervezés, szolgáltatások 126
szabadtértervezés, szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 126
szabályozások 125
szabványosított környezet, *lásd még standard környezet* 16
szagérzékelés 52
szaglás, észlelési funkciók 45
szájgarat 77
szájpadlás 75
szájról olvasás 89
szájüreg 76
szakemberek, egyéb 123
szakképzés 106
szakmai oktatási programok 133
szakmai továbbképzés 106
szállítás, emberek, áruk 128
szállítás, közúton, vasúton, levegőben, vízben 128
szállítási rendszerek 128
szállítási szabályozások 128

szállítási szolgáltatások 128
szállítási szolgáltatások, rendszerek
és szabályozások 128
szállítószékek 116
számolás 84
egyszerű 48
összetett 48
számolási funkciók 48
számolástanulás 83
szaporodási funkciók 28
szaporodási funkciókhoz kapcsolódó
érzetek 65
szaporodási rendszer struktúrái 31, 78
szárítás, ruhanemű 100
szárítkozás 96
szaruhártya, szem 76
szavazások 134
szegmentumban, fájdalom 53
székelés gyakorisága 61
széklet állaga 61
vizes 61
széklettartás 61
széklettartási zavar 61
székrekedés 61
székürítés 61
székürítés szabályozása, vécéhasználat 97
szél 119
szellemi fejlődés 41
szellemi tulajdon 118
szellemi visszamaradottság 41
szélvihar 119
szem, érzetek 50
szem és kapcsolódó struktúrák 75
szem és kéz összehangolása, mozgási
funkciók 71
szem és láb összehangolása, mozgási
funkciók 71
szem fixálása 50
szem struktúrái 30, 75
személyes gazdasági erőforrások 108
személyes gondozást nyújtók 122
személyes gondozást nyújtók 122
személyes távolság megtartása 103
személyes tényezők 11, 17, 138
személyi segítők 122
személyi segítség igénybe vétele 82
személyi tulajdon 118
személyiség tisztelete 160
személyiség védelme 160
személyiségfunkciók 42
személyközi interakciók
alapszintű 102
általános 35, 102
meghatározott 35
összetett 103
személyközi kapcsolatok 35, 101
meghatározott 102
személyközi készségek 41
személyközi viszonyok 101
szemgolyó 76
szemgödör 76
szemhéj 76
szemhéjfunkciók 50
szemizmok funkciói
belső 50
külső 50
szemizmok, külső 50, 76
szemköznyeki struktúrák 76
érzetek 50
funkciói 50
szemlencse 76
szemmozgás
akaratlagos 50
követő 50
szempilla 76
szemüveg 114
szénhidrát-anyagcsere 62
szertartások 108
„szerv” definíciója 13
szervezés 46
szervezett vallás 109
szexuális élet, biztonságos 98
szexuális előjáték 65
szexuális érintkezés, kellemetlen
érzés 66
szexuális feloldódás 65
szexuális funkciók 65
szexuális izgalmi fázis 65
szexuális kapcsolat 105
szimbólumok
létrehozása 88
megértése 87
szimpatikus idegrendszer 75
színkontraszt 120
színlátás 49
színvakság 49
szív 77
funkciói 55
vérellátása 56
szívárványhártya 76
szívbillentyűk funkciói 55
szívfrekvencia 56
szívrítmus 56
szívverés
kihagyó 55
szabálytalan 55
szobanövény gondozása 101
szociális biztonsági rendszerek 131
szociális biztonsági szabályozások 131
szociális biztonsági szolgáltatások 131

- szociális biztonsági szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 130
  - szociális interakciók kölcsönös 41
  - szociális jogosultság megállapítása 130
  - szociális támogatási rendszerek, általános 131
  - szociális támogatási szabályozások, általános 131
  - szociális támogatási szolgáltatások, általános 131
  - szociális támogatási szolgáltatások, rendszerek és szabályozások, általános 131
  - szociális segélyprogramok 131
  - szocializáció 109
  - szóismétlés 54
  - szolgáltatások igénybe vétele 99
  - szolgáltatások 125
  - szolgáltatások, rendszerek és szabályozások 125
  - szolgáltatást végzők 125
  - szomatizáció, lásd *gondolkodás tartalma* 46
  - szomszédok 122
    - kapcsolatok 104
  - szopás 60
    - mellről 98
  - szórészmérlés 54
  - szörzet funkciói 29, 73
    - struktúrája 81
  - szükségletek kielégítése 34, 99
  - szükségletek, napi ~ begyűjtése 99
  - szülés, idő előtt 65
  - szülő-gyermek kapcsolat 104
- T**
- tachycardia 55, 56
  - tachylalia 54, 55
  - tachypnoe 58
  - taglejtések megértése 87
  - tájékozódás
    - időben 41
    - személy irányában 41
    - térben 41
  - tájékozódási funkciók 41
  - tájékozódási zavar 41
  - takarítás 100
  - talajszennyezés 120
  - tálalás 99, 100
  - támaszok 37
  - támaszok és kapcsolatok 121
  - támogatás
    - napi teendőkben 131
    - életterületeken 131
  - támogató tényezők 138
  - tananyag 132
  - tandíj-kiegészítés 133
  - tanonckodás 106
  - tanulás 32, 83
    - alapszintű 32, 83
  - tápanyag-beépítés 62
  - tápanyag-felszívódás 60
  - tápanyaglebontás 62
  - tápanyagszállítás 57
  - tápanyagtárolás 61
  - tapintás, észlelési funkciók 45
  - tapintási funkciók 52
  - táplálék
    - lebontása 60
    - továbbítása 60
  - táplálékfelvétel 59
  - táplálékhasznosítás 61
  - táplálékintolerancia 60
  - táplálékkiegészítők 113
  - tápláléktolerancia 61
  - tárgyak mozgatása 33
    - alsó végtaggal 92
  - tárgyi tulajdon 118
  - tarkólebeny 75
  - társadalmi élet 36, 123
  - társadalmi intés a
    - kapcsolatokban 103
  - társadalmi normák, gyakorlatok, ideológiák 124
  - társadalmi szabályok 124
    - interakciókban 103
  - társadalmi szokások 124
  - társadalombiztosítási programok 121
  - társalgás 33, 89
    - egy személlyel 89
    - fenntartása 89
    - indítása 89
    - lezárása 89
    - több személlyel 89
  - tartásszabályozó készülékek 113
  - tartós ápolási szolgáltatások 132
  - távközlési eszközök használata 89
  - távollátás 49
    - egyszemes ~ élessége 49
    - kétszemes ~ élessége 49
  - távvezérlésű ajtó 115
  - technológiák 37, 113
  - tejelválasztás 66
  - telefon 89, 117, 127
  - telekommunikációs
    - szabványok 127
  - televízió 129, 130
  - teljes élet 136
  - teljes munkaidős alkalmazás 107

- teljesítmény 82, 138
  - mérőskála 82
  - és társadalmi környezet 16
- teljesítmény minősítő 15
  - alkalmazása 149
  - példa 150
  - segédeszközök igénybevételével 16
  - személyes segítség
    - igénybevételével 16
  - választása 149
- temperamentum 42
- tengerszint feletti magasság 119
- térbeli tájékozódás 41
- térdízület 80
  - mobilitása 67
- térdelés 90
- térdelő helyzet megtartása 91
- terheléstolerancia 59
- terhesség 65
  - méhén kívüli 65
  - túlhordás 65
- térlátás, észlelési funkciók 45
- termékek és technológiák 37, 113
- termékek és technológiák a kommunikáció
  - céljaira, általános 114
- termékek és technológiák a kommunikáció
  - céljaira, segítő 114
- termékek és technológiák a kultúra,
  - rekreáció és sport területén,
  - általános 115
- termékek és technológiák a kultúra,
  - rekreáció és sport területén,
  - segítő 115
- termékek és technológiák a munkavállalás
  - céljaira, általános 115
- termékek és technológiák a munkavállalás
  - céljaira, segítő 115
- termékek és technológiák a vallásgyakorlás
  - és a lelki élet céljaira,
  - általános 116
- termékek és technológiák a vallásgyakorlás
  - és a lelki élet céljaira, segítő 116
- termékek és technológiák az oktatás céljaira,
  - általános 115
- termékek és technológiák az oktatás céljaira,
  - segítő 115
- termékek és technológiák, elővárosi
  - területfejlesztés 117
- termékek és technológiák, középületek
  - bejárata és kijárata 116
- termékek és technológiák, középületekben
  - kiszolgálóhelyiségek
  - megközelíthetősége 116
- termékek és technológiák, középületekben,
  - elgazodás, megközelítés 116
- termékek és technológiák, magánépületek
  - bejárata és kijárata 117
- termékek és technológiák, magánépületekben,
  - elgazodás, megközelítés, általános 117
- termékek és technológiák, magánépületekben,
  - elgazodás, megközelítés, segítő 117
- termékek és technológiák, parkok,
  - természetvédelmi területek 118
- termékek és technológiák személyes
  - használatra, általános 113
- termékek és technológiák személyes
  - használatra, segítő 113
- termékek és technológiák,
  - területfejlesztés 117
- termékek és technológiák, városi
  - területfejlesztés 117
- termékek és technológiák, vidéki
  - területfejlesztés 117
- termékek és technológiák,
  - középületek tervezése,
  - megépítése, építészet 116
- termékek és technológiák,
  - magánépületekben
  - kiszolgálóhelyiségek
  - megközelíthetősége 117
- termékek személyes fogyasztásra 113
- természetes környezet 118
  - ember által előidézett kárt okozó
    - események 120
    - természeti események 120
- természetvédelmi szabályozások 126
- terminológiai elvek 136
- tervezés 46
- test egyik oldala
  - izomerő 69
  - izomtónus 69
- test hűtése 98
- test melegítése 98
- test összes izma
  - állóképessége 70
  - izomerő 68
  - izomtónusa 69
- „test” definíciója 13
- testbeszéd létrehozása 88
- testedzés 98
- testhelyzet
  - érzékelése 51
  - megtartása 33, 91
  - változtatása 3, 90
- testhőmérséklet 63
  - megtartása 63
- testi funkciók 10, 12, 13, 40, 137
  - egykarakters osztályozása 24
  - első minősítője 20, 21
  - kategóriái 16

testi funkciók, károsodás
     kódolása 146
     súlyossága 146
 kétkarakteres osztályozása 25
 kódolása 146
 minősítő, értékelő skála 40
 standardja 137
 strukturális megfelelője 147
 testi kontaktus a
     kapcsolatokban 103
 testi struktúrák, *lásd még*
     struktúra 11, 12, 13, 74, 137
     egykarakteres osztályozása 24
     első minősítője 17, 20, 74, 148
     harmadik minősítője 74, 148
     kategóriái 16
     károsodások 147
     kétkarakteres osztályozás 25
     kódolása 148
     második minősítője 21, 74, 148
     minősítői 148
     standardja 137
 testkép 48
 testrégio, fájdalom 53
 testrészt
     több ~ben fájdalom 53
     egy ~ben fájdalom 53
 testrészek
     ápolása 96
     megmosása 96
 testsúly megtartása 61
 testszag 72
 testtömegindex 61
 testvéri kapcsolat 105
 tetraparesis 68, 69
 tetraplegia 68, 69
 tevékenység
     akadályozottsága 12, 15, 82, 138, 148
 tevékenység és részvétel 11
     átfedései 16
     egykarakteres osztályozása 24
     információs mátrixa 15
     kétkarakteres osztályozása 32
     kiegészítő minősítő 150
     kódolása 148
     egymástól elkülönítve 152
     hivatalos
         WHO álláspont 154
         részleges átfedéssel 152
         részletességi szint alapján
             szétválasztva 153
         teljes átfedéssel 153
     résztartományai 16
     választható minősítő 149
 tevékenység 12, 16, 82, 137, 148
     első minősítője 20, 21
     képesség minősítője 20, 21
     második minősítője 20, 21
     minősítői 16, 82
     teljesítmény minősítője 20, 21
 téveszme, *lásd gondolkodás*
     tartalma 46
 téveszme, *lásd gondolkodási*
     funkciók 46
 thromboembolia 56
 tic 71
     vokális 71
 tinnitus 51
 tisztálkodás, vécéhasználat 97
 tisztelet a kapcsolatokban 102
 tolerancia a kapcsolatokban 102
 torticollis 69
 továbbképzés 106
 továbbképzési programok 132
 több feladat
     megvalósítása 86
     teljesítése 86
     végrehajtása 86
 több feladat csoportban 86
     önállóan 86
 tömegközlekedés motoros
     szállítóeszközzel 95
 tömegtájékoztatási
     követelmények 129
 tömegtájékoztatási szabványok 129
 törvények 128
 törvényhozási rendszer 129
 törvényhozási rendszerek 129
 törvényhozási szabályozások 129
 törvényhozási szolgáltatások 129
 törvényhozási szolgáltatások,
     rendszerek
     és szabályozások 128
 törzs és hát bőre 81
 törzs
     izmai 81
     struktúrája 81
     szalagjai és fasciái 81
     fájdalom 53
 törzsdúcok és kapcsolódó
     struktúrák 75
 törzsisomzat
     izomerő 68
     izomtónus 69
 tremor 71
 tudat állapota 40
 tudat folytonossága 40
 tudat minősége 40

- tudati állapot
gyógyszeresen megváltozott,
lásd tudati funkciók 40
megszállottság, *lásd tudati funkciók* 40
önkívület, *lásd tudati funkciók* 40
- tudati funkciók 40
- tudósítói hírközlés 129
- tulajdon 118
- túlérzékenységi reakció, immunitás 57
- túlsúly 61
- turistaösvények 118
- tüdőerek 56
- tüdőfelek 77
- tüdőtágulat 58
- tüsszentés 58
- tűzbiztonsági szabványok 126
- tűzoltóság 128
- U, Ü**
- ugrás 94
- újság 129, 130
- újszülött, kis súlyú 65
- úszás 94
- utánzás, tanulás 83
- utcai világítás 117
- útjelzések 117
- útvonalak 117
- ülés 91
- ülő helyzet megtartása 91
- ünnepek 108
- üvegtest 76
- V**
- vaginismus 65
- választások 134
- váll
befagyott 67
fájdalom 53
- vállalkozás 107
- vallás 109
- vallási doktrína 124
- vállficam 67
- vállízület
instabil 67
mobilitása 67
- vállrégió
bőre 81
csontjai 79
izmai 79
ízületei 79
szalagjai és fasciái 79
- vasalás 100, 101
- vashiány 62
- vastagbél 78
- vazomotoros funkció 56
- vécéhasználat 97
- védőreflex, *lásd szemhéjfunckiók* 50
- végbélnyílás-záróizom elégtelensége 61
- végtag
egy ~ izomereje 68
egy ~ izomtónusa 69
minden ~ izomereje 68
minden ~ izomtónusa 69
- vékonybél 78
- vénabillentyűk 56
- vénafunkciók 56
- vénák 77
- vénaszűkület 56
- vénatágulat 56
- véralvadás 56
- verejtékélválasztás 72
- verejtekmirigyek 81
- vérképzés 57
- vérképző és immunrendszer funkciói 27, 54
- véryomás 56
fenntartása 56
- vertigo 51
- veseelégtelenség 64
- vesék 78
- vestibularis funkciók 26, 51
- vestibularis funkcióhoz kapcsolódó
érzet 51
- vestibularis labirintus 76
- vetélés, spontán 65
- vibrációérzékenység 52
- világháló 129, 130
- világörökség-védelmi szabályozások 126
- viszonyulás idegenekhez 103
- visszaemlékezés 44
- visszahúzóreflex 70
- visszaöklendezés 60
- visszértágulat 56
- vita 89
- vita egy személlyel 89
több személlyel 89
- vitiligo 155
- víz, felszíni 118
- vizelés
incontinentia 64
szabályozása 97
vécéhasználat 97
- vizelési funkciók 28, 64
- vizelési funkciókkal kapcsolatos
érzetek 64
- vizelési inger sürgető 64
- vizelet filtrálása 64
- vizelet összegyűjtése 64
- vizeletcsepegés 64
- vizeletkiválasztás 64

vizelettartás 64
vizeletürítés 64
    gyakorisága 64
vízhordás 99
vizuális irányítás 71
vizsgált személy egyetértése 160
vizsgált személy tájékoztatása 160
vízszennyezés 120
vízszolgáltatás 127

W

WHA 29.35 határozat 161
WHA 54.21 határozat 22, 163
WHO együttműködő központjai,
    megbízott egységek, hálózatok,
    nem kormányzati szervezetek,
    tanácsadók 167
WHO központok 176

WHO nemzetközi osztályozások 8
WHO regionális irodák 176
WHO rendszer szervezetei 176

X

xerophthalmia 50

Z, ZS

zárt láncú hírközlés 129
zavarodottság, lásd pszichomotoros
    funkciók 44
zenei hangok létrehozása 55
zihálás 59
zuhanyozás 96
zümmögés 55
zsibbadás 52
zsíryanycsere 52

FOGYATÉKOSSÁGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK

DISABILITY STUDIES

- I. Fogyatékoságtudományi fogalomtár (Első kiadás)
- II. Támogatott foglalkoztatás. Munkafüzet (Első kiadás)
- III. A fogyatékoság definíciói Európában (Második kiadás)
- IV. Gerard Quinn—Theresia Degener: Human Rights and Disability (the UN context) 2nd Edition
- V. Az intellektuális fogyatékosággal élő emberek helyzete Magyarországon (Tanulmánykötet) Első kiadás
- VI. A súlyos és halmozott fogyatékosággal élő emberek helyzete Magyarországon (Tanulmánykötet – első rész) Első kiadás
- VII. A súlyos és halmozott fogyatékosággal élő emberek helyzete Magyarországon (Tanulmánykötet – második rész) Első kiadás
- VIII. A háttérismeretek és a szemléletformálás szövegei (Szociológiai-szociálpolitikai gyűjtemény) Első kiadás
- IX. A fogyatékosággal élő személyek jogai (A legfontosabb nemzetközi egyezmények) Első kiadás
- X. Supported Employment – a Customer Driven Approach. 1st Edition
- XI. A foglalkozási rehabilitáció Magyarországon: a szabályozás múltja, jelene, jövője (Első kiadás)
- XII. Állami támogatások és célszervezetek: az ezredforduló rendszerének tanulságai (Első kiadás)
- XIII. A Motiváció Alapítvány módszertani kézikönyve
- XIV. A támogatott foglalkoztatási szolgáltatás (Gyakorlati ismeretek tára)
- XV. ENSZ: A kirekesztéstől az egyenlőségig (Kézikönyv parlamenti képviselők számára) Első kiadás
- XVI. Fogyatékoság és munkaerőpiac (Tanulmánygyűjtemény) Első kiadás
- XVII. Disability: Good Practices (Hungary) 1st Edition
- XVIII. 4M: Fogyatékos és megváltozott munkaképességű emberek munkaerő-piaci esélyeinek növelése (Kézikönyv)
- XIX. A magyarországi foglalkoztatáspolitikai az Európai Unió kontextusában
- XX. A funkcióképesség és a fogyatékoság nemzetközi osztályozása